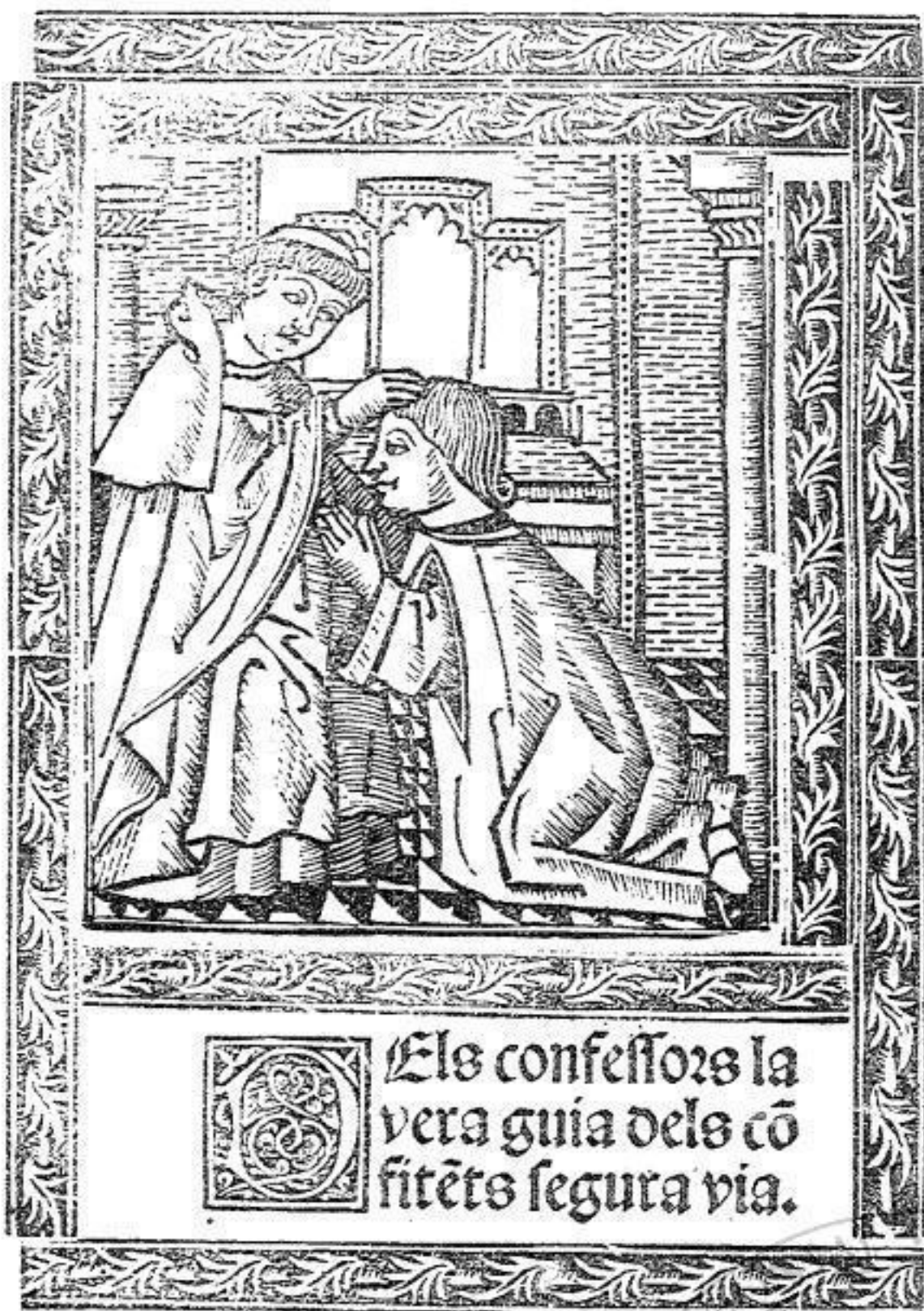

Ex Bibliotheca, quam
D. D. Franciscus Borrull,
Academice Valentinae testa-
mento legavit.

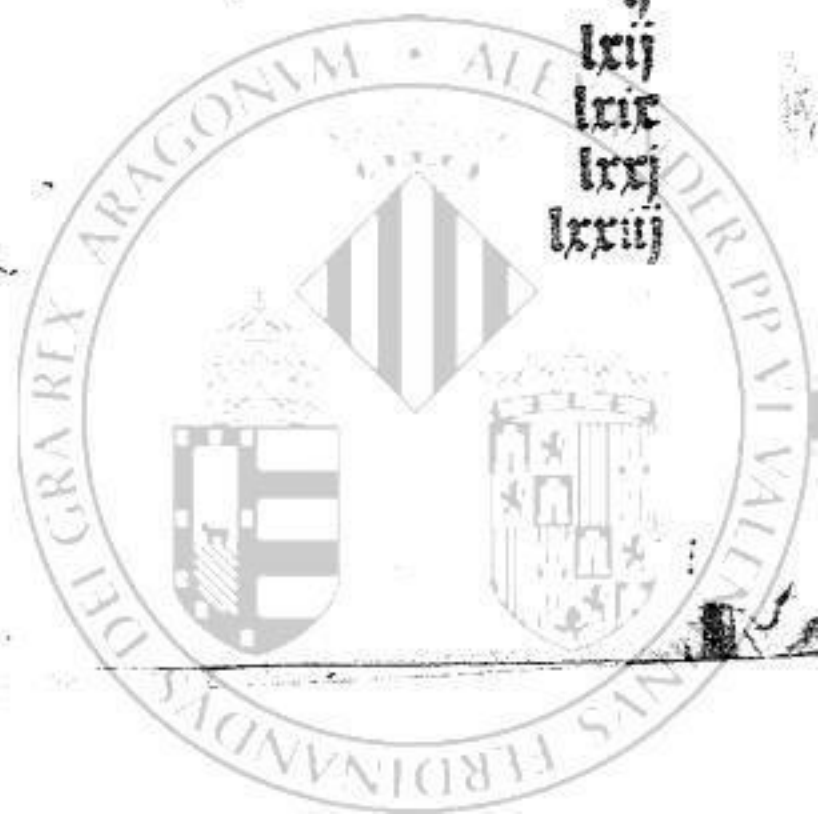
D Els confessors la
vera guia dels cõ
fitets segura via.

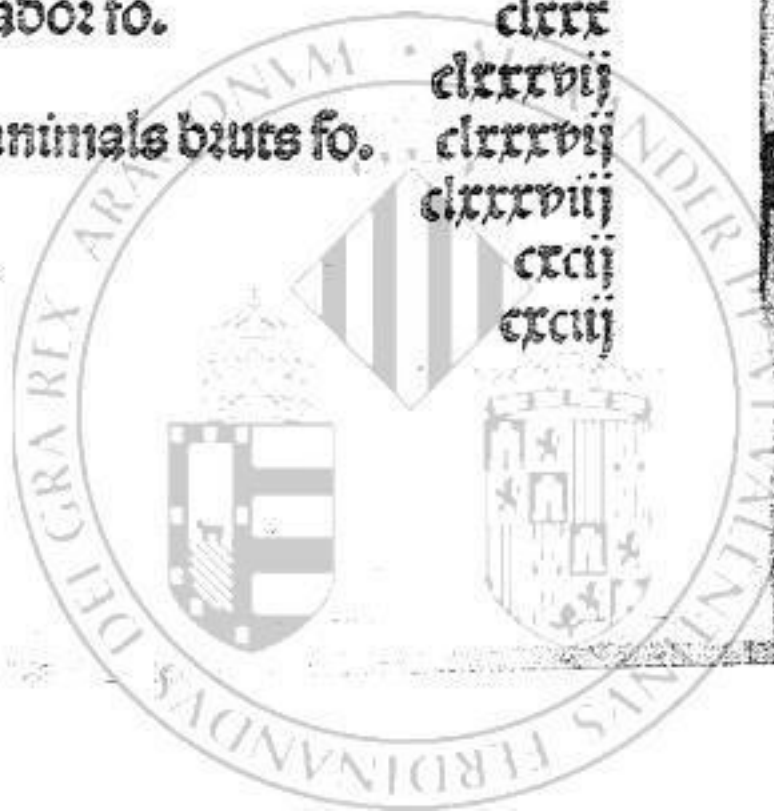
¶ Taula dela present obra.

¶ Prolech a cartes vna.

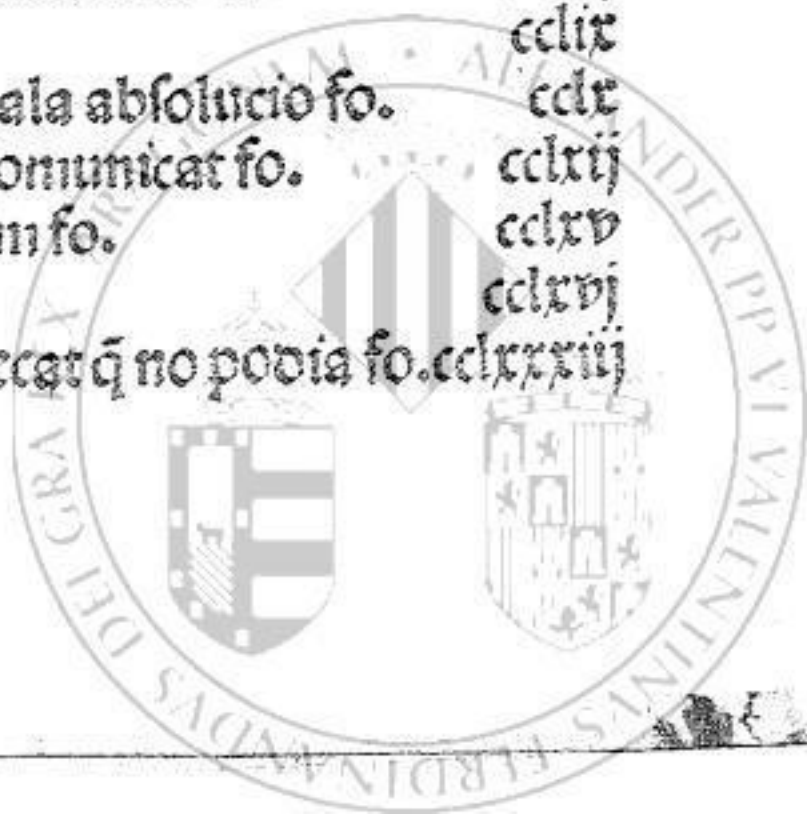
Dela potestat del confessor fo.	iiij
Dela potestat dela clau fo.	iiij
Dela habilitat del religios per aboir les confessions dels seculars fo.	vj
Dela habilitat dels frares preycados y menors per aboir les confessions dels seculars fo.	vij
Dela sciencia necessaria /al confessor fo.	xx
Dela admissio del confitent /ala confessio fo.	xxiiij
Dels cassos en los quals pot algu confessar a altri que al seu propri sacerdot fo.	xxiiij
Dela interrogacio al confessant fo.	xxix
Dels cassos en los quals es de reiterar la confessio fo.	xxx
Dela interrogacio de xcomunicacio al confitent fo.	xxxiij
Dela vida /sciencia y estat del confitent fo.	xxxiij
Interrogacions de les circūstancias dels peccats fo.	xxxvi
Dela manera del enterrogar fo.	xxxvi
De quines circūstancias es necessari enterrogar lo confessor fo.	xxxvi
De quines coses deu lo confessor comunamet enterrogar al confitent e segons quin orde fo.	xliij
Dels articles dela fe fo.	cclxxxij.
Dels sacraments dela sgleya fo.	xlvj
Del primer manament fo.	xlvij
Del segons manament fo.	lv
Del tercer manament fo.	lxij
Del quart manament fo.	lxiij
Del sinquen manament fo.	lxxj
Del sisen manament fo.	lxxiiij

Del seten manament fo.	lxxvij
Del huyten manament fo.	lxxvij
Del deen manament fo.	c
De superbia fo.	c
De enueja fo.	ciiij
De ira fo.	cx
De perca fo.	cxiiij
De auaricia fo.	cix
De gola fo.	cxv
Deles set obres de misericordia spirituals fo.	cxvij
Deles set obres de misericordia corporals fo.	cxvij
Interrogacions al fadri e fadrina fo.	cxxiij
Del casar e cura de companyes tenint fo.	cxix
Dela viuuda fo.	clij
Del princep /e rector secular fo.	clij
Del jutge ordinari /o delegat lech o ecclesiastic e de altres p sones quen juhi concorren fo.	clxj
Del acusador /o auctor fo.	clxv
Del testimoni fo.	clxvij
Del aduocat /e juriste /y procurador fo.	clxviij
Del notari fo.	clxx
Del doctor /mestre y escola fo.	clxxj
Del metge /e geroogia fo.	clxxiiij
Del ofici /e conseller del princep fo.	clxxviij
Del ciutada fo.	clxxix
Del mercader /corredor e canuiador fo.	clxxx
Dela companyia fo.	clxxxviij
Dela companyia e mescla dels animals bruts fo.	clxxxviij
Del canui licit /e illicit fo.	clxxxviij
Del artiste /e obrer mecanich fo.	clxxij
Del apotecari fo.	clxxij

Del draper e benedor de lana fo.	ccxiiij
Del daurador/o argenter /e moneder fo.	ccxv
Del tauerner fo.	ccxvi
Del fastee fo.	ccxvii
Del logater /e conduidor fo.	ccxviii
Del flaquer fo.	ccxix
Del carniger fo.	ccxix
Del sabater fo.	cc
Del estremonier fo.	cc
Del musich fo.	cc
Del laurador fo.	cc
Del datari fo.	cciiij
Del rector/o administrador de spitals /e de altres lochs pia/ dosos fo.	cciiij
Del capella /e del constituit en sacres fo.	ccv
Del sacerdot simple fo.	ccx
Del beneficiat /canonge /e curat fo.	ccxiiij
Del bis be /e prelat superior fo.	ccxxvii
Del prelat fo.	ccxxxv
Del religios fo.	ccxxxix
Dela injuncio dela penitencia fo.	ccxlvi
Los canons penitencials fo.	ccxlviij
Dela comutacio dela penitencia fo.	ccliij
Com se deu auer enuers lo malalt lo confessor fo.	ccliiiij
Com se deu auer lo confessor en la confessio fo.	cclvij
Dela forma dela absolucio fo.	cclix
Quant la satisfacio deu precebir ala absolucio fo.	ccclx
Dela forma dela absolucio en lo excomunicat fo.	ccclxiij
Set interrogacions de sant anccan fo.	ccclxv
Las sos papals /e episcopals fo.	ccclxvi
Dela absolucio feta al pfiter de peccat q no podia fo.	ccclxxxiiij

...ech.
 ¶ Entrogoratori/e cōfessional en
 quatre parts suptilment diuidit.

Om lart dles arts sial regimēt dles aïes
 Extra.de.cta. 7. q. cuz. sit. ¶ Y entre los
 humanas exercicis tant sia mes pillos si
 de aqll mal ne sia vsat per quāt les aïes:
 son mes precioses de totes les coses /e de
 tots los cossos. xxj. q. ij. precipim⁹. xxiiij
 q. iij. si hēs. 7. de. pe. 7. re. cū ifirmitas. ¶ Per cert consta ab
 quāta diligēcia /e discrecio es necessari al sacerdot /e cōfessor
 al q̄l es comesa laudiēcia deles cōfessions e la cura deles aïes
 q̄ abon es major lo perill /alli es de fer e obzar ab major cau
 tela. iij. ij. di. q̄escam⁹. 7. ca. vbi periculū de. elec. li. vj. ¶ Car
 tal cōfessor es fet jutge spūal deles aïes /e la judicial potestat
 requier q̄ q̄lseuol q̄ aja ajutiar algūa cosa deu be escotir y dis
 cerni. q. judicātē. ¶ Nō diu q̄ lo bon jutge deu totes les coses
 be rimar /car molt es perillos y greu sobre la cosa icerta dar
 sentēcia certa. xj. q. iij. graue pro idemerito. extra. de. pe. 7. re.
 oīs. ¶ Es de molta necessitat al cōfessor q̄ sia cautelos /e dis
 cret en cercar y dicotir les calitas e circūstācies dels peccats q̄
 en altra manera ab grā perill de dāpnacio p̄ assi /e p̄ ab qui
 ab ell se cōfessara la cōfessio hoira segons sant matheu en lo.
 xv. ca. ¶ Qui diu si lo sech al sech guia los dos cabē en la fos
 sa dela infernada pena. Per asquiuar tals perills /e fugir de
 aqlls. y p̄ que a negū cōfessor sia dada occasio de dexar tā al
 ta potestat e gl̄ios exercici com es hoir de cōfessio ales pecca
 dores p̄sones /ab tot yo creatura tā indocta y de tā flach in/
 A

geni po confiāt molt en aqll deu
e tot do ab pfectio deualla / e qui la grā sua abundāment a
tots dona e totes les coses dstrebuex segōs li plau / no ab pre
sumpcio / o copdicia de cōseguir algūa labor / mas p lo zel d
la salut fraterna / e p algūa manera de īstructio als cōfessors
poch īstroits e dertemenat cōpondre aqst interrogatori / o
cōfessional: ari p al cōfitent com p al cōfessor molt profitos e
vtil / ab tot q fins aci algūs e molt doctes senblants tractats
cōposts ajen / po com siē fetes diuisiōs de les grēs e de les opa
cions / e acada bu sia dada manifestacio de spita a vtilitat de
altri. i. cor. xij. precipiaturq. i. pe. iij. ¶ Que q̄ se uol ari com
aptes la grā alaltre la diministre com / a bon dispēsser de les
diuerses grēs de deu cogitant q̄ negu sia nat passi mateix / y
q̄ ari del cors com d̄ la negligencia sera de deu arguit aquell
seruēt lo q̄l d̄l besant doz aell donat no cura reportarne guāy
com sia scrit. exo. ij. c. ¶ Buyt en lo meu cōspecte not mostra
ras. Lo talent q̄ tinch liberalmēt lo comunique / ab tot q̄ per
la salut d̄ls altres treball prengua q̄si a vsura aqll donāt ala
fi ab guāy portarne no pugua. E p que aqsta obrera a tots
agradable sia cara: y autētica la faça tant quāt yo he pogut
dexades moltes coses supflues solamēt les q̄ necessaries son
e molt vtils breumēt / e escrit. En la q̄l cōposicio: e grāmēt stu
diat de corroborar totes les coses en aqlla cōtēgudes ab di
uerītes allegaciōs de drets / sentēcies / e testimonis de molts
sants doctors p q̄o quel cōfessor ari īstrobit / o praticb q̄si p
vn memorial la ringua. E lo q̄ sera indocte / e mēys praticb
per maior delit d̄les coses / o corrēts aell quāt li sia necessari
als originals dels drets recor̄er e les materies atrobarmes
facilmēt pugua Donchs p maior euidēcia son de notar q̄tre

coses p orde. La pmera sera dla potestat dl cōfessor dligar / e dligar. La segoa dla diuisio solenta ala pffessio La tercera dla diligēt iuestigacio dles circūstācies dls peccats. La q̄rta dla adiūcio dla pēitēcia e absolucio dls peccats aells pffessats

¶ Part pmera dla potestat dl cōfessor.

Aquel q̄ no es ver sacerdot ab tot puga hoir los peccats dl cōfitēt enlo article dla mort no trobāt se alire: no pot v̄anēt dls peccats aell confessats absolure: q̄ sino als sols sacerdots la potestat d̄ absoldre e d̄ lligar: els cla⁹ de sctā mare sigleya p̄pamēt son donades. jo. xx. dñs dixit discp̄lis suis q̄b⁹ remittitis pctā ¶ De aquest cla⁹ es agut. di. xx. s. i. r̄ i. iij. sen. di. xvij. ar. i. q. iij ¶ Hō diu ricart q̄ jactia dues siē les cla⁹ quāt als efectes e relaciōs ada q̄lls: son lligar e d̄ lligar tācar e obrir q̄ es vna rael. q̄ la potestat de jurar enlo for dles aies de dues coses es entegrada ço es dla potestat de difinir enla defmācio dla causa: la pmera potestat es dita clau de sciēcia: lacte dla q̄l es discernir: es dita clau de potēcia: lacte dla q̄l es determinar ligāt / o absoluet la causa. Aq̄sta clau es mes p̄ncipal e al cōfessor totalmēt necessaria p̄ q̄nt la pmera es ordenada aesta enlo defmenar segōs appar enlo q̄ dire.

¶ Capitol pmer.

Dixeranmēt deu lo cōfessor tenir la clau de potestat ab q̄ puga absoldre lo p̄fitēt y es mester tinga iuridictio d̄ absoldre de q̄ negu no pot ser absolt ni ser ligat si nos cōfessa al p̄p sacerdot. extra. de. pe. r̄. re. oīs r̄ de. pe. di. vj. c. placuit Es dit p̄p sacerdot aq̄ll q̄ te cura de algu ordiaria: o dlegada enlo for dla aia / mes v̄anēt es dit p̄p cōfessor aq̄ll q̄ p̄ son dret ordinari immediadament te esta cura: axi com lo papa bis be e curat parochial segons. Hosti. extra. de. offi. archi. c. iij.

Adaqusts tres hanmēt q̄lseuol aia se forsmēt maior mēt / e p̄nci
 pal al papa lo q̄l te general cura d̄les peccadores aics / al bis
 be p̄pri lo ques troba enles. cle. dudū ⁊ p̄prio curato. quo ad
 suā parrochia. ¶ Segōs enlo. ca. de. pe. ⁊. re. ¶ Axi podē ho
 ir dins son bisbat com defora son p̄pri subdit. vt. ff. de. ofi. p̄
 cō. l. ij. ¶ De tot crimi hō seuulla comes y encara als altres a/
 go mateix cometre y basta al subdit si abla hu d̄ls dits tres se
 cōfessara / o de lur licēcia. ar. extra. de heret. exco. q̄nicam⁹ .i.
 .s. q̄ vero ⁊ in. cle. duduz. ¶ Y reglar mēt es de q̄lseuol altre
 sacerdot ordinari lo q̄l te cura d̄les aics p̄ electio / o encara d̄
 offici aell ajustat p̄ que axi com pot hoir son sobdit axi li pot
 dar licēcia de poder se cōfessar / a altri segōs petr⁹ de .pal. in
 iiii. di. ¶ Altra cosa es d̄l simple delegat e de aq̄ll lo q̄l sols p̄
 comissio hou de cōfessio / q̄ no pct cometre / a altri laudencia
 de aq̄lla / ab tot alguns pugua cōfessar al vicari d̄l curat. po
 tat vicari no pot dar licēcia adaq̄ll q̄ ab altri se cōfesse segōs
 petr⁹ de .palu. i. iiii. di. xxij. ¶ Axi mater d̄l artiaqua encara
 q̄ sia jutge ordinari de cōsuetut segons nota. archi. di. xv. c.
 plectis. ¶ No es en for de cōsciēcia sino sia sacerdot lauors si
 hou p̄ comissio d̄l bisbe no pot cometre a altri. de. offi. archi.
 di. cū satis. ¶ Lo legat d̄l papa es ordinari enla hu y en la
 tre dret enla puincia aell determenada / axi com enlos exteri
 os dona jutges legats / axi pot dar penitēcies. extra. de. offi.
 le. ca. i. ¶ Lo sobirā penitēcier d̄l papa es ordinari solament
 enlespūal q̄ te sots si penitēcies co adiunt y atorga licēcia de
 elegir cōfessors / aldre es d̄ls simples penitēcies q̄ ab tot sien
 delegats d̄l papa y ell sols los pose / q̄ puguē a tots hoir don
 seuulla q̄ vinguē po no poden pēdre ab si coadiūts ni dar li/
 cēcia de elegir cōfessor / lo arq̄bis de desgleya major es dit or

ordinari e p̄p̄ sacerdot e te cura detot larq̄bis bat. extra de offi. archip̄rebit. c. officiū. v̄. glo. 7. do. an. de. bu. ¶ Die q̄ q̄l seuol d̄la ciutat: o arq̄bis bat pot p̄d̄rels sacram̄ts d̄la sgleya major p̄ lo q̄l los peregrins els ven̄ts defora tant quāt habitara en la ciutat son sots la cura d̄l bis be d̄l loch e d̄l arq̄bis be/ e si morra alli matex deuē ser soterrats / y si en altre loch elegira la sepultura la q̄rta es deguda al bis be p̄. pau. i. cle. dudū. de. sepul. ¶ Lo arq̄ipestre ruralis es dit ordinari p̄ q̄ te la cura d̄ls preures e poble lech. En tot poble deu esser hu quis/ diu archip̄reste segōs. an. de. bu. v̄. supra. c. vt single. ¶ Uicari general d̄l bis be es dit ordinari. extra. de. offi. or. inf. cetera 7 de apel. romana. li. vj. 7 notat. archi. i. ca. plectis. id. delegato pape. generali. ar. 7 extra de. offi. d̄leg. c. sup̄ q̄stio. ¶ Ago matex es d̄l arq̄bis be m̄tres vesita la puincia: lauos crech q̄ puga cometre/ a altri de hoir de cōfessio d̄l seu sufragani. ar. extra de. offi. or. c. fi. ¶ Qui es dit p̄pri sacerdot d̄ls prelats e curials d̄ls reys e p̄nceps largam̄t es notat. p. hosti. in sum. ti. de p̄nia. 7. s. xij. 7 se. ¶ Ara es feta q̄stio si lo preuere de la cura parrochial pot p̄dre en son adiutori p̄ cōpanyo aq̄l seuol religios sens licēcia de q̄l seuol sup̄ior assi lo q̄l cōpanyo aja de ajudarli en q̄resma en lacte de p̄ycar y en la adm̄stracio d̄ls sants sacram̄ts. guil. i. cle. religiosi de. priuil. ¶ Diu q̄ si p̄ q̄ aell li es acomanada la cura p̄xq̄ aell cōste d̄la suficiencia de aq̄l. allegals notats. p. inno. de. cle. p. cu. tua. 7 de bere. c. excōicat. i. s. qz v̄o. ¶ E p̄ quāts aq̄lls q̄ son presos p̄ cōpanya son rectam̄t ordenats axi podē fer ells coz los matexos curats ni fall adaq̄lls sino la matia. y si axi los curats preparen adaq̄lls dita materia porā exercir. xij. q. i. ecce. 7. c. addicim. 7 no. jo. de leg. 7. jo. de jmo. in. d. cle. religiosi. 7

archi. rrv. di. prelectis r. xvj. gi. c. ij. ¶ Es questio sobre les predites coses si per ventura ab licencia del propri facit or dela cura parrochial pugal parroquia rebre penitencia de vn religios / o de altre preuere no tenint cura. glo. ij. i. de cle. religiosi si super verbo r. no. ¶ Diu que no pot rebre penitencia si no de altre curat extra de. pe. r re. omnis. ¶ Segons nota la glosa super verbo sacerdoti. ¶ Jastia en los altres sagraments pero. pau. de. laza. ¶ Limita aquest pas dient es veritat quant lo propri sacerdot / o cofessor no comet o delega lo offici seu mas la sola licencia li atorga / si ab licencia li comet la sua potestat lauors lo parroquia rebre poza penitencia de tal religios / o sacerdot no curat / assigna raho dela diuersitat per que en lo primer cas vfa de son dret / aquel q dona penitencia ajustar lo que esser no pot dela porrogacio de la juridictio la qual no te de. offi. dele. p. ij. g. ¶ En lo segon cas fa del dret strany axi com a delegat erigent lofici de altri per ço pot. fac. supra de herre. capitulo fi. ij. de foro. compe. significasti. ¶ Aquesta opinio es verdadera si no sia dit que la cura p inferior dl bisbe no pot esser delegada vt no. archi. argu. de elec. cu ex. co. li. vj. ¶ Lo qual no es ver en comissio special dels altres cassos / o a poch temps segons. jo. and. in de. c. cum ex. co. in nouella. ¶ En lo qual loch ell expon aqst pas ço es per modicuz temp^o que es per tres setmanes. facit qd no. hosti. d. ofi. vica. circa clericos r. ca. ad hec. r not. i pi fa. simonia. iij. s. cum. paulo. concordant. jo. delegna. r jo. de. jmo. in. d. cle. religiosi. r dñs. an. de. bu. in decret. c. omnis

¶ Dela abilitat del religios per hoir les confessions dels icrglars.

D Er aq̄l religios pugua hoir cōfessiōs dls seclars ex
ceptat enlarticle d̄la mort:es mester tenir d̄l propri
bis be licencia/e consentimēt de son prelat. xvj. q. i.
placuit z. c. puenit z ibi. glo. z archi. ¶ Posat que
algūns t̄iguessen licēcia de son p̄pri sacerdot o prelat de elegir
axi cōfessor a q̄l seuol religios no deu sens licēcia de son supe
rior hoir adaq̄lls encara q̄ tal licēcia tingues d̄l papa p̄ quāt
lo voler/e no voler esta en mās de son supior. xij. q. i. nolo. z.
c. nō dicat. ar. asili. de elec. si religiosus. l. vj. ¶ Nō diu q̄ ala
electio de si feta ni deu ni pot asentir sens licēcia de son supe
rior/si ja lo papa no en general mas especificadamēt/e p̄ nō
elegis algū religios adalgū offici presumir sia saber la idu
stria d̄la p̄sona y q̄ agues elegit p̄ inq̄sicio/o p̄ ala p̄ycacio/
o p̄ hoir de cōfessio/o p̄ aprelat̄a/en tal cars no seria reque
rida de altri la licēcia. ¶ Abilitat d̄ls religios p̄ycados
e d̄ls menors p̄ a cōfessar los setglars.

D Er aq̄ls frares p̄ycados:e frares menors puguē
hoir de p̄fessio als setglars es mester:q̄ los m̄res
priors prouicials d̄ls p̄ycadors ols vicaris de a
q̄lls ministres prouicials generals /ecustodis d̄l
orde menor vinguen en presencia dels prelats/
en sengles ciutats e diocesis enlos quals lochs ells conexen/
e saben que aja cases del propri orde /e axi enles ciutats bis
bats /e lochs adaquells propinchs en los quals lochs noy
aja cases /o monestirs de propri orde segons es auctoritat
deles clementines. dudum. de sepul. z si juxta formam illius
clementine dudū. de sepu. esi. ¶ Juxta for de aq̄lla .cle. du. los
dits prelats tals frares aurā elegit:e designat p̄ ahoir de cō
fessio en tal esgleya /o poran fer / Si los prelats als p̄cotes

freres juxta la forma d'la dita clementina elegits per los superiors e presentats a ells absolutament tal licencia donar recusaran en tal cas adaquells tal licencia p auctoritat apostolica / g'rosament es atorgada q' puguen hoir de confessio / a tots quants abells cofessar se volrran / e dar lo benefici de absoluicio / p aquesta tal licencia no enten lo papa acsts tals freres p confessar axi deputats dar los tal potestat que sia mes ampla / o major q' als curats ppris de jure los es atorgada si ja als prelats ecclesiastichs major potestat / o gra special los atorgassen. vt. ibi. jo. de. le. ¶ **Axi mater. super vbo curatis / o parrochialib'.** ¶ **Diu que p aquella paraula curatis. son entesos los prelats dls collegis o archiprestes enles sgleyes catedralis absent lo bisbe. extra de. ma. obe. cuz in ecclesijs ⁊ in c. hys que de. ofi. archi. c. officium.** ¶ **De que aquesta paraula curatis.** ¶ **Diferencia d'la seguent. go es de aquest mot parrochialib'. ago mater. zen. ibidem.** ¶ **Los sobredits freres no poden esser deputats a hoir de confessio per les prouincies / mas per los bisbats que diren si los sobredits freres no poden esser presentats juxta la forma d'la dita clementina dudū. contenta / go es que no pot esser aguda copia d'l prelat p qnt es excomunicat / o suspes. diu. pau. que en ago quant al primer cas deuen demanar licencia al vicari d'l bisbe in spūalib' ¶ **Sin tendran. ar. de tempo. or. tū. nullus. li. vi.** ¶ **Si no tendran vicari / e maliciosament o fan diras que agos licencia de aquesta constitucio o porien elegir / mes segur es conuenirne ab lo papa / o lo superior d'l prelat / ago mater diu enlo segon cas quant fos excomunicat / o suspes. extra de cōses. preben qz diuersitatē.** ¶ **E nota. jo. de. jmo. en les clementines dudū. ⁊ collec. in. capitulo. ois de. pe. ⁊. re.** ¶ **La glo. sobre aquella****

paraula.prelatoꝝ. ¶ Diu que en la apellacio dels prelats / y
son entesos los bis bes els superios lo que diu lo rest. de ciui/
tatibus ⁊ diocesibus. ¶ Ari com. pau. ¶ Diu mes q̄ los pre/
lats de iure. comuni. son dits bis bes p̄ quant de iure comuni.
tenen iuridictio y dls tenint loch de aquells de iure / o consue/
tut altres son los prelats. ex priuilegio. extra de cōsan. ⁊ affi.
c. i. ¶ Segons. jo. jmo. ¶ Es ver quant tals prelats priuile/
giats aurā iuridictio quasi episcopal en lo loch / e negū s son
for mesos. dioce. de priuilegijs. l. abbas. l. vj ¶ Quant atals
o en loch de tals bastaria la licencia dl diocesa. vt nos. guil.
v. supra. ¶ E los sobredits prelats poden sens la sobredita
solēnitat los damunt dits freres acceptar per ales cōfessiōs:
a hoir comanant ad aquells tals la sua iuridictio. vt. no. in pi
sa. confessio. iij. s. xiiij. ⁊ in direc. e. t. ¶ Per q̄ sens aquell pri/
uilegi poria a ço atals cometre dar licencia de hoir de p̄fessio
hoc y foral terretori segons. guil. pau. jo. de lega ⁊ jo. de jmo.
v. supra idē. collec. de. pe. ⁊. re. oīs. q. xxxij. la glo. sup vbo p̄se
sserint. ¶ Diu quels dits prelats no poden reuocar la licēcia
de hoir de confessio ja vna vegada dada aells sen justa cau/
sa de. regi. iure. li. vj. qd̄ semel. ¶ Yu tenen de priuilegi. clemē/
tina. iij. ¶ Que aquesta licencia per la mort dl atorgant no
spira ans dura apres la mort dls prelats fins que sia puehit
de pastor ales sgleyes segōs aci nota. guil. ze. jo. de legi. c. jo.
de jmo. la glo. super vbo inpendat. ¶ Diu que si los tals fra
res ari elegits sien dits curats conclou finalment segons. jo.
mo. ¶ Que no p. guil. ¶ Diu que propiamēt no son dits or/
dinaris com en ells noy caygua alguna prelatura / ari ma/
tex de part dls confessants noy aja alguna subiectio / ans se
pot dir vna grossa ordinacio de part dl papa en fauor dles

aies segons nota. jo. de. jmo. ibi. ¶ Difererē dls curats / en aq̄
 q̄ en quāt curats no podē hoir sino los pp̄ris parroquiās els
 altres sens licēcia de son bisbe o dls p̄lats de aq̄ll segon amēt
 q̄ podē cometre als altres q̄ hoie a los parroquiās segons ja
 edit / e nota. zamba. ¶ En les clemētines aq̄. dudū. iij. c. ¶ Er
 gamēt q̄ls curats els vicaris de aq̄ll podē hoir de p̄fessio als
 se^r subdits dins lo bisbat: e de fora. ¶ Los frares ari p̄sentats
 segons la forma de dita clemētina. dudū. ¶ De tal comissio / e
 p̄sentacio podē hoir de p̄fessio atots los parroquiās de tots
 los curats de aq̄ll bisbat solamēt hon son estas p̄sentats: no
 podē aq̄st anegu cometre / e podē absoldre als de dins lo bis
 bat dls peccats comesos de foral bisbat / si en altra manera
 fos fet encara q̄ls p̄fessats aells p̄ la bona fe crebent aquells
 tenir potestat fossen scusats quāt a deu p̄o quant ala sgleya
 no serien absolts / e si cōstas adaquells en tal cars deurien al
 tra vegada tornar se a p̄fessar segons nota la glosa. sup v̄bo
 audit. i. cō. zen. pau. 7. jo. de. jmo. ¶ Dien q̄ lo cōfessor. extra
 ordinari quals son los frares exercīts la juridictio sub foro
 conciençie foral terretori / o dins vltra la sua juridictio no fa
 res / y los frares ari elegits puguē absoldre als religiosos ec
 ceptats / o senblants. la. glo. sup v̄bo volenciū. ¶ Respon ab
 dupre. jo. de. jmo. guil. ¶ En la glosa inpendant respō que si
 son prelats exceptats inferiors dls bisbes immediate sotsmes
 sos al papa de jure tenē de elegir p̄ assi cōfessor. extra de. pe.
 7. re. ne. por dilectione ¶ En altra manera si tenē altre ime
 diat superior p̄ q̄ en tal cars sino son licēciats d̄ aq̄lls q̄ puguē
 elegir cōfessor / no porie esser absolts p̄ estos / senblamēt los
 capellās sotsmesos dls altres bisbes. la. glo. sup v̄bo licere.
 ¶ Diu si lo parroq̄a pot p̄fessar a aq̄st frares no demanada

licència d'l p'p sacerdot d'la parroquia / q' si / aço declara .illud v' /
 b' libere. ¶ E senblāt es lo q' es agut de p'bē. j'at'ia q' lo bis be
 li. vj. ¶ Aço es detenir ab tot q'l contrari ne sent. jo. jmo ab la
 glo. guil. zē. jo. d'leg. 7. jo. de jmo. ¶ Açi m'atex 7 d'ns. an. de.
 bu. i. c. o'is. de pe. 7 re. La glo. sup v'bo i'ptiri ¶ Diu be sils cō
 fessats els absolts en est religiosos sia necessari j'trar almēys
 vna vegada en lany p'fessarie al p'p sacerdot Diu q' no ni ob
 sta de cre. o'is i' p'ncipio. de pe. 7 re. ¶ Per q' alli parla de aq'll
 q' no es p'fessat legitimanēt de altra manera es açi p' q' ligiti
 manēt adaq'st religiosos es p'fessat / aço demostra auerse de
 tenir segōs la glo. 7 pau. guil. zē. jo. de lig. jo. de jmo. d'ns an.
 de bub. c. o'is de pe. 7 re. ricart i. iij. d. xvij. ar. iij. q. ij. ¶ De si
 fera tēgut al seu subdit diēt q' se es p'fessat als p'dits frares / o
 ab altra p'sona m'istrarlos lo sacramēt d'l altar diu q' si segōs
 ricart. v. supra / si ja lo sacerdot no t'gues certs y euidēts sen
 yals q' aq'll noli dignes v'itat d'la p'fessio / lauors no es tēgut
 de m'istrar lo dit sacramēt / si ja aq'll tal noli fes sufficient fe q'
 acōfessat / no obsta si es dit q'l sacerdot no deu comunicar dit
 sacramēt adaq'll d'l q'l ignora la p'sciēcia / p' q' ab prou segu
 ra e bona p'sciēcia e ans mes segur pot comuicar adaq'll q' sa
 p'fessat sens licēcia sua e t'iga potestat de son supior a xicō ad
 aq'll q' sa p'fessat ab ell m'atex / o ab son vicari / p' q' la conexē
 ga laq'l pot auer lo sacerdot i' foro penitēcie d'la p'sciēcia d'l sub
 dit / depēdex d'la volūtat d'l subdit a ell / deu p'sumir lo curat q'
 milloz se sia p'fessat aq'll q' sa cōfessar ab aq'll lo q'l lo papa ol
 bis be a elegit p' p'fessor p' tot lo mō obis bat a xicoz son los so
 bredits frares / cō sia ver senblāt q' no ajē elegit sino p'sones i
 donees d' vida e doctria. extra de. ofi. or. in ceta. Ans q' lo q'
 sa p'fessat al sacerdot elegit de licēcia d'l curat aço m'atex tel

scot .d. xvij. q. i. ¶ En lo q̄rt y sant. tho. ¶ En vn colibet. cō.
 pe. 7 hosti. ¶ En altra manera si fos excomunicat / o publich
 peccador en tal cas al tal no deu ser ministrat sino cōstas d̄l
 absolucio la. glosa. ¶ Sobre la paraula atorgada diu be si
 ests freres ari elegits puguē absoldre d̄ls cassos resuats als
 bisbes diu q̄ no nils curats / E p major noticia e declaracio
 es de notar q̄ jurta aq̄st p̄t varies son les opiniōs d̄els doc/
 tors vns ne posen molts altres m̄ers cassos reseruats. i. p̄sa.
 cōfessor. i. ¶ Sō posats esser nou los cassos ep̄als / ço es q̄tre
 de iure e finch de cōsuetut / es ver q̄ podē los bisbes en los p̄/
 pris bisbats altres cassos assi resuar yfer p̄stituciōs cō acells
 los sera bē vist e molt mes pot fer aço lo cōsell sinodal / o p̄ui
 cial d̄les sentēcies d̄ls q̄ls no podē absoldre los religiosos. vt
 i. cle. religiosi de priuilegijs. jo. an. extra de. pe. 7. re. si ep̄s. li.
 vj. glo. iij. ¶ Diu esser molts cassos: ço es blaffemia de deu: o
 d̄ls sants. extra de. cle. male. c. l. sortilegi extra de sortile. c. ij.
 Matrimoni cōtra entredit desgleya celebrat extra de. clam.
 despō cū inibicio 7 de ma. cōtrac. p̄ inf. ec. c. i. 7 fi. ¶ O pres
 sio de fills / omicidi / fals testimoni / falsificacio de acte iust/
 corrupcio de monges: coitus com brutis. ¶ E tots los crims
 publichs y enormes aquest posa. hosti. ¶ En la sua suma co.
 ri. Ajustay lo peccat enorme cōtra natura e semblant / lo qual
 la general / o special cōsuetut reserua als bisbes. guil. dura.
 spe. in. rep. suo. i. d̄ictis. ¶ Ajustay altres ço es corrompre v̄gēs
 p̄ força p̄stretes e decebudes / o fornicāt ab dona iuria mora
 lo comunicant apres de vot de castedat / la dona q̄ cōcep de
 adulteri hō lo marit creu esser fill p̄p̄ / lo q̄ p̄cura a follament
 de dōa ari p̄ si cō p̄ altri: sterelitat a dōes: coneter carnal m̄et
 afa filla sp̄ual / lo batejāt / o tenint al bap̄tisme son p̄pri fill fo

ral cas de necessitat / los vsures / los q̄ han batut propi pare
 e mare / finalmēt conclou q̄ posar tants cassos altra cosa no
 es sino restrēy: la potestat d̄l sacerdot la q̄l plenariamēt li es
 dada de ihu xp̄st: dich q̄ls sacerdots totes coses podē fer q̄nt
 ad forū penitēcialen les quals no son en dret / specialmēt als
 bis bes / o supios reseruades / e q̄ no son als sacerdots de dire
 cto ni per algūa consequēcia vedades .ar. extra. de judi. at si
 z de sentēcia. ex. nup. idē in direc. ti. de. pe. z. re. q. lxxv. ¶ E
 axi appar jastia los bis bes puguen assi certs cassos reseruar
 los q̄ls de jure cōpetexen als inferios / po nō podē axi simpli
 ter fer segons los damūt dits doctors. guil. in direc. ¶ Si no
 sols endos cassos p̄meramēte indirecta axi com algūs seran
 estats legitimamēt de pressos q̄ meritamēt aurā estat de tal
 potestat priuats. Segonamēt / e indirecta p alguna cōsequē
 cia / axi com algū cars aura vengut en lo q̄l per la vtilitat co
 muna sera expediēt q̄lo bis be lo reserue en altra manera .no.
 xxv. q. ij. de ecclesiasticis. ¶ De que no es expediēt ala comūa
 vtilitat lo bis be tāt cassos reseruar se q̄ ago seria posar la çof
 y enpedir la via de salut ales aies d̄ls peccadors. Ajustay lo
 terç q̄nt fos cōsuetut vt supra / d̄les paules dests damūt dits
 doctors e d̄la. cle. dudū. jo. delinga. ¶ Conclou q̄ los frares
 p̄ycados e menors presentats p a laudiēcia d̄les cōfessiōs se
 gōs es dit poden absoldre de tots los cassos de peccats exce
 ptats los que en jure als bis bes son reseruats / jastia q̄ls bis
 bes algūs cassos q̄ de cōsuetud d̄l seu bis bat / e de son plaer / e
 volūtat / o p cōstituciōs sues. si no dals / o penitēcials assi los
 reseruassen / poden los tals frares de aq̄lls tals cassos absol
 dre lo que axi pot prouar / lo papa. in. cle. dudū. ¶ Ordena
 q̄ los frares axi presentats juxta .a forma alli cōtenguda tin

gué aq̄lla mateixa potestat de absoldre jutta les cōfessiōs q̄l
 la tenē de jure los curats si ja los prelats no volguessen mes
 darne adaq̄lls segōs. guil. dur. ¶ No obsta q̄ los doctors po
 s̄sen molts cassos als bis bes reseruats q̄ los curats podē abs
 soldre de tots los amagats los q̄ls de jure no son als bis bes
 reseruats / o los q̄ls no son directamēt als sacerdots p algua
 cōsequencia vedats. vt supra. ergo. ⁊ ipi. fratres ¶ E si algu
 volgues defendre q̄ molts cassos poden los bis bes rahoña
 blemēt assi reseruar / quāt als sacerdots parrochials qui son
 de for de tals bis bes e ales sues cōstituciōs subiectes aq̄o nou
 podē fer a tals frares los q̄ls son exceptats ales ordinaciōs
 de dits bis bes no son de jure sotmesos. vt. extra de. exce. pla.
 nimis praua. ¶ Dons los tals frares no poden absoldre dls
 cassos reseruats in jure als bis bes. axi com es enaq̄lla clemē
 tina / e axi poden de tots los altres com son los reseruats de
 cōsuetut particular d̄l loch / o sinodal cōstitucio: hu negāt al
 tre callant / o fermant. di. xv. q̄lis. ¶ Ai poden los prelats la
 dita cōfessio reuocar ni directamēt negar licēcia de hoir per
 q̄ no resmenys tenen los frares p la clementina duduz / ni in
 directamēt phibint los parroquians q̄ nos p̄fessen ab aq̄lls
 extra de priuilegi. quāto ⁊. ca. dile. ¶ Ai per retēcio d̄ molts
 cassos per quāt seria fet en frau d̄la ley lo qual no deu ser fet.
 extra de. p̄se. p̄ben. c. p̄stitutus. ¶ E alle dōchs a quest. jo. no.
 ¶ Qui diu que lo bis be pot constrenȳr la potestat ordinaria
 d̄ls curats / molt mes pot la potestat extra ordinaria de tals
 frares per quāt lo que per lo superior es atorgat per lo inferi
 or no pot esser reuocat / axi com esta. di. xij. inferior. ¶ Als cō
 stitucio dela clemētina. religiosi. de priuileg. ¶ Non diu que
 dels cassos ordinaris reseruats adalgu absoldre no presumex

que / es respost que aço es entes dels cassos en dret reseruats
 ari com enten aquella constitucio / o cōsuetut dels altres pre
 lats com aquellan leue lo papa en la dita clementina. duduz
 Dels quals poden los dits frares absoldre / e per consequent
 qualseuol cosa que sia dita per los antichs es vist per los mo
 derns de tals cassos per los bis bes reseruats tot es reuocat /
 per la clementina dudum simpliciter quant als sobredits fra
 res / si ja la constitucio darrera ab tot no faça mencio d'la pri
 mera aquella reuoca. vt i. c. l3. de. p'sti. li. vj. ¶ Molt mes deu
 reuocar dicta doctoz. Si en lo contrari sien dites. ho. jo. de.
 lig. idem. no. indirect. li. i. ti. v. s. vij. vj. ¶ Contra les coses so
 bredites / ço es quels frares no puguen absoldre dels cassos
 per lo bis be reseruats en qual manera determiena la glosa. v.
 supra. ¶ Aço te. gunt. ¶ Alli mater dementres que no apare
 gua de malicia / ço es si tots los cassos / o la major part dels
 no reseruats assi reseruassen: aço mater. te. pau. iste. lau. zan
 z. jo. de. jmo. ¶ Es entesa aquesta reseruacio dels cassos epis
 copals dels actes exterios ab efecte / e no dels interies / e per
 quant no es clar segons les predites paraules appar les ope
 nions dels doctoz ser varies. Quals son los cassos als bis
 bes reseruats / e si poden de dia endia cassos de nou als pre
 dits frares reseruar cosa mes segura es que dits frares fagen
 aells del bis be mater que quins cassos seuol reseruar e no en
 pedexquen asi dels no reseruats assi / dls altres fagen se dar
 libera potestat de absoldre. ¶ La absolucio dela excomunicacio
 major certa cosa es de iure pertanyz al bis be. extra. e. c. nuper
 z commutatis. quorum. libet. vtorum. extra. e. c. i. ¶ Excep
 tats a la apostolica sede reseruats. capitulo. ti. notat. jo. an. ca
 pitulo. si episcopus de penitencie z remissione libro. vj.

¶ La relaxacio de algũs juramets pertany al bisbe miru. in spe. titulo de legatis. s. nũc ostendẽdũ. v. xxiiij. e sant tho. scde scde .q. lxxxix. ar. ix. y dñs. an. de bu. extra despõ. preterea.

¶ E si la disposicio dls bens mals presos e incerts sia cõputada entrels cassos al bisbe de jure reservats juxta ago per major declaracio dos coses son desaber / e veure. La p̃mera es q̃ nes coses / o bens siẽ dits incerts dignes q̃ totes aq̃lles coses les q̃ls cascu no pot en si retenir / o siẽ p̃ rapina / furt / vsura / frau: dã donat: o cosa strãya trobada : o q̃ algũa cosa illicita mèt sea vsurpat: y les p̃sones de q̃ aq̃stes coses no sabẽ o si sabẽ nos trobẽ los p̃pis senyors nuls here? de aq̃lls / axi matex son dits incerts aq̃lls bens q̃ lo jutge prẽ d'altri p̃ corrõpre justicia / y p̃ jutiar p̃ la part daq̃ll p̃ q̃ es p̃bida algũa data / o rebuda / aq̃sts bens tals incerts deue ser distribuïts entre pobres. extra de. usu. cũ. tu.

¶ Lo segõ cap denotar es p̃ auctoritat de q̃ o disposicio de guẽ ests bens ser axi distribuïts. hosti. in. ca. cum. sit extra de jude. Et in summa de. pe. 7. re. s. vl juxta fi. sub. s. ser. que. forma. v. itẽ.

¶ Non te q̃ tal dispensacio o distribucio dls bens mal aguts / o incerts sia hu dls cassos pertanyents al bisbe / e q̃ de sa licẽcia e auctoritat te a esser fet / ago matex te. jo. an. in. rela. pctm̃. de. re. in. li. vj. 7 in. ca. si ep̃us de. pe. 7. re. e. li.

¶ Fasia q̃ d'altra manera / o aja apres dit. i. ca. religiosi infra allegato. archi. c. nõ sanẽ. i. iij. q. v. 7 i. c. religiosi detesta. li. vj.

¶ Solamẽt tracta aq̃st article largamẽt e clara te / e cõclou q̃ ests tals bens incerts podẽ esser distribuïts e partits als pobres sens auctoritat / o licẽcia del bisbe / o de altre jutge / e eclesiastic / per q̃ hon algũa certa p̃sona per lo testador resta deputada / e la matexa / o deu cõplir. ar. q. ij. de la. c. de epi. 7 cle. l. nulli. extra de testa. tua 7 .c. jo.

¶ Ans

creu q̄ aquel qui reb los bens mal aguts eli matez los por di
 stribuir si vol axi cō es test pla. in. c. cū tu. de vsu. s. i. ibi pau
 perib⁹ erogare. ¶ Aço matez te / e declara la glo. extra de ho
 mi. sicut dignū. s. eos nō ob. de cre. cū sit de jude. ¶ La q̄l alle
 gua. hosti. ¶ Per q̄ parla d̄l jubeu no xp̄ia lacte d̄l q̄l e dispē
 facio q̄nt / als pobres xp̄iās meritamet es aguda suspecta de
 la sgleya / segōs la prudēcia d̄l diosesa bisbe / la q̄l sospita de
 gudamet deu cessar en lo fel xp̄ia y axi diu no d̄gut q̄lo bisbe
 nos deu entremetre detals sino p̄ defecte ço es alla hon negu
 na p̄sona es deputada p̄ lo testador q̄ aço exercite / e alla hō
 ell matez lo q̄l te ests bens incerts p̄ si nols vol restituir / e de
 sta maneras deu entēdre la openio de. hosti. ¶ La bat fessor
 ga acōcordar estes opiniōs diēt q̄ los bens mal aguts iterts
 d̄ls quals es trāsportat lo domini no cōpetet repiticio. vt in.
 c. nō sane. i. iiii. q. v. ¶ Le loch la opinio del arche. En aq̄lls
 d̄ls quals lo domini no es trāsportat / o si es cōpetet la repi
 cio. vt in. c. trāsmissa de deci. ¶ Le loch la opinio de. hosti. jo.
 an. c. religiosus de testa. li. vj. in nouella. ¶ Diu q̄ la vna e lal
 tra opinio te equitat la opinio de. hōsti. ¶ Alleuar frau: e de
 cepcio de aīes p̄ quāt facil seria a molts jurar / e afermar ells
 ja auer pagat / e axi en moltes maneres los pobres poder de
 fraudar / la openio d̄l. archi. ¶ Le equitat p̄ q̄nt lo tenit los
 bens incerts a restituir felmet distribuir als pobres axi cō / o
 dispō lo decret. cū tu. de vsu. ¶ De hon no appar p̄ honest no
 dega ser absolt no d̄l peccat mas d̄l carrech de satisfere dient
 ajusta po veramet e pura sento be auria al tal p̄ absolt aq̄sta
 tal distincio / po lap⁹. ab. ¶ Ab lo qual se ajusta. jo. an. ¶ De
 stroeix lo test. c. sicut dignū. extra de homicidij. s. eos q̄ loq̄
 tur in rapina. ¶ E axi en lo cars hon cōpetet repiticio diu lo

test que la distribucio aq̄i feta als pobres p̄ aq̄lls d̄ls quals /
o an leuat no a p̄fita leuar de aq̄ll al q̄l deu ser feta la restitu
cio / dōchs si adaq̄lls no leuē es vist. text⁹ q̄ aell aguera / a p̄
fitat tal distribucio dignes dōchs idistite la sentēcia d̄l archi
esser mes v̄a / e aq̄sta comunamēt tenē los doctors / aq̄sta te.
pau. de leaza. i. cle. dudū. de sepul. s. huiusmōi sup v̄bo a iure ⁊
i. c. religi. de p̄uilegijs. s. q̄b⁹. jo. de jmo. i. de. cle. dudum. Aq̄o
mater. zamba. jo. cal. Axi p̄ lo senblāt. recuper⁹. de. scō. gemi
y mate⁹ de roma. d. cle. religiosi. y. astē. in summa. ti. de vsu. ar.
vj. s. ei⁹ auctoritate / y pisan⁹. restitu. vj. s. fi / y enric⁹. bon. in.
d. c. cū sit. collecta i. d. c. cū tu de. vsuy. ricar. i. iij. di. xv. archi
q. iij / e scot⁹ ibidem. q. ij / y johanes delignū. c. gemi. in. d. c.
religiosus de testamētis. li. vj ¶ Non recitāt les openiēs d̄ls
doctors en est cars conclou aq̄o mater lo q̄l te. archi. Ab sos
sequaços / diēt q̄ lo bisbe en deguna manera pot asi reseruar
la dispēsacio d̄ls bēs mal aguts icerts / absolc̄io d̄l peccat si /
ni es trobat negū dret cert lo q̄l puga justamēt derogar ni p̄
hibir / adaq̄ll q̄ abe restituit los bens incerts q̄ nols puga be
distribuir als pobres p̄ si mater pux felmēt o faça / ni a p̄ofi
taria la auctoritat d̄ls bisbes si mal fossen dispēsats / quant
fos trobat lo bisbe ser discret / e temēt deu q̄ v̄anēt fos pare
d̄ls pobres q̄ largamēt fos p̄pris bēs / e rēdes dispēsats ab a /
q̄lls / lauors poria lo tenint tals bēs incerts per a distribuir a
tal p̄fona remetrels de manera q̄ p̄ consell de tal bisbe fossen
distribuits / e aq̄o nou dich de. necessitat se aja fet / mas de cō
gruitat / e aq̄ll tal cautelosamēt fer fos fets qui te carrech de
dar algūa cosa de bēs incerts / e de aq̄o cōsta / o p̄ testamēt / o
causio si allo donas de p̄sciēcia elicēcia d̄l bisbe lo q̄l pogues
feta la distribucio demanar raho de aq̄lla. E si lo bisbe / o q̄l

seuol altra psona puga remetre / o cōposar ab aqll q̄ te aresti
 tuir mal aguts bēs e incerts de q̄ p menor quātitat que sia la
 pecūia q̄ sa de restituir per aqlls bēs mal aguts. pau. in. cle.
 abusioib⁹ de. pe. 7. re. ver adhec. Sobre aqlla paraula male
 ablata incerta / diu q̄ no pot cōposar p quāt la recepcio de tal
 pecunia se deu fer sub noie paupū yen vtilitat de aqlls cōuer
 tirse / p sol rebēt q̄suulla q̄ sia nō potest trāfigere de. ofi. vica.
 c. si. li. vj. Si ja tal bis be sobre aqst tal no fos priuilegiat del
 papa. l3. cū. lap⁹. ab. aci. 7 archi. iij. q. v. nō sane. Referexen
 lo q̄. hosti. Deya q̄ en aqlls coses enles q̄ls es peccat mortal
 segōs la ley diuina axicō enlo furt e rapina. i. iij. q. v. penale
 Lo bis be no pot dispēsar ni lo papa axi cō algūs diē p hon
 no faça penitēcia e restitucio sia feta. extra de vsu. cū. tu. i. iij
 q. v. si qd̄. 7. c. multi. 7. e. c. q. vj. c. i. ¶ En aqlls coses en les
 q̄ls es peccat mortal segōs lo dret positiu. Quors si la dispē
 facio es vedada als bis bes / o inferiors de aqll negu pot dis
 pensar ni dar penitencia sino sols lo papa aquell al qual spe
 cialment comes / o aura / si no fera vedada lo bis be pora dis
 spēsar / e no. in. spe. ri. de lega. s. nunc epoz. v. dñs me⁹ dixit.
 Deles paraules de. pau. o de. lapi / es iferit Que la cōposicio
 feta p los bis bes cōposant ab los here⁹ dls vsures sobre les
 vsures / e bens mal aguts res no val ni quant a deu adaqlls
 als quals es feta tal remissio bastantment fa la retgla pecca
 rum. de. reg. in. li. vj. 7. i. iij. q. vj. Si res. Et nota. jo. de. jmo.
 in. d. clementina abusionibus. ¶ Aquestes coses son veres
 quant lo bis be comet / o fa cōposicio sens rasonable causa
 ab aquell qui afer restitucio de bens incerts els pot restituir
 sens notable detriment de si / e de sa familia sens ago que sia
 cōstret de mendicar / axi com se acostuma fer ab los vsuraris

q̄ si deuē docents p̄ los icerts donē ne cēt /o cinq̄nta el restāt
 es dextat aells /tal remissio /o cōposicio no crech valer .res in
 foro dei z cōsciēcie /p̄ q̄ls bisbes son posats dispensados dls
 bens dls pobres e no discipados. si ja nos fes ab causa raho
 nable /axicō si algu no pot restitubir ent tot /o part done als
 pobres sens notable detrimēt desi e desfa familia: o auēti grā
 encorrimēt de miseria / lauors poria coz a pobre en tot /o en
 part asi allo esser distribuit /en tant q̄ aq̄ll sens dissimulacio
 sia aparellat tot lo q̄ pot donar axi com es tengut.

¶ De la sciēcia necessaria al cōfessor.

Lo cōfessor deu auer e tenir clau de sciencia la q̄l no
 es dita ppria clau mas potestat de discernir en la /
 examiācio d̄la causa d̄l peccat en lo for de cōsciēcia
 e axi la clau de sciēcia no es abit de sciencia ni acte
 de saber jatsia q̄ les cla² d̄la sgleya no les degua rebre sinol q̄
 te suficiēt abit de sciēcia p̄ ala execucio d̄la sua potestat segōs
 ricart en lo .iiij. d. viij. ar. i. q. iij. ¶ Per q̄ segōs diu. dur. i. su.
 li. i. ti. de cōfe. q. ij. ¶ Lo cōfessor quātes vegades se engerex /
 aboir de p̄fessio tātes vegades es tēgut a respōdre de q̄lseuol
 cars / a voltes de cassos no pēsats ni may hoirs: e de q̄stions
 molt perplexes / y p̄ ço coue q̄ sapia conexer q̄lseuol cosa aja
 de jutjar de. pe. d. vj. c. i. ¶ Diferēciay hade aq̄ll q̄ de sa volū
 tat se ofir / es posa aboir de cōfessio / ad aq̄ll qui p̄ força / o per
 obediencia de son supior / es posat acōfessio hoir / car molta
 mes sciēcia deu esser en lo p̄mer q̄ en lo segō / lō p̄mer es tēgut
 atot exegida diligencia la culpa fera aell laugera. ar. ff. dep.
 li. i. s. sepe. ¶ Lo segō qui forçat p̄ obediēcia hou no es tēgut
 sino en quāt sap / o pot profitosamēt saber. ff. de re. i. li. impo
 ssibiliū. ¶ Basta tinga sciēcia sino eminēt almenys cōpetēt /

go es q̄ sapia discernir entre peccat e peccat / y sapia quis sien los peccats capitals e q̄ls mortals almēys en comu / e q̄ls ve uials de sa natura d̄ls q̄ls es aguda mēcio. xxv. d. s. criminis Albert en lo q̄rt ajusta q̄lo q̄ aq̄stes coses ignora creu q̄ pecca mortalment hoint de p̄fessio e mes pecca aq̄ll q̄ tal p̄fessor cōstitux ignorāt / o tals actes permet ministrar si aell prany a tals phibir / ajustay tu segōs. durā. Loz dit es deu mes saber lo p̄fessor / les regles penitēcials les q̄ls son a cartes. . No res mēys aplicar les penitēcies / ab tot q̄ al dia de huy son arbitraries. extra de. pe. 7. re. c. q̄sitū 7. c. de? q̄. Segonamēt q̄ p̄ aq̄stes coses sapia coneter les diferēcies d̄les culpes y discernir e si aq̄lles coses q̄l cōfessant li acōfessat siē peccat o no ari cō les batalles d̄ls p̄nceps siē justes / o injustes si los negocis / o cōtractes d̄ls mercades siē justs / o no / e si son tēguts a restitucio / o no / y si deu phibir lo cōfessant d̄la comūo / o no ho lexēciar / ab tot sia manamēt aq̄lseuol adult vna vegada en lany auer de cōbregar / e si lo cōfessor p̄bebeix d̄la comūo adaq̄ll q̄ no te peccat mortal jutiat esser illicit lo q̄ es licit / o p̄ lo cōtrari e si dona adalgu licēcia de cōbregar al q̄l no deu en tal cars es cōpres. en lo q̄ diu sant matheu si lo sech al sech guia los dos cabē en la fossa / si ja p̄bable ignorācia lescusas y fento segōs opinio dalgū doctor de famosa fama ab lo q̄l li paregues ariu degues jutiar / En altra manera si cōtra la opinio d̄ls doctors comūa de tal cars segōs la op̄io / de algū doctor menys autētich / Es tēgut mes a saber lo p̄fessor tors los cassos en los q̄ls lo cōfessant a de iurar e tornar la p̄fessio d̄ls q̄ls en la part segona a cartes. . hec ille aserit pot y esser ajustat lo q̄ es pillos hoir de cōfessio ignorāt los cassos p̄tā / yēts al papa / e al bisbe. vt i. cle. religiosi. de p̄uilegijs. Aq̄sts

castos acartes. Los trobaras / claramet appar ql pffessor
 q no sap n assi / ni los danut dits castos conerex o dubta ab
 pill gra dl aia sua e dl q ab ell se pffessa hou de cofessio E lo q
 ab tal ignorat sciētmēt se cofessa es fet participat dl seu crimi
 e tal cofessio feta es inutil / si ja no a psona docta altra vegas
 da nos cofessara / ag^o. de. pe. di. i. que penitet. Diu ql lo q vol
 cofessar sos peccats y de aqls trobar gra / deu cercar sacer
 dot qui sapia ligar e dsl ligar / e si es negligēt enuers si mater
 garde no sia mēyspreat de aql lo ql misericordiosamet lo a
 monesta e demana. Si tāta ignorācia fos trobada enlo cofe
 ssoz q no sabes almēys aqlles coses q dices son enlo pncipi /
 crech nosia scusat de peccat si tal ofici ell a acceptat ab pill dl
 e dls altres / ab tot fos posat aboir de pffessio p obediēcia de
 son supior si ja no fos en tal loch o sgleya q no si trobas mes
 disposē y doncu pffessor de vida e de sciēcia p apoder pffessar
 enlo ql cars lo mēys y doncu enles danut dices coses no in
 stru t su fa de caritat si pot posar / p qnt lo q no es licit la ne
 cessitat / o fa licit. extra. de. re. iu q nō est. Molt be faral cofe
 ssoz idocte si trobal cofessant caygut en castos grās / e greus
 li cofelle apres auerlo hoit q de^o datli oportunitat de docte co
 fessor e suficiēt q torne la materia pffessio a pffessar. Pero q fa
 ral cofessor qnt adaql enla cofessio li ocorega algu cars dl
 ql stigua ab duple p la diuersitat dls doctors si sia licit / o illi
 cit ari cō es lo pagar dles decimes alla hō noy ha tal consue
 tut ni lasgleya ho demana p qnt algūs doctors volē q aqls
 sic scusats de pagar / altres q no. nota. jo. i. d. c. i. de. deci. li. vj
 de empriōe iuriū locoz. janne mēt florēcie z i pstitoz. vene
 cijs. Per qnt algūs tenē aqsta emprio esser licita altres le cō
 trari Respō legōs. guil. Que cūnos castos e psemblats lo cō

ffessor: no deu lāgar les sentēcies de peccat mortal ni p̄dāpnar los fahēts o tenēts lo p̄trari ni per aq̄o deu negar labfolucio po donāt los t̄roz y exiposar los lo pill p̄sellātlos lo q̄ es mes segur q̄o es ques ablitigūē de res fer contra sc̄tā mare igleya.

¶ De la admissio d̄l cōfessant ala cōfessio part segona.

De cōfessor: deu rebre benignamēt / dolga / e carita / tiva ala peccadora p̄sona q̄ ve a p̄fessar los peccats vt. xxvj. q. vij. p̄ totū. Per q̄o q̄ seguramēt e discre / ta p̄fexca y p̄ q̄nt enlo discurs d̄la cōfessio hoint li ocorrē algūes coses p̄ les q̄ls conex ell no deure ni poder ab / soldre lo peccador d̄ aq̄lls ans d̄totes coses deu iūestigat dili gētmēt p̄ q̄ si apres d̄laudēcia d̄ls peccats algū īpedimēt tro ba vulla a q̄ll recusar / o negar labfolucio / nou p̄renga mole stamēt / e de tal cōfessor justamēt se clame . vt ferē turpi⁹ cicif q̄ nō admittit ospes. ¶ Huyt son los cassos q̄ posa. hosti. Enla suma / enlos q̄ls algus pot cōfessar / a altri q̄ al p̄pri sa cerdot / o cōfessor / cars p̄mer.

Segōs hostiēses enla suma / tot bon cōfessor deu dir al p̄fessant de quina patria es / o parroq̄a o de quin bisbat / sino es del seu / remet al adaquell de qui es si ja enlos cassos enlos quals es licit de poder se confessar: a al tri que al p̄pri sacerdot sens licencia de aquell los quals ca ssos posal dit doctor in suma. ti. de. pe. 7. re. §. tui confitendū E son huyt. ¶ Lo primer es quant lo p̄pri sacerdot es in / discret e ignorant que no sap discernir entre peccat e peccat / car lo quis vol confessar deu cercar cōfessor que sapia ligar e desligar de. pe. d. vij. qui vult 7. c. si sacerdos. De aq̄o p̄rou p̄ larchi. de. c. tu. Mes segur es en tal cars demanar licēcia al p̄pri sacerdot / o al seu superior lo q̄ no es necessari q̄ peresser

ignorāt li es atorgada de poder se cōfessar / a altri. vt i. c. placuit. de. pe. di. vj. Fa adago la. glo. e. di. s. qd̄ autē ⁊ de. re. i. in dultū. li. vj. cū suis cōcor. Molt mes sens licēcia se pot p̄fessar si lo pp̄ sacerdot es sollicit amal: o prōpte apeccar / o de apres la cōfessio vingués algū perill al cōfessant / o al cōfessor / o si fos reuelador d̄ les cōfessiōs / o si dormit / somiat reuelas lo q̄ pot ser / en la. cle. i. de homicidi. O si tal peccat lo peccador a / gues comes cōtra aq̄ll / o cōtra sos cōiūctes / o cōiūctes lo sub / dit a tal pp̄ri sacerdot nos deu cōfessar mas de manarli licen cia. extra de. pe. ⁊. re. oīs. cō. pe. tho. alla. jmo. ⁊ guil. La q̄ li deu ser atorgada / q̄ no es decreure q̄l subdit ab fictio ne dissi mulat vaja ala penitēcia cō diu la. glo. c. placuit de. pe. di. vj. Si ab justa causa demanada maliciosamēt nolay atorga la glo. in. d. c. oīs. Diu q̄ pot anar / a altri. archi. de reglā. c. licet O vaja al supior de aq̄ll si pot q̄l p̄pellerca o q̄ li done licēcia ar. d̄ jure. patro. c. null⁹ ⁊. d̄. pe. ⁊. re. c. fi. i. fine. Nō diu. hosti. Que si pill noy ha en la triga vaja al supior pla licēcia si pill aura en la triga pora ab altri p̄fessar ariu volē. jo. an. ⁊ dñs an. de. bu. sup̄ dicta. glo. c. oīs. Si en los sobredits cassos / o senblāts altre sacerdot no pogues auer sinol pp̄ essent tal cō es dit / deu elegir ans morir sens p̄fessio p̄fessant se a sols deu o sis p̄fessa ab tal generalmēt d̄ tots los altres callāt los pec cats p̄ los q̄ls algū perill se pogues seguir / car deu misericor dios ari ordena les obres sues q̄ no vol siē causa d̄ mal. Aço sostenē. jmo. hosti. jo. an. dñs. an. de. bu. E comunament tots los moderns / si pp̄ri sacerdot sera ligat de sensura ecclesia / stica: go es fos heretich⁹. excomunicat / o simatich / o vedat quāt asi / o als altres / aguda tel noticia / tal es priuat en los diuinals officis e percepcio d̄ls sacraments pot en tal cars lo

peccador tal propri sacerdot denegar / e no ab ell cōfessar re/
 corrēt al supior de aqll / o li done licēcia / o remey no podēt la
 obtenir ni li sia puebit / lauros diu sant .tho. en. iiii. di. xvij.
 Sera cō de aqll q̄ no te copia de sacerdot. ¶ Lo segō cars es
 de aqll q̄ atrāsportat sa casa de vna parroq̄a en altra p̄ quāt
 tātost es fet parroq̄a de aqll parroq̄a / o esgleya ala qual se a
 mudat y es subiecte adaqll curat en tot lo q̄ a sa parroq̄a per
 tany / exceptat en les decimes dls cāps e possessiōs q̄ deuen ser
 dades adaqlla sgleya en la parroq̄a dla q̄l les dites possessi/
 ons estā. extra de. parro. c. fi. 7. xvj. q. i. Si quis layc? Aço es
 ver / se ell se amudat ab aīo de star dī tot / per q̄ lauos plegua
 des ses robes o costals de roba en la casa loguada es arribat
 es fet dī for de aqll / en altra manera la sola possessio no cōsti
 tuer posada axi cō nota. hosti. En la sua suma. ti. de. pe. s. q̄s
 itelligat. y larchi. xv. q. ij. s. qz. ergo. Si algu p̄ any habitas
 en algūa parroq̄a encara q̄ noy fos v̄gut ab aīo de restari
 seria fet dī fur de aqll axi cō / o nota. jnn. in. c. oīs. de. pe. 7. re.
 Y si algu en diuerses parroq̄es viura p̄ lany dla vna e dla
 altra sera parroq̄a e pot rebre els sacraments en lo loch ques
 trobara axi cō si en lestiu estigues en vna parroq̄a y en luern
 en altra. Si aparegues la vna destes dues abitaciōs o cases
 esser mes p̄ncipal dla altra / mes segur seria tal de licēcia de
 son p̄pri bisbe elegis cōfessor segons. hosti. vt supra. Lo terç
 cars es q̄nt algu es vagamūt en negū loch tenīt ni cercāt ha
 bitacio discorrēt de ça e dila sa vida lo tal pot confessarse ab
 q̄l seu ol sacerdot tenīt la execucio dī orde sacerdotal: e no sols
 quāt al poder celebrar mas quāt a poder ligar / e dī ligar se/
 gōs en lo buyrē cars. ar. fi. ff. de. iudic. h̄res ab sens. Lo va/
 gamūt criminos bon seu ulla pot ser punit. c. vbi de crimine.

agi. oportet. li. i. ⁊ extra de .rap. c. i. ⁊ monachus vagabundus
 vbiq; capi. potest .i. viij. q. ij. Los abbats ago mater que es
 dels vagamunts es dels mercacades los q̄ls en negun loch
 tenen casa propria / los negociados y los peregrins si sens li
 cencia d̄l pp̄ curat prenē cami no podē rebre los ecclesiastichs
 sacramēts de altre sacerdot si ja no son posats en l'article de
 la mort / o si en algū loch no auran habitat per any / o poch
 mēys ari coz en lo sisen cars es dit / si ab licencia serā anats es
 mester his requir als tals q̄ sia expressa y explicada q̄ puguē
 cōfessarse / e cōbregar en altra manera no podē segons es ja
 dit los qui van en lochs sants ab licencia de son pp̄ri curat / o
 aurā pres d̄ls senyals de pegrinacio en tal cars es vist tacita
 ment auer dat licencia adaquells de poderse p̄fessar ab quif
 vulla de tots los peccats que aurā comes en lo cami / o p̄ ob/
 lliuio no auie confessat ans d̄la partida / o sciētment han des/
 rat segons. guil. c. cō. jnn. c. ois de. pe. ⁊. re. subdens. Treben
 encara ser dada regularment licencia de rebrels sacramēts
 ecclesiastichs d̄l qui voldran / d̄ls cassos reseruats al bis be si
 de aquell an pres les insignies de peregrinacio / o ab licen
 cia de aquell aurā pres son cami / es vist auer dat adaquells
 licencia de poder confessar e fer se absoldre ab lo que ells vol
 dran dels cassos reseruats al bis be / ari coz dels pertanyēts
 al parroquia es dit. ¶ Lo quart cas es quant algu dexa sa
 propria casa nauega / o fa cami cercant bon ira / aquest pot
 bon seuilla confessar se fins que habite en algun loch. ff. ad
 munitis. li. i. abro. in prin. ⁊. li. eius. s. celsus. ⁊. rica. en lo. iij.
 di. xvij. ar. iij. q. i. Lo sinque cas es per rabo d̄l accte q̄ es cō
 algu adelinquit en stranya parroquia extra de. rap. c. i. ⁊. vj
 q. iij. placuit. Lo qual enten esser ver en for judicial segons.

ricart v. supra. xvj. q. i. c. v. ⁊ collec. i. c. ois. de. pe. ⁊. re. So es quant algu es excomunicat en lo loch del delict / axi com se costumia fer en los furts: e semblants p q lauos no pot ser absolt dl p ppi sacerdot mas / es de trametrel al aq la scomunicat vt supra. Adre es en lo for penitencial q lo dlinquet en la parroqa de altri p raho dl domicili pot esser absolt dl p ppi sacerdot no sols dls peccats mas encara de excoicacio d dret comu o sinodal / o puicial en la ql aura en corre gut en stray bis bat pot esser absolt dl pp bis be si ja nosos reservada al papa axi co nota lo. collec. i. c. excoicaciois de. ofi. legati. Aqsta sentencia te labbat sia extra. cle. vltia sup specta. ⁊ de sententia. ex. nup. ⁊ i direct. li. ti. i. de. pe. ⁊. re. s. xcix. scdm archi. Lo si sen cars es p raho dl studi: car segos diu. jnn. i. d. c. ois. Los estu dias els altres habitants p any els mercenar] deuē p fessar se al sacerdot d la parroqa qsta p any. ar. ff. de. judi. l. silogi. s. i. xvj. q. i. p sti. Non diu q alli deuē pagar les decimes personals els sacraments ecclesiastichs pur p discurs dun any son stats / altres die q si amēys tēps alli logarā cases. ar. extra d dec. ad aplice. Maiormēt si la cōductio de tals cases / o abita cio de tals fos porrogada sens frau vltra .a natitat de ihs o d pasqua lauos p manamēt d la decretal. ois. tot xpia deu cō fessar e cōbregar en lany / lo q diu. jnn. d. scolarib. Dich ques ver dls scolās lechs adre es dls clergues segō diu. hosti. En la suma. ti. d. parro. s. quis itelligat. nota. archi. xij. q. ij. s. qz ergo i fin / si sacerdot estas p. xxx. anys en le studi sens licen cia de son prelat n i ca cōtrau domicili / si de sa licēcia sen sera anat de fet passa al fur / e iurisdicchio de aqll bis be al ql passa e si no ppetual al mēys tēpal / entotes estes coses damūt dites mes segura cosa es segōs. jnn. Quels caminats o semblants /

costēps deuē auer licencia special dī, p̄pri sacerdot / q̄ no es co
 sa licita als preueres / o lechs anar canni sens licēcia del p̄pri
 bis be d. co. di. v. nō oportet. la. glo. 7. ar. extra d. vo. 7. vo. re
 demp. c. magne. Aço mater i. direc. v. supra. s. lxxxvj. Lo se
 tē cas es p̄ raho de necessitat ço es lo cōstituit en larticle dela
 mort / o malaltia / o pill de mar / o batalla / o senblāts perills
 en absencia dī p̄pri curat a q̄lseuol simple sacerdot catholic
 ab q̄ no stiga ligat de sensura ecclesiastica se pot cōfessar e da
 q̄ll ser absolt de q̄lseuol peccat / o excoīcacio q̄ sia sisuol p̄ ho
 me / o p̄ dret. extra de. sept. parroq̄a. Notau ricart i. iij. di. i.
 supra. ar. ix. q. i. Si ja no especialmēt aldre sia ordenat .vt in
 excoīcaci. p̄cessus curie Quāt pot esser aguda la copia dī bis
 be no deu lo simple sacerdot entremetres dīs cassos reseruats
 encara en larticle dīa mort segōs. jnno. En est cars lo q̄ absol
 dīa excoīcacio supior reseruada a ell iniūga al q̄ absol q̄ tal i
 pedimēt cessant tātost cō puga se presente adaq̄ll del qual de
 gudament a desser absolt e del tal lo manament faça .extra.
 de .sen. ex ea noscitur. Si nou fa torna acaure en la materia
 sentencia. vt in. c. eos. 7. l. vj. Aldre es dīs cassos reseruats al
 bis be que pux de aquells vna vegada es absolt no es mester
 altra vegada sia al bisbe remes labsolga de necessitat mas
 de bon psell poria esser / a iustay q̄ tal essent cōstituit en lo ar
 ticle dīa mort se pot p̄fessar / ab un lech p̄ defecte de algū sacer
 dot mas no sera absolt v p̄ ço exit dī pill es obligat altra vol
 ta los matexos peccats confessar al p̄pri sacerdot tenitne
 oportūitats segōs sant. thomas en lo quart. di. xvij. Lo huy
 ten cas es si lo sacerdot no p̄pri pose sperāga. in ratihabici
 one p̄pri sacerdot. Aço comūment no es tengut que en los
 tals note loch. la ratihabicio. ff. de. re. iu. l. acc⁹ legitimi. 7. c.

ratibacionem. li. vj. Ali matet p. di. 7. jo. an. ¶ Exi apar
com tés. viij. cassos en los q̄ls algũs pot cõfessar ab altri que
al propri sacerdot / po no dich q̄ ab q̄l seuol sacerdot mas ab
a q̄ll lo q̄l tẽdra execucio dl orde sacerdotal / e p ales p̄fessiõs
fia abilitat dl p̄pri bis be si es sacerdot secl̄ar / o de a q̄ll ab cõ/
sentimẽt de son p̄relat si es religios. viij. v. d. c. perlectis 7 ibi.
archi. cõ. tho. v. supra 7. du. in sum. parte p̄ma. ti. de p̄fessiõe
q. r. ¶ Pero en larticle d̄la necessitat lo pot absoldre segons
es dit en lo viij cars encara segõs .ray. qual seuol simple sacer
dot ab tot no fia abilitat ala confessio pot absoldre q̄ lo q̄ es
illicit la necessitat / o fa licit ala q̄l no obliga ley .c. in. iij. di.
rit. ar. iij. q. i. 7 collec. c. ois de. pe. 7 re. Golen. ray. 7 hosti.
¶ Y comunamẽt los moderns q̄ en tot cars q̄ algu pot hoir
al q̄ no es son parroq̄a li deu dir de bene esse ques represente
al seu p̄pri sacerdot. ar. extra de sen. ex. de cefo 7. ca. ea noscẽt
7. ca. q̄ de hijs.

¶ De la interrogacio al
cõfessant capitol segon.

De lo p̄fessor enterrogar al p̄fessant si sa preparat
ala cõfessio y diligẽtmẽt a / examinat sa p̄sciẽcia ab
memeria e cõtrictio de sos peccats / e si tal se troba
rebal sino digali si disponga es prepare coz dit es
molt mes si sa cõfessar generalment e de molt tẽps passat no
auẽti perill en la tal dilatacio Y rebut p̄meramẽt discorrega
diuerses edats d̄la sua vida / ço es puericia adolecẽcia juue
rut e vellea Segonamẽt diuersos stats / ço es v̄ginitat vidu
alitat / matrimonial. Terçamẽt diuerses fortũes ço es de pro
speritat / de adiuersitat / de sanitat / de enfermetat . Quar
tamẽt diuersos officis / e exercicis q̄ moltes vegades a exer
cit. Quĩtamẽt diuerses cõpanyes ab les q̄ls a cõuersat Si

tenamēt diuersos locchs ciutats castels viles e cascs enles q̄ls
 es estat. Setenamēt p̄sidere diuerses culpes ables q̄ls a ofcs
 adēu de boca cor e obres. Si no te tēps p̄ app̄pararse / almēys
 de cor se dolgua / d̄ tal negligēcia / Enterroguel d̄ls cassos se
 guēts p̄ q̄ sapia si sera obligat de ifrar les p̄fessiōs passades
 o no. ¶ Si son los cassos p̄ los q̄ls algu es tēgut de ifrar les
 p̄fessiōs dos de pt̄ d̄l p̄fessor: q̄tre de pt̄ d̄l p̄fessant. Lo p̄mer
 cas es q̄nt sabra q̄ al cōfessor: li fall la potestat de absoldre lo
 q̄ pot ser endos maneres segōs. durā. enla. sum. ti. de p̄fessi. q̄
 xxvj. La hu es sil cōfessor te en tal cōfessio la potestat ligada
 quāt adalgū peccat / aell cōfessat p̄ lo peccador auētlo absolt
 de aq̄ll labsolucio d̄l q̄l lo bis be se aura reseruat / en tal cas lo
 p̄fessant si fa certificat es tēgut altra volta cōfessar aq̄ll sols
 peccat al supior d̄l p̄fessor d̄l q̄l absolt ser no podia d̄ls altres
 cassos conxēt tenia potestat no es tengut altra vegada tor
 nar los acōfessar / nos segueix p̄ aq̄o la cōfessio ser diuidida si
 no entrega cō tots los peccats aja cōfessats entregamēt al p̄
 pri sacerdot e absolt. Lo segō q̄ aq̄ll acaba canonicamēt lo q̄
 auia comēgat / a xicō ho nota. ricar. i. iiii. di. xvij. ar. ij. q̄. viij.
 Nō diu q̄ deu precehir labsolucio d̄l supior. Si lo cōfessor no
 tenia degūa potestat de absoldre d̄legada: o ordinaria q̄o es
 q̄ no era sacerdot ab tot fos axi reputat: o q̄ era irregular: o q̄
 no tenia titol / o q̄ era suspes / o excoīcat / lo absolt de tal auer
 cōegut es obligat de p̄fessar tots los peccats a: altri cō d̄tes
 p̄ q̄nāt no resta absolt / ab tot fos fet p̄ ignorācia quāt / a deu
 es scusat segōs lo doctor aq̄o matex diu. jnn. i. cle. dudū. ij. de.
 cle. Pot en altra manera esser distigie / o lo ipe dimēt d̄l sacer
 dot absoluēt es de d̄ret diui. axi cō no essent batetejat / o q̄ no
 era sacerdot ordenat / en tal cas lo absolt / aq̄o conxēt es tē

gut altra vegada tornar-se a confessar segons ricart. v. supra. ar. ij. q. ij. Ni enago lo papa y pot dispesar axi cō diu. pe. de palu. Alli mater. q. vj. No es de dret huma / o positiu / ço es fcs excoïcat / o suspes / si lo enpedimēt es notori cō publicamēt a ja batut algū preuere / o maifestamēt es fora de titol d'la sgleya curada ni es d' l' superior pfermat no tenit negua potestat sobrels parroqans de aqlla parrq̃a / o sgleya ab tal pffessant es tēgut altra vegada ab altri cōfessar se / si lo enpediment es occult y lo pffessant / o sap / pffessant se ab tal pecc mortalment comunicāt ab aqll i diuinis / e axi es de altra vegada cōfessar aqlls / e si enpedimēt es occult ço es aja batut algun sacerdot neguna psona auento vist aqsta ignorācia se diu d' l' fet lo q̃l excusa e no es tēgut de iterrar la pffessio aldre seria si tal ignoras p ignorācia d' l' dret axi cō si l' cōfessant ans sables tal cōfessor esser excoïcat po creya q̃ p aqll podia ser absolt en est tal cars no es excusat. cō. ricar. in. iij. di. xvij. ar. vij. q. i. ¶ Non diu q̃ la p̃mera opinio es molt dura juxta ago diu q̃ les absolucions els altres actes legitims los q̃ls exercitē mētre que les excomunicacions de aqlls son ignorades son nulles e vances en iudicatura pux q̃ les excoïcaciones de aqll serā d' descubertes esta opinio es mes suau e rasonable. jo. Diu q̃ la scoïcacio del excoïcat amagada tenir loch encara q̃ apres sia d' descuberta . ar. de sentēcia serui. q̃ publice putabat liber. La q̃l es pfermada extra de. ju. pa. p̃sultacionib⁹ ⁊ extra de excepciōib⁹ i. glo. ⁊ de. cle. ex. mi. apostolice nō. ob. extra de sen. ⁊. re. iud. Per auar q̃ alli parla d' l' publich excoïcat. ago mater. pe. de palu. v. supra. dñs an. de bu. i. de. c. dudū. Segōamēt diu q̃ la. j. opinio es mes segura e p ço es d' tenir. Lo segō cars es pla ignorācia d' l' pffessor q̃ no sap ligar ni desligar: ni discernir entre peccat

mortal e venial ni ordenadamēt abfoloure / y lo qui sap esser tal y mēysprea nis cura d' cercar altre disposiō podēt ofer nou fa es tēgut de ifrar aq̄lls matexos peccats entregamēt a / altre idoneu sacerdot. de. pe. di. vj. q̄ vult. y ricart i. iij. v. supra ar. ij. q. viij. ¶ Lo terç cas de part d' l cōfessant es ab tres se/ guēts / ço es quāt lo cōfessant sciēt mēt / e ab aduertēcia / a dexat o callat algū mortal peccat / o d' l q̄l peccat a regut / o d' us/ prāt / e si era mortal / o no / o sciēt mēt aja dexat la necessaria circūstācia / en la tercera part fera dit. ti. ij. Axi cōfessant dits cassos mortal mēt pecca segōs los doctors e no sols siu acal/ lat sciēt mēt mas si tal peccat mortal acallat / o dexat p obli/ uio / o ignorācia afectada / o grassa / ço es q̄ no auolgut pen/ sar de los peccats ans d' la cōfessio ni y adat deguda diligen/ cia segōs ley humana / y comuna permet la fragilitat / si tal cōfessant no muda cōfessor lo q̄l d' ls altres peccats te memo/ ria basta aq̄ll matex peccat lo q̄l adexat cla fictio cōfessar a / daq̄ll / e los altres generalmēt si muda confessor / o ab lo ma/ tex no tenint / memoria d' ls altres peccats p fessats lauors es tēgut de cōfessar los tots segōs. durā. v. supra. cō. ricart i. iij. di. xvij. ar. ij. q. vj. ¶ Si p ignorācia probable adexat algū mortal peccat en tal cas no es tēgut reiterrar sino lo q̄ sa de/ xat segōs escot. Lo quart cas es quāt lo cōfessant sciēt mēt e d' lliberada la penitēcia a ell donada adexat sens legitima cau/ sa de cōplir aq̄lla / a ço fent es tēgut de iterrar la cōfessio si p obliuio las adexada donāti causa mortal mēt a peccat segōs scot. in. iij. di. xv. q. i. y ricart. di. xvij. ar. i. q. v. ¶ A ço es ver p la penitēcia dada p los mortals peccats. altra cosa seria si fos p los venials. segōs sant .tho. Lo axi dexāt la penitēcia a ell dada p los mortals si sen recorda tostēps pot acabar / e

Splintla no es obligat de itrarla maior met qnt aell nos dat
 teps determinat p acoplirla / lo ql no poria trespassar / ab tot
 li fos declarat en quin teps complirla degues ¶ Lo qrt cars
 es quat algu va ficte ala cofessio e sens corriccio / so es q nos
 dol de tors los peccats / o va sens entedre p teps sdeuenidor
 abstenirse de aqls / o q no entegua fer allo al ql p manamet
 es tegut ari co es cobreguar / e cofessar a pasqua / jurtal cas
 son diuerses opinions de doctors sant. tho. in. iij. di. xvij.
 Diu que tal cas no es mester itar la cofessio p q ari com en lo
 baptilme ficte acostats ab tot lauos no reba la vtut dl sagra
 met po apartats la fictio reb dita vtut ari dila penitencia. co.
 pe. 7. ricart. i. ij. di. xvij. ar. ij. q. viij. 7. bar. 7. jo. Altres die lo
 contrari. de. pe. d. iij. sunt multi 7. s. hys. autoritatib⁹ 7. c. fi. 7
 archi. Lo ql te q totalmet es tegut de itrar / aqsta opinio es
 mes vda vera y mes segura y comuna la ql tené e a pue. ray.
 7. hosti. En la suma. ti. de. pe. 7. re. inno. extra i. c. maiores de
 bab. dur. i. su. e. ti. q. xxvj. 7. ro. vic. 7. scot⁹ 7. bonaueta in. iij.
 di. xvij. xxj. direc. li. p. t. de. pe. 7. re. Pero pot esser dit p pcor
 dia q tat val aqlla cofessio ficta no essent mester aqlla itrar
 qnt dural efecte daqlla expressio vocal la ql es part dl sagra
 met. co. inno. distigue. v. supra. En lo terger cars. Lo sisen cas
 es qnt en lo teps en lo ql ses cofessat sabia ser excomunicat bou
 ignoraua pbablemet / o encara queu ages oblidat es tegut
 de itrar la cofessio / si apres aura conegut ser ligat de maior
 excoicacio o menor no apogut esser absolt dl peccats. letcoi
 cat no es disposi per arebrells sagramets ecclesiastichs extra
 de. cle. ex. m. si celebrat. La tal absolucio es nulla ab tot que
 probable ignorancia aquell preserue dila culpa / e pena de la
 irregularitat / no fa al tal no esser excomunicat. ar. e. ti. apo.

stolice 7. xxxvij. di. cum itaq. cō. ri. i. iij. di. xvij. ar. ix. q. iij
7. pe. de. palu. q. vj. 7. dur. in. su. vbi supra.

Ergament enterrogué lo confessor al confessant si sap ser excomunicat per algun jutge ecclesiastic / o no o si ha caygut en algua excomunicacio de dret comu papal / o bisbal / o en alguna sentencia / o cōstitucio sinodal / o prouincial particularment inuestigant de alguns cassos d'excomunicacio segons la condicio dela persona / maiorment deles condicions daquell bisbat o prouincia y dellegats fets / si l'atrobat excomunicat primeramet ab solgal dela excomunicacio si pot sino te potestat remet al superior qui la tendra / si lo confessant es en l'article dela mort pot lauos absoldre l'vt supra.

¶ Part segona. c. i. s. pe.

Chartamet enterroguel de quina vida e sciencia es / e de quin stat e conuersacio / o de quina art / o ofici si es casat / o no / si es en negua manera obligat a religio si viu d'la substancia licitament ad quisida / o no / si deu adalgu per contracte / o malefici alguna cosa o dellegat dels seus anticipat / o en qual se uulla altra manera que sapia / e si es passat lo temps d'la paga nol admeta ala confessio sino que primer aja satisfet si pot / o almenys q' dels seus creditors aja obtes dilacio de tal paga o satisfactio cō en altra manera no puga degudament confessarse ni lo peccat esser li remes segons sant agusti .i. iij. q. vj. si reb. 7. de. reg. ju. non dimittitur. li. vj. 7. ri. in. iij. di. xv q. iij. 7. scot. q. ij. 7. tho. scde. scde. q. vj. ij. Ab tot sia psona digna de fe en ago no es de creure adaquella / e si es de creure

no deu empero ser absoluta fins que conste aell d'la satisfaccio
o restitucio complida en acte maizment si per algun temps
aja ja promes a son confessor de satisfier sos deutes / e nou aja
fet Si no deu res / a negu y en lo discurs dela confessio occor
reea alguna cosa per a satisfier / e stiga aparellat a cōsell / o ju/
hi del confessor debitamēt satisfier / a deu / e al proximi / ari en
les coses / o bens com en la fama e pratiques / e manant aqll
ques agenolle als seus peus Lo confessor en la p'fessio segas
de traues no mirant aquell en la cara ari al home cō ala do/
na per que nols faga enuergonyr / dient li ques confesse per
si mater segons conxera e sabra / quant confessara sos pec/
cats e stigua be atent lo confessor nol enuge nil spante en lo
enterrogar sino es necessari nil constrenyga / com si digues
algun peccat enuelat que nol pogues entendre. faga quel de/
clare per que sapia que es lo que te afer / e si hoira algun cas
que no pertanyga aell / o sera obligat a restitubir / o algū pec/
cat manifestant veura ser necessari alguna special prouisio /
o declaracio / defet loy diga per que en lo discurs dela confe/
ssio no oblide res al hu ni al altre Enterroguel deles circum/
stancies dels peccats segons mes stesamēt sera dit en la part
tercera en lo titol segons jurta la grauitat dels peccats / e la
condicio del confessant Quant al arguir los peccats lo con/
fessor aja si prudentment / no egualment ab tots ab los sim/
ples mes dolgament instrobint aquells dela manera del cō/
fessar / als pagesos e rustichs per que no stimen sos peccats
greus esser lauges durament increpe / als doctes e sauis dis/
cretament arguint: y en quant pora ab exemples e paraules
ab conpuncio / portant los a memoria / lo terrible / e final
jubi als dones ab blanes paraules / e molles no a falagant

les mas ab cruels e forts exemples arguintles / totes superflues paraules dexades d'elles se expedirca / ptra algũs que ab elles cõfabulen vltra molt temps perdut donẽ als altres occasiõs descãdels procurãt p aells moltes infamies.

¶ Tercera part dela interrogacio
deles circumstancies dels peccats.

o basta al cõfessor: hoir los peccats q li son dits p lo cõfessant ab tot sia be ïstruit: discret / e temet deu enterrogar sino lo q conexara auerse dexat soplir / lo q al dia d huy poch se deu e son molt poch los q sabẽ cõfessar ni diligẽcia negũa hi donẽ p sabero fer / y son molts q sino son enterrogats nũqua v daderamẽt se cõfessariẽ / essent prudẽts y parabolistes pales coses mudances transitives y caduques y son ignorãts en la cõfessio. Sant agusti. de. pe. di. vj. c. i. Parlãt dl p fessor diu / q sia diliget inquisidor subtil enuestigador: sauianet y astuta enterroguel peccador: lo ql p vettura ignora: o p vgonya vulla amagar algũs peccats conegut lo crim no dupte enterrogar les varietats de aquells y be enquirir lo loch e tẽps dl peccat / lo q es cõtra molts sacerdots ignorants q simplamẽt boen lo q a volgut cõfessar lo peccador / e apres segons lo hoit li donẽ la penitẽcia la qual cosa es de sa ppria voluntat voler defallir / e aell y al cõfessant ensemps voler se lançar en dãpnacio / donchs per la salutifera instructio dl cõfessor son de veure quatre coses p sos titols. ¶ Lo pmer es dl modo dl enterrogar. ¶ Lo segõ de quines circumstãcies deu enterrogar. ¶ Lo tercer sobre quines coses degua comunamẽt examinar la penitencia ¶ Lo quart cõ deu inquirir dls vertinets alestat / o ofici del confessant.

¶ Titol pmer.

L bon cōfessor hōint los peccats dī p̄fessant se deu
 tudiar quāt pot en lo p̄ncipi de leuar la vergonya
 ad aquell / no expriment tantost la magnitud e gra
 uitat dels peccats / mas disimulant passe fins ala fi
 dela confessio / lauors ly declare y maniste comensant als me
 nos apres dela terroz y puo q̄l a contricio. Silo confitent se
 aura detat alguna cosa p̄ ignorancia suplexca y enterrogāt
 aquell com es dit en lo capitol segon deuallant ales cose par
 ticulars mes / o menys requir la manera o condicio del con
 fessant / segōs sant thomas en lo quart / en les interrogaciōs
 tres coses deu lo confessor obseruar / primerament sia enter
 rogat dels peccats que costumen fer los homens o dones da
 quella edat / estat / o condicio / segons dauall en lo titol quart
 sera dit / e axi coue que dī p̄ncipi dīla confessio Sia enterro
 gāt lo peccador dī seu stat e condicio segōs en la segona part
 esta. Segonament quel enterrogue dīs peccats aremotis en
 general / e no explicitament / per tal que si per cars tātost de
 uallaua ala specie del peccat la qual lo cōfitent ignoras a q̄l
 tal peccat aprenega y l faça / exemple / sil peccador confessa a
 uer com es vn peccat carnal tātost / no demane si ab ses mās
 o senblant / mas del modo / o ab quals. Tercerament en los
 peccats carnals no deualle molt ales particulars circumstan
 cies no necessaries / que poria ser occasio de temptacio en la
 hu y en laltre / o al menys escandel al confessor si per algun
 temps lo confessant referis / als altres quelan enterrogat de
 tal e tal manera. Si lo peccador confessa auer agut copula
 carnal ab dona foral loch natural no demanel confessor / en
 quina part del cors e com / basteli tinga la vltima specie del
 peccat.

¶ Titol segon.

L bon cōfessor: hōint los peccats d'l p̄fessant se deu
 itudiar quāt pot en lo p̄ncipi de leuar la vergonya
 ad aquell / no expriment tantost la magnitut e gra
 uitat dels pecats / mas disimulant passe fins ala fi
 dela confessio / lauors ly declare y maniste comensant als me
 nos apres dela terror y puo q̄l a contricio. Silo confitent se
 aura detat alguna cosa p̄ ignorancia suplexca y enterrogāt
 aquell com es dit en lo capitol segon deuallant ales cose par
 ticulars mes / o menys requir la manera o condicio del con
 fessant / segōs sant thomas en lo quart / en les interrogaciōs
 tres coses deu lo confessor obseruar / primerament sia enter
 rogat dels peccats que costumen fer los homens o dones da
 quella edat / estat / o condicio / segons dauall en lo titol quart
 sera dit / e axi coue que d'l p̄ncipi d'la confessio Sia enterro
 gāt lo peccador d'l seu stat e condicio segōs en la segona part
 esta. Segonament quel enterrogue d'ls peccats aremotis en
 general / e no explicitament / per tal que si per cars tātost de
 uallaua ala specie del peccat la qual lo cōfitent ignoras aq̄l
 tal peccat aprengea yl faça / exemple / sil peccador confessa a
 uer comes vn peccat carnal tātost / no demane si ab ses mās
 o senblant / mas del modo / o ab quals. Tercerament en los
 peccats carnals no deualle molt ales particulars circunstan
 cies no necessaries / que poria ser occasio de temptacio en la
 bu y en laltre / o al menys escandel al confessor si per algun
 temps lo confessant referis / als altres quelan enterrogat de
 tal e tal manera. Si lo peccador confessa auer agut copula
 carnal ab dona foral loch natural no demane el confessor / en
 quina part del cors e com / basteli tinga la vltima specie del
 peccat.

¶ Titol segon.

¶ iij

O sols deu entrogar dls peccats mortals /mas en
 cara dles circūstācies. vt ī .c. oīs. de. pe. 7. re. §. sacer
 dos Prieramēt es de veure dl nōbre deaqlles sego
 namēt quina es la necessita dla p̄fessio /quāt al pri
 mer /dich q̄les circūstācies dles q̄ls lo peccat es mes agruat
 o alleuiat / son set segons tuli q̄ son contengudes en est vcs /
 quis / q̄d / vbi / q̄b⁹ / cur / quomō. Quādo / la raho daq̄st nō
 bre es p̄ q̄ fet son les cōdiciōs singlar / o pprietat dles q̄ls lo
 peccat es agruat o alleuiat cō es dit les circūstācies son p̄di
 ciōs singlar dls actes humās. La p̄mera circūstācia es cōsi
 derada p̄ part dla fi e tal es dita / cur ço es p̄ q̄ p̄q̄nt entre to
 tes les circūstācies es p̄ncipal / en dues maneres es cōsiderat
 o dit lo fi / q̄ es fi dla opacio / e intēcio exēple la forma dla ca
 sa es dita fi dla opacio de aq̄lla / la casa e labitacio es dita la
 fi dla intēcio / axi p̄ lo senblāt la fi dla opacio del home no es
 fi q̄ sia dit circūstācia / po la fi dla intēcio la q̄l algunes vega
 des dl mal acte entē algū be e axi p̄ lo cōtrari / e esta fi es dita
 circūstācia p̄ quāt dla fi dla intēcio in moralib⁹. La acte reb la
 specie vnde ambrosi⁹. Diu la intēcio posa fi ala obra. La sego
 na circūstācia se p̄rē de part dla obra ço es / q̄d / Ai es cōside
 rada quāt ala substancia dl fet ço es que aja mort o furtat / o
 fornicat / pero es cōsiderada quāt ala condicio dl fet ço es la
 proprietat / qualitat / y quātitat dl fet / axi com si amort / que
 aja participat ab verge / o maridada / de que esta circūstācia
 no es cōsiderada quāt es substancia dl acte mas per quāt es
 cōdicio dl acte / alguns actes son vna cosa matexa en specie
 de natura les q̄ls diferexen en la specie del costum / axi coz la
 fornicacio e conjugal copula. La tercera circūstācia / es / que
 la qual es cōsiderada de part dl agent p̄ncipal la qual no fo

lamēt mira la sustācia d'el agēt p̄ncipal mas la cōdicio e p̄p̄e/
 tat d'la p̄sona ço es de quī ofici sia / o potestat / o senblāt / a ço
 es p̄ q̄nt les cōdiciōs d'les p̄sones es variada la substācia del
 acte p̄ q̄lalgua cosa cōpetet a vna p̄sona q̄ no p̄petet a: altra
 la q̄rta circūstācia es / q̄b⁹ / So es auxiliis / es cōsiderada d'la
 part d'el agēt ūturnētal segōs lo filosof en lo tercer d'les etiqs /
 en loch d'el ūstrumēt tuli posa ab quīs auxiliis / car tots los au
 xilis son q̄si ūstrumēts d'la actio d'ls q̄ls lo agēt v̄sa al seu fi.
 La quinta circūstācia es cōsiderada de part d'la specie / o cali/
 tat d'la obra / e a ço en tres maneres / p̄mo de part d'la mane
 ra / e ari es la quinta circumstancia quomodo. So es lauge/
 ramēt o forment algu aja batut segonamēt de part del loch
 y ari es la sisena circumstancia agrauant lo peccat. vbi vtrū.
 So es si en loch secret / o public / o consagrat. Tercerament
 de part del temps / e ari es la setena circumstancia .quando
 vtrum. So es si a peccat en temps dedicat a oracio coz es en
 diumenge / o festa manada / o dijuni / a ço posa sant thomas
 en lo quart scrit sobre lo mestre de les sentencies. di. xvj. ricart
 Asi mater / originalment en lo libre tercer de les etiques. capi
 tulo. iij. Per major euidencia d'les coses damunt dites es de
 notar e saber que les sobredites circūstācies en tres maneres
 se hā al acte d'el peccat p̄ quāt algū tēps la circūstācia ni varie
 ga la specie d'el peccat ni menys agraua aq̄ll / ari com pendre
 algu cosa strana ab la ma dreta / o esquerre / de nit / o de dia
 Alguna hora la circūstācia variega la specie del peccat y a
 graua / ara lacte al qual la circumstancia adue de son linatge
 sia indiferent / ari com algu leua vna pallera / o alça aq̄lla d'
 terra en menyspreu de aq̄lla / o ara lacte sia bo de si / ari cō al
 gu furta alguna cosa sagrada / la raho es p̄ quāt la circūstā /

cia ajustada al acte te y ajustada repugnancia special ala raho
 axi com lo peccat dela fornicacio en ago confestex q̄l home se
 acostá ala cosa no sua si es ajustada aq̄sta circūstācia ço es q̄
 aq̄lla abla q̄l se acostá sia muller d' altri lo peccat d'la fornicacio
 es trāsferit en altra manera d' peccat ço es en adulteri lo q̄l
 peccat es mes greu q̄ no es lo peccat de fornicacio / e axi hon
 seuulla q̄ sia altra e altra repugnācia d' acte ala raho e altra
 e altra diformitat d' acte alli es altra y altra specie de peccat
 e major en gravitat axi cō dit es / algūes vegades la circūstā
 cia / no varieja la specie d' peccat / po agreuia lo peccat / la ra
 ho es p̄ q̄ no iporta p̄meramēt p̄ si repugnācia ala raho po
 d'la supposicio de aq̄ll q̄ p̄mer iporta repugnācia alguna ala
 raho / exēple / axi cō es pēdre molt / o poch de si o fora si / no
 diu ni iporta repugnācia algūa ala raho / e p̄ ço no iporta d'
 si negūa diformitat ni per raho de mal o de be mas sols d'la
 supposicio d' p̄mer ço es p̄ q̄ p̄re cosa strana / pēdre molt del
 strāy es peccat mes greu q̄ pēdre poch / po no es peccat de al
 tra specie quel p̄mer / ni aq̄ll q̄ molt furta comet dos peccats
 mas greu q̄ q̄ poch furta cō es dit. Lo q̄rt particula no pot
 esser ço es q̄ la circūstācia variege la specie d' peccat / e q̄ no /
 agreuie lo peccat / ago diu sant thomas .vbi. supra. c. ti. ij. q.
 lxxij. i corpore q̄stiois. ar. vij. Quāt al segō p̄t q̄ es veure q̄
 nes circūstācies son de necessitat d'la cōfessio algūa d'les circū
 stācies es ipossible cō algūa cosa es de iperfectio altra de p̄fec
 cio / vna de necessitat altra de major seguretat e utilitat. Pri
 meramēt / p̄ acōfessar totes les circūstācies d'ls peccats es in
 possible cō les singulars circūstācies d'ls peccats si ē q̄si i fini
 des y negu / es obligat acōfessarles q̄ p̄ i finit podē pechir / y
 de tals noy a art ni sciēcia. Segonamēt cōfessar les circūstan

cies q̄ alleuie los peccats es cosa de ipfectio si jal p̄fessor nou enuestigas o de manas aq̄lles / o q̄l cōfessant te mes sino cōfessas aq̄lles / vejal cōfessor no sia p̄dre occasio de p̄ turbacio o scandal / o no disminuixa entāt lo peccat que sia mortal sia vist ser venial. Aricō p̄ algũa malaltia auer mejat carn enla q̄refina. Terciamēt cōfessar algũes circūstācies les q̄ls al peccat no donē altra specie o si donē no de peccat mortal / es de p̄fectio / aricō es la cōfessio d̄ls venials. Quartamēt p̄fessar aq̄lles circūstācies les q̄ls portē a altra specie de peccat mortal aricō cōtribuir ab dona casada / o v̄ge / o dedicada adu es de necessitat / p̄ q̄ q̄suulla es tēgut cōfessar e dir la cōdicio y specie d̄l mortal peccat. Quítamēt cōfessar les circūstācies en aq̄lla materia especie notablenēt agrauāt lo peccat / es de maior seguretāt e vtilitat / p̄ asaber la q̄ntitat d̄l peccat saber p̄mer les coses q̄l agrauē. Y aricō no basta adaq̄ll qui afurtat cēt marchs d'argēt / o vn ramat de bestiar q̄ diga yo ecomes vn furt cō de ago puga esser certificat si agues pres vn diner Arimatex no basta prou adaq̄ll lo q̄l ab coltell / o spasa auira nafrat lo pisine dir yo enafrat lo proxiz / mas deu p̄fessar la quātitat d̄l peccat e no sols en specie mas expressamēt p̄ q̄ q̄ segōs la quātitat d̄la culpa sia tajada la quātitat d̄la pena p̄ lo cōfessor. Et tu digues q̄ sols les circūstācies portāt en altra specie aq̄stes no obstāt son de necessitat d̄la p̄fessio / ni es mester q̄l p̄fessor sapia tota la quātitat d̄l peccat p̄ q̄ ni lo peccador / o pot saber / p̄o basta q̄ conega la quātitat la qual de la specie d̄l peccat hix / ni es mester segōs tota la quātitat del peccat taxar la pena. scđm. alex. i. q̄rta parte. su. questio. viij. lxxj. τ. tho. vbi supra. Et sane bonauētura. in. iij. di. xvij. pc. de. tar. argu. iij. ij. τ in corpore. q. Aquesta es la comūa ope

nio dels theolechs / la qual encara molts canonistes tenen.
 vt. no. colec. de. pe. 7. re. omnis. Aquestes circumstancies de
 necessitat son pertanyents al confessor altra especie de peccat
 importants poden ser huit. La primera es la condicio dela
 cosa / o dela persona / axi com es lo peccat de fornicacio enter
 rogue si la comes ab religiosa / o dedicada al seruey de deu /
 qui es dit peccat de sacrilegi / si ab casada es adulteri / si ab
 cosina o parêta es dit incest. Lo segon es lo modo de peccar
 com es si aconegut dona stranya no naturalment vltra pec
 cat principal de adulteri / o fornicacio hia altra especie de pec
 cat mortal que es sodomia La tercera es loloch go es quant
 lo peccat es comes en loch sagrat / o adiuinal cultura depu
 tat hia altre especie de peccat mortal ques dit sacrilegi. Lo
 quart es temps car quant lo peccat mortal es fet en festa ma
 nada / o diumenge hia altra especie de mortal peccat go es q̄
 impugna contra lo terç manamêt qui es de sanctificacio qui
 prober tota obra manual quant mes seruil de ques mester
 specialment confessarsen. secundum nicolaus de lira. exo. xx.
 Ari mater es quant lo peccat fet en dia de dijuni manat per
 la sgleya. de. cõ. di. v. nihil põt. ricart in. iiii. di. xv. articlo. iij.
 q. vj. Diu que en tres maneres es considerat lo dijuni Lo pri
 mer es obstenirse de iniquitats / aquest se romp p qual seuol
 mortal peccat. Lo segon es acte de virtut / e abstinencia aq̄st
 se romp per gola que es peccat mortal. Lo terç es lo dijuni
 cõstitubit per la sgleya / aquest se romp per gola que mortal
 es dela abstinencia quant alques ajustat dl manament dela
 sgleya es romput menjant mes de vna vegada / o les vian
 des vedades als dejunants / y encara preuenint la hora del
 menjar axi com en la questio. viij. bec ille. La cinquena es lo

nombre / ço es quant algu comet alguna cosa illicita / ço es vn furt tantes vegades pecca mortalment coz sien diuerses actes / e per sengles actes es mortal peccat essencialment / es mester de necessitat e plicitament confessar la circumstancia del nombre. ¶ La sisena es qualitat / ço es si lo peccat es secret / o amagat / o si es publich / e quant es venguda la noticia de aquell per que de aço es induida vna especie de mortal peccat que es dit escandel. ¶ La setena es inductio / ço es si en lo peccat que ell acomes si es stat causa principal en pro- uocar lo / o suadint lo / o semblant que vltal principal peccat acomes homicidi spiritual / molt mes greu quel temporal. ¶ La huytena es dit acostament per que souint algu comet molts peccats per amor de altre peccat que cometre volria: com trametent misatges / o portant ab si companys desta manera tens les circumstancies dels mortals peccats que necessariamente fan de confessar les que porten en altra especie e condicio de mortal peccat: e de aquestes specialment deu lo confessor enterrogar no sols quāt als peccats de la operacio mas quant als de voluntat cō sien diuersos peccats no sols materialment mas formalment si sia acompanyada la volūtat interior: ala obra de part defora car son separats / de que alguns peque solament de volūtat e altres de volūtat e obra axi com / diu sant bonauetura. in. iij. di. iij. ij. ar. i. q. i. ¶ Si algu sols de pensa adelijat alguna dona ab deliberacio / est es de entrogar si era solta o casada / o vge o dedicada al fer- uir de deu o semblāt y en quī tēps e loch e semblāt / totes estes coses fan lo peccat de diuersa especie y saber qual dests dos / es mes greu lo peccat de voluntat ol de obra sant bonauetura loco v. supra. q. ij. Diu q̄ si vn peccat ol altre de equal a

mor sia mogut y q̄ en la hu y en laltre sia plena voluntat pot ser dit q̄l vn peccat es mes greu q̄l altre en vna de tres maneres o p raho de major mēyspreu de deu / o p raho de major d̄lectacio / o p raho de major dāpnificacio / q̄nt al p̄mer dich q̄ no es dit major lo peccat d̄la volūtat q̄ es lo d̄la obra p quāt la volūtat plena al peccat ari p si tāt gira quāt es ab la obra cōiuncta. Quāt al segō dit q̄ es dit mes greu major mēt quāt al peccat carnal d̄l q̄l algu pecca en si mater. Quant al tercer go es q̄nt ala dāpnificacio la q̄l ajusta sobre lo peccat d̄la volūtat es dit greu major mēt d̄l qual algu pecca contral p̄m.

¶ De quines coses deu lo cōfessor comunamēt enterrogar al confitent e segons quin orde.

¶ Titol tercer.

Quant al tercer es de notar q̄ pur lo peccador per si mater adit tots sos peccats q̄ conex / deu lo p̄fessor diligēt mēt aduertir q̄ es lo q̄ adit e q̄ es lo q̄ a defu / plir / lo q̄ no adit / o sa leixat dallo a enfrogar mes o mēys en tot / o en part segōs lorde dauall notat / ari com requir lestat / o cōdicio d̄l p̄fessant: segōs. guil. No deu ser molt escrupulos enuers les enfrogacions si p sort alguna sen dexe o per ocupacio / p obliuio / o p simplicitat no auenti grassa ignorancia / o disoluta negligencia / per que ab difficultat / o nunca se deuene q̄l confessor ab tot sia discret puga obseruar totes aquelles coses que iurta ago son posades o dites.

¶ Interrogaciōs p̄meramēt d̄la fe. Segonamēt d̄ls sagramēts d̄la sgleya. Terceramēt d̄ls deu manaments. Quarta ment d̄ls peccats mortals. Quintamēt d̄les set obres de mīs

o Els articles d̄la fe p̄meramēt enfroguel p̄fessor / si sab lo credo in deū / e q̄ cōpetēt mēt lo entēga en tāt

q̄ en aq̄lls articles no tinga negū duple ni scrupol / o cōcepte
 erreoneu / es mester q̄lseuol xp̄ia creurels en diuerses maneres
 de itelligēcia / implicite creure tots los articles es de fe di
 minuida / e aq̄o no basta adegut enit vs de raho q̄o es gener
 almet creure esser vn creador / e remunerador / cō la noticia de
 algūs articles es manifesta q̄ tenit vs de raho ignore sino to
 talmet mēysprece cultū dei e la ppria salut **E**xplicitamet e di
 stīta creure tots los articles no es de necessitat general d̄la fe
 sino p̄cars adaq̄lls q̄ son tēguts a explicar la fe als altres / a
 xi cō los doctors / p̄ycados / p̄lats / curats / p̄o algūs iplicite
 e alguns explicite es d̄la fe necessari ala salut de tots los sim
 ples / es tēgut encara q̄lseuol simple explicite creure los arti
 cles los q̄ls no solamet la doctria d̄la p̄ycaciō / mas los eccle
 siasticus manifesta / axi cō los articles d̄la vnitat y d̄la tri
 nitat la q̄l podē coner en lacte d̄la signacio cō cadaus sen
 ya dicit en nō d̄l pare e d̄l fill e d̄l sant sp̄it amen / axi mater lo
 d̄la natiuitat d̄l ihs / d̄la passio e resurrectio y d̄la remissio d̄ls
 peccats / los q̄ls articles podē coner p̄ les solemnitats les
 q̄ls la sgleya celebra e d̄ls actes d̄ls sacerdots / e axi negūa p̄
 fona tenit vs de raho nos escusada d̄la conerēca de aq̄sts ni
 es exceptada los articles no axi manifestos son tēguts d̄ creu
 re iplicite / p̄ aq̄sta paraula creure entēch yo q̄ axi en general
 creguē vniuersalment totes aq̄lles coses q̄ setā mare sgleya
 creu / en axi quē particlar de negu saparte ni en negu d̄ls arti
 cles d̄screga e axi val aq̄sta fe iplicita segōs algūs y axi cō
 ho recita. jnn. extra de. su. trinitate t. fi. catho. c. i. sup vbo cre
 dim⁹. Si algu te e creu / lo q̄ te e creu la sgleya / e p̄ raho natu
 ral mogut algūa cosa d̄la fe falsa mēt p̄sa: q̄o es q̄ lo pare sia
 maior / o p̄mer d̄l fill / o q̄ les tres p̄fones siē entre si tres coses

ensemps distats q̄ p̄ aço no es eretge ni pecca dementres que esta tal error no d̄fense/aço diu sant bonauetura. di. xxv. sup iij. cō. ricar. ibidē / z sctūs. tho. scōe scōe. q. ij. Sil cōfessant s̄a grosser de manera q̄ls dits articles / o pocha / o no negūa co nexēça tēdra / enterroguel lo cōfessor sis dol de cor d̄la tal negligēcia / e declareloy segōs la capacitat sua q̄ crega aq̄lls / e q̄ls aprēga y del pat̄ nr̄ si nol sap ell loy declare vulgarmēt los dits articles si pot. de. pe. z. re. de^o q̄. Digali si de cor creu totes aq̄lles coses q̄ sctā mare sgleya creu / e sis dol en si fins ara al p̄sent de p̄sa / o d̄ paraula p̄trals dits articles aja cay gut en algūa error p̄tra la fe catholica axi cō q̄ noy aja altra vida sino esta p̄sent e senblāt. ¶ Set sacramēts d̄la sgleya

Quiterroguel cōfessor si sap los sacramēts d̄la sgleya maior mēt los q̄ son comūamēt necessari / axi com lo bap̄tisme La p̄fermacio La penitēcia Lo sacramēt d̄l altar. La extrema vncio. Del sacramēt d̄ls ordēs. Del ma trimoni. Primeramēt si sap e creu lo bap̄tisme ser necessari ala salut / e p̄ dit sacramēt al q̄ degudamēt lo reb q̄ li son dexats tots los peccats axi d̄la pena com d̄la culpa segons los doc tors en lo. iij. d̄les sentēcies. di. iij Segonamēt si creu la p̄fer macio esser necessaria ala salut q̄ si simplamēt la menysprea podētla auer no la ha / li es dāpnable segōs .pe. z. tho. i. iij. di. vij. cō. ricar. ibidē. ar. v. q. i. Nō diu q̄ lauors algu deu eē dit mēyspreāt q̄nt tenit suficiēt oportunitat de rebzela o amēy sprcat. idē. sco. ibidē vtrū ip̄e sit crismat^o. Terceramēt si creu e sap la penitēcia e cōfessio d̄ls peccadors esser necessaria per ala salut d̄l aīa en altra manera no poderse ab deu recōsiliar apres d̄l bap̄tisme estāt en peccat mortal / ne si totes hores q̄ los seus peccats li ocorré a memoria aja tēgut en si contricio

de aquells e aja tengut proposit de confessarlos en voluntat / o en efecte p que adago es tengut / en altra manera pecca mortalment segons sant thomas in .iiij. di. xvij. cō. ab. si. i. c. oīs. de. pe. 7. re. vt. vij. Lo stant en mortal peccat / tantost actualment es tengut de cōfessar aguda copia de ydoneu sacerdot y auent perill dela mort / com en perill de batalla / o de mar / o com la dona es enlo part / o com algu es constituit en qual seuol altre perill. Secundo per raho del sacrament / axi com quant algu vol rebre lo rde sagrat / o celebrar / o comunicar / negu deu presumir no cōfessat tenint copia de sacerdot ydoneu acostarse o pendre. Tercerament per raho del scrupol de la cōsciencia quāt aquella li dicta q̄ de fet degua confessarse. Quartamet p raho dl duple axi com si te cas delqual sols lo papa ol seu penitēcier lo dega absoldre / ara tinga abundancia de aquells e per esdeuenidor duple que aquella no tingua en ests quatre cassos lo estant en peccat mortales tengut de confessarse / e siu defereix pecca mortalment / axi com vol sant thomas. in. iiij. di. xvij. con. ricar. Agi mater. ar. iij. q. vj. Ha hon ajusta que allo mater es. racione voti / o racione statuti Les quals coses obliguen algunes vegades los religiosos. Quartament si sap e creu lo sacrament del altar sia necessari per ala vera salut / si tal sera de apres dls anys o temps de discrecio lo qual temps enlo home es la edat de. xiiij. anys y enla dona. xij. anys / si creu lo pa material per virtut diuina esser transformat enlo cors precios de ihu xp̄st e lo vi en purissima sanch. dedit senyor / e que sots la vna specie / e laltra y sia iesus en essencial e entregue / y presencialment quant ala diuinitat e humanitat / axi com es de. cō. di. secūda. panis 7. c. omnia. Si apres vna vegada en lany lo sacrament abde

guda preparacio elegitima cōfessio. vt hētur. extra de. pe. 7. re. Quintamēt si creu la extrema vncio sia necessaria ala salut eřna stant en lo article d'la mort cōstitubit / o p vellea / o en fermetat / si ell p si laja demanat / en tal cars / lo q̄l sagramēt darrer / als gichs / o als q̄ souint se en malaltexen / o als q̄ son de sentēciar no deu esser dat a xi cō vol ricart .in. iiii. di. xxiiij. ar. viij. q. iiii.

¶ Manamēt pmer.

Manamēt pmer es vn sol deu amaras lo q̄l proheber tota ydolatria / e adoracio de q̄l seuol creařa o ymatge de cosa natural segōs nicolau d'lira. cro. ix. ibi. No tendras ni faras deus strāys dauāt ni lo cōfessor enterroguel peccador sia p algū tēps adorat algūa creatrua en loch de deu a xi cō lo maligne spit sotsmeten se / a aell per algūa cosa auer / o lo sol / o luna / o stelles / o semblant mortal peccat es e prohibit p la setā ley. Si a fet / o fet fer o procurat fer algū malefici en q̄ fossen iuocats los mals spits ocultamēt o manifesta / mortal peccat es y prohibit Si a fet o fet fer / o procurat fer algūes incāraciōs o fetilles ables coses sagrades d'la sgleya / ço es ab aygua babtifinal / ab crisma / ab oli sant / ab lara cōsagrada / ab corporals ofagrats ab vestimēts sagrats / per esser amat / o procurar sanitat / o p q̄l seuol respecte / prohibit es mortal peccat / e sacrilegi. Si a aduinat / o fet adiuinar p atrobar algū furt / o p a saber per assi o p altri q̄ lite a deuenir prohibit es e mortal peccat. Si apres d'la art notoria ni vsat de aq̄lla per saber algūes coses d'la art de nigromācia prohibit es e mortal peccat ni sina vsat sabērne nin te negū libre no sia absolc si primer no es cremat Si ajudiat d'eterminad amēt e ab ferma crehēga q̄ sots la planeta e constillacio en q̄ algu es nat la decōstrenyē de fer be / o

mal phibit es e mortal peccat. xxvj. q. ij. illud ꝛ. c. illos ꝛ. e. cō
q. v. Si aguardat lo curs d'la luna p edificar casa / o tractar
matrimōi o senblāts coses phibit es. vt. vj. q. v. nō licz. Els ar
dles pstillaciōs o planetes p aconexer esaber les coses esdeue
nidozes les q̄ls se pcehē dles ifluēcies celestials axi cō les seq̄
dats / o pluies e senblāt dich q̄ no es illicit segōs sant thomas
v. supra. ꝛ. archi. xxvj. q. v. si quis cleric⁹. Obseruar dies ho
res o tēps e la lūa es als metges celorgiās e p als q̄ plātē tre
splātē o senbrē acsts tals nos peccat. glo. i. d. c. non licet. Sia
obseruat principis de mesos / dies egipciachs / nil dia d' di
marts en no comēgar ni fer algūes coses / ne lo dia de sant jo
hā de gollaci / no mējar cap de negū aīal / o senblāt phibit es
xxvj. q. vij. nō obseruet. ꝛ. c. se. Si adonat res enles calēdes
de giner q̄si p bon auguri phibit es. xxxvij. legāt ꝛ i. d. c. non
obseruet. Si en cert dia afet res q̄ era dia de any nou phibit
es. xxix. q. vij. si quis. Si enles calēdes d' mes folgant apres
plaer en ramāt la casa de q̄lq̄ erba vert / esta obseruāça es de
pagāt. e. ca. ꝛ. q. c. nō licet. Si a obseruat algūes vanitats su
pstitioses pējar carbōs enla nit denadal ptra pedra. Si per
auer sternudat / o entropessat / veu o crit de negū aīal volāt /
o de q̄tre pe⁹ / escāpamēt de oli / sal / vi / o senblāt / a cregut es
fer bo o mal senyal phibit es e mortal peccat segūs sant tho.
scde scde. q. xcij. ar. vij. Si a cregut ni obseruat los somnis q̄
aura somiat y a volgut aduinar o pꝛuisticar lo esdeuenidoz
phibit es segōs sant tho. alli matex. vj. Si porta algūa noīa
albara / o scripta enla q̄l y aja coses duptoses e males axi cō
noms o signes no certs ni coneguts / essent escrit enpregam
verge mes que en altre esser ligat o posat en vna hora / dia /
o loch / ni per vna psona mes q̄ per altra / ni ligada ab certa

corda o fil/ny sera scrit q̄suulla q̄ ab si tal portara en foch ni
 en aygua no perillara es, phibit/ y es supsticio y greumēt pec
 ca quiu porta quiu creu y quiu ensenya no sabēto es venial/
 portaro sens les sobredites cerimonies /e fora tals coses licit
 es. Si afet o fet fer algūa incātacio o malifici p̄ tal q̄ sobre/o
 cōtra natā adalgu done sanitat o enfermetat o senblant lo q̄
 selguarda a sol deu/si uol se faça ab paraules o ab signes/o
 ligadures/o ab pregaries o senblāts coses les q̄ls lart de me
 dicina cōdāpna es, phibit e mortal peccat. de. v̄fo. xvij. r. ij.
 vj. q. ij. illud. Y son dits enemichs de ihs. e. cā. q. v. peruenit.
 Si ab simplicitat e ignorācia o afet crebēt les tals paraules
 esser des bones a peccat venialmēt dī vn cars /y dī altre nos
 digne de esser absolt sino sen abste y prometa/no es de creure
 q̄ls encātadors els malefichs q̄ algūes vegades donē o cau/
 sen sanitat als malalts o als sans malalties q̄ de p̄pa vtut: o
 potestat/o façē lo ques fa p̄ volūtat de deu p̄missiua q̄ totes
 coses fa ab just iubi p̄ q̄ tots aq̄lles q̄ allo hoirā/o veurā sien
 puats quā es lur fe e deuocio en deu. xxvj. q. v. nec mirū r̄ d̄
 v̄fo. xij. c. Si negūa cosa afet o peurat fer a algu de beure/o
 mējar algūa cosa noible p̄ ser mes amat e volgut/o q̄ auorre
 xca o sia auorrit /o q̄ no puga conerex carnalmēt lo marit a
 sa muller a peccat mortalment. extra de homici. si aliquis. Sa
 pial cōfessor q̄ adat ofet dar ni q̄ afet e si pot desfer tal malifi
 ci q̄l desfaça car es cosa meritoria les obres dī mal spit d̄stro/
 ir ab intēcio de curar lo malifici segōs escot i. iij. di. iij. q. ar.
 ij. q. i. r̄. hosti. Si creu algūa creatura poderse trāssformar en
 algūa similitut o specie de negū aīal brut tals trāssformaciōs
 esser fetes es ipossible sino sols p̄ deu /creure tal es puor dī in
 fel. xxvj. q. v. c̄pi. r̄ aḡ. xvij. de. ci. c. xvij. Es ver tals coses

poden esser fetes en aparècia p' virtut del mal sp'it segons se mostra de samuel. d. c. nech. iij. t. tho. pte p'ima. q. xix. Si creu algunes dones ab la luna e multitud de altres anar de nit sobre vn basto vntat o sobre algunes certes besties. y axi passar e anar diuerses parts de terra en molt poch spay de temps / o semblant / totes estes coses son erronees y falses / e tals fantasies p' lo mal sp'it esser imprimides enles p'eses dls ífels .xxvj. q. v. epi. Non de ago largamēt parla. cō. sant. tho. p'ima parte q. xj. iij. ar. iij. Si creu dites dones poder entrar dins les cases essent les portes tacades / e p'edre / e matar les creatures / algunes vegades esser nafrades dls prop'is pares falç y herecics los mals sp'its fan ago segons sant jeronimy sant aguisti axi cō mata los fills de job / vt job. i. Y los set marits de sarra tobie. vij. c. idē tobies. v. supra. Sia blaffemat adieu diēt que deu no era just o q' no dispō les coses justamēt / o q' es acceptador de p'ones / o q' no veu ni cura dles coses que lo mō se fan ni dls actes humans / o que es v'ejador / o q' ístutamēt amolts punix e vera / o q' ago o allo deu fer. Qual seuol destes coses es mortal peccat quāt es aduertit / o entes lo q' diu. Si adieu / o a algū sant o sctā axi cō souit se fa / o malebit ab aduertencia / tot es mortal peccat. Si no sa dolgut dles ofensses o mē spre? adieu fets. Si mes a amat lo pp' cors / o algūs diners q' no adieu q' es ydolatria. Sis penit de auer peccat cōtra aqst manamēt demanāt adieu p' do e al p'essor penitècia y absolucio ala fi de cascū manamēt e peccat mortal digol p'itēt com en la fi daqst manamēt.

Manamēt segō
 O segon manament es no jurar lo nom de deu en va lo confessor enterroge al confessant. Sia perjurat / o fals jurat en iubi / o fora iubi mor /

talment a peccat siu a fet scientmēt y ab aduertencia s. suol de
 son grat / o forçat o en burles o p lauger parlar / si ab i aduer
 tēcia / es altra cosa segōs sant tho. en la scde scde. q. xcviij. ar.
 iij. archi. xxij. q. i. Si a exegit / o iduit a algu de juramēt lo q̄l
 ell sabes / o creya que juraria falç / y lo rebēt lo sagramēt era
 psona p̄uada / a peccat mortalmēt. xx. q. v. ille. Si creya a q̄ll
 no auer de jurar falç encara q̄ no sabes a q̄ll jurar ver es ve
 nial / po sil prenēt / o exigīt lo sagramēt era psona publich a
 si cō jutge p raho d̄la publica justicia segōs lo rde judiciari es
 ra forçat de exegir o pot fer sens peccat y es tēgut segōs alex
 andre deales i. iij. parte. di. xxxij. τ. tho. v. supra. Si a jurat
 certamēt de cosa q̄staua en dupte si fos axi / o no / dich q̄ ape
 cat mortalmēt . y mes en lo duptos p q̄nt se es posat a pill de
 p jurar / si p jocosa laugeria / o cautamēt / axi cō se acostūa fer
 en lo parlar comu a jurat algūa cosa licita idiferēt / o de negu
 na iportācia cō jurar de ma ire atal o atal loch o atal sopar /
 o plaer / o senblāt / es venial peccat. vt est. xxv. di. s. cris. Si a
 jurat algūa cosa licita po idiscretamēt e mal cō es sens necc
 ssitat e pfit d̄liberadamēt e ab pposit es peccat mortar vt ibi
 τ extra. co. tua nos. i. Juxta esta materia beu distingix sant
 bonauētura. iij. sentēciay. di. xxxix. ar. i. q. iij. No diferex al
 gu jurar en q̄licuol manera / o jure p de^o o per los q̄tre sants
 euāgelis / o per les scēs reliquies o jure diēt p la fe de xp̄ia o
 yo pmet dauāt deu / tot ago vna materia cosa iporta / y poeb
 diferexē vt. no. jnn. extra. ca. τ si c̄p^o. C. ray. τ. archi. xxij. q.
 i. nō est τ. c. c. q. v. juramētū τ. dur. i. su. c. ti. q. vj. ix. Quantes
 vegades d̄liberadamēt a jurat mortalmēt a peccat si ja no
 ab vna inpetut continuada moltes vegades aja jurat es vn
 sols peccat. ff. ad. l. aq̄l. l. illud τ. ff. de priua. d̄lic. l. ij. τ q̄ ibi

notatur. Sa adago lo que es dit. de. re. iii. in regula delictum per. jo. an. in mercurialis. Non ell te que lo qui bat lo preuere moltes vegades ab vna impetu e vn mouiment no cau sino en vna sentècia de xcomunicacio. Si ajurat adalgu ago es ari o nos ari en tenentlo que deya si dolosa e fraudulentmèt peccat amortalnèt. xxij. q. v. quacūq; arte. Si simplamèt e sens frau y engan ajurat o cōstret adaquell al qual no es obligat prestar jurament / la nos no pecca per que de? pren lo sagrament segons la intencio dl q jura sens engan. vt ibi 7. c. hoc videtur. e. cā. q. v. hoc notat. glo. 7. archi. cō. alexāder de ales 7. tho. v. supra. Si alguna vegada a jurat per lo cap o per lo corp^o xpi o p altres mēbres de aquelle e aja referit les paraules ala diuina natura a peccat mortalment / si ala persona dl fill jurant ab reuerencia com per lo seu cors no par peccat si p causa licita go es per necessitat o vtilitat Si per manera o p briosia ajurat p los mēbres del senyor los quals en les altres persones son leigs / e inonests ari com fan molts ribalts los quals souint juren per lo cul / o per lo fetge o senblant ests pequen mortalment segons. guil. Lo que es blaffemia. xxij. q. i. quis per capillū yu nota. archi. Si ajurat per les creatures referint / ad aquelles pncipalment alguna deitat mortalnèt a peccat. Si ajurat per aquelles ari que al creador de aqlles tan solamèt aja referit lo juramēt a peccat venialnèt. archi. vbi supra. Si ajurat alguna cosa follamèt go es que de sa natura sia mortal lo guardat se aja en destructio dia salut etna mortalnèt a peccat. juracio. xxv. di. s. crīs 7. archi. xxij. q. iij ī malis. Quāt lo jurament aelguart enuers lo primer si lo q l se deue en sis maneres. Primo que nt algūa cosa es / jurada que de si es mortal peccat. Secundo quant es jurada que en

si es peccat venial. Tercia quant es jurada idiferent la qual
 per la circumferencia es peccat mortal o venial. Quarto quat
 lo jurament exclou alguna obra per caritat. Quinto quant
 exclou alguna obra de sa natura bona. Sexto quant exclou
 obra alguna indiferent ab pia intencio per deu / o faedora p
 lo proxim / enles tres primeres lo que axi jura ab auctoritat
 ppa pot trauenir e p go li sia posada penitencia plo foll o te/
 merari juramēt los altres tres no son obligatoris ni plo tres
 passament o rompiment no es de dar penitencia axi coz per
 mortal peccat / pero per propria auctoritat no es expediēt cō
 traueniri axi per la reuerencia del sacrament com per lescan
 del dels simples sino per necessitat o constrenyiment en altra
 manera deuse auer absolucio o relaxacio dl supior hec. archi
 vbi supra. c. ce. Si ajurat tenir alguna cosa secreta la qual es
 stada tractada en consell / o altra cosa que sia perillosa de re/
 uelar de que si ab aduertencia o areuelat mortalment a peccat
 ell e lo qui la induit areuellar sabent esser secret. cō. ricart. in.
 iiii. di. xxi. ar. v. q. iiii. Si ajurat guardar los istituts de algu
 loch o ciutat les coses justes rompēt scientment a peccat mor
 talment / si alguns statuts seran romputs per consuetut con/
 traria de cada dia per tots es fet lo contrari / e per molt tēps
 no es vist esser peccat mortal / ni es vist esser per jurador sino
 guarda aquell tal statut romput ab antiquo. di. iiii. s. leges.
 cō. guil. Si aura ab lo jurament promes de fer alguna cosa
 abonor de deu / o dels sants no entenēto a seruar mortalment
 a peccat / po siu entenia seruar venint lo temps en lo qual de/
 uia lo promes cōmplir / e nou acomplit com fer o pedis ab i
 comoditat sua mortalment a peccat. Si jurant a promes ad
 algu que li daris alguna cosa acert temps lo qual no acomi/

plit passat aquell podent fer mortalment a peccat / si ja aqll
 al qual auia fet jura noli soltaua / o allargaua temps / o sa/
 gramment lo que pot fer. extra. e. c. i. 7. c. sicut. Si promes vin
 ga en vtilitat de aquell / en altra manera si tal jura concerne
 rca la honrra de deu o dels sants / o la vtilitat conuina / o de
 altre tercer. vt notat. ple. dñs. an. de. bu. extra. despon. prete/
 rea. 7. jo. de jmo. incle. ex graui. de vsuris. Si lo que a promes
 no a pogut lauos es escusat de peccat fins tāt que u pugua cō/
 plir. Si a jurat guardar alguna cosa ab por o causa es obli/
 gat segons. ray. extra. e. si vō. 7. extra. qd metus cām ad audi
 endum. Mira alli per mes clar largament. ¶ Si ab vna in/
 petut a jurat guardar alguna cosa dela qual si per fetament
 agues dliberat nou aguera jurat es obligat de seruar si tal
 cosa es licita secundum. guil. ad hoc. xvij. q. iij. sunt qui.
 ¶ Dela dispensacio dels juraments ne qui pot absoldre de a
 quells / o dispensar notau. dñs. an. de. bu. vbi supra 7 specu.
 ti. de legato. s. nunc ostendendum. v. secunda questio 7. dur.
 in summa. c. ti. questio. lxxvj.

¶ Dela adjuracio.

Sia adjurat ad algu p iuocacio dl nom diuinal / o p reueren
 cia de alguna cosa sacra segos sant thomas. en la secuda secun
 de. q. lxxx. ar. i. Si a ço a fer ad algu no soltines a si forciuol
 mēte entenēt obligar ad aqll a fer alguna cosa a xico si obligas
 a sin a ter jurāt no es licit ans es mortal peccat / p q vsurpas
 potestat sobrel qui no late / si a ço fa enuers sos sobdits o va/
 ssalls pstrēyēt aqlls d tal manera d adjuracio es licit sia nul
 loz / acels manaro en altra manera lauos lo adjurat es tēgut

ferallo o dir ho/no auento fet axi mortalmēt/a peccat Adiu
 jar algu en la manera ja dita per modo de plegaria no de ne
 cessitat/ tal adiuracio es licita per respecte de ql seuol cosa q̄
 sia feta per causa. Si adiurat los mals spits per asaber o ob
 tenir alguna cosa dells per modo de plegaria/aço es illicite
 mortal peccat segōs sant thomas. vbi supra. Si no fos fet de
 familiar cōsell dl spit sant/o de vna simplicitat demanāt dls
 obsequats dl maligne/adiurar a ell/o per modo de cōstricio
 per q̄ no puguē noure adalgūes psones licita cosa es .vt pa/
 tet luce. x. Si a adiurat les creatures irracionals q̄ los mals
 spits no vsen de aq̄lles per apoder noure/a les psones tal ad
 iuracio per modo de cōpulsio axi com se fa dels exorcistes es
 licit segōs sant thomas. v. supra. Si es feta q̄ los mals spits
 obren algūes coses en elles es illicite mortal. Si en cāciōs/o
 faules o en rabōs leges e de amors amesclat ad eu fientment
 o als sants es mortal peccat.

¶ De la trasgressio dls vots.

¶ Si arōput o si a dexat de cōplir alguns vots licits /e si ab
 aduertēcia cō/o pogues fer es mortal tātes quātes vegades
 o atrespasat/ si ja no fos p obliuio o ipossibilitat. Si a vo/
 tat de fer algun mal/axi com algūa veniança /o de no fer al
 gū be/algū empaiç de major pfit/com es de no entrar ell /o
 altre en algūa religio/mortal es e no es tengut de seruar tal
 jura ans pppria auctoritat la pot rompre. Si a molt tardat
 de complir lo que auia votat essent causa de no recordarli/o
 de venir en punt o stament /o disposicio de no podero cōplir
 com o aja pogut fer mortal peccat es secundum. guik. Si al/
 gu vota absolutament a temps designat/o cert es tengut de
 compliro de fet que fero puga/si ab condicio e temps no desi

gnat no es obligat sino juxta la cōdicio hol dia d'eternitat si ja no y a perill de no podero complir. Si hu avotat de entrar en religio es tengut no diferiro / si per la tarda ve algun perill segons sant thomas .in.iiij. Si a votat de fer alguna cosa licita per amor de algun mal si mortal ese nos tengut al vot segons ricart in.iiij.di. xxxviiij. ar. i. q. i. Si estant en p̄pria potestat a fet vot de abstinencia: o de peregrinacio o d'upa siu poza complir e sens dispensacio o comutacio / o consell de son superior / o confessor com de facil puga tal recos a uer o la hu dels dos / el romp mortalment a peccat.

¶ Dels vots dels subdits.

¶ Si lo questa deius potestat d'altri / axi com es muller / puil / o catiu / o senblant / a votat peregrinacio / o abstinencia o senblants coses sens consentiment o licencia dels qui sobre ellis tenen senyoria / o expressament per sos superiors sia dexat / aquests tals no pequen reuocāt los vots de sos subdits nuls subiectes no complintlos .xxxiiij. q. v. voluit ꝛ. c. manifestū ꝛ. c. hec ymago. Lo que es dit dels vots es entes dels juraments segons. guil. En tals cassos lo marit e la muller no son de jutgar egualment exceptat lo vot vltra matrimoni d' qual extra de. vo. ꝛ. vo. redemp. ꝛ. c. magne. Ans mes per quant lo vot lo qual la muller ans del matrimoni fet / a dexat / o al qual lo marit vna vegada aja consentit per esta causa o pot reuocar. vt in iuribus preallegatis. cō. ricart. vbi supra. articulo quarta questio prima ꝛ. jnn. extra. e. scripture. vbi dicit id esse de puperibus q̄ de inpuerberibus. De mentres que tals fills dits puberes estiguen jus la potestat del propri pare si ja no expressamēt / o tacita y consentissen dites parts

cō. predictis dominus. an. de bu. in clementina capitulo scripture. Pero ab limitacio diu que per ventura no seria mal dir que lo pare pot irritar los vots dels fills / o lo marit dela muller / e per lo contrari en quant tals vots irriten / o derroguen ala potestat del pare / o del marit / aldre seria si tals votsassen de dir vn saltiri e semblants coses laqual lo fill o muller poguessen be fer sens per jubi / lesio / ni dan dela potestat sobredita. cō. vgo. d. capitulo. Manifestus. Glol. jnn. Que los que son dits inpubes si es percebedor de engan aja fet vot d'abstinencia / o de peregrinacio o semblant que es tengut de compliro put que es ja fora de potestat paternal per quat aquest tal se ha obligat a deu lo que apogut / axi com per delicte se pot obligar al maligne sperit. vt extra de delictis. pu. capitulo primo. com ab tals sia facil de dispensar / o de comutar. cō. jo. an. 7 dñs. an. de bu. in. d. capitulo scripture 7. archi. xxvij. questio prima capitulo nupciarum. Dela muller que per lo manament del marit a romput lo vot de abstinencia: aquell mort es tenguda de complir aquell / axi marex es dels constituits sots potestat de altri cessant la causa del impediment dels superiors son tenguts a seruar. articulo. xv. questio. vij. nos sctoruz. cō. vgo 7. jnn. idem. indirect. l. prima. ij. ti. xxij. s. xvj. 7 se. Si afet algun vot foll axi com de no pentinar se los diuendres o semblats coses encara q̄ p honor de algus sants o aja fet / o semblant son vots descarn / no son de seruar p̄ q̄nt tenen vna similitut ab la ydolatria secundum thomā secūda secūde questio. lxxxvij. 7. dur. in su. e. ti. questio p̄ma 7. archi. xij. questio. ij. qui bona. Si afet vot sots condicio general / o special / e la condicio sera v̄guda es obligat de seruar lo vot si no sera v̄ngut no es obligat si jal vorant no entenia total

mēt obligarse encara si son itent no cōseguis segōs ricart .v.
 supra ar. i. q. ij. cū. jnn. jo. an. ⁊ dñs. an. de. bu. i. c. scripte. e. ti.
 Non largament ho diu. Si lo quista en algū perill/ o angu/
 stia aura fet algū vot/ axi cō la dona en lo part lo home en la
 mar/ o malaltia greu si tenia delliberada intēcio de obligar
 fidich quey es tengut secundum. guil. ar. xvij. q. iij. sunt qui
 opes e si subitamēt e idelliberada no es tēgut ex co. liaturā
 Si ja apres nou cōferme. scdm. dur. i. su. e. ti. q. i. Si vn vota
 algūa cosa licita: o de pēsa, ppose dich q̄ no es tēgut de p̄plir
 lo vot/ o p̄posit de pēsa sino y a precebit d̄lliberacio scōz. tho
 scda scde. q. lxxxvij. ar. i. A tot bō vot tres coses y son mester
 p̄mo d̄lliberacio. scdo p̄posit d̄la volūtat terció la p̄missio en
 la q̄l va la cōfirmacio d̄l vot. abbas en la. d. ca. liaturā. Diu
 quē lo vot si podē cōsiderar tres coses p̄meramēt principi/ o
 comēgamēt/ segonamēt cōfirmacio/ terceramēt cōsumacio/
 lo vot es comēgat q̄nt lo p̄posit es senbrat en la pēsa elq̄ vota
 conex allo q̄ p̄posa es cosa bona po no d̄llibera res afer odir
 q̄nt a deū no es obligat ni q̄nt ala sgleya/ es cōfirmat q̄nt so
 brel p̄posit es afixa/ daço es obligat q̄nt a deū/ y es cūsumit
 quāt lo p̄posit d̄lliberat p̄ la boca o p̄ q̄lseuol altre acte exter/
 rior es exprimit/ aço obliga q̄nt a deū/ e quant ala sgleya. vt
 no. jo. an. ⁊ dñs. an. ibidē idubio. Consellal cōfessor q̄ mes se
 gur es vot de religio/ recorre daual en esta matexa part .ti. i.
 iij. oi. ⁊. ij. ¶ De la dispensacio dels vots. ¶ Seg
 gons. hostienses. Le per retgla q̄ quant algu votara/ o p̄me
 tra defer algūa cosa o no fer q̄ lo no fet cau en detrimēt d̄la sa
 lut d̄l aia o d̄l cors/ o encorre peccat mortal nos de seruar tal
 vot nil pacte/ ni cōsuetut/ ni ley/ nil manamēt/ ni degun al/
 tre vincte de fermetat. xxij. q. iij. s. fi. ⁊. c. inter cetera ⁊ extra.

de jure jurando. c. quanto. Si lo vot es licit per auctoritat d'el superior / e per causa pot comutar y dispensar ental extra. co. capitulo primo. Non se demostra / que lo bisbe o el superior d' aquell pot tots los vots ex causa dispensar / o comutar los en millor exceptant aquells los quals aell son prohibits expressament e al papa reservats / que son quatre. Lo primer es vot de continencia o castedat juxtal qual sols lo papa y pot dispensar ab gran causa y per major be axi com dien: hostienses els altres. d. c. i. Pot lo bisbe dispensar en los vots de no demanar lo deute conjugal. secundum alexandre de ales. Lo segon vot es ultramari. extra. e. ex multa. Lo tercer vot es de visitar la casa d'ls apostols sant pere e sant pau. Lo quart vot es de sant jaume / ests dos son reservats al papa de consuetud d'la curia romana / los altres als prelats y confessors inferiors d'el bisbe jaxia q' d'el peccat d'el treccament d'ls vots puguene absoldre / co' no sien d'ls cassos reservats al papa / los vots de dret comunols podene comutar ni dispensar e axi de consuetud se serva segun hosti. Exceptats los prelats religiosos q' tot vot q' algu fara en lo mon si actual o habitualment entrat en la religio enten adaquell mes no esser tengut es comutat en vot de religio y en la entrada es delliure. extra. co. scripture. Si empero actual o habitualment enten entrant en la religio encara esser obligat mas pu' ago sera vegut a noticia de son prelat lo pora absoldre de aquells maiorment si en lo temps de la professio lo seu prelat ignorava ago segons ricart in quarta distincio. xxxviii. articulo. viii. questio. ij. En la religio lo religios no pot neguna cosa fer per poca que sia p' bon neguna cosa de mal / de admiracio / o scandal venir pora / si en altra manera sura votat nou deu fer sens licencia de son pre-

lat / si ab fa licēcia o a fet / appar adalgūns quē tal cars lo ma
 ter p:elat noy pora dispēsar / mas lo supior de aqll fer / o po
 ra segōs ricart .v. supra. ar. iij. q. iij. ī hys comuniē .cō. docto
 res. Enlo cars enlo q̄l dispēsar se aja / o comutar lo p̄ffoz te
 acōsiderar moltes coses p̄meramēt la causa p̄ q̄ dispēsa q̄ sia
 licita / axi cō si algū vell agues votat abstinēcia o pegriacio
 hi es debil o malalt e la sua absencia sia molt dāyosa ala sua
 casa / o ala cosa publica o seria / o casio de algū grā mal o sen
 blāt / la comutacio dl vot es vista milloz / e aden mes accepte
 q̄ no es lo cōplimēt dl vot / e q̄ sen causa rahonable dispēsa
 en tals vots jasia q̄ quāt ala sgleya valga e tīga po quāt a
 deu y enlo jubi dl aīa lo dispēfant adquereix aīi dāpnacio.
 ix. q. iij. alioz extra. e. ne est idē ī. dic. re. e. ti. Segonamēt deu
 cōsiderar la q̄litat dl votāt si lo vot es de pegriacio y aqll es
 robust pot esser comutat en vigilies / e dejunis / si lo votāt es
 rich e debil pot ser comutat en almoyna: e si lo q̄ vota almoyn
 na sera pobre e fort pot esser comutat en canni / y en dijunis.
 vt notat dñs. an. de. bu. 7 extra. e. c. i. Terceramēt deu cōside
 rar maior vtilitat y expediēt preferir la cosa publica ala vti
 litat particlar segōs. jo. an. Agi matex E si lo q̄ vota sera fort
 e puga acaminar e dijunar / vol empo e d̄ficar algūa sgleya
 o spital / o dotar orfanes / ajudar als pobres e vestirlos de q̄
 tal e tāta poria esser la redēpcio que seria mes vtil e excepte a
 deu / danieli. iij. c. habet. Los te^o peccats rēbras ablalmoyn
 na. peccata tua elemosinis redime. Quartamēt deu p̄siderat
 les facultats dl votants los treballs e les despescs dl canni al
 loch dl vot sea detrametre la oferta la q̄l lo q̄ a votat / auia p̄
 mes portar segōs. ray. 7. dur. ī su. e. ti. Aço pot esser entes de
 honestat e no de necessitat scdm. guil. Tu te la p̄mera opinio

q̄ es mes v̄dadera p̄ q̄ tal p̄mesaja era adq̄sit lo dret de aq̄ll
loch o sgleya / axi cō nota. jnn. zab. .τ. ab. si ex de esse ex parte
Zeuar lo vot sens causa / o conmutacio no appar poderse fer
ni encara sense potestat d̄l supior / q̄lseuol sia la causa pot es
ser diferida si pot esser aguda. extra. co. nō est Algo nota. bar.

τ. hosti. τ i. direc. li. ij. ti. xxij. ¶ Manamēt tercer.

No tercer manamēt. dies sabbati sc̄rifices. exo. xx. q̄
es venerar e guardar los diumēges e festes mana
des p̄ la sgleya de aq̄st precepte de ley es entes algū
tēps de vaccacio a deu d̄ putat totalmēt cō son los p̄dits dies
enlo tēps de gr̄a axi cō enlo setē dia enlo tēps d̄la ley de moy
ses tal vaccacio segōs algū temps īdefminat es vn precepte
mortal d̄la ley de nāta e segōs es manat algun tēps de vaca
cio defmenat la vaccacio d̄l dia d̄l diumēge enlo tēps de gr̄a
es moral disciplina p̄ la īstitucio diuina plo misterī d̄la sgleya
e p̄go juxta aq̄st tēps la sgleya pot dispēsar necessitat o pietat
requerito / e ago es segōs alexādre d̄ales enla. iij. part d̄la. su.
di. xxxij. ar. vlti. q. ij. Nota q̄lla feriacio : o feria d̄l dia d̄l diu
mēge comēga d̄la vesp̄ra fins ala seguēt vesp̄ra. extra eo. oēs
i. Del vesp̄re d̄l dia nātal precedēt fins ala posta d̄l sol del dia
d̄l diumēge segōs nicolau delira. exo. xx. Axī matex deles al
tres festes p̄ la sgleya manades / es de cōsiderar la consuetut
d̄les regiōs juxta l̄ p̄ncipi / e si d̄les festes. extra. e. qm̄. Es don
chs de cessar en los tals dies de tota obra feruī / lo q̄ en dos
maneres se pot p̄siderar plo peccat comes segōs sant jobā en
lo buytē capitol diēt q̄ fa peccat feruēt es de peccat / jaxia en
tot tēps lo peccat sia dāpnable mes en tals dies q̄ en altres p̄
q̄ es tēps dedicat al seruey diuinal / car lo q̄ en tal tēps pecca
dos peccats comet / no p̄ raho d̄l acte mas p̄ raho dela culpa

axi cō corrōpēt vna v̄ge matas aq̄lla endos maneres pecca-
 ria segōs alexandre d'ales. v̄. supra. La obra fuil es prohibida
 segōs es definenat p̄ la sgleya extra. e. oēs En troguel p̄fessor
 si en lo dia d̄l diuinege o d̄ festa manada p̄ la sgleya a fet algu-
 na obra mecaica / o manual o de agricultura: o senblāt mortal
 es es ver lo peccador es escusat d̄l peccat en vna de tres mane-
 res: p̄meramēt p̄stret p̄ necessitat la q̄l nos pogues porrogar
 o diferir / axi cō si stāt los formets en los cāps / o la crba abō-
 da en los prats / o v̄c vna grātē pestat de pedra / o aygua / la
 q̄l corrōp̄ria o p̄joraria / dits formets / en lo tēps d̄les venem-
 es / o algū pill de enemichs / o tēpestat de mar / e altres mals
 p̄senblāts. extra. de. ffer. c. fi. 7 alex. v̄. supra. Per esta tal cau-
 sa son escusats molts artistes o oficis si res faran p̄ necessitat
 y no p̄ cupdicia / axi cō carnices y son scusats tots aq̄lls q̄ fan
 algūa fabena p̄ por e mana mēt desos supiors y aq̄lls q̄ por-
 tē vitualles / o fruyts d̄ lochs en lochs necessaries p̄ ales fest-
 es a vendre esostenimēt d̄l poble yls celorgiās en cassos necc-
 sstaris / ferres q̄ p̄ necessitat an d̄ ferrar les besties p̄ lo pill d̄ls
 camināts: els corre⁹ q̄ acaminē dies d̄ festes / ara ho fassen p̄
 pecūia ara no segōs. guil. 7. dur. i. su. e. ti. q. v̄ Los camināts
 en festes q̄ v̄ā als mercats o: fires ques fan en algūes festes p̄
 algūa necessitat sua no crech q̄ pequē mortal mēt segōs. guil
 Aldre seria si p̄ p̄suetut o p̄ causa de guāyar: axi cō acostumē
 molts mercades q̄ p̄ frequētar senblāts fires en les festes se a-
 partē d̄ls oficis diuials sens necessitat Los mercats / q̄ p̄ les
 vitualles enecessitats d̄la tra se fan / axi cō les tauernes / ho-
 stals no son illicitis si p̄ncipalmēt se fan p̄la necessitat d̄la gēt
 e no per lo guāy / encara q̄ dexē les coses o / oficis diuins / axi
 mātē es d̄ls apoteccaris los q̄ls p̄streyēt los la necessitat d̄ls

malalts poden obrar en son art/es ver q̄ p̄ aço no deuē tenir
 les botigues vberts/axi mater son escussats los titozes teny
 int la lana o draps majorment de tinta de grā preu endies de
 festes acabāt p̄ q̄l tinta o la roba no vinga a pdicio d̄l priz
 y breumēt parlant son escusats totes les arts o oficis d̄ls q̄ls
 la hūana necessitat passe freta /axi cō coure pa scriure /o al
 tres viades preparar enles festes licitamēt podē obrar quāt
 mes les coses spūals vt. no. archi. de. cō. d. iij. c. ieiunia. Segon
 namēt los escusa la pietat/les causes d̄les miserables p̄sones
 enlo dia d̄l diumēge se puguē tractar /e les altres obres pies
 extra .e. c. i. fi. z. dur. i. su. sua. e. ti. q. vij. Que exceptats los di
 es d̄ls diumēges els de major solēitat de ihu xp̄st/los camps
 d̄ls pobres podē esser laurats eles altres obres ferse palmoyn
 na. extra. eo. Si axi es la psuetut d̄algū bisbat queu sapia lo
 bis be d̄l loch e nou reproba/e tal sia la pobretat d̄els pobres
 q̄ aço sia vist exegir. cū. guil. Enles p̄ncipals festiuitats si no
 sera phibit ne ala psuetut d̄l loch p̄trari sc̄m. dura. Alli ma
 tex /ab tot q̄ alguna cosa juxta la edificacio d̄les esgleyes/o
 lochs sagrats d̄ls spitals/o juxta la edificacio/ de cases d̄els
 religiosos/e d̄ls ministres d̄les pobres esgleyes/ majorment
 de aq̄lls q̄ no tenē rēdes/axi cō si sera mester obrar algunes
 pedres o logar/o cōprar algunes bigues o fusta necessaria/
 les q̄ls coses en altre dia o nūqua o ab difficultat se fariē/ per
 aço no siē dexades/les coses o/ oficis diuinals ni trespassen
 p̄ tot lo dia. cō. guil. z. alexā. de alis. v. supra. Non ajusta que
 aq̄stes coses son licites majorment sy entreuiga dispēlacio de
 aq̄lls als q̄ls es comesa tal obra/ Terceramēt los escusa la po
 quea d̄la obra axi cō poch cami /o prepararlos molins de vēt
 o adobar laygua al moli/o senblāt/y lo q̄ es senyor:o major

dom de algũa casa o cõpanya / o patro / e aja fet fer / o pmes
 fer als se^r subdits algũa obra seruil en los dies de festes / exce
 prats en los tres cassos sobredits / dich q̄elle los se^r subdits
 an mortalmēt peccat: sino p justa temēsa los subdits o fessen
 o si en altra manera sens tal treball ells no poguessen passar
 lur vida e sustēracio de ppa casa extra. de. re. ju. q̄. nō. est. i. q̄.
 i. remissionē. Si p tot lo dia a vagat ales casses ab tot d̄si no
 siē mortals p d̄la circūstācia podē ser fetes mortals. Sia va
 gat en los jochs / o dāces / e altres vanitats d̄l mō en lo dia de
 diumēge o festa manada p quāt comūamēt occorrē mortals
 peccats. Si en los dies de festa se adat abeure e mējar dema
 siat / si de certa sciēcia se aura enbriagat mortal es. vt. no. ar
 chi. di. iiii. c. q̄drage. Si en dia de festa es anat a vans specta
 cles ari cō ajuētes / o tornejs mortal es / q̄ tals coses fa mor
 talmēt pecca y es phibit. sc̄dm. gull. Per q̄lseuol itēcio siē fe
 tes e tēpradamēt. ricar. i. iiii. di. ij. iiii. ar. ij. q̄. iij. ⁊ alexander
 Qualseuol peccat mortal fet en dia de festa es duplicat. vbi
 supra. Segōs. nicolau delira. exo. xx. Per ço en aq̄st es decō
 fessar en specie. Si en diumēge e festa manada no a entes en
 fer oñō cō sia adago tengut segons los doctors diē. memēto.
 vt diem sabbati sc̄tifices. cō. ray. ⁊. durā. in suma. eo. ti. q̄. v.
 Si en dits dies no aboit missa cōplida ari cō es obligat. de.
 cō. di. i. oēs fideles ⁊. c. missas. Si es fet per alguna cupidicia
 de guanyar alguna cosa / o per menyspreu / o per anar a sola
 gos / o ajusts / o per ignorancia / o per negligēcia grassa mor
 talment a peccat quantes vegades aderat dehoir tota la mi
 ssa / o la mes notable part / e si p algũa causa notable / o cau
 sa menys justa aderat la fi dela missa. vt in. d. c. missas ⁊. ar
 chi. in dicto ca. oēs. Anāt sen ans la fi sens ofcādcl d̄ls altres

si algu hou missa en dia d' diumenge o festa manada en la sua
 parroquia / no es dls pceptes obsta la decretal vt dicb^r extra de
 parrochia de psuetut atiga li es derogat adaqlla decretal la
 ql lo papa sap etollera lo q hou missa en altre loch que la sua
 parroquia no es dit ropedor axi co ho volé .jnn.goff. .z.glo. .z
 i.c.i. detreu. .z.pa. En altra manera jutgar qsi en laçar laç a
 tots las xpias lo q no es esser ver senblat ala pensa dl papa.
 Que algu hoia missa de algu simoniatic o cocubinari pre/
 uere / o senblat al q los plats no es vist puehri / los hoints o
 pfectants ab tal no son dignes de esser stimlats si ja los tals
 preueres sie vists esser atã notoris q p degu sufragi d' dret pu
 guen esser escusats. Si no es anat deiu aboir missa e no astu
 diat de stari ab deuocio e reuerencia sens laugeria eguarrula/
 cio co es tegut si co apogut en tals dies anar aboir sermo no
 sen es curat si p meyspreu es fet mortalmet apeccat. ¶ Dels
 diuinis. Sia guardat los diuinis manats p la sgleya axi co
 la qresma los qtre tepres / la vigilia d' la natiuitat de ihs / de
 petecostes / d' la sumpcio d' la vge maria / d' sant jobã babtista
 d' ls apostols exceptat sant felip e sant jaume / tots sants / sant
 lozeng / e daqlles festes q los bis bes posen en sos bis bats. de.
 co. iij. di. c. i. .z. di. v. c. jeiunia. Adaqsts qlseulla auet vintibu
 any es tegut sots manamet dl dret positiu y qlseuol q dera d'
 deunar los p meyspreu / o sens causa rahonable mortalmet
 apeccat / si ja no p causa rahonable los trecaua lauors escu/
 sat seria segos sant thomas i. iij. di. xv. ar. i. q. iij. .z. scda scde
 q. xiiij. Aço mater. archi. di. lxxij. vt. ma. .z. de. co. di. iij. c. i.
 Tres coses soles ropen lo diuni pmo les moltes maneres de
 mejar / scdo lo mejar carn terció anticipar la hora dl mejar q
 es ans de mig jorn segons sant thomas. vbi supra. Diuines

que lo vi ni los letouaris no rompen los dijunis. cō. ricart. Agimatex. ar. iij. q. vj. Per les predites paraules appar que molt son escusats dels deiunis per justa causa axicom per antiga edat / e per edat de méys de vñtibu any / per enfermetat per debilitat de virtut / per fretura de viandes / per pobretat per anar de canie senblant / destes coses mes largament mirau. in. direc. e. ti. ⁊ thomas vbi supra ⁊ in pisa. Quāt la causa de no deiunar es vista pot cadu per si matex dexar lo dijuni / quāt la causa no es euident / sino quant de facil algu no pot recorrer al superior per la dispensacio / comēgal dia quāt al deiuni dela miga nit. vt hētur in pisa. Lomençal dia natural de miga nit a miga nit. vt hētur in direc. li. quarta. ti. iij. prima. Si lo dia del deiuni amenjat moltes viandes sens legitima causa e despēsacio / mortalment apeccat bia romput lo dijuni no per moltes voltes menjar / mas que prengua algunes coses les quals de si no son ordenades amenjar / o per anodrir mas a altre vs axicom vi e aygua els letouaris e cōfections les quals coses que encara en alguna manera no dretquē pero no es aquest lo seu principal vs sino fos fet en frau que dells en loch de altres viandes vsas en gran cantitat / per apaguar la fam segōs sant thomas vt supra. cō. jnn. extra. e. supra. En la rubrica. Non diu que iuxta los deiunis per la sgleya manats pot esser ordenat que menje dos vegades lo dia ab que menje poch la primera vegada / axi matex dels seruents dels nobles / e dels religiosos: e dels legidos en la taula de aqnells que ab tot menje algū poquet ans de hora p ato no rompen lo deiuni segons. guil. ⁊ dñs. an. de. bu. primo. c. cōsiliū. e. ti. plenius ibi. Si en los dies de deiuni si se a abstengut de les viandes vedades per que es phibit: q̄ si en

los dies de dijuni amenjat viades phibides ja no es dijuni segons sant thomas. v. supra. Non diu q̄ la carn generalmēt es vedada en lo dijuni / lo formatge / ous e semblāt diuerses cōsuetuts son en diuerses fres les q̄ls cascu q̄ alli va habitar deu lo costū seruar segons sant thomas alli mater pl. archi. de. cō. di. iij. rogaciōes i fi. Si en lo dia de dijuni a / anticipat la hora de menjar sens ligitima causa mortal es / lo dejuni segons sant thomas. v. supra. ij. v. di. s. crīs. ad fi. La hora congrua de mējar en lo dia d̄l dejuni es prob la hora de nona / e si vn poch ans menjara axi cō a hora de sexta p̄ axo no rōpral de juni / majormēt cō tal vs en molts lochs sia tal p̄suetut seruada aldre seria si algu sens ligitima causa mējas a hora de tertia segons ricart. in. iij. di. xv. ar. iij. q. viij. Aapres d̄ hora nona no es peccat si ja nou fes p̄ supsticio. Si en lo dejuni a peccat mortal mēt ja sia poch li a profite ala salut / p̄ axo no arōput lo manamēt d̄la sgleya / o d̄la ley positua / la q̄l dret positiu no cōsidera / la intēcio d̄l q̄ fa mas lacte segons sant thomas. in. iij. di. q. i. cō. ricar. vbi supra. q. vj. Si deunāt / al vespre amenjat algua cosa cō pa / o fruyta p̄ manera de vianda p̄ anodrirse / o cōfectiōs en grā quātitat rōp lo dejuni / altra cosa es si en poca cantitat / o p̄ modo de medecina / ço es p̄ q̄l beure noli nogua en deju beure ans de dinar: o aapres no rōp lo dejuni segons la comūa opinio dels doctors. Si algu estat en algun loch en lo temps del dejuni / a de dejunar segons la practica / e consuetut d̄l loch hon esta segons bona ventura e sant ambros y sant agusti. ad quam ecclesiam veneris eius more serua si quis non vis esse scandalū nec ibi. Non appar que los de mila trobant se fora del terretori ans de ses carnestoltes son tenguts de cōformarse ab los altres del dejuni / e aço

El primer dia de quaresma fins als fi de aquella no obsta q lo. ar
 chi. Alii segos. vgo. Diu. que ago sentē hō cal conexera q per
 tal omisso de deiuni dla fra strāya se frguira algū scandal / y
 ari q aqlls q p dispēfacio / o cōsuetut mējē carn cō es lo fetge
 le⁹ / coz / leteroles / v̄tres dels aīals en ses ppes tres si trobāt
 se fora de son bisbat ne mēgē hō es tal psuetut pequē mortal
 mēt si aldre auer podē.

¶ Manamēt qrt

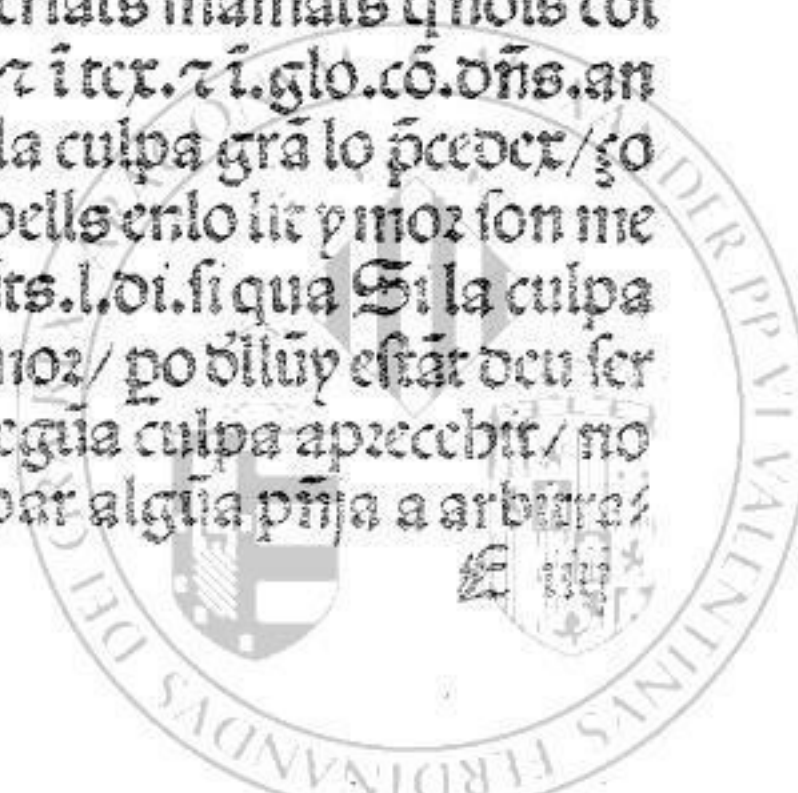

Manamēt es bē tractar / e hōrrar pare e ma
 re ppis segos alexādre dales i. iij. pre. su. di. iij. iij.
 En dues coses ço es en subuencio / en reuerencia en
 tres maneres / en efecte y en senyal e senblant / en la
 subuencio corporal / en tres maneres esta labonor ço es en lo
 solag de paraules ab ells / en seruicis de obra / e en lo donar / e
 socorrerlos en lo necessari / als fills possible fer / juxta aquest
 manamēt se podē fer moltes enterrogaciōs / pmo si a obedir
 a son pare / e mare en tot lo q es estat necessari / qnt ala dispo
 sicio e vtilitat dles coses familias q adago es obligat segons
 alexādre. v̄. supra. En altra manera es mortal Si ab ptuma
 cia es estat desobedient. Sia obcit adaqlls en aqlls coses q
 pranyē ala disciplina dles bones pratiques adago es tengut
 q entēga la v̄itat segons alexādre. v̄. supra. Deles coses q son
 necessaries ala salut / enles coses minimes abtot licites p ne/
 gligēcia no obedir no es peccat mortal mas venial Sals a a
 mat de bō coz en altra manera a peccat / si algūes vegades d
 liberad amēt los a desfigat la mort mortalment a peccat de q̄lsc
 uol modo o aja d̄figat. Si paraules injuriosos o v̄gonyoses
 los adit / ols ascarnit / o malabit / o blasfemat ari viu⁹ com
 morts mortal es. Si p senyals o defet los ha desonrrat o mē
 yspreat mortal es Sals a comogut notablement a ira mortal

mēt a peccat / e sino ab pposit es venial. Si nols acōportat o
 subuēgut en ses necessitats o enfermetats corporals podēto
 fer mortales. Si volūtariamēt los abatut p poch q̄sia abira
 vltal mortal peccat es cars papal. Si acōtengut irreuerent
 mēt e dura ab aq̄lls parlāt ab menyspreu es mortal en altra
 manera es venial. Sia vedat q̄ son pare en vida / o mort no
 ajē fet testamēt ne dispōgueffen p ses aies / ols aretret e reuo/
 cat de algūa restitucio y en tal necessitat a phibit q̄ no v̄gue
 ffen sacerdots mortalmēt a peccat / y p aq̄o pot esser repellit d̄
 la herēcia de aq̄lls. vt. c. si quis aliquē. test. phi. l. ij. Si no acō
 plit los legats de aq̄lls o d̄ls se^r predecessos ales causes pies
 q̄ si molt ho adiferit vltal tēps p aq̄lls īstituit coz opogues
 cōplir jasia q̄ ab incomoditat grauissim peccat mortal aco/
 mes q̄o es de rapina e sacrilegi. xij. q. ij. amico. Y lo q̄ es mes
 fe negada y es pijor q̄ īfel. xij. q. ij. q̄ oblaciōes ell. ij. 7. i. tbi.
 v. Y pot ser cōstret p lo bisbe y esser priuat d̄la herēcia. vt. i. c.
 si heredes 7 in. c. johānes de testa. i. fi. ij. vbi p docto. Tot he/
 reu es tēgut de complir q̄lseuol vots reals de aq̄ll q̄ la elegit
 p hereu. sicut 7 debita. En altra manera seria priuat d̄la he/
 rēci. extra de voto. licet. Es aq̄o ver si les forces d̄la herēcia o
 basten a satisfier seruada la legitima al fill / als vots psonals
 nos obligat lo fill si ja lo pare o mare noloy ajē axi posat en/
 sa volūtāt darrera lauos totalmēt es tēgut lo fill abtot q̄ nou
 agues acceptat en altra manera seria priuat d̄la herēcia coz
 dit es. vt. d. c. si heredes 7 p d̄m. an. de bu. Sia los pares cō
 fessors padris padries / papa / cardenals / capellans / frares
 poch p ells aq̄gat ans de aq̄lls mal parlat / o malabit / o fla
 stūat o scarnit o mala volūtāt portat arey / reyna / o alurs re/
 gidors ni axi hōrrat los vells e arichs cō deuia fent lo p̄trari

D sinquē manamēt es no mata. ¶ Manamēt. v. ras/entres maneres es: comes lo homicidi corporal ço es p volūtat p cars/p necessitat. Lo homey volū tari enq̄tre maneres es comes ço es d̄fet de paraula/d̄ psell d̄ manamēt. l. di. si quis viduā. Segōs aço pot infrogar lo p̄fe s̄sor al p̄fessant/ p̄mo si de son grat e p̄p̄a ma amor algu/ si es pare/o mare/o fill/o jerna/o cosí/o strāy/e p̄ quia causa mortal peccat es. di. l. si q̄s volūtarie. Si lo pare amor filla/ o lo jerna a sa jermana /si lo marit amor sa muller p̄ adult̄i o la muller al marit p̄ hoy/o p̄ amor de zels de adult̄i /e si la muller essent pr̄yada ab alḡues medicies/o p̄ trebals deme siats amor la creāta p̄ qualseuol causa/o respecte tot aço es mortal peccat/lo quiu psella ey ajuda ey cōsent encara q̄ nos seguis lefecte en lome segōs sant aḡ. sup. jo. c. 7c. Sō q̄rāta dies enla dona huytāta enla si. d̄ls p̄dits dies es formada /e aīada la creāta d̄is lo v̄tre de samare. vt no. v. di. in p̄n. Ari es agut. ij. sentēciay. di. iij. i. Lo homicidi es comes p̄ ella plo o/ brāt e psellāt. ij. q. v. psuluisti 7. xxij. q. ij. Que dirē si la mare o dida ofegal fill /o criat inaduertētēt q̄nt lo te pp̄ d̄si dor/ m̄t enlo lit/dich q̄ si p̄ negligēcia/ seffet/o p̄ culpa es mortal peccat extra de hijs sioci. c. si. Per ques deuē amonestar los pares/mares o dides q̄ als fills/o criats manam̄ts q̄ nols col loquē ab si enlo lit. ij. q. v. psuluisti. 7 i. rex. 7 i. glo. cō. d̄ns. an de. bu. d. c. Diu q̄ si lo cars ve ari q̄ la culpa grā lo p̄cedet/ ço es q̄ si p̄ sa culpa lajē posat enmig dells enlo lit y mor son me rexedors de bōa p̄nja de set anys j̄ts. l. di. si qua Si la culpa laugera preceet al cars ari com si mor/ po d̄lluy estāt deu ser dada penitēcia de tres anys. Si regua culpa aprecebit/ no son de p̄nir/ mas p̄ cautella li pot dar alḡua p̄nja a arbire.

ria. Si apzocurat/a algu verís d'esterilitat/o a fet alguna co
 sa adalgua dona/o dat abeure q̄ nos pogues enpreyar moz
 tal peccat es y es dit homicida extra de homi. si aliq̄s ibidez
 dñs. an. de. bu. 7. ij. q. v. p̄fuluisti. glo. si. eo moziť peccat moz
 taliť. So es si algu aura dat p̄ causa de adquerir/o cōseruar
 algua amor entre enamozats/o marit/e muller e p̄ allo mo/
 ria peccat ha mortalmet̄e deu ser punit axi cō si arecta inten
 cio lagues mort p̄ quāt adat diligēcia a obra illicita. vt. no.
 dñs. an. de. bu. in. de. c. si aliquis. Si mata algu p̄ cars sens i
 tēcio dant diligēcia a cosa illicita/o joch sospitos axi cō ape/
 drades jugāt o senblant/o lançāt teules/o pedres enla carre
 ra sens p̄mer veure e cridar ques guardē o apartē dauall no
 son escusats de mortal peccat extra. eo. cū. jo. 7. c. fi. 7. ibi dñs
 an. de. bu. 7. idē. alexāder dealis. ij. p. su. Sobre aq̄st precep/
 te. Si la dona prēyada es causa de afollar se sens tal intēcio
 axi cō p̄ molt saltar/dançar/o treballar indiscretament o al
 çant coses de gran pes mortalment a peccat extra. d' hijs qui
 fi. oc. c. de infantib⁹. Si l'adulter p̄ euitar lamoz assi e ala do
 na mata lo marit los dos pequē mortalmet̄ y es homey sicut
 7. de homi. sicut dign⁹. Si no a subuengut cō o podia fer alq̄
 staua enl'article dela mort es dit homicida. lxxxvj. di. pasce.
 Si alleuat/o guastat algū mēbre de algu/o abatut adalgu
 per injuria/e no per ofici/mortalmet̄ a peccat. Si a encarger
 at injustamet̄ sens legitima causa adalgu/o si la retergut p̄
 forçā/dich q̄ es tengut arestitucio del dan axi comenlo sisen
 manamet̄. si vbo. So es si de paraula/acōsellat/o manat/o
 quisat o icitat/o obrat/enla mort de algu/o dit de manera q̄
 lin vīgues dā/o mal algu/maiormet̄ fento/o diēto ab mala
 itēcio mortalmet̄ a peccat. ro. i. digni sunt morte 7. d. l. si quis

viduā. 7. archi. de. ofi. de. c. i. v. glo. plene de hoc. **U**ltral pe
 cat en totes les coses sobredites es obligat q̄lseuol agēt o ma
 nāt / o cōsellāt / o cobopāt / o iduūt atot dā / e iteres. exto. xxj. 7
 extra de. inu. 7. da. c. i. 7. c. null⁹ deregali. in. li. vj. **U**o q̄sciēt
 mēt ven coses verinoses o q̄lseuulla p̄ amatar pecca mortal/
 mēt. Si amort algu en loch sagrat es peccat de sacrilegi p̄ q̄
 arōput la sgleya. xvij. q. iij. sicut. **U**o oficial si p̄ violēcia / mal
 factor / o deutor traura del loch sagrat ou aura manat mor/
 talmēt a peccat / e tal es punit axi com p̄ lo crim de lesa mage
 stat. vt i. de. i. de. pe. 7. re. Si a fet fer torneigs: o bous / e coses
 queya pill d̄la vida corporal e espūal / y los mirados mortal

mēt peque.

Manamēt sife.

Manamēt es no fornicaras / segons los
 doctors es phibit tot acostamēt carnal fora de
 matrimoni lo q̄ tostēps es mortal en totes les su
 es species. xxxvj. q. i. lo p̄fessor entroge no atots
 de totes p̄ q̄ no aprēguē lo peccat q̄ no sabē / mas d̄llūy segēs
 coue ab hōestat prudēcia e discrecio / e cō tēdra la darrera spe
 cie d̄l peccat mes auāt / ales altres particulars circūstācies no
 necessaries no passe p̄ astirpar e euitar pill **D**iu lo ecclīastich
 q̄ tetigir it picē cobinānabit ab ea **Y**axi digali si essent solt a
 vsat carnalmēt ab dona solta / ques dit p̄p̄amēt fornicacio.
Siera dona publica / o no / o seruēta sua / o de altri o viuuda /
 ne si la iduida / ni cō / e si la tēguda p̄ amiga secretamēt / o pu
 blica / necessari es p̄fessaro p̄lescādel d̄l prim. Si a corruput
 algūa v̄ge foral matrimoni lo ques dit strupū / sila iduida p̄
 metētla pēdre p̄ muller lo q̄ a defer segōs for judicial de adul/
 tere. c. i. o dotarla juxta sa facultat / e cōdicio d̄la dōzella. Si
 la corrupuda ab volūtat d̄lla sens p̄metrela p̄ muller noy es

obligat i. foro judiciali scōz. guil. set. ab. si. Diu alli mater q̄p
 es tēgut. v. supra. Sia vsat carnalmēt ab muller d'altri / o ell
 essent casat agut q̄ fer ab dōa solta lo ques dit adulteries do
 ble q̄nt los dos son casats. si apres violētmet algūa dōzella
 de casa d' son pare / o d'altri / aços diu rapt⁹. Sis vol laja p̄sa
 p̄tra volūtat sua / o p̄tra volūtat de son pare / e mare / aq̄st pe
 cat rapt⁹. No sols se comet enla v̄ge mas enla casada / viuuda
 e mōja. iij. vj. q. ij. raptōres. No q̄ furta sa p̄pa sposada no es
 dit raptor segōs les canōes mira enla p̄sa. c. raptōres. ij. Si
 aconegut carnalmēt algūa parēta sua / o de sa muller fins al
 q̄rt grau de parētella / o p̄sanguītat iclusiuamēt aços diu. i. /
 cest⁹. Axi mater es d'la dona q̄ p̄met esser coneguda d' parēt
 de son marit. Si ab mōja / o abla q̄ sia p̄fessa / aço es dit sacri
 legi / axi mater d'la dōa aja vsat carnalmēt ab capella / o fra
 re. Si aconegut carnalmēt algūa comare sua / lo ques dit. in
 cest⁹ o sacrilegi. Si a peccat p̄tra naſa / axi cō volūtariament
 p̄ si mater ab ses p̄p̄es mās / q̄ es dit pctm̄ molliciei. Si dona
 ab dona / o home ab home / o ab dona p̄ loch no degut / o ab
 aial brut est peccat se diu sodomia d' q̄l l'apostol. ro. i. si cum
 bruti opat⁹ est nefas est. Sia d'figat muller d'altri auer carn
 almēt o dōa strāya ablo d'liber e p̄sentimēt d'la raho mortal
 es no essenti lefecte / mathei. v. q̄ viderit mulierē. 7c. Si a d'fi
 gat peccar ab mascle / diu sant ambros itēcio op̄i nomē ipor
 tat. So es la itencio d'la obra nom iporra seguexse q̄ q̄l es la
 cōcupiscēcia tal es la specie d' peccat. Exēple / si a deligat p̄tri
 buir carnalmēt ab algūa v̄ge acomes strupum / si ab casada
 adulteri: si ab mōja sacrilegi: si ab p̄sanguīta icest⁹ totes estes
 coses ab d'liber e p̄sentimēt d'la raho fetes es mester especifica
 damēt p̄fessarse ab ses degudes circumstācies q̄ tātās v̄gades

amortalment peccat q̄ntes a desfigat fornicar ab algua mane/
 ra dles predites ab algus iteruals / mas si cōtinuadamēt en
 tals d̄sigs p̄ spay de vn tēps sera vn peccat mortal: mas mes
 greu q̄nt mes y aura pseuerat. Si muda la cogitaciō de vna
 p̄sona en altra o de vna especie de peccat ab vna matexa p̄so
 na tostēps de nou mortalment pecca. Si vn home ves cēt do/
 nes vna apres d'altra e de vna en vna les desfigas totes car/
 nalmēt auer cēt vegades peccaria mortalment / po si ab vna
 sola cogitacio totes ensems les desfigas vn sols peccat seria/
 tenint en si de tants peccats diformitat. Sia dat cōsentimēt
 sols en la delectacio dela pensa carnal encara que no enten/
 gues de peruenir al dit acte / dich que mortalment a peccat se
 gons tots los doctors dela sgleya y es notat en la suma. l. i.
 parte. viij. ti. de luxu. questio .xx. Si se delirat morosament /
 en les cogitacions carnals sens consentiment e deliber dela
 rabo / en aço es diuersa la opinio dels doctors. nicolaus deli
 ra. mathei .v. super illud qui iuderit. Diu que / aço es venial
 peccat / pero sant thomas e s̄atr̄ bona uentura. secundo sentē
 ciarum. di. ij. iij. Posen doble cōsentimēt expres ço es expre
 ssim̄ ⁊ interpretatum. Diu que no sols es peccat mortal q̄nt
 expressament y consent la rabo mas quant y consent no ex/
 pressament per quant menys prea reprimir o refrenarla dele
 ctacio aduertir lo perill dela retenguda cogitacio car es cau
 sa ell del peccat lo qual no pot ser sens menyspreu dela pro/
 pri salut per consequent es mortal. concor. pe. alexander dea
 lis in secundo q̄stio secundo. Expressament a ferma la delectacio
 carnal morosa esser peccat mortal. Si denit o de dia es anat
 ab gēt armada ab escādel dell m̄cter e dls altres mirados / o
 boïdors mortal es sia tēgut en boy a dalgu loq̄l festeias o soli

citas ad aquila la q̄l amaua ne fil auolgut ofendre ne de quia
 manera mortales. Si p anar a parlar /o vfar ab algua doa
 se aposat en algu pill d̄la mort essent trobat o sentit: poder re
 star mort /o allisiat /y en lo senblat pill posar la dona mortal
 es. Si p acoseguir algua dona sa jactat fals de algues dones
 destina /o fet coses senblats y nomenatles /es mortal. Ys ob
 ligat a restituir la fama d̄ aquiles. Sia pasejat e voltejat p pla
 ges e catos p causa de veure dones d̄litatse d̄la vista de aquiles
 e p poder los parlar /excitar /o psequir a son d̄lit mortal es se
 cūdu duradu. Si ab sos colloqs a pcurat de induir ad algua
 dona a q̄l seuol carnal acte /o ab caciōs /o senyals mortales.
 Si ascrit /trames portat /o rebut lres puocat alluxuria mor
 tal es. Si acopost cagos /o carat /o allegit o aboit ab d̄lit aq̄
 stes senblats coses: o paraules d̄sonestes e leges p apuocar a
 ell /o altri a tal apetit de carnalitat mortales. Sia acopayat
 algu lo q̄l conegue q̄ anaua afer alba des /o a escalar alguna
 dona /o adormir ab casada /o dozella /o senblat mortales.
 Sia acopayat algues does p adagar /o a altres d̄lits illicitis
 phibit es Si es estat migager entre algues dones e homes p
 plir sos tals d̄figs leigs e d̄sonests si aposat algus altres me
 diadors p asenblants actes mortales. Si abesat /o abraffat
 algua doa no essent sa muller /o algu mascle ab libidiosa pe
 sa e d̄lectacio mortales encara q̄ no pceberca lacte leig segof
 sant. tbo. en la scda scde. q. xv. iij. E cordē entotes estes coses
 p̄dites tots los doctors teolechs /q̄l seuulla cosa q̄ lo home fa
 ga de p̄sentimēt de tal d̄lectacio p q̄la nodreca /o la lingua
 axi cō son abraffament /acostament /vista /besars /libidino
 sos /e senblant tot es mortal peccat les quals coses si sols en
 vna vegada contingue es vn mortal peccat sols /y tant mes

greu/e si moltes vegades vené p molts peccats mortals festi
 me/es mester entrogar dles circumstancies necessaries/ço es hō
 acomes lo peccat e quātes vegades en quī dia. 7 sic de singu
 lis. Sis penit y demana adeu perdo y al cōfessor penitencia
 y absolucio.

¶ Manament sete

Manament sete es no furtaras/de hōes phibida
 tota cōtractio de cosa strāya/e retēcio injusta segōs
 nicolau delira. eto. xx. y segōs alexādre dales en la
 iij. part. su. di. xxxvij. Sobre aqst manament quis
 diu furt en dos maneres ço es ppiamēt y enter petratiuamēt
 la hu y laltre es phibit/ ppiamēt lo furt se diu cōtractio dela
 cosa strāya ignorāto son pp̄ senyor ptra la sua volūtat. vltra
 la phibicio dl furt es phibida la rapina ela vsura/lo furt inf̄
 petratiuamēt se diu tota illicita possessio/ago en moltes ma
 neres se comet segōs se dira/ pmeramēt si apres negūa cosa
 ignorāto son senyor/o cōtra volūtat de aqll/e no sols de per
 sones strāyes/mas los fills de sos propzis pares e mares/ la
 muller dl marit/lo seruēt dl senyor seu/furt es quāt es notab
 le y encara de cosa minima ab volūtat de mes pēdre. i. iij. q.
 vj. c. fi. E cōsequētmet la vna manera e laltre es peccat mor
 tal segōs sant thomas. scda scde. q. lxxj. vltra ago es tengut
 arestitucio als senyors dles coses/ si son morts als hercus de
 aqlls si noni ha als pobres. de vsuris cū tu. Si la cosa empre
 stada sa retengut /o la cosa strāya p vēguda a ses mās no la
 restitubida furt acomes si ja aqll de quiu te tignes altretāt dl
 seu lo q̄l aqll noli vol restituir aell/e per ço nos seguis algun
 mal o escādel. escor. i. iij. di. xv. Mes clar o parla. Si a vsat
 dela cosa enprestada o de posade/a altre vs q̄ nos estada de
 posada o enprestada sens licēcia del de posant o enprestant/

dich que acoines furt y es tégut de tota la vtilitat que de allí
 atret / si ja pbablement presumia lo ppri senyor dela cosa esser
 cōtent. ff. de. cōd. fur. l. q̄ furtū ⁊. ff. commo. l. si. vt certo. hosti.
 ⁊. goff. Sia vsat ala vtilitat sua dela cosa asi empenyorada
 contra volunta de son senyor / a peccat mortalment per quāt
 acoines furt manifest. ff. de fur. l. si pignore / y sant thomas se
 cūda secūde. q. lxxviij. Si inuenit aliqd. Si algu la trobat al
 guna cosa la qual no crega esser cosa dexada de son senyor y
 ell la senporta ab animo de retenirlas comet furt scdm alexā
 drum vbi supra. Aldre seria si sagues trobat algun be / o tres
 sor amagat de senyors propis de molt e antich tēps. cō. glo.
 xiiij. q. v. siquid. Si no troba de qui sia / feta diligent inquisi
 cio es tengut daro a pobres. ¶ De rapina. Si apres algūa
 cosa daltri per força mortales / y arestitucio es tengut vltra
 ago dela injuria dada ade demanar perdo. Si es estat cofsa
 ri robant aquisuulla per la mar mortales / y es excommunicat
 papalment / e es tengut arestitucio asi mater qui arobat als
 portants les coses necessaries a roma. Si apres algunes co
 ses en batalla justa o injusta contra la voluntat dl propri sen
 yor / o de sos vasalls batallant injustament / los quals ental
 batalla no donaren a sos senyors consell / fauor / o auxili per
 quells tals no son de esser despullats / o robats: nils preueres
 religiosos / los cōuersos / los peregris / mercaes / e rustichs
 anants o tornants ala cort romana nils stants en la agricul
 tura / nils animals ab los quals lauren generaiment les ter
 res / o ab los que porten los sements que tot cōtrafabent pec
 ca mpitalment y es tengut arestitucio. extra de treu. ⁊ pa. in
 nouamus. ij. iij. q. iij. siquis. romipetas. Si apres algūa co
 sa en la batalla duptosa no essent vassall del comouent la ba

talla / a xi cō son amichs / cunyats / o senblāt / no son escusats de peccat mortal / y son tēguts a restitucio iiii. q. v. deniq. Alii mater. larchi. sup. dicit. v. o. i. dubio escusant pp̄ bonuz obediēcie. xj. q. iij. q̄d ergo. xxij. q. i. q̄d culpāt. Aço es ver segōs. raymūd. Si a fet lo q̄ apogut q̄ fos certificat Si apres alguna cosa de algua nau o nauili stāt en fortua / o venit atraues en algū loch ab aīo de retenirso dich q̄ acomes furt. ff. de adq. qui. re. do. l. qua. ratiōe. ca. de fur. l. i. cum. Es tēgut a restitucio. ff. de naufra. l. si quis es nafra. Ni p̄ degū statut ni ley / ne cōsuetut es scusat de tal restitucio / ⁊ ip̄o jure es excommunicat extra. de. rap. excoīcacioni. vt i. glo. si. Si ab maia intēcio de fa. pp̄ria auctoritat a cremat / algua vila / o castell / o formēts o arbres o senblāts coses a peccat mortalment y es tēgut a restitucio / les altres coses de injuria / o dā / o senblāt / si a fet aço p̄ cas / o negligēcia ja sia que lo for ciuil sia tēgut. ff. ad. l. aq. l. aquilia. En lo for penitēcial no si ja nou agues fet p̄ engā / o culpa grā. vt no. jnn. i. c. sicut dignū de homici. Aço mater ten. hosti. ⁊ dñs. an. de. bu. Alii mater. Si alguna cosa a rebut dels preueres dels bens d̄la sgleya sens causa rasonable go es per alguna legea / o per fra. / o menasses / o p̄ grā ip̄ortunitat greumēt a peccat y es tengut a restitucio segōs los doctors a xi mater d̄ls parents d̄ls capellans q̄ reben de ells algues coses / no per q̄ ells ne freturen mas per enrequirlos.

¶ De usura. Sia enprestat pecūia cōtada / o alguna cosa de aq̄lles q̄ allur vs son cōsumides / a xi cō formēt / vi / oli / o senblāt ab itencio de rebrē alguna cosa al tēps / mes d̄la sort p̄ncipal: mortalment a peccat y es usura. extra. de usu. p̄suluit diē los doctors comunamēt q̄ es tengut a restitucio maiorment si de paraula / o d̄ senyal expres / o tacitamēt declara al deutor

q̄ ell algũa cosa de milloria ne vol. Sia emprestat sobre pen
 yora de cosa moble / axi cō son robes: besties: o senblāt ab tal
 pacte q̄ ell puga vsar d̄la cosa enpēyorada fins q̄ li tornen lo
 preu / dich q̄ es vsura e mortal peccat segons sant thomas ⁊
 extra. eo. c. i. Si aenprestet sobre pēyora de cosa ïmoble / coz
 casa / cāps: ab pacte q̄ fins q̄ li tornē la q̄ntitat q̄ ell prēguais
 vsufruyts mortal es y es vsura y es tēgut a restitucio. extra d̄
 pigno. illos vos. Es ne exceptat lo cars d̄l. o. salubrit̄ de vsu/
 ris. Del q̄ sera dit. Si apdut o guastat la pēyora de cosa mo/
 ble es tēgut al deutor d̄l engā. c. de pigno. acti. l. ij. iij. ⁊. v. p̄q̄
 aq̄st cōtracte es fet p̄ causa d̄ls dos. cō. spe. e. ti. s. set queritur.
 Si a enprestet pecunia ab spāga de cōseguir algun donatiu
 ab paraula de aq̄ll / o ab obsequis / cō fer fabena ab sa perso
 na / o ab besties / o p̄ q̄ li pcure / o aduoque be en ses causes es
 vsura y es tēgut a restitucio segōs sant thomas ī sc̄da sc̄de. q.
 vij. viij. xiiij. q. iij. c. putāt. ij. c. pleriq̄. Si a deposat algũa pe
 cunia en poder de algũ mercader / o de algun menestral sens
 algũ pacte ab intēcio de cōseguirne algũa vtilitat ala discre/
 cio de aq̄ll en axi q̄l seu p̄ncip. i ell entēgua tostemps estar al
 ferm segur vsura es y es tēgut a restitucio. Aldre seria si ell en
 ten de participar ab tal pecunia axi en lo guāy cō en la p̄dua
 segōs ticart. in. iij. di. xv. ar. v. q. v. diē. jo. an. ⁊. abbas. si. de/
 donaciōe inf̄ vix ⁊ vxorē. c. p̄ v̄ras. Si en la p̄pra d̄ls fruyts
 o fra / o de altres coses p̄ la anticipada pagua cōpra amēys
 preu d̄l just vsura es. Si p̄ menys p̄ quē lo tēps en lo q̄l la co/
 sa cōprada sera liurada ver senblant es q̄ mes no valdrā les
 coses cōprades ans p̄ v̄tura menys. extra. eo. nauigati. Si
 v̄e acert temps algũes mercaderies / axi cō draps / armas / o
 senblant p̄ mes preu del q̄ valen p̄ rabo d̄la dilatacio d̄l tēps

Si la paga usura es / po si ve algues coses mes dl preu just jat
 sia q algu mes guany volgues de aqll q defet contra pecunia
 no es illicit. Sia enprestat / a algu pecunia ab pacte e pdicio
 q ell altra vegada loy represte usura es. i. iiii. q. iij. c. i. 7 i. cle.
 ex graui. eti. Si algu tudor / o pcurador / o factor de pubils o
 de qlseuol aura dat algua pecunia a usura a vtilitat dels pu
 bils vltra peccat mortal comes / si ells matexos no poden / o
 no volen restituir / lo tudor / curador / o procurador / es obli
 gat a restitucio segos sant thomas e jnn. c. miquael extra .co.
 Jat sia alguns digue q no son tegut sino quat los principals
 en vtilitat dels qls fa couertit la pecunia no sera p apagar /
 dich que aqstes coses son veres dl tudor / curador / e procura
 dor p q donen auctoritat en tals coses / axi matex si ells / o la
 mare dls pubils exhibissen les vsures dls cõtractes fets p lo
 pare dl pubil / en altra manera es de aqll q no dona sino l nu
 ministeri / axi com son los seruets los qls de manamet de sos
 senyors done pecunia a usura e apres rebẽ aqlla dls deutors
 ab guay tals no son teguts / a restitucio segos. guil. Si negu
 na cosa aells no apuengut / po si sera factors stats determinat
 p adar / o enprestar en axi q enells residex qsi vna principal
 auctoritat dlos senyors: o mestres lauos silos pncipals q an
 rebut lo guay vsurari / no tornẽ / o satisfan res / son obligats
 aqlls factors p qnt done causa d eficacia. argu. i. c. eps de pre
 bendis. li. vj. Sia enprestat res a algua comunitat ho ell habi
 ta / o te algus bes / o a algu senyor ab pacte q durat lo deute
 ell no sia obligat pagar negues collectes axi aell co als seus i
 pcedores legitimamet usura es ago tenẽ. jo. an. an. c. consiluit
 de vsurj. 7 petr^o de. ancha. e. ti. c. i. 7 collec. 7 potest miserabi
 le. c. jo. de. legna. 7. jo. col. Sia enprestat pecunia a algu ab

tal pacte o itècio q̄ ell molgua al seu moli o cogua al seu forn
o q̄ vaja acòprar ala sua apotecaria si es apotecari lo enpre/
stāt / o si es mestre descoles q̄ vīgua aboir d'ell / y en altra ma/
nera q̄ li aja enprestāt res / dich q̄ est tal acomes vsura / e si p
aço ell los adāpnificat en alguna cosa es obligat arestitucio
Si nols adāpnificat ni agruat en res p̄ q̄nt negūa cosa mes
car los a venut ni agreujat en res ni mes apres res d'ells q̄ d'ls
altres / en tal cars q̄lseuulla cosa de p̄fit / o vtilitat p̄ lo p̄curs
d'el moli / o d'la apotecaria / o d'el forn aja acòseguit es tēgut de
daro als pobres segōs. jo. an. i. res. pctm. de. reg. i. li. vi. i. mer
cu. 7. x. cal. i. ca. nauigati. extra de vsuris. Si aposat diners
en los enprestits de venecia en la mōtāya de florēça / o en los
lochs de jenoua p̄ q̄ si de sa volūtat los aposat / e apres res vl
tra la sort p̄ncipales vsura segōs molts doctors famosos / y
excellēts jatria q̄ algūns diguē aq̄stes coses esser cōtractes de
cōpra de rēdes p̄ la openio p̄mera es mes v̄dadera / e axi de
molts doctos es tēguda / e les rabōs q̄ ells alleguē p̄ a puar
son mes difícils p̄ asoltar / e la openio d'ls q̄ diē q̄ son cōtrac/
tes de cōpra de rendes pot esser admesa p̄ v̄dadera segons la
forma d'el cōtracte extrinseca / mas no segōs la nata d'el cōtrac
te y segōs v̄itat / axi es de aq̄ll q̄ cōpra los danūt dits enpre/
stechs e preposa algūa cosa auerne de cobrar vltra la sort p̄n
cipal / p̄ q̄ es dit vsurer el guany d'alli tret es obligat arestitu/
hir segōs la p̄mera opinio p̄ quant aq̄sta es v̄dadera opinio
de doctors p̄ ço no es de dexar / ans de cōsellar q̄ destes tals /
coses se abstīguē e les coses de alli tretes restetueu quē / o queu
donē als pobres. Si arebut algūa cosa en penyora a ticō al
gūa casa p̄. C. enprestats fins vi. any ab aq̄st pacte q̄ sino pa
gua d'is cert tēps ordenat q̄ caygua en comis / e la penyora en

ppia veda / si lo enpstat reb enlo pmer any lo vsufruyt d'la casa no ppefane enla fort pncipal dich q es illicita evsura extra e.c.i. Y es tégut de restituir aqlla pensio ço es lo vsufruyt / ni pot retenirse la casa lay passat tal cõtracte es nulle p quãt es vsurari / Daltra manera es vist adalgus / q sil creedor no reb lo vsufruyt d'la casa p qnt la supfluitat d'la valor caygua / o viga en pena d' deutor supposada la bona fe d'ls dos qnt lo ptracte fon fet a enpstech. ar. de arbi. dilecti. Si janol reedor no aja enpstat ab tal itecio q creyal deutor encorrer en pena p q ari puetur a en frau d'les vsures / aqst cars posa sant bernadienlos se? ptractes fmoẽ .xxiiij. ar. ij. q. c. ij. Tu digues aqst pacte enlo vn cars y en laltre esser repbat. vt i. s. sequenti Si acõprat peyores d'ls vsures publichs p discucio deteps p duda p q no es stat licit cõ nosia trasportat lo domini enlo vsurari / ans aqst pacte ço es q sino es pagat lo deute dins cert teps q pdẽ la peyora es repbat en peyora. c. de. pac. pigno. l. fi. Lo ptracte es vist p q de ago no es feta injuria al senyor d'la peyora lo ql ab est pacte volutariamet se ha ligat ablo vsurer / e p ço no pagat es fet vsurer / p qnt pre preu p la peyora / e les comunitats d'ls lochs e los senyors pmetẽ ests tals pactes ans volẽ q siẽ téguts p fermis / estes coses no obstãt te lo que e dit danut q mes vda der / e mes segur es vist. Si lo gẽdre sostenit lo carrech d'l matrimoni pẽdra en peyora de son sogre p lo dot d'la filla muller sua / es cosa licita extra de vsur salubriter. Hi es tégut lo gẽdre de pputar lo fruyt d'la penyora enla fort pncipal acil deguda po p ago q sia cosa licita no pputar enla fort sense vsura: es mester q ests carrechs d'l matrimoni siẽ certs / e ari los fruyts no porã excedir la qntitat d'ls carrechs e q lo dot sia pmes simplamet / p q sil gẽdre pactegas de res

brel dot acert tēps e entretāt rebes los fruyts tals fruyts serie
 cōputats en la sort pncipal p que lo iteres no pot esser degut
 ans la tardāça / ni la triga no pot esser p̄sent durāt lo tēps se/
 gōs dñs. an. de. bu. Diu mes q̄ es mester q̄ls dits fruyt siē sot
 finesos a fortūa de q̄ dich q̄ sil gēdre no apres penyoza segōs
 la cautela de pagar lo dot en cert dia y en aq̄st entretant reb
 d̄l fogre certs dines ço es arabo de cich p̄cēt es usura / no ob
 sta. c. salubrit̄. Per q̄ parla d̄l fruyt d̄la penyoza sot fines al ju
 bi diuinal / axi mater. jo. an. 7. zab. Jastia. pau. dela za. Di/
 gual cōtrari / po la opinio p̄mera es mes v̄dadera / o mes se/
 gura / e p̄ mes v̄dadera se pot defendre segons. jo. de leg. Y es
 de tenir / y axi dñs. an. Diu d̄la cosa enpenyozada / los fruyts
 d̄la qual son certs q̄ per sort / e v̄tura q̄ aq̄lla cosa es logada
 ad fictū v̄l p̄ssionē / o tal cosa es casa la q̄l lo gēdre logua e
 p̄rē pensio tots ests fruyts lo gēdre es tengut cōputarlos en
 la sort p̄ncipal presuposat p̄ ver lo q̄ diē dñs. jo. an. 7 dñs de
 bu. Dela causio presa en loch de penyoza / la muller deu esser
 alimētada per lo pare fins que dit pare aja pagat lo dot / es
 cosa equissima e justissima / lo marit que fosse los carrechs d̄l
 matrimoni auer de rebre los aliments del fogre p̄lla muller
 no com a fruyt d̄la pecunia del dot que adēpaguar mas que
 sustēte la muller de forment / de vi / de carn / de calçar e vestir
 e de altres moltes coies ala casa necessaries al arbitre de bō
 marit / o de algun bon hom per les dos parts elegit / e axi en
 est cars es abollida e delida tota usura / jastia ab aço aja vol
 gut auer causio / per quels dits aliments donen loch a ell axi
 com a interes y axi la opinio de .pau. Pot esser salua. Sila
 dona viuda algūa possessio / o altra penyoza aura rebut d̄ls
 hereus d̄l marit per lo dot que sa de restituir / en axi que ells

no tenen de hon pagar / es obligada de computar lo fruyt en la sort principal en altra manera cometria vsura segons .hosti. en la .su. e. t. jmo. 7. jo. an. in. c. salubrit. Lesta aqila raho ena quella que acusava lo marit ablo fogre. vt supra. Sia dochs cauta la dona que no prega possessio / o casa / o altra cosa en obligacio en paga la preguia / q en altra manera los vsufusyts sera coputats en la sort principal encara q sos statut q pagat lo matrimoni tat qnt lo hereu dl marit aja alargat apres dl any de donar lo dot sia tegut de dar aella aliments p q tal statut segons .jo. deleg. e. jo. de. jmo. sup. cle. ex graui. de vsuris post mateu. Es de conclusio q res no valgua p q solt lo matrimoni no es obligat de sostenir los carrechs de dit matrimoni. Adago fa lo q diu. raymundus. in. su. e. ti. 7. jmo. in. c. salubrit Ans mes die. i. d. cle. ex graui Que los q tals pactes fan caben o encorre en la pena desta. cle. So es q son excomunicats. fra. zaba. Diu q tal statut o cosuetut pot ser tollerada ati q sien deguts los alimets co interes apres dila tarda als here en pagar / de altra manera no / presuposant que lo dot della forçadament sia de tengut per los here del marit e no si pot remediar per via de justicia / o per la potencia de aqlls here o p la inopia de tals / o per vettura encara p qls here de aqll no puguen restituir tal dot sens gra detrimet de si / lo qual dot es en la pecunia / ni menys tenen possessio la qual la puguen dar en pagament / e per ço la muller vinda moguda de pietat enuers ests tals here que nols turmete ni agreu je molt / de xals ho a temps enuers ells matoros / no creuria ago esser illicite si en est entretat ella no tenint ho de altre loch honestament vicia que rebes de tals here aliments non racione mutui. Mas per raho del interes / en altra manera seria

si aços fes axi en vtilitat dls here? ço es q̄ ells poguetien guā
 yar mes ab aq̄lla pecūia dl dot o p vtilitat dla dona axi q̄ cō
 opuga auer no sen cura p ço q̄ entregamēt stant son dot ella
 ne p̄seguerca alimēts taxats. Si aq̄ll quis diu mediador / o
 tercer aestat algu en q̄lseuol manera / ço es q̄ si ell / acercat en
 p̄stech a vsura p̄ algu sens necessitat / o sens rahōable causa
 pecca mortalmēt. ar. de homici. sicut dignū. Si aço a fet p̄nci
 palmēt p̄ lo guāy de aq̄ll q̄ es vsurer vltra mortal peccat en /
 senps es tēgut de restitucio si ell axiu a fet y treballat q̄ sino p̄
 sa diligencia tal en p̄stech a vsura no seria fet / en altra mane
 ra seria siu agues fet p̄ algū fretejāt e de aq̄lls q̄ an cōportat
 de dar segons. gir. ob. Si en do / o en algūa altra manera de
 guāy a agut alguna cosa de vsurer / p̄q̄ si en lo tēps en lo q̄l ell
 ague allo no era pagāt es tengut a restitucio aldre seria si la /
 uos era pagāt jatsia apres sia fet inpotēt a pagar si ja no tal
 cosa aguda p̄ vsura encara stigues en la matexa specie lauos
 q̄nt seuulla q̄l vsurer fera fet no pagāt deu ser restituïda segōs
 la openio dls q̄ tenē q̄ en la vsura no es transferit lo domini.
 Si la muller sciēt mēt / mēja beu / os vist algūa cosa dles vsu
 res de son marit / e p̄ q̄ lo marit no es pagāt te en po algunes
 coses q̄ no son p̄rades o agudes dles vsures e lo dot dla mu
 ller son p̄mer alli q̄ no les predites vsures / lauos deu e pot lo
 dot esser pagat ala muller / posat p̄ cas q̄ lo marit no tīga su
 ficiēcia a pagar les dites vsures Si la muller tel dot d vsures
 e lo marit res no tīgua sino les coses conrades o agudes de
 vsura e les dites vsures serā en casa q̄l dot dela muller en tal
 cas dita muller es obligada a restitucio de q̄lseuol cosa q̄ ella
 p̄asa vida o en q̄lseuol altra manera de alli aja pres Segōs
 gi. bo. Es ver si no encars quāt se tracta la causa dls d̄spul /

lats vtilmēt / o fins q̄ vniuersalment creu acabaro sino resta
 spāga de correctio dī marit vsurer / en tal cas la muller q̄ pro
 cure d'altra loch: o dls amichs o de altres p̄sones en auer sub
 uencio / demanāt almoyna / o cercāt la vida ab algūa art de
 ses mās treballāt / o les coses d'la casa licitamēt aumētant / o
 q̄ denūcie adaq̄lls qui podē p̄cehri dient al bisbe q̄ cōpellex
 ca al marit q̄ la alimente justa e honestamēt / molt mes quāt
 al marit li resten molts altres bens incerts vltra aquells que
 basten a satisfactio. vt supra. Si algun fill / o filla / o algun al
 tre d'la familia de algū vsurer viuen de les vsures / o de altres
 coses obligades a restitucio segōns. geral. ob. Si lo vsurer es
 pagant e te altres bens vltra de aquells que te a satisfier / e son
 separats de aq̄lls pot be viure e despendre: si alli seran molts
 bens justament adquisits / pero mesclats ab los altres que be
 nos poden discernir / dich queu pot be despendre e viure en/
 tant que en sa pensa tinga e desige viure de just. con. rodo.

Si lo vsurer no es pagant lo que lo fill consumeix / o a consu
 mit o la familia .in victu. z vestitu. Sō obligats a restitucio
 per que ells tornen adaquell inpotent a restitucio / a xi matex
 dich de la familia de aquell qui es raptor / tals poden esser es
 cusats. Primo per la procuracio / ço es p̄tractē causan. expo
 liator. Com es dit d'la muller p̄ la recōpensacio. Sedo p̄ q̄ si
 lo fill / o lo moço tan solament guāya en algū exercici / o tre/
 balla en la casa vtilment que pot meritamēt esser recōpensat
 ab les despeses / a xi com se deu en les cōpres / o mercaderies
 dls vsures. Tercio p̄ la restauracio / si proposa ell restauraro
 e adago facultat tenir probablenēt crega / ni de altre loch co
 modament puga viure. Quarta per la ignorancia ço es que
 no sap aquella cosa esser vsuraria o semblant / ni te causa per

a saber aço / si apres o conxera es obligat si ja no lo fill fos
 tan cich q̄ en altra manera nos pogues nodrir. ar. d. cō. di. v.
 discipulos. ⁊ de. reg. ju. q̄ nō est. Quinto p̄ la necessitat / a ricō
 q̄nt los fills o filles son ental edat q̄ d'altra manera viure no
 porie ni comodamēt sostenirse / diu sant bernardi en les sues
 restituciōs. fmo. xxxv. ar. iij. c. i. Si lo gēdre a agut lo dot d'l
 fogre vsurer lo q̄l no basta a satisfier les vsures segōs. guil. Si
 lo gendre sabia aço / o siu ignoraua de ignorancia grassa no
 deu rebre de aq̄ll lo dot / e si la rebut es obligat a restitucio / si
 ab ignorācia no grassa po probable ço es q̄ pbablemēt crey
 al fogre no esser vsurer / e q̄ vltal dot d'la muller creya q̄ era
 ben bastāt a satisfier ses vsures en tal cars no es tēgut de resti/
 tucio ja sia q̄ apres aja sabut p̄ ell la veritat / mes segur es q̄
 apres q̄ sap lo ver no rebal dot o fil reb quel restetuxca ada
 q̄lls als q̄ls lo fogre era obligat maior mēt si aq̄lls son certs /
 p̄ quāt en degūa manera ell podia esser dotat de bens strāys
 quant a deu. conco. geral. ob. La filla d'l vsurer la q̄l / a agut
 lo dot d'l pare en aquell tēps q̄ no era pagāt ja sia aço igno/
 ras en totes maneres es tenguda a restitucio / ni pot retenirse
 la legitima. Si lo marit no cōportaua aquella fer tal restitu/
 cio / la culpa sera d'l marit / e no dela muller / si aquella prepo
 sa primer moxint lo marit lo seu dot esser restitubit / e axi per
 lo cōtrari si lo marit vol lo dot tal esser restituit y ella non vol
 la culpa es dela muller e no del marit de que ell no perceber/
 ca del dot dela muller e prepose restituir quant puga. Si los
 dos concorden de no restituir tal dot los dos viuenen estat
 de dāpnacio / de. reg. in peccatum. li. vi. Si lo pare en lo tēps
 que dota la filla era poderos pere satisfier les sues vsures / lo
 gendre y la filla podien pendre segurament lo dot / ne son ten

guts arestitucio encara q̄ apres fos fet impotent. Sia obrat
o en alguna manera adat causa e si acars de vsura / en ari q̄
fino per ell nos fora fet. Yastia que alguns ari com. guil. Di-
guen tal no esser tengut arestitucio sino quāt de la vsura aell
perue / p̄ que lo que es pres de aq̄lla no es inuolūtari / molts
altres dien ques tengut insoliduz / encara que res no sia aell
peruēgut / esta opinio es mes segura per ço es digna de esser
consellada. Sia obrat / e dat causa ferma de vsura / o rapina
o furt / o violent vsurpacio / o dāpnificacio / p̄ que segōs tots
los doctors / tal es obligat insoliduz / arestitucio / ari com es
ja contengut en los vossos següents. **Iussio consell.** **Consenti-
ment.** **Zagot.** **Recors.** **Participant.** **Mut.** **No obstant.** **No
manifestant.** **Iussio** ço es si amanat a son subdit / o vassal q̄
fes rapina / furt o semblant / e per son manament es seguit en
efecte del dan lo qual en altra manera nos fora seguit es ten-
gut insoliduz arestitucio del seguit encara que aell res no sia
peruengut / aço per lo mal consell / ne si per son nom semblant
dan es dat a algu y ell apres o atengut p̄ be fet. **Consell** Sia
consellat a algu les coses damunt dites esser fetes en manera
que de son consell / o probablement se creu aq̄ll dan esser dat
lo qual en altra manera no seria fet es tengut insolidum / en-
cara que ell res non aja agut. Si en altra manera es fet ço es
no per son consell / mas per allo alguna cosa mes es fet dich
que es tengut insoliduz al demes. jo. an. in regula nullius et
consilio. li. vj. **Milloz** / o distingix. **Consentiment.** Si adat cō-
sentiment ço es de obra e no tan solament de pensa / per que
si sens son consentimēt no podia esser fet tal dan: o esser dat /
es tengut insolidum / ari coz si das / o molts fan vn furt / o ra-
pina / o injusta batalla ensemps / en ari que la hu nou faria

sens los altres. ij. q. iij. q̄ consentit. ij. q. i. Cosa es coneguda q̄
 lo fent el cōsentit vna mateixa pena merexē / aldre seria si sens
 aq̄ll tal dā fos dat axi cō q̄ cascu sens laltre / o molts sens laltre /
 o aguessen fet / lauos es tengut sols del dan q̄ per ell se es
 fet. Lagot. Si allagotejat / o lloat adalgun malfactor de tal
 modo quel aja induit afer rapina / o dā lo qual sens ell fet no
 aguera es tengut in solidum / axi mateix sia de dret / o vituper
 at dientli temeros o senblant que per aço aquell se ja mogut
 afer alguna dāpnificacio. Recors Sia acollit ladres o defen
 sstat malfactors que p aço se sien seguits algūs dans / o furts
 y cercantlos los acuberts no podent los trobar: nils furts co
 brar / est es tengut al qui arestat allisiat o dāpnificat encara
 que neguna cosa dela rapina aja peruengut a ell / ni ell per si
 negun dan aja fet segons sant thomas .al. pe. ij. ricar. in .iij.
 di. xv. Participant. Sia participat en alguna cosa de rapi
 na o furt consumunt / o in vitu ⁊ vestitu. Den donatiu / o aja
 rebut es tengut arestitucio. vbi supra Si aquesta tal cosa fur
 tada scientment aconprat per asa vtilitat mortalment apec
 cat y es tengut arestitucio al propri senyor de qui era / e si nos
 troba / o la cosa mateixa nos consumida: o lo preu de aquella
 es tēgut daro als pobres / axi mateix sino creya probablenēt
 la tal cosa justament poderla cōprar bou duptaua / o de aço
 res no sabia / o pensaua en tots ests cassos es tengut la cosa
 entregament restituir al senyor com es dit nis por lo preu re
 tenir q̄ adat per ella al venedor / axi mateix de tots aquells q̄
 successiuament cōprassen aquella mateixa cosa axi coz larga
 ment esta en la. su. Dela. pisa. restitucio. iij. ⁊ in restitucionib⁹
 sc̄ti bernardini sermone. xxxiiij. Dit. si auist fer algun furt /
 e fraudulētmet / o acallat / o sap hon es lo furtat e nou retuela

axi cō se dira mortalment a peccat / si apogut resistir al furt o
 ala rapia e nou a fet o sabēt la cosa furtada e nou deya essent
 entrogat / en ests tres cassos darrers y lo mut q̄ dolosamēt o
 acallat q̄nt o podia obstaro o enpedir o cōstrastar / e si nou a
 dit entrogat en lo jubi si ja obstāt o diētla v̄itat no sen seguia
 algū escādel / o pill d̄la sua p̄p̄a p̄sona segōs scot / en altra ma
 nera es tēgut de satisfactio al p̄p̄i senyor / si suol sia oficial / o
 priuada p̄sona. ar. ad hoc. ij. q. iij. q̄s q̄s. ⁊ extra de fur. extra
 judiciū. Dich q̄nt al oficial si es p̄sona priuada de ofici ho es
 tenguda ad aço encara q̄ peque ni es obligat a satisfir al dāp
 nificat tā beu diu scot. i. iij. q̄ q̄uis. Sia sia p̄tāy gua al ofici
 de algu obuiar als mals e dans ques fan / sent aço en algun
 cas se tornas en algū dā o pill d̄la cosa publica / o de sa perso
 na / no obiuāthi no peccaria ni seria tēgut a satisfactio. ar. di.
 l. vt p̄stituerēt. Si atēgut / o apres algūa cosa de altri en q̄lle
 uol manera p̄tra volūtat de aq̄ll de q̄ es o p̄ por / o p̄ inopor /
 tunitat / o p̄ erroz / o p̄ reuerēcia / en ests danūt dits es tēgut
 a restitucio. vt hētur ī suplemēto resti. vij. Sia agut algūa co
 sa de p̄sones les q̄ls no podiē alienar axi cō de vn fadri / o fa
 drina / o de fill de algu d̄la p̄p̄a / o seruēt de casa / o d̄ dona
 no tenint bēs p̄pris o de preuere / o de frare / o de catiu / o sen
 blāts es obligat de restituir ad aq̄lls als q̄ls lo domini p̄pria
 mēt / o la administracio p̄tāy axi cō comūamēt tenē los doc
 toz theolechs. i. iij. sentēciaz. di. xv. ¶ Dela dāpnificacio
 de les coses exterios. Sia dāpnificat ad algu de no pagarlo
 en lo temps q̄ era tengut q̄ p̄rabo de la tarda es tengut al seu
 crehedor de tot lo dan y enteres. extra de fide iusso peruenit.
 ⁊. C. constitut⁹. Da q̄st īteres mira en la suma. p̄sa. restitucio.
 i. Si per les vsures a ell pagades lo deutor notablement es /

dāpnificat / o apassat dāpnatges d'la paga d'les vsures: e per la fretura d'la pecunia pagada ço es ser estat causa q' ell força d'amet les aja agudes aq'elles pecunies a vsura de altra persona / o p' amor de aço ell aja venut los se⁹ bens / a menys preu d' q' valien / car lo vsurer vltra la restitucio d'les vsures es tēgut atots los dāpnatges que lo deutor arebut p' aq'lla tal paga d'les vsures / aço segons. ray. in. su. ricar. 7. scot⁹. tho. in. scda scde. q. lxxviii. Est tal cas lo distinguit: o la cosa rebuda per la vsura es cosa no fructificant axi com la pecunia / o fozmēt / o senblant / es tengut. vt supra. O es cosa fructificāt axi com camp / vinya / o casa o senblant / es obligat a restituir la ppria cosa ensemps ab los fruyts rebuts de aq'lla Si es estat elegit en algū temps per algūa comūitat / per q' algūa collecta / o taxa / o senblāt / o algū carrech just arabo de vna liura p' centenar acadabu d'la comūitat imposasen segōs lo guany e la quātitat d'la pecunia de tals aguda informacio justa de cadabu / e de certa sciencia adalgu es stat bo que li fos taxat mes d' just p' q' li pogues noure dich a peccat mortalment e als dāpnificats es tēgut de restitucio de tots los dans de alli seguits adaq'ls .ar. de. inju. si culpa. Si es estat causa q' ell sia obligat / o tigua carrech de cobrar a sa p' sciēcia certa e define nada pecūia digaz mil florīs entre certa gēt / y ell p' saluar sa part la partex entrels altres mes d' just dexanto al arbitre de sa cōsciēcia / de tal manera q' p' vīga ala suma d'ls mil florīs entenenent als altres agreujar y als seus alleuiar a peccat mortalment y es tengut a restitucio del dan seguit. secundum moral. in. su. Si pot ser sabut y diseruit dit dan si pot saber se p' ell quanta es la quantitat del dan fet / sino sia vist p' arbitre / e iuby de algūa bona p'fona axi mater dich de aq'ls q' son ex

stimados dls bēs / e patrimoniis de algūs / e p hoy / o enueja /
 o irames / o menys stimē q̄ no valē / o ala vna part se de cātē
 y axil p̄line / ols bēs dāpnifiquē / ests tals pequē mortalmēt
 y son tenguts a restitucio. v̄. supra. c. de discuf. l. i. li. x. Arima /
 ter dls segados / o mesurados / de cāps / de formēt / de vi / si in
 iquament an jutgat / o seguat / o venemat. vt. ff. si. mo. di. l. si
 messor. §. i. r. ij. Generalmēt dich de q̄lseuol q̄ es pres p̄ jutge
 en algūa causa / ys declia p̄ q̄lseuol via indirecta d̄l just / tots
 son tēguts e pequē mortalmēt. Si los destribuidos dles col
 lectes / o stimadors sobredits justamēt an agut diligēt infor
 macio d̄la substācia de cadabu / e calitat / cōdicio / e abilitat /
 no son gēs tēguts encara q̄ adalgu mes q̄ al altre agē taxat
 ar. ij. iij. q. v. de occidendis. Sia enpedit los fruyts esdeueni
 dos a algu de alguns cāps o vines / o oliuars / o cauant fora
 tēps arbres / semēts / ab intēcio mala / o arrāquāt son tēguts
 segōs lo dan fet sera stimat. tho. i. iij. lac^o. Si sa procurat in
 justamēt algun ofici / o benefici / lo q̄l algu ja possebia es ten
 gut atot dan / e aequal restitucio en altra manera si justamēt
 go es si aq̄ll lo possebia injust / e per defecte seu merexia ser ne
 priuat lauos adaq̄ll es tengut segons sant thomas y ricart.
 in. iij. di. xv. ar. v. q. iij. Sia enpedit / o en pajat adalgu de
 auer algun benefici / o ofici / o donatiu d̄la ygleya / o fora la
 ygleya / axi com si alguna p̄sona li volia dar / o llexar algū le
 gat / o herēcia y per causa sua algu o aperdut / siu afet ab ani
 mo / o intencio per dāpnificar algu dit que encara que no sia
 tengut a restitucio tant quant adaquell li valgues aquell tal
 benefici per go que no es de equal valor tenir be en acte e esser
 prop de auerlo / pero es tengut a l' interes atal dāpnificat / a
 arbitre de vn bō home / siu aura fet q̄ell mes apfitas ala sua

ppa vtilitat / o de son amich y mes y puebis q̄ noy / ala vtili
 tat de aq̄ll strāy dich segōs ricart. v. supra. E segōs escot. e. di
 q. ij. Que est no es tēgut ares p̄q̄ aq̄ll tal be encara no era ad
 q̄sit de negu / ni anegu fa injuria. q̄ vti jure suo. Que cada
 hu es mes licita cosa pcurar algū be assumatex / o als se^o ami
 chs q̄ no als altres maior mēt si de aq̄lls bēs passen freta. cō.
 pe. de. pal. Si apres algūa cosa sagrada de loch sagrat / coz
 calzer vestimēts / corporals d̄la sgleya o senblāt o cosa sagra
 da d̄lloch no sagrat / acomes sacrilegi y es tēgut a restitucio.
 xvij. q. iij. q̄s q̄s. De batalles injustes / e de vsurpaciōs de sen
 yories / o drets alguns mirau daual / parte. ea. ti. iij. c. iij. De
 leig guāy p joch de taules / o de daus adq̄sit mirau en lo pec
 cat dauaricia. De cābis illicits e cōpanyes illicites en la part
 terceras dira. ti. iij. c. xj. De les coses q̄ son agudes ab simōia
 e d̄ls bēs ecclesiastichs mal consumits / alli matex. c. xvj. 7 se.
 Dels dans e fraus en los cōtractes e comūnicaciōs comesos en
 moltes maneres fets / alli matex. c. xc. Dels dāpnatges fets p
 los aīals al prim / axi cō p fermal abestia de algu p mal vo
 lēga d̄son amo / o bestia logada ferli fer mes d̄la rabo mirau
 alli matex. c. xij. ¶ Dela dāpnificacio d̄ls cosos lo q̄l enq̄tre
 maneres fa costūa / o pot fer / axi cō p occasio / o p mutilacio /
 p nafres / o p verberaciōs / o p encarceraciōs / o p violēts / de
 tēciōs / juxta aq̄stes coses pot lo cōfessor al cōfiteēt entrogar /
 Sia mort algū home libert cō lo cors libert no tingua stima
 cio / e lo dā dat segōs lo cō sera feta stimacio d̄l iteres itrisech
 f. de accio. ep. l. julian^o. Lo hoīcida / es tēgut ales d̄spescs d̄ls
 metjes e atotes les altres fetes en la cura de aq̄ll: es tēgut mes
 d̄ sustētat los fills e filles d̄ aq̄lls c̄is ppīchs o pobres los q̄ls
 lo mort a blo treball de ses mās sustētava / e sostenia de ques

seguet q̄si lo mort p̄ algũa manera era necessari ala cosa pu/
 blica / y aq̄lla rebia / o passaua algũ dā / dich q̄l homicida / o
 matador es tēgut a p̄digna satisfaccio ala cosa publica: e si lo
 mort era fuēt: e home no libert plo senblāt q̄ sia feta stimacio
 segōs la valor de tot lo p̄dut / e lo dit hoicida es tēgut a resti/
 tucio. ff. ad. l. aq̄l. l. ij. Aq̄ites coses p̄osen. ri. y esco. i. iij. di. xv
 cō. guil. l. spe. ri. demit. s. seq̄t. Sia dāpnificat adalgu / leuātli
 lo pecu / o ma / segōs diu escot. v. supra. q. iij. Per aq̄o noy ape
 na tachada p̄ la gleya sino pecuaria la q̄l deu correspondre
 no sols ales d̄speses d̄ls metjes en la cura de aq̄ll encara a satisf
 fer lo dā d̄l guāy īpedit p̄ tot lo tēps en lo q̄l ell hauia de vsar
 de aq̄ll mēbre tallat tenit p̄sideracio al artifici / o exercici / e ī
 dustria d̄l home a follat y es de maior p̄sideracio ep̄oderacio
 la follamēt d̄l home pobre q̄ no d̄l rich ne si aq̄ll home pobre
 mes afreçejaua d̄l mēbre tallat q̄ nol rich p̄ a passaro la vida
 aguāyar / y es tēgut lo rich a follador d̄sustētar no sols al ma
 ter a follat mas atots aq̄lls los q̄ls tal a follat sustētava o sotf
 uenia en ses necessitats / a ricō son fills muller / parēt / amichs
 posats en necessitats / aq̄o segōs al arbitre de bōs homēs con
 cordal. ri. v. supra. No sia feta ari la stiācio d̄les cicatrices ni
 de diformat cors. extra de. ju. i. c. i. Sia nafrat algu a coltella
 des / o a bastōades es tēgut ales d̄speses d̄ls metjes e cerurgi/
 ans / e ales obres que lo tēps d̄l mal auria fet: o guāyar extra
 de inju. si rixati Originalmēt sta. exo. xxi. cō cor. ri. v. supra Si
 adāpnificat ī justamēt adalgu encarcerātlo o detenitlo es tē
 gut a satisfaccio d̄les injurias / a jubi de home sau / vltra aq̄o
 lo matador / o causador de tals mals es tēgut a pregar a deu p̄
 la aia d̄l mort / ab missles / orōns / sacrificis / e almoynes / e p̄
 dre algũa pegrinacio si pot / al allisiat demanar perdo vltra

la satisfactio ¶ Del dan spūal d'la aīa e d'les pratiques. Juxta
esta materia lescot. v. supra. Dū q̄ en los bēs naīals d'la aīa
e d'les bones pratiq̄s no pot algu directamēt dāpnificar / po
īdirectamēt endues maneres / o en les v̄tuts adq̄sides les q̄ls
p vicis son corrōpudes / o en les v̄tuts q̄ son o estā p adquerir
ladquesicio d'les q̄ls en moltes maneres es enpedida / axi cō
inductio / reuocat / escādalizāt / enganāt lo cōfessor entrogue
p est orde. Sia induit adalgu psuadintlo / cōsellantlo / o ma
nātloy mortalment apeccat / p q̄ es estat occasio de pdicio de
aq̄ll / e li alleuat les v̄tuts e la grā del aīa. Juxta aq̄ll parlar
de sant agusti si atō p̄sine as mal acōsellat aq̄ll as mort q̄nt
al aīa / de. pe. di. i. noli. Y segōs escot es tengut arestitucio de
modo a ell possible / ab grā eficacia induit adaq̄ll a peniten
cia / e pratiques v̄tuoses / ab oīons / dijunis / penitencies / al
moynes / o senblant. Si areuocat / adalgu de milloz be / go es
de religio p q̄ segōs escot. v. supra. q. ij. Si aretret algu q̄ era
p̄fes es tēgut q̄ aq̄ll torne a la religio / e si no vol tornar / es tē
gut de portar adaq̄lla religio vn altre egual en disposicio / e
si aq̄o no pora / es tēgut ell matez y entre si sera p̄sona dispo
sta / e abil pa entrabi. Si aretret algu dispos̄t p̄ a la religio q̄
no y entras no es tēgut a tāta restitucio a la religio / p̄ quant
molta diferēcia y ha entre tenir e possehir algūa cosa / e esser
prop / po es tēgut adalgūa manera de restitucio de algun al
tre e quivalēt p̄ a la entrada d'la religio / aq̄o entēch quāt aq̄ll
tal / aretret adalgu ab intencio de dāpnificar a la religio / al
tra cosa seria si ab intēcio de cōsellar a la ppria vtilitat axi tē
poral cō spūal no leuāt algūa cosa falsa / ni en frau p̄ q̄ laucs
no seria tēgut a la religio en negūa cosa / mas seria tēgut a la
p̄sona la q̄l retrague / ab bones psuaziōs e altres bēs spūals

e ab eis equiualets ad aqlls bés en los qlls adápnificat ad aqll en retraurel. cōcorda ricart. v. supra. iiii. c. iiii. Axi mater del ptes tacite / o expresse tales obligat ala religio salté i genere Si agirat / o retret ad algu del entrar ala religio no simpla / mēt mas de aqlla religio en la qll disolutamēt viuē' entenēt p uehir ala salut de aqll / no es tēgut en res. ar. xviii. q. v. de occidēdis. Sia dāpnificat ad algu donāt scandal als altres per mal exēple de vida / axi coz fan los mals prelats als subdits ab les pōpes e mals costūs. E axi cō moltes dōcs fan ab sos desonestis vestirs e cōports fent moltes psones publicament peccar tals dich greu peccat cometē / maior mēt quāt crehē q p sos mals exēples an ad destruhir algūs altres y i diuersos vicis ferlos caure e no curē de res / son tēguts de satisfier publicamēt ab bons exēples e bones pratiques quāt podē / p aqo no son tēguts ad algua publica penitēcia segōs. albert. Sia enganat ad algua vge ja es dit en lo precepte sise.

¶ Manament buyte.

D buyten manamēt es no dir / o leuar falç testimo ni segōs sant agosti son phibides totes falsies per / nisioses / jochoses / o oficioses / d'la qll falsa esta en / lo pmer d'l sau salamo os q mēt occidit aiaz So es la boca q mēt mata lanima / la falsa oficiosa dita de veni al libido no es phibida axi cō en los altres manamēts no es phibida la culpa venial: diu sant agusti qué negū cers negu deu mētir p q no sap hom si ve o pceber d'la rayl mortal. libidinis an venialis. Y axi juxta aqst manamēt entroguel cōfessor al peccador / pmo si adit algū falç testimoni cōtralgu en jubi mortal mēt a peccat segōs sant thomas en la scda scde. q. lxx. Qltral peccat mortal es tēgut de tot lo dan al dāpnificat.

i. iiii. q. vj. si res. 7. q. i. notū. Sia afermat lo q̄staua en duple
 es perjuri/enla hū cars y en laltre no es tengut de significar/
 ell auer jurat falsamēt p lo pill dī q̄l aq̄ll es estat punit. Si fo
 ra jubi adit falsa pernicioſa cōtra la honor de deu /o la veri
 tat dī la fe /o cōtra notable dāpnatge /spūal /o tēporal dī pro/
 y sine a xi cō si adit la fornicacio no esser peccat ni la vsura /o
 senblant /o si aneguat lo q̄ ell /o altri era obligat de dar hui
 coner dich que mortalment a peccat. Si en jubi enterrogat dī
 jutge propri judicialment /adit falsa /o acallat la veritat mor
 talment a peccat segons sant agosti /y alexandre dales sobre a
 q̄st manamēt parlāt. Si enla preycacio ab studi amētir mor
 tal es segōs los allegats doctors en est precepte. Si sciētment
 enla confessio /a mentit es mortal peccat. Si adit falsa joco
 sa ço es p plaer /o falsa oficiosa ço es p acōseguir algūs ofi/
 cis /o vtilitat tēporal /o spūal sens nocumēt de altres /es pec
 cat venial /axi de paraula acabada cō de no acabada segōs
 alexandre. v. supra. Sia portat testimoni p pecunia /a mortal
 ment peccat y es tēgut /a restitucio al quilay adada /si nolay
 adada p acorrōpre a ell. xiiij. q. v. ne sane. Pero pot pendre i
 teres axi si aperdut diligēcia p amor de aço. Si p continua/
 cio o mala cōsuetut lo mentiros encara q̄ jocosament segons
 hosti. enla. su. ti. de. pe. 7. re. s. q̄ interrogaciones. Es mortal.
 ¶ De la detraccio. Sia imposat adalgu falsamēt algū crim p
 paraula /o p cācions /o libells famosos /o p altri o p si amor
 talment peccat y es tēgut a la restitucio dī la fama segons .ray.
 Regonexēt la sua error y declarāt aq̄lls capitols dīs q̄ls a fet
 detractio /o dīs lochs en los q̄ls coner auer difamat aq̄ll fal/
 sament /si ja no per aço lo ifamat /os mes diuulgat /o lin vi/
 gues gran perill dī la vida os seguis algut gran incōuenient

Ultra aço es tengut de demanar perdo al infamat y es tégut
 de compondres ab aquell d'la injuria / aço per si signosa sino
 per altri. Sia manifestat lo crim ver / de algu lo q̄l era secret
 mortalment a peccat y es tengut tant quant pot arestituir la
 fama sens perill com dit es si ja aquell crim amagat primer
 per altra via sia stat reuelat. Sia manifestat lo crim de algu
 no ab intencio de noureli ni de difamarlo mas per vna lau/
 geria de parlar / o locacitat no par mortal si ja no per causa
 de aquella manifestacio se seguis infamacio de aq̄ll / en ma/
 nera quels boints fossen escandalizats. concorda sant tho/
 mas en la secunda secunde questio. lxxiij. Si parlat del pec/
 cat d'altri a ajustat alguna cosa mes / es tengut arestituir la
 fama si importa infamacio. Si parlat contral crim de altri
 dauant alguns no afermiant expressament / ni dient axi
 com acert mas / aboit referin tho res no ajustanti jat sia que
 peque e sia perillos de referir tals coses pero no es tengut are
 stituir la fama segons scot. in quarto. Pero siu afer ab inten
 cio mala go es de noureli / o infamarlo nos escusat de mortal
 peccat. Si acusat en jubi de algũ crim / amagat lo q̄l aja ne/
 gat no auer fet y indirectamēt aura inposat dit crim / o calũ/
 pnia al acusat: mostrant ell en aço esser falsos / segõs scot.
 v. supra. No es tégut de retractar la sua negacio ab la q̄l en
 publich lo ver crim anegat / po es tégut de restituir la fama
 al acusat diēt axi no tigua aq̄st p calũpniador / de creure es
 aja agut bona intencio / o senblant Si areuellat al jutge criz
 de algu no ab zel de justicia mas ab hoy mortalment a peccat
 Si adenũciat al matex peccat algũ crim jat sia fos amagat /
 hou aja dscubert adalgũs los q̄ls podiē acõfellar / o socorrer
 adaq̄ll no a peccat mortalment ans a molt meritat. xxij. q. v.

hoc videt. Si adit los bens fets p algus ser fets ab mala in-
 tencio ago p hoy mortal es. Si acallat p causa de hoy los be-
 neficis de algunes psones p alleujar de algus mals lo prim
 co es necessari reuellar aqlls/ago es ver maiorment enlo for d
 consciencia/de sentencia.excõ. quata z infra dilecto. li. vi. Si ab
 dlectacio sens fer algua resistencia ha hoit algus detractors/
 o a iduit aqlls adetraure p hoy de aqll que es detret a peccat
 ari lo cõsellant co lo detrabent/po si lo peccat noli a plagut/
 mas p temor/o negligencia /o senblat nou attractat es venial
 sa ja aell de ofici no p tãybia segõs sant thomas. i scõa scõe. q
 xxxvij.

¶ Manamēt dee / q̄ dl noue ja ses dit enlo sise.

¶ D dee manamēt es no cobejes la cosa estraya d
 q̄ es phibida tota concupiscencia d la cosa no sua/
 Sia d sigat d liberadamēt no ab modo licit al-
 gua cosa straya / e q̄ ne de quina manera p q̄ sia
 percebuda la specie dl peccat la q̄les necessaria
 ab ses circũstancies ari co es dit maiorment si es algua cosa no
 table la ql aja d sigat no degudamēt auer / o per modo no de
 gut mortal es e de aqlla matexa specie lo peccat / ari co sia de
 sigat amagadamēt leuar algua cosa es furt si forçadamēt es
 violencia / si es cosa sagrada es sacrilegi e ari dles altres coses
 po no es tẽgut a restitucio. Si a desigat leuar cosa grã mort-
 tal es: ari co ses deue cada dia als mercades: o oficials los q̄ls
 desigẽ mes auer volgut decebre a algu q̄ no fet.

¶ De superbia.

¶ Segons alexandre dales en la segona part d la su-
 ma .q. xxxv. ar. i. que. Juxta aquests vicis / pot
 lo peccador peccar de cor mortalment / en dues
 maneres primo quant ab aduertencia e delibe-

racio / e ab cōsentimēt d'la raho se d'lita pensar en lo q̄ es peccat
 mortal / a ricō d' homicidi / fornicacio / o d'furt / o senblāt cercāt
 la d'lectacio d'l peccat pēsant lo q̄ es peccat mortal jathia q̄ no en
 tēga de acte cometre allo y es de aq̄lla matexa specie d'la q̄l es
 allo q̄sta en la pēsa. Segonamēt pecca mortalmēt q̄nt pēsant
 allo q̄ es de culpa mortal / d'liga en acte executar / jathia nos se
 guexcal efecte / p̄ q̄nt ental cars la volūtat es aguda p̄ efecte /
 pot lo cōfessor entrogar juxta la supbia la q̄l es p̄ncipi de tots
 los vicis segōs lo ecclesiastic en lo deen capitol. Segons sant
 gregori te q̄tre species / p̄mo si los bēs spūals / tēporals / o nat̄
 als los q̄ls te / los a atribuit asi / e no regonex tenirlos d'l oīpo
 tēt deu sc̄dosi aq̄lls tals bēs q̄ posseet regōexētlos tenir de deu
 creu o pēsa q̄ p̄ sos meritis p̄ncipalmēt los astimat cōseguir Si
 los bēs q̄ ell no te los atribuit assi o mes q̄ nō te. Sia d'ligat el
 ser reputat e agut p̄ milloz / d'ls altres en algūa cosa mēy p̄reāt
 aq̄lls. En estes q̄tre species de supbia tostēps es peccat mortal
 en altra manera es venial. Sia estimat ell esser digne de honoz
 o dignitat e ab pēsa d'liberada a d'ligat / o de boca ho a p̄ferit
 o de obra / o apcurat p̄ncipalmēt p̄ hōra algūa / o vtilitat tē
 poral / mortal es Sia d'ligat / o ofici ecclesiastic / o secl̄ar al q̄l
 es indigne / e no abil p̄ q̄nt es ignorāt / o crimos / es mortal.
 Sia d'ligat: o d'imanat p̄ venir a tals coses encara q̄ fos p̄trals
 manamēts de deu si fos estat mēster p̄ allo a p̄seguir: mortal es
 Si en algūa manera acerca hōra en algūa cosa a xi mōrdia
 damēt q̄ alli p̄sticuis son si / mortal es: en altra manera venial
 Si p̄sumit de sa v̄rut e sobre ses forces / a tētat algūes coses q̄
 no cōueniē a sa p̄dicio / o art / o sciēcia p̄ q̄ si ago a fet ab pill ex
 pres de cors / o de aīa de si o d'altri mortales / Sia d'liberat to
 talment en mala part los actes dubrosos d'ls altres sens mani
 fets jubis mortal es. Si d'liberadamēt am̄yat d'l mortal / mor

tal es si de venial venial es Si ab ptiacia esciētmet a alcat cōtra altri ptra la v̄itat en cosas de algũa iportācia /es mortal/ Si ab diligēcia /y estudi/ ascodrinyat aq̄lles cosas q̄ son sobre sacapagitat o entenimēt /axi cō d̄la imēsa trinitat /de p̄destinacio /d̄la v̄gitat d̄la v̄ge maria /d̄l sacramēt d̄l altar q̄ son cosas ardues algũes vegades pot ser mortal p lo gran pill. Si p vn mēyspreu no a obeit a deu y atots sos supiors sp̄uals /e tēporals en los justs p̄ceptes los q̄ls p̄tāyen a les juradictiōs mortales. Sia mēyspreat los beñficus de deu ols p̄ceptes se? /si amurmurat de ells /o si en mēyspreu de aq̄lles acomes algũ peccat: o si se es apartat d̄la obediēcia d̄l papa o d̄la romana esgleya a derēt se ab algũ antipapa sismatico o d̄alguna sexta rep̄bada mortales y es escoicat /po si dos papes fossen elegits e q̄l seuol d̄lls se creu esser bē elegit /y axi fos stimat de sos sc̄q̄os / nequ d̄ls dos pot esser dit sismatico p p̄seguēt los pobles seriē escusats si adaq̄ll seguissen lo q̄l creuriē esser ver papa /e axi vallri en los actes de aq̄lles p los lochs hō seriē soferts. ij. iij. q. i. c. i. i. glo. fi. 7 e. iij. c. d̄ decimis i. glo. ij Si es stat molt porfidios en les setēcies /o opiniōs discrepāt al comu iuby d̄ls altres dich q̄ es pillos e pot esser mortal algũes voltes /o venial /po si adiscordat en les cosas q̄ ab honor de deu erē /o vtilitat d̄l p̄sme per allo q̄ mal es fet a ells o q̄ demostre ell esser mes sau d̄ tots los altres mortales. Sis ha agut irreuerētmet al sacramēts ecclesiasticos /y ales altres cosas diuines y a escarnit aq̄lles mortales. Si amēyspreat les bones p̄sones e v̄tuoses y simples els feruīts a deu /ental manera q̄ls aja retret de algũ be mortal es sia escarnit a d̄algũ entenēt de fer iniuria e vilificacio /e notable p turabio mortales: si d̄llauger /o de joch ofeya. ¶ De vana gloria la q̄l es vn d̄sig d̄sordenat de hūana labor q̄ es v̄cial /y pot ser mortal en dues maneres si p̄p̄t finē v̄l racionē fin] p̄p̄t que

laus appetit. So es p raho d'la fi p la q'l tal labor es d'figada/
 pot entrogar lo p'fessor: p'mo si les sues obres d'liatge d' be axi
 cō son de iunio / o'ons / almoynes / o senblēt a fet p'ncipalmēt p
 la hono: mūdāna o p' algū guāy axicō los farise² feyē los q'ls
 deuorauē les cases d'les vidues simulāt fer lōga o'ō . vt est ma
 thei. xxij. mortales. Sia ates hono: / o gl'ies ab obres de pec
 cat mortales. Si aqo a fet ab d'liberada p'esa / axi mateix si fa
 lloat de algūa obra de peccat mortal. Sia d'figat gl'ia de obra
 idiferēt p' q' aques riq'es / o vestidures p'cioses es venial demen
 tres q' de si no siē axi d'sordenades q' donē occasio d'scādel. Sia
 d'figat d'sordēadamēt laors egl'ia q' ptals coses p'seguir sia stat
 apellat fer o dir p'trals p'ceptes de deu / mortales. Sia trobat
 nouitats de vestidures / e altres ornāmēts mūdās / mortales.
 Si es stat causa de iduir algu amala p'suctut tots los dans q'
 porie s'ocuenir serā aell iputats. Sia edificat e d'ficis sumptuo
 sos ab grās p'itues vltra les coses p'degēt ab sos p'ps senyals
 e insignies a gl'ia sua p'ncipalmēt / o a fet fer posanti alli lo si d'la
 vida sua / mortales. Sia vsut de vestidures / p'cioses / o si la do
 na / a vsat de vestidures famoses de or / o argēt / o de brodadu
 res / o p'senblāts ornāmēts p' amostrar grā poder / e vana gl'ia
 mortales si en tals pōpes se es d'litada / si p'tals coses apassat
 los manāmēts de deu e d'la s'gleya / y poch curāt d'la d'structio
 d'l p'sone ni mēys curāt d'l poble p'tals occasiōs rebes algū scā
 del. Si en po e'its tals apelles: e vestirs la dona / o fa ab itēcio
 p' q' placia a son marit e sia amada / o p' q' no sia mēys p'reada d'
 les altres dōes o homēs / o p' la laugeria capital fa no par pec
 cat mortal si ja no fos d'tals coses atā grā exces q's pogues se
 guir algūa occasio a les altres dōes o homēs o d'structio algūa
 Sia tēgut grā diligēcia y studi en p'sumir grā tēps en loarse e
 bozarse / o sia excedit en lo modo d' portar les vestidures q'nt

al nōbre / q̄nt ala p̄ciositat / q̄nt ala forma: ala ordenāça d̄la p̄
 p̄a patria essent foral stat e p̄dicio sua d̄facil pot ser mortal sia
 siml̄at p̄ les obres d̄fora esser sant cō sia mal yu a fet p̄ p̄seguir
 tal gl̄ia / o p̄ q̄ mes facilmet li donē almoyna o li façe / algū be
 axi cō abome sant / y cō es rebre idignamēt los sacramēts ec/
 clestiastichs / decebre l̄ p̄rim sp̄ualmet / o tēporal / en totes estes
 maneres es mortal y son tēguts a restitucio segōs. jnn. Si allo
 at o jactat assimēyspreāt los altres axi cō lo fariseu al publica
 mortal es Si les labors / o reuerēcies d̄ls homēs a ell fetes liā
 plagut d̄lliberadamēt e p̄ncipalmēt app̄a gl̄ia mortal es pen

U Enueja nax d̄la (dre e donar lagor) **U** Dela enueja
 supbia y es vn hoy d̄la felicitat estrāya: o es vna tristicia p̄
 los bēs d̄l p̄sine / lo q̄ es mortal p̄ q̄nt p̄trastra ala caritat la q̄l
 no es p̄tal ymitada. i. cor. xix. Pot esser peccat venial q̄nt esta
 en lo p̄mer mouimēt sens p̄sentimēt d̄la raho: la q̄l ēueja segōs
 sant gregori te sinch filles obrāques q̄ son / hoy / exaltacio en/
 les aduersitats tristicia en les prosperitats / susurracio / detraccio
 pot si ajustar blasfemia en troguel lo p̄fessor al peccador: diēti
 Sia tēgut enueja adalgū p̄lat d̄ maior p̄lata / o digitat / o dal
 gu stat oficial / o enalgū millor grau / o ofici o adalgū altre do
 ctor de maior sciēcia / o practica / en son art / o algū scola a altre
 scola de mes agut̄igeni / vn mercader a altre de maior credit o
 guāy / vn ciutada a altre de maior hōra e reputacio / vn ofici
 al / o artiste a altre senblāt oficial / vna dona / a altra de millor
 marit / o de p̄pa bellea / o d̄fills / o d̄filles / o d̄ornamēts si ento
 tes estes coses y es lo p̄sentimēt d̄la raho es mortal car es p̄tra
 caritat d̄l p̄riz q̄ es dolēse d̄l be de aq̄ll / o si fa dolgut d̄l be tē
 poral dalgu p̄ q̄nt aq̄ll tal be li va redūdāt en definent d̄la sua
 aīa / o d̄algūa comūitat dich q̄tal dolor no es peccat Sia auo
 rit adcu p̄ q̄ li adat algū flagell: o p̄ q̄ li impedit algūs mals

d'figs / o p q li a phibit algus peccats carnals / o senblāt mortal
 es Si apres en hoy lo pisme d'figāt adaqll algun mal notable
 ab d'liberada pēsa ara sia spūal: o tēporal: es mortal Desfigar
 mal adalgu: e no cō amal sino p be d aqll tal / a tico d'figar li al
 gūa enfermetat / o pobretat p go q regonerēt a deu siq fet bo al
 mēys no pijo: / e q p no puga noure al pisme dich q aqst hoy
 no es peccat Si apres en hoy abu / o amolts / y qnt tēps a ple
 uerat / p q qntes vegades lo hoy d' enemich ala pēsa a ocorre
 gut e ell d nou ab p'sentimēt d'la rabo en aqll a p'sentit / tates ve
 gades amortalmet peccat sil hoy es estat secret no adedemanar
 venia ni pdo si ab aīo d'liberat sea alegrat d' dā / o dāpnat ge
 o de q'seuol aduersitat d' p'riz p enueja es mortal Si ab p'sen
 timēt d'la rabo sea entrestit d' be o hōra d' pisme penueja mor
 tal es. ¶ De detractio ja es dit en lo manamēt buyte. Si adit p
 enueja / o cō seuulla blasfemia p'tral sp'it'sant d'la ql sta matheu
 xiiij. La ql no es remesa en est mon ni en laltre p q es comesa ab
 malicia y te sis species go es enueja d'la frātna grā / la segōa es
 ipugnacio d'la vitat coneguda / go es qnt algu p'tradu ala vi
 tat d'la fe la ql be conex / la tercera es p'sumpcio de ipūita go es
 qnt algu pecca d cadadia y p'suz q deu nol pūira la q'rtā es ob
 stācio d'la pensa go es qnt algu creu q deu nol pot o no voldra
 p'donar li tā grās peccats encara q'ses p'nia d aqlls y demanas
 p'do: la sisena es in p'nia final / go es fermamēt p'posar d'no pe
 nedirse de sos peccats de q'seuulla specie siē ¶ De la ira.
 ¶ La ira deualla o nair d'la enueja segōs sant agosti es cupdi
 cia de venjar lo ques mortal p q es p'traria ala vitat la ql nos
 irritani mal pēsa. i. cor. xiiij Aço es ver qnt es de volūtat d'libe
 rada ab p'sentimēt d'la rabo y te sis filles o brāques segōs sant
 gregori / go es: rira: tumor: mētis: p'tumelia: clamor: idignacio
 blasfemia / d'les qls pot enfrogar Si p'algua injuria / o dādo

nat/aell o nocumēt q̄ si o p̄trals se⁹ fet a d̄figat d̄lliberad̄anēt
 p̄dre v̄jāga / o p̄icio d̄l ofenedor laq̄l o p̄ si o dedeu o cō seuul
 la esta abtal it̄ecio q̄ sia v̄jat y fatiffaga al aīo seu irat mortal
 es si noy es lo p̄sentimēt d̄la rabo o es cosa minia es v̄cial: axi
 cō cada dia cōte als q̄ tenē carrech d̄ p̄pāyes irarse p̄st / q̄ aq̄lls
 Si ab ira afet bregua batēt algu ab aīo d̄p̄dre algūa v̄jāga
 o d̄ d̄apnifiar o d̄fer algūa injuria i oib⁹ adult⁹ Dich q̄ es mor
 tal peccat Aldre es siu afet ab aīo d̄fendres d̄ls aduersaris / si
 ab iflacio d̄p̄esa ap̄elat diuersos modos d̄ v̄jarse aplicati molt
 dita p̄esa étals coses pot ser mortal / o v̄cial segūs lo p̄ces Sia
 dit a altri pauls i jurioses ab aīo d̄ i jurarlo e diētlilo d̄fecte d̄
 la culpa axi cō ladre traydor jubeu matador o senblāt o diētlilo
 d̄fecte d̄la p̄ea axi cō rustech home groser o coro o tort o los
 d̄fecte d̄la idigēcia axi cō i p̄batlo ereditati los beñficus q̄ p̄ aq̄l
 i grat afet étotes estes coses amortalimēt peccat. si p̄ causa d̄ v̄
 jarse o d̄ d̄sonrarlo fa aq̄o segūs. s. tho. i. ij. q. xxvij. ar. ij. Sia
 dit pauls i jurioses o v̄gōyoses ala p̄pāya sua o a los fils o d̄
 rebles o vassalls o somelos afa correctio ab it̄ecio d̄ corregir
 los nos peccat sino excederca / o si ja no adit algūes coses p̄ les
 q̄ls adaq̄lls los ne v̄gues algū escād̄l o ifamia o q̄ fos algūa
 cosa notabl̄e falsa adaq̄lls dita apales lauos fia mortal o ve
 nial segūs lo excēs Silo p̄lat al subdit lo paī al fill lo marit a
 la muller lo m̄re al d̄rb̄le lo senyor al fuēt diu algūes pauls i
 jurioses p̄ correctio y aq̄lles passen lo limit segūs. s. ago. no es
 tēgut d̄manar v̄cia ne p̄do adaq̄lls. lxxxvj. di. cū. r. c. faciēt. si
 phoy oliuo: d̄ v̄jāga o molt i juriosa fos dit son tēguts ad̄ma
 nar v̄cia e p̄do erēcōsiliarse apt o publicamēt al i juriat segūs
 fa la i juria feta. fm̄. ray. si aps la i juria feta aq̄ll q̄ arcbut la i
 juria domesticamēt e familiar p̄uersa ab aq̄ll deq̄ la rebuda p̄
 aq̄o es vist̄ aver remes dita i juria e esser ja respiliat noes tēgut

fñ. durã. d' d' manar p'do e aço en la. su. Si pla indignacio la q'l
 ja agut p'tra algu reputãse de aq'll i'debitamēt esser i' juriat al
 leuat adaq'lls los senyals extrinsecchs de caritat e li amostrats
 senyals expressi' derãcor i'terior: mortal es y es contra caritat.
 Diē los teolechs q' de les injurias fetes en algũes maneres tres
 coses solē esdeuenir / o naxer al injuriat / la p'mera es rancor: la
 q'l cascu es tengut tãto st dexarla encara q' no sia pregat. La se
 gona deu p'donar al q' ab v'itat lay demana y es aparellat des
 menarse segõs sa facultat. La tercera no es tēgut de dexarla si
 no feta satisfactio ni mēys es tēgut de necessitat d'sa salut aq'll
 q' es stat injuriat cercar amicitia: o recõsiliacio d'l injuriat p' no
 esser aell feta occasio de mal / go es q' p' aço sen superbis ni pren
 gues guosar defer lo mater / o mes sino encars tal q' cregues p'
 bablemēt p' aço liurar la sua a'ia de mortal hoy ja sia q'al i' juri
 at fos cosa licita d' apartarse d'sa familiaritat p' major pau sua
 mas adaq'll totalmēt vedarli la paula e si l'cõtra girali la ca
 ra ni cruelmēt miralo no coue p'q' tals coses son jub'is ofenyals
 de hoy mortal Sia blasfemat algu ab a'io p'fat o d'liberat no
 p' bon fi / mas q' v'igues adaq'lla la tal blasfemia mortal es Si
 ab mouimēt de ira / no d'liberat es v'cial / axi coz se' deue cada
 dia als pares malahir los fills. Sia malabit ales creat'es i'sra
 cional siu afet en mēyspreu de deu y en dan d'l senyor de aque
 lles mortal es en altra manera fet es v'cial. Sia blasfemat les
 animes de sos prop'ris pare e mare / morts o d'is altres es mor
 tal. Sia malabit assi mater ab ira. Sia blasfemat al mal
 sperit ni li es estat familiar o parcial. Si ab animo obstinat /
 o parcial a desigat algun dan / o exili de la part assi contraria
 axi per illicites coses / com per licites es estat aparellat seguir
 contra si / o contra sos contraris en aquelles coses que son de /
 peccat mortal peccat es e dich que tal esta en estat de d'ap'nacio

Si de paula / o d'fet / o desenyal parcial se amostrat mortal es.
A perea pceber e naix d'la ira la q'l segōs ¶ Dela perea.
U dantascē es vn tristicia agreujāt laia d'la psona d'tal mane
 ra p'strēpētla q' noli placia d'fer negūa cosa / o dir aq'lla si es me
 ster de paula lo q's mortal segōs sant. tho. Si es ab p'sentimēt
 d'la rabo ena q'lles coses d'les q'ls cascu bō xp'ia es forçat de ferro
 o diro axicō q'nt algu p'sent en la fugida e honor d' algu be diui
 e bō la carn p'tral spit d'era de mes valer si sens p'sentimēt de la
 rabo es venial segōs sant. gre. xxxj. moralium. La pea te sis filles
 o brāques ço es Malicia Rācor Pusillanitat Despacio. Tur
 pitut vacacio de pēsa Entroguel p'fessor si es stat axi cōtristat
 e enujat q' aja tēgut en hōra los bens diuinals o spūals: oles /
 obres de virtut ales q'ls es tēgut demanamēt de deu o d'la sgle
 ya e de algu seu supior a ço es mortal si es ablo p'sentiment d'la
 arbo fet. si tāt es stat p'tristat q' no volria esser nat ne creat en lo
 mō o volgues esser vn aīal s'fraciōal / o q' volria en q'ls euol ma
 nera morir be / o mal ab q' irques daçi mortal es. vt supra. Si
 es estat axi p'tristat de algu cars aduers cō de mort de amich /
 penedintse auer fet be / o q' p'pose dexarse de tot be afer mortal
 es. Si es estat p'tristat d'la p'sideracio d'ls bens q'ls altres posse
 xē d'ls q'ls ell se sent p'uat e p' aq'sts bēs acell donats de deu ell
 mēyspreatlos ve en enug debe obrar es mortal si es fet ablo cō
 sentimēt d'la rabo en altra manera es venial Sis a p'tristat de
 algu be cars aduers q' p' a ço aja encorregut en algūa enferme
 tat e aja p'dut lo dormir o lo mējar / o senblāt es mortal si en a
 ços podia ajudar e no volgue enles altres coses o siē o no sens
 p'sentimēt d'la rabo tal tristicia es venial Sia mēyspreat algu
 corregit assi os sia idignat p'tra ell q'l volia portar algu be spi
 ritual / o tēporal p' la correctio laja pres en hoy mortal es Sis
 a apartat de fer algu be q' fer auria pogut facilmente per tenor

de defallir axi cō de dejunis almoynes o senblāt comūament
 es venial / si ja en altra manera noy fos tēgut . Sia estat p al
 gū notable tēps ocios no fent res de bo es venial p si si ja no
 era ajustat atal ogi algū altre vici / lo q̄ souit se sdeue . Si p la
 vaccacio d'la pēsa es estat sommolēt / distret / no reposat en la
 oño / en la preycacio / en los officis / diuinals / y encara forals
 officis diuis apensat algūes coses males vanes e inutilis / ago
 comūamēt es venial de si si ja algū vici / o peccat noy fosaju
 stat . Si p volūtat o negligēcia afectada a vaguat per tot lo
 ofici al q̄l p lo precepte es tēgut. ¶ De auaricia.

LA auaricia segōs tuli es vn desordenat d'fig / de auer bēs
 en tres maneres es causada ço es injustamēt adquirint /
 fermamēt retenint / e desordenadamēt amāt en estes tres ma
 neres la auaricia es mortal p quāt cōtradiu ala caritat de deu
 e d' p sine / axi coz si algu p amor d'les riqueses no tīga por ni
 vgonya de fer cōtra lamor de deu e d' p rīm / o quāt lamor e
 lo desig / o appetit d'ls bens tēporals es axi en ell ordenat q̄ en
 aq̄ll sia cōstituit lo darrer fi en altra manera es venial segōs
 sant thomas en la scda scde . q . xviii . ⁊ gregori⁹ . xxxi . moraliū
 Daq̄sta auaricia set peccats / o rames naxen / ço es . Obdura
 cio . Inq̄etut . Violēcia . Fallacia . Perjuri . Frau . Trayment
 cō ja de algūes sia dit d'les quē restē adir dire . ¶ De la illicita
 Adquisicio . Si p lo destenprat desig d'l guāy discorrēt de sa e
 d'lla maior sollicitut e diligēcia adonat juxta les coses tēpor
 als q̄ no juxta les coses necessaries ala salut mortal es . Si p
 auaricia / a enganat alguna ciutat / o vila / o castell / o terra
 leuanto de aquell de qui es y enganofament liuranto a altri
 qui dret noy tenia mortal es y es tengut de tots los dans cō
 tenguts . Sia trayt a son senyor / o amich en mans de ses ene

michs p amatarlo / o detenirlo pres / o enpacharlo enalgunes
 coses sues mortales y es tēgut atots los dans seguits Sia p
 curat q̄ alguns bens / o pecūies de son senyor / o de son amich
 vinguessen enles mans de sos enemichs o maliciosament la
 portat en poder de algu p que sia despullat mortales y es tē/
 gut. vt supra. Si los secrets de son senyor / o amich areuellat
 injustament mortales. xiiij. di. nerui. En altra manera si son
 secrets contra la cosa publica / o contra algūns en perill nota/
 ble e nocuments grans / e mogut de caritat / o reuela / aço es
 segons ricart i. iij. di. xxj. ⁊ thomas ⁊ alexandre. ⁊ scor^o. Alli
 mater tenen. Si no aseruat la fe promesa / o los pactes o con
 uentions licites mortales y es tengut als dans secūdū. hosti.
 seruanda est fides dū seruatur ab eo. xxiiij. q. i. noli. So es ser
 uadora es la fe al qui la serua. Si arrōput alguns sagells de
 letres dels altres tancades / o obrint atrēcat mortales. extra
 de si. instru. inter dilectos. ⁊ de ofi. dele cuz oli. ij. Mortales.
 Siallegit les letres dealtri que portaua acomanades p preu
 o sens preu si ja no tingues opinio que en aquelles letres ya/
 gues algun gran mal per aell / o per al qui anauen. Si negu
 na cosa lejanente illicita / a adquisit / ari com es per joch de
 daus / o de nayps o semblant mortales. E no tan solamēt de
 aquelles coses dies quals se es aprofitat / o atengut en son po
 der mas encara de aquelles que altres persones auran agut
 o furtat per son consell / fauor / o auxili que si consta q̄les tals
 persones son de tan mala cōsciencia e ari pobres que james /
 o restitubiran / maiorment y es obligat si les persones serā ja
 mortes no auent fet restitucio / alguna / e no sols es tengut a/
 restituir totes les coses sobredites injustament leuades o agu
 des mas aquelles que aell an detades / o puengudes o dona

des si empo manifestamēt cōsta q̄ aq̄lls q̄ les hiā detades / o
 dades les auie furtades o injustamēt adalgua persona leua/
 des / e totes aq̄stes coses se deuenē restituir ales matexes p̄sones
 aquis prāyē o allurs here⁹ e si nos trobarā se deuenē dar e con/
 uertir en obres pies. La restitucio de coses p̄ jochs guanya/
 des bonamēt e les an tornades apdre no es tēgut arestituïro
 e si guāyades fins al dia ques cōfessa no les atornades aper
 dre deu nomenar la quātitat a l cōfessor d̄les coses q̄ ab falsi/
 es / e malamēt aura guāyades en jochs jugāt les q̄ls aja tor/
 nades aperdre ab altres es tēgut de necessitat ferne plenaria
 restitucio e donar altrestāta cātitat als p̄dedos de aq̄lles si ja
 ells matexos no les y auie tornades agnāyar ensta manera
 no sia tēgut de p̄fessar sinols fra⁹: e decepciōs en los jochs fe
 tes e comeses hoc y sia tēgut en casa sua taula de joch ni p̄tici
 pat ab ells en lo guāy nepres res d̄l joch vltal mortal peccat
 a d̄restituïr. Sia jugat p̄ cupidicia encara q̄ nos pose en p̄sue
 tut scōz guil. Es tēgut arestitucio. vt infra Perq̄ tal joch es p̄
 hibit vt. ff. de alea. So es d̄l joch de taules. ⁊ protū ⁊ ex auct.
 ex san. ep. i. s. interdicim⁹. ⁊ extra d̄ vi. ⁊ ho. cleri. officia. ij. xxv
 di. ep⁹. Sino a jugat p̄ cupidicia sino p̄ causa de recreacio vn
 poch p̄ vn almozar / o beure o senblāt / ne mes d̄ vn ducat en
 cara q̄l jugāt sia bē rich no sent preuere / ni q̄ jugue en tēps de
 tristicia / ni juge p̄tra la ley q̄ es ab frau ni engā / ni puoq̄ al
 joch alq̄ no vol jugar totes estes coses p̄corrēt tal joch d̄tau
 les / o nayps no es p̄hibit. fm̄. dur. ⁊. ri. i. iiii. di. xv. ar. iiii. q.
 viij. Nō posa q̄ totes estes coses deuenē cōcorrer p̄ q̄ tal joch sia
 licit encara diu q̄l joch d̄ls escachs no es p̄hibit als p̄ueres / o
 religiosos / si ab tal joch an adq̄sit algua cosa d̄ aq̄lls q̄ no po
 dē alienar a ricō son los furiosos los p̄dichs yls mēcs d̄. xxv

anys majorment los pubils / los demets / los forts / los muts /
 los segos els malalts de perpetua malaltia / los esclaf / p que
 lo q tenen es de sos senyors / los religiosos encara q tinguen al/
 gna cosa p al vs de sabida / o p alguna administracio / no po/
 den donar / ni meys illicitament alienar .extra de dona. c. cere
 rum. cōcorda. jobanes. an. de. e. fi. vic. cū in generali. Los pre
 ueres quāt als bēs d'la sgleya. xvj. q. i. qm̄ Los fills d'la fami
 lia e no m̄cipats nisi peculiū castrēse E mullers si ja no tenen
 bēs ppris q son dits bens par infernal Quisulla dōchs que
 sia lo q' d'les predites cōdiciōs a joch de daus o naipsy algu
 na cosa tendra ni p venda es totalment obligat de restituhiro
 als tudos o curados / o marits o prelats / o senyors ppris de
 aqlls segos tots los doctors si ja tal cosa no fos minima. Si
 jugāt a vençut ab frau / cō vsant ab falsos daus o altres fal/
 sos istruments es tēgut de restitucio de dret diu al q' aperdut
 o al tenint cura supior de ell segons sant thomas scda scde q.
 xxxij. ar. vij Sia guāyat alguna cosa de aqll al q' aporta a
 joch p força / o p grā iporunitat / arau aja agut d'l joch en lo
 pncipio en la si quāt aqll sen volia ja dexar es obligat a resti
 tucio segos sant thomas. v. supra. Sia adquerit p lo joch de
 taules en loch bon se viu p les leys enpials o municipals qui
 vedē senblāts / e manāts ques pugua cobrar lo q' axi es pduc
 o guāyat yes seruat quo ad vtrinqs. Encara q' juxta tal cans
 siē diuerses opiniōs de doctors po. azo. ela. glo. z arche. i. c.
 ep̄. xxxv. di. z. extra. de vita z. ho. cle. Diē q' tal dret durāt en
 la ppria força lo axi adquisit simpliciter es de restituir a daqll
 quiu aperdut. cō. hosti. i. su. de. pe. z. re. Nō diu q' qsi tots los
 doctors tenen aquesta opinio. z. ricar. z. tho. i. iij. di. xv. Sia
 guāyat alguna cosa ab senblāts jochs sens frau de aqlla pfo/

na q̄ de jure pot alienar: e d̄l q̄ volūtarianēt ajugat y en loch
 hō los homēs no viuē p les leys soles imperials ni alli y a al
 tres leys municipals / ço es statuts senblāts / tal joch p̄hibint
 o q̄ sic derogades p cōsuetut axi com huy en ytalīa totes les
 leys impials son abrogades dich segons scot q̄ lauos no son
 tēguts de restitubir ni pot esser demanat. i. iiii. di. xv. Es ver
 q̄ tal guāy ab segura p̄sciēcia no pot ser retengut / mas pot / e
 deu esser dat als pobres p amor de deu / axi diu dñs. an. de.
 bu. i. c. ar. pleriq̄. de. inu. ec. No q̄l algūs o volē q̄ axi sia .ex
 necessitate precepti Altres diē q̄ es debonest p̄sell sino p cars
 quāt d̄l joch es fet mes rich e aell aromas d̄l guāy feta la recō
 p̄facio d̄l guāy e d̄la p̄dua / la p̄mera opinio es mes segura /
 e mes de p̄sellarla maior mēt q̄nt al q̄ li arestat d̄l guāy axi cō
 es dit y apres les altres coses poch apoch p discurs d̄ tēps se
 gōs millor pora / mas no es defozgar adago / ni al no volento
 fer p q̄ no crega a ço esser necessari ala salut li es de negar lab
 solucio y axi es obseruat de p̄suetut segōs .jo. an. in. d. c. cleri.
 officia. Si lo portat / o ginyat al joch aja guanyat al q̄ la por
 tat en loch hō es p̄hibit tal joch. vt supra. No es tēgut de re/
 stituir adaq̄ll tal q̄ ap̄dut p q̄nt no es digne de cobrar / niu
 pot licitamēt tenir totalmēt de dret positiu / durāt mas es tē
 gut de daro en almoynes segōs sant r̄ho. i sc̄da sc̄de. q. xxxij.
 Axí matez cōsellar tal dret positiu no durant / o encara si ha
 guāyat en loch hō tal joch no es p̄hibit. Si sobre algũa cosa
 o fet occorrēt sea opposat ala opinio d̄ algu afirmāt esser axi
 o axi o tal cosa auer de esser / o esdeuenir dins certs dies / el al
 tre afirmāt lo p̄trari puenē ensemp̄ q̄ aq̄lla opinio d̄l q̄l fos
 trobada guāyas. Et ducats alaltre tal guāy es leig e illicit
 p̄cebīt de auaricia / appar tenir algũa senblāça al guāy per

q̄nt es justines al ícert es deuenimēt / no es tengut a restitucio /
 mas de psell bo ho deu donar als pobres. ar. xiiij. q. v. nō sa-
 ne. Sia adq̄sit guāy p alguna legea a ricō es guāy de dona q̄
 guāya p al rufia vltal peccat mortal o deu dar als pobres /
 a ço no de necessitat mas de psell segōs sant. tho. i sc̄da sc̄de. q.
 xxxij. Ari mātē es lo jubi d̄l gnāyat de adulteri f̄m. monal
 dū i. su. Jasia q̄ algūs dignē q̄ deu esser dat adaq̄ll aq̄la i ju-
 ria es feta ço es al marit / si la muller d̄ aq̄ll aura comes adul-
 teri / o p lo cōtrari / p lo p̄mer psell me par mes ver. Si en lo
 tēps d̄les festes aguāyat alguna cosa en scriure o altra opacio
 manual vltal peccat deu dar lo guāy als pobres segōs ope-
 nio dalgūs a ço no es vist mes de psell q̄ de precepte. Si en lo
 tēps d̄l seguar o venemar acōprat blats / o vi p aqui en altre
 tēps o vena mes car no essent negociador de tal cosa ni p ne-
 gūa necessitat / o vtilitat p̄sada / mas p q̄ mes bēs p̄gregue-
 entāt q̄tots apres siē forçats p̄prar d̄ll ypuga v̄dre a son pla-
 er / mortal es / no es tēgut aq̄st tal guāy a restituir mas deulo
 dar als pobres. f̄m. ray. A ço es de psell. f̄m. guil. Si ja d̄tal
 p̄pra algūs fossen dapificats lo q̄ p̄bablymēt se pot stiar q̄nt
 acōprat en cātitat notable en respecte d̄l loch Arimatē es d̄
 aq̄lls q̄ p̄prē coses en vn tēps p̄ço q̄ apres portē carestia en la
 tra de aq̄lles coses ¶ De injusta retēcio. Si sciētmet / e ab ani-
 mo de retenir aja retēgut / o causa sera stat de retenir mortal
 es Sia tēgut coses supflues q̄nt ala sustētacio de sa naſa y fa-
 milia sua e no a subuēgut al p̄xim q̄ sta posat en necessitat d̄l
 q̄ rēdra notables o euidēts senyals mortal es f̄m. ricar. i. iij.
 di. xv. Sino pot atots al mēys als mes freturosos. cō. sco. en
 lo loch sobredit largamēt Si als pobres als q̄ls bepodia no
 fon liberal o atardat en subuenirlos / ols a portat a despacio

o encara sens causa necessaria algües coses sumptuoses e de
litoses e als mal vsant algües coses adat / es venial peccat.

Sia cõdunt algüa psona p afer fabena sua ab notable poch
preu / o lo preu d'la fabena feta li amolt detardat endar podé
to be fer / o d' preu fet li alleuat algüa pt / o si en loch d'la mõe
da li adat en pagua tals coses q' ell les aja agudes de vèdre /
ab poua d' son just preu / dich q' entotes estes maneres p'dites
vltal mortal peccat es tégut a restitucio de tot lo d'apnatge q'
acausat adaq'ls.

¶ De inordéada affectio. Si ab p'plit desig
adesigat algüa cosa strāya ari d'sordéadamét q' si agues ten
gut factat p' obra o aguera posat enefecte e ab ofensa d' deu
es mortal Si les coses justamét adq'sides les a amades d'sor/
déadamét q' q'si en aq'les aja posat lo seu fi subirá / lo senyal
d' q' es q' si aq'les p'des staria aparellat de fer q' seuol cosa cõ
tra deu e g'ets es mortal p' q'nt apposat la crea'ta al subirá cre
ador / lo q' en lo p'mer manamét es dit no faras deu strany / en
altra manera es véial. Si p'digamét a d'spes los b'és o sustā/
cia sua en sumptuosos edeficis / encaualcadures / cõuits pla/
ers / e ornaments frequents es mortal / sina fet excès notable
vltra son estat / o p'dicio / e substācia en altra manera es véial

¶ Dit dels .v. peccats spūals ara dire d' peccat d'la gola q' es
carnal q' d'la luxuria ja ne tractat en lo manamét sise. ¶ Dela

A gola segõs sant agusti es vna imodera / (gola.
da copdicia de méjar e beure de son líatge es véial
segõs sant gregori te dues filles ço es scurrilitat de
molt parlar y demisiada leticia / grossitut de ente/
niment / immundicia / castrimarchia / y ebrietat / per sinch /
maneres se comet lo peccat / per aquest vers contengudes /
pre / pro pere / laute / nimis / ardenter / studiose / lo confessor

enterroguel / pmo si la hora dl menjar sen causa rabonable /
 la preuéguda go sia d'figat mējar fens fam / ans de hora ppe
 tēt venial es exceptat enlos dijunis manats p q en tals dies
 mējar fens causa justa ans de hora mortal es. de. con. di. i. so/
 lent. cō. ricar. in. iiii. di. xv. ar. iij. q. viij. Sia menjat o begut
 molt excedit la mesura desfa cōplexio en qntitat de viādes / o
 debeure / siu afet p vna manera de appetit es venial Si ab ad
 uertēcia e de certa sciēcia se vimple lo ventre segōs molts fan
 per les festes de carnestoltes es mortal notau. arbi. in. c. qua/
 dragesima. di. iiii. Si molt ardentment e cuytat amenjat / yu
 afet per sols appetit dl bogi assi necessari jatsia y trobas delec/
 tacio enlos bogins o beure venial es / po si per ago fos apare
 llat de passar lo manamēt de deu o d'la sgleya fens voler rō/
 pre lo dijuni per menjar / o voler menjar carn entēps vedat p
 satisser ala gola e dlectacio es mortal / e no sols lo q vfa ental
 temps de tals viandes phibides mas lo quinte grā cōcupis/
 cēcia fens justa causa mortal es. Si ab grā studi e diligencia
 acercat viandes / e vins de gran preu p que menjas ab grās
 labors e diuersos modos / si enestes coses aposat lo seu fi no
 moderant les despeses fetes vltra la sua condicio / ni als tre/
 bals dels altres sino sols satisser als desigs d'la gola sua es
 mortal enalera manera es venial Si per amor d'la sola gola
 avsat alguns bogins notablement portant nocumēt al cors
 del qual ell creu algu nocumēt rebre / o dan / o malaltia mor
 tal es. Si enla quaresma / o altres dejunis manats amenjat
 carn o diuendres / o disaptes fens causa de enfermētat alguna
 o de consell de metge / mortal es. Si abegut fins anbriaguar
 se cōsiderant la fortalea del vi esser potēt per adestēparlo / o
 de ago dubtant pbablement es mortal. sm. tho. scda scde. q.

.cl. Si la enbriaguea es estada frequēt o d' cada dia .xxv. di. criminis. Sia portat / o iduit ab aduertēcia ad algu q̄ senbriaguas sollicitat̄o q̄ begues o atal si posant sal dins lo vi / es mortal extra de. pe. 7. re. cū infirmitas. Sia iduit ad algu sens notable causa rōpes lo dijuni d' la sgleya mortal es. Sia visitat les tauernes / o cōuits sens notable causa pot ser mortal / Si p' grā replexio de viādes a sup' luament ocioses paraules e vanes parlat es venial. Si p' aço amostrat lasiuia de pēsa / o alegria demesiada per los gests corporals de part defora q̄ se deu en los jochs e danges les quals tostemps estan en mortal peccat / en sinch maneres / Primo quāt se fan per gran libido. Secundo quāt se fan en loch dedicat al seruir de deu o sants que saben a sacrilegi / Tercio quāt se fan per sacerdots o persones de religio ab cōpanya de dones per raho d' scandal / Quarto quāt se fan ab tāta vana gl'ia q̄ alli es posat lo vltim fi / Quinto quāt tals dāges e menjars se fan no curāt d' scandal causat al proxim y tambe lo ballador o dāgador de sa consuetut jastia q̄ nou faça ab intēcio corrupta scdm. guil. Es mortal. Si per gran replexio li a esdeuengut alguna carnal imundicia / o pullucio fora tal intēcio / es venial si per tal intencio sea vimplit de viandes e vi principalment q̄ en sompnis o vellāt caygues en pullucio mortal peccat es ni per causa d' sanitat / pero si tal pullucio venia fora tal intencio es venial. ¶ De les set obres de misericordia spūals les quals en est vers se cōtinen / ço es cōsella / castigua / cōsola / remet / dona / ora / digualil confessor sia cōsellat / e corregit lo ignorant ma jorment de les coses necessaries ala salut eterna axi cō son les preceptes de deu e de la sgleya / los articles de la fe: o semblant que ad aço es cadabu tengut maior mēt ala sua familia quāt

pot. Si estes coses amenympreat de apendre / e anar ala pry/
 cacio maiorment si es ydiota mortales per q̄ la ignoracia no
 escusa anegū. i. q. iij. s. notādū. Si es estat negligēt ala corre
 ctio fraſna cō sia tēgut ab caritat q̄o es dī peccat mortal ama
 gat spāt lasmena dī. prim / p̄ q̄ dexāt tal correctio mortalmet
 apeccat / aldre es sia tardat p̄ maior oportunitat. Si no aser/
 uat lorde euangelich enla correctio dī. prim corregitlo aspra
 ment / o en loch / o tēps no degut pot ser mortal / o venial jux
 tal excus. Si enlo tēps dīa enfermetat no a pcurat los sagra
 mēts dīa sgleya axi p̄ assi cō p̄ ala ppanya sua. Si algu p̄ sa
 negligēcia sens tals sacramēts es mort o p̄ dilatacio / maior
 mēt ifants sens lo babtisme mortal es. Si es estat dur / o tart
 en remetre les injurias al. prim cō deuia segōs jas dit enlo pe
 cat dīa ira. Si q̄nt es estat licit acōportat les males p̄sones d̄
 pratiques e p̄dicio ecōuersacio de aq̄lles / enaço p̄sesteix tota
 p̄fectio vt est jacobī p̄mo Sia p̄gat p̄ la salut detots segōs es
 tēgut / cascu es tēgut d̄ p̄gar d̄ necessitat pa si p̄meramēt. s̄m
 crisostomū sc̄do p̄ los justs q̄ p̄seuerē enla gr̄a de deu e siē sal/
 uats. iij. p̄ tots los peccadors y encara p̄ los p̄ps enemichs q̄
 de⁹ los p̄uertexca encami d̄salut / car cascu es tēgut d̄ orar en
 comu p̄ sos enemichs. vt est mathei. viij. Car q̄ls excepta dīa
 comūa o fō mortalmet pecca segōs los doctōrs iij. p̄ tots los
 fels d̄funts q̄ deu los liure d̄les pencs d̄purgatori els aculga
 enla sua gl̄ia. ij. macha. i. ij. ¶ Deles set obres de n̄ia corpo:
 als q̄ son p̄tēgudes eñst vers / visito / poto: cibo: redimo: tego
 colligo / cōdo / Nota q̄ p̄ declaracio d̄stes coses es d̄saber que
 estes obres de n̄ia son atots axi cō aobligatorias leys cabē e
 cōtenē enlo p̄cepte dīa dilectio dī. prim / de ques segueix no a
 mar tāsolamēt de paula mas d̄ obra segōs sant jobā enlo ter

cer. c. cadabu faça alaltre lo q̄ volria ser fet assí. vt mathei. iij
 q̄cūq; vult. Ab tot est p̄cepte sia obligatori e afirmatiu obli-
 gue semp̄ mas no pa semp̄ po p̄ a son loch e temps juxtal q̄ la
 raho exhigis y lo rde de caritat lo q̄l vol q̄l cors sia ofert p̄ la
 nima dī prim/ e la substācia p̄ la salut corporal de aq̄ll/ Pot
 lo p̄fessor entrogar p̄mo sia exposit lo seu cors p̄ laia deson p̄
 isme estāt en pill de dāpnacio / axi cō si a vist algu separat de
 la fe essent enganat p̄ los cretges / o ifels / e podētlo liurar de
 tal pill sens nocumēt p̄p̄ri dīa sua p̄p̄a aīa iustia ab pill cor-
 poral e dīa vida no auēto fet mortalment a peccat segons sant
 tho. els altres doctors. Si p̄ algū tēps a sabut q̄ algu estaua
 posat en extrema necessitat detots desempat dolētse / se de jat /
 fame jat / clamātse / cōguorātse y demanāt auxili / e d̄ negu no
 esser forsuēgut axi cō en lo tēps de peste / o a vist aq̄ll fragil en
 tāta anxietat posat e d̄sespat la tollerāt ipaciētment entalcars
 y niuersal no tāsolament dī cors sia dupte po delaia auer aq̄st
 d̄sespat e no auerli forsuēgut en lo q̄ podia ab tot fos son ene-
 mich capital es dit homicida. lxxxvj. dis. pace. Mortal es no
 auēt amat son prim axi cō assimatex Sia sabut o a vist algu
 en algūa extremitat de necessitat de malaltia corporal cfreñe
 gāt desempat de tots pero no desempat e noli aura socorregut
 ab dolges paraules / y al cors nolia ajudat en lo que apogut
 mortal es encara que aquell fos son enemich capital pro. vt.
 cro. xxij. es manat dient si veuras algun a se auorrin atū q̄o
 es lo cors de ton enemich jabenit sots carregua q̄o es de enfer-
 metat no passaras que nol leues de tal carrech / o li / ajudes
 en temps. Quant ala substancia seg onament si com apogut
 no / a visitat los malalts / o atribulats forsuenint adaquells
 de subsidis temporals / o prouehir los de metges / e medecis

nes de les quals coses aquells freturauen com adago sia ten/
gut cadabu segons pot juxta'l modo infra seguent. Si de la
substancia propa no apogut sotuenir q' studias ab paraules
dolces de psolar cō es dit / car moltes vegades mes aprofita
la paraula q' nol donatiu / ecclesiastici. xvij. Sia dat amējar
o ab cure als pobres famejats e sedejats al q' es cadabu tēgut
cō pot / encara q' tal pobre fos son enemich. ro. xij. si ezurit in
imic' tu' ciba illū / si sitit pota illū ⁊ ysaye. lxxvij. precipitur
Diu romp lo teu pa al famejat q' sentē p' q' seuol viada corpo
ral / diu lo teu e nol strāy p' q' fer almoyna d' la substancia d' altri
es ajustar peccat a peccat / e prouocar deu a les coses exterios
prouerbiorum. La qual cosa molts no atene que ans perme
ten que en casa se podrex que les coses que no les partexquen
entrels stranyes freturosos. Si acubert / o vestit lo nu quant
apogut de alguna vestidura Luce. iij. q' habet duas tunicas
det vna nō haberi ⁊ scdm jeronimū. Per la vna tunica es en
tes qualseuol vestidura que es necessaria a si mateix e a la fa
milia sua per l'altra tunica totes les vestidures que a ell / e a la
dita familia propria son demesiades / e destes enten lo que sta
per ysayes. lvij. pauperum nudum vestire ⁊ cum videris nu
dum cohoopericum ⁊ carnem tuam ne despexeris. Lo q' ma
nament mal lo entenen aquells qui tenen les vestidures sup
flues e robes demesiades e degeda sobreabundats tan cades
en les cares e no curen sils pobres nus e d' spullats van tremo
lant per les carreres o que no guosen exir de casa per fret: o p'
vergonya contrals quals crida lo benaventurat ābros en la
xxxvij. di. sicuti nudorum est vestimentum q' tu recludis ⁊
tunica quā inclauis / reseruas. Se es dels nus es la vestidura
que tu amagues e la tunica que tu tanques / e guardes en les

cares. Sia acollit en sa casa alguns peregrins al que per exē
 ple d' molts sants son iduits. genesis. xix. job. xxxij. puidē .ap.
 ebre. xiiij. ait hospitalitatē nolite obliuici. Al dia d' huy molts
 ladres e traydos discorren per lo mon per ço es de notar e fer
 quen ta casa noy acullgues lo lop per lo cordero y en loch dū
 peregrí algun traydor olladre / per quant diu lo glorios jero
 nim non minoris criminis est posse decipi quā decipere. Sia
 remut alguns catius / o encarcerats per deutes / e als freturo
 sos gran obra de nūa es .xij. q. ij. cum redemptor. Molt mes
 quant injustament e sens culpa son de tenguts contra molts
 cruels auctors los quals quant no poden per la inopia dels
 deutors sens exegir los deutes delitense dels turments e afli
 ctions de aquells temporals e corporals y retenit aquells en
 lo carcer p' preu minim e despullen adaquells detors lurs bēs
 la qual cosa es molt detestable / e peccat molt greu / car no es
 licit per qualseuol causa tantost despullar lo deutor d' la roba
 dela sua esquena / o dellit de aquelles deles quals elle la mul
 ler necessariament vsen pasa miserable vida passar. exo. xxij
 Ni contra aço val neguna ley ne consuetut car seria cōtra la
 ley de ihs y fa ad aço extra desolucionibus odoardus ⁊ ibi p'
 doctores. Sia dat sepultura als morts maiorment quant al
 gun altre noy es axi cō en lo tēps de peste se fa q' tal cas es cō
 tat entre les obres de misericordia / e p' que cadabu sapia q'nt
 es per manament obligat a subuenir / e dar almoynes son de
 considerar dues coses la possibilitat del dant quey sia e la mi
 seria del indigent Sia tengut algūes coses superflues vltra
 que es necessari ala sustentacio del stamēt: e condicio sua e de
 sa familia e no a subuengut a ells. at en fretura y extrema ne
 cessitat que per senyals evidents aura sabut / amortalment

peccat segons sant. tho. e durat e ricart. in. iiii. di. xv. Y enrich
 en los quolibets. Pero dles coses q̄ ategut necessaries p̄ ala
 sustentacio sua e de familia sens les q̄ls ell no poria viure no
 es tegut de darne segons sant thomas. ricar. dur. v. supra. Lo
 q̄ seria cõtral orde de caritat y p̄ cõseguet es peccat p̄ q̄leuar
 hoia ala vida sua seruant la del altre / si ja nou donas adal/
 guna persona venjadora d̄la sgleya o d̄la cosa publica / e no
 sols es tengut de subuenir als que staran en extrema necessi/
 tat de present mas adaquells que conxera que stan appare
 llats de venirhi. vt est jobanis. iij. z .nu. prima qui habuerit
 substantiam huius seculi z viderit fratrem suum necessitate
 habere z cluserit viscera sua ab eo antequam cadat quomo
 do caritas dei manet in illo. Y per ço segons duran. no sols
 en les extremes e presents necessitats soz obligats mas en les
 poques y esdeuinidores al proxim. ¶ Del fadri / e fadrina.

S de notar p̄ itelligencia dles predites coses axi lo
 fadri cõ la fadrina de. vij. anys en amut poden pec
 car mortalmet p̄ quat ja entenẽ mal e be. vt notant
 docto. extra de delic. pue. c. i. Apres de esser se age/
 nollat / senyat e la cõfessio general dita pat̄ noster auemaria
 vl credo / digali si creu totes les coses enests cõtẽgudes si nou
 sap amo streloy / oloy mane queu aprẽgua. Digali quat tẽps
 a q̄ no se es cõfessat / e si sa cõfessat entregamet cadany axico
 es tegut de. vij. anys ensus Sia cõplit la penitẽcia aell dada
 Es cõfesse p̄ si matet tots los peccats los q̄ li recordarã auer
 comes dl dia ques cõfessa fins al p̄sent / apres suplexcal cõfe/
 ssoz al q̄ aqll saura dexat. Sia hoit missa cõplida los dies de
 dume ges e festes manades al q̄ es tengut de. cõ. di. i. oes. z. c.
 missas. Sy es estat honesta y reueretmet. Si li es estat vedat

de anar amissa p son supior / ço es pare / o mare o senblât / es /
 cusat es de peccat pux nos restat p ell / axi cõ fan los nobles
 fent estar en tals dies les filles en casa tãcades / si sens raho /
 nable causa los ho veden mortalmet peque. Si es anat libe /
 ralmet quãt podia aboir la pycacio / o officis diuis sino quey
 vaja quãt sera possible. Sia ocupat lo tẽps dls predits dies
 en festes mūdanes es mortal y cõtra la doctria dl apostol. co
 lo. iij. Sia fet algũa cosa inonestã en la sgleya q es phibit. de
 ãnu. eccle. decet. li. vj. 7 i. de. de cele. miss. Si es estat excomu /
 nicat per auer batut algun preuere ne siu afet ab aïo irat / o
 per causa de injuriarlo / dl seten any en sus es excomunicat. ex /
 tra. eo. c. i. Si la injuria es laugera e poca pot ser absolt dl seu
 bis be. extra. e. peruenit. Si lo peccat es greu / ans de quator /
 ze anys fet y encara apres demane esserne absolt. extra. eo. c.
 Si lo peccat es molt greu y enorme / e fet apres de quatorze
 anys auer batut apreuer la absolucio es reseruada al papa /
 Si lo qui ha batut / es fembra pot esser absolta del bis be in /
 distinte. extra. eo. mulieres. 7. c. ea noscitur. 7. c. quamuis. Si
 sciẽtmet a participat ab excomunicat en lo crim / o apres ques
 estat amonestat q noy participas siu afet en los sacramets /
 o en lofici diuinal / o en menyspreu d la correctio ecclesiastica
 mortal es axi com noten sant thomas / e ricart in quarto di /
 stincio .xviij. En altra manera la participacio simple es ven /
 nial / o no negun peccat en molts cassos / sobre a ço algunes
 coses son innouades. per consilium basilense. Les quals son
 en lo supplementum. clericus. iij. infi. Si es estat algun temps
 excoicat de jutge p cõtumacia / furt / o dãpnatge donat o sen /
 blât es mester esser absolt dl q la excomunicat feta pmer satisf /
 factio si pot o de cor si prompta la voluntat. Si es entrat en

algū monestir de dones sabēt / q̄ era vedat q̄ls entrats erē ex
 coicats p̄ q̄ tal no pot ser absolte sino de auctoritat d̄l bis be si
 lo mōestir esta sots sa cura Si monestir es d̄l orde se setā cla
 ra labsolucio es reseruada al papa / Si es d̄l orde d̄ p̄ycados
 labsolucio se guarda alauctoritat d̄l general d̄l dit orde. Si
 ignorātmēt es entrat / y no ab negūa mala itēcio es excusat si
 ja la ignorācia no fos grassa. de p̄stitu. vt aīas. li. vj. Pero si
 es entrat p̄ causa d̄fer mal / abtot aja agut justa causa d̄ igno
 rācia crech queya caygut segōs petr^o de paluda Si ajurat p̄
 jurat / o sciētmet acostūat demētir. Mirau enlo segō precepte
 y enlo buyte. Sia blaffemat adēu o als sants / o altra creatā
 q̄ enla edat de. xiiij. anys pot esser mortal peccat. fm̄. grego
 riū. i. iij. dialogoz. Sia votat vot d̄ abstinēcia / o de pegrīa
 cio o senblāt segōs lo segō manamēt. Si ans d̄ls. xiiij. anys
 a p̄mes vot de cōtinēcia / o de religio: si tēdra vs de rabo q̄nt
 es ensi sia obligat de son vot / po pot ser reuocat p̄ son pp̄ pa
 re / o d̄son tudor. Si passals anys d̄. xiiij. es tēgut ni pot esser
 reuocat segōs sant. tho. i sc̄da sc̄de. q. vltia / axi matex dich si
 lo fadri de. xiiij. anys entra en religio nō pot exir. xx. q. i. sicut
 q̄ etiā. q. ij. puella Si lo fadri de. vij. anys fins en. xiiij. entra
 d̄sa p̄pa volūtat p̄ si: pot esser tret per son pare / o mare o p̄ lo
 tudor. d. capitulo. puella. E si ental cas lo pare e la mare dis
 crepassen go es que labu volgues e laltre no e lo fill no aple
 guas als. xiiij. anys la fille als. xij. itques de religio / e laltre
 q̄ no itques q̄ es de fer veges d̄m̄. an. de bu. plene. i. c. siquis
 de regula Si lo fill / o filla fos posat enla religio p̄ lo pare / o
 mare sens cōsentimēt de dit fill / o filla dich que sen pot exir /
 quāt volra / o sia o no sia del temps predict. xx. questio prima
 puella q̄stio terciō capitulo p̄ns. Si no es d̄ rēps d̄. xiiij. anys

e ell o ella y cōsenten apres ni ella ni ell no pot exir ni lo pare
 ne la mare nols poden traure de alli ans de la legitima edat
 que lo que vna volta aplagut / apres desplaire no pot / mas
 quant prest seran venguts ala legitima edat no poden per si
 exir. d. c. pñs ⁊ extra de regla cuz scim⁹. Si ja no feya profes
 sio tacita o expressa de regla. c. i. li. vj. Totes estes coses no
 ta la. glo. xx. q. i. in principio ⁊ dñs. an. dc. bu. vbi supra. En
 altra manera de qualseuol modo sia obligat ala religio per
 professio tacita o expressa en general o special vide hec infra.
 c. t. c. ij. Si abonrrat son pare e mare y enles necessitats o en
 fermetats de aquells los a subuenguts majorment q̄ ell guā
 yas be y ells tinguessen necessitat / que adago son tēguts los
 fills. vt supra precepto. iij. Si es estat obedient a pare e ma
 re. Si es estat inobediēt o porfidios / a son mestre / o si es estat
 en lestudi turbulent o injurios al mestre / e sos cōpanyōs pot
 esser mortal o venial segons la quātitat del excès Si es estat
 superbo o malicios / o menyspreant les correccions de son me
 stre o d̄sos maiors a ricō al dia debuy molts ofan Si es estat
 reportador de mals cōtral parlar d̄l ecclesiastic. ecclesiastici
 xix. audisti verbum aduersus proximum tuum. Sia detret
 ols detractos li aplagut hoir vide. ij. precepto ⁊. viij. Si es
 estat enuejos / goios / o enlos vestirs d̄sordenat en la gola ho
 mira. Si jocosament alguna vegada ab importunitat a enu
 jat algu tirantli pedres / o troços de neu ala persona / o cara
 o aygua / o semblant / tals jochs no son sens culpa e perill ex
 tra homici. exhibi. Sia studiat en sciēcies phibides o libres
 illicits e desonest / sia jugat anayps vide in avaricia Sia ba
 tut algu / o nafrat o en qualseuol manera acas / o de volūtat
 mirau enlo sinquen manament. Si se es dispos̄t e aparellat

al perill d'la mort follamēt axi cō nadāt en pillosos lochs los
 q̄ls ja sabia o caualcāt o fent caualcar algūs caualls bra⁹ / e
 mals / o mulles / o acorro de bo⁹ / mortal es. Si algun tēps a
 fet furt. Sia destruit p mal cap bēs de pare o mare / o de pa
 rēts / p q̄si es notable loq̄ a destroit es mortal y a restitucio es
 obligat si ja no loy detrau lo pare / o tals parēts Sia furtat
 algūs fruyts de cāps / o vinyes o orts de algu en notable q̄n
 titat cōtra volūtat de tal / o p tals fruyts acausat aells algū
 notable dā axi cō trēcar ceps o rarnas darbres o calfigar res
 es mortal p quant acomes furt y es tengut a restitucio / sia le
 uat alguna cosa de poqua valua e no ab animo de dāpnifi
 carse segons sant thomas. Si es estat cassador / es a expost a
 perill d'la mort / o grā temps d'les festes / a despes en cassar esi
 a destrohit algūs senbrats mortal es y es tēgut a restitucio si
 es alguna cosa notable si ja no cregues a q̄lls p algun respec
 te auer loy a detar. Si a peccat carnalmēt per si mateix / o ab
 altres ne en quina manera car en tal edat anticipa extra de.
 spo. in pu. c. de illis. Ab discrecio sia enterrogat per tal no a
 prengua lo que no sap ni tan poch ab los vlls tancats passe
 que en tals edats los tals en molts peccats caen e aquells co
 meten. Sia peccat ab dona publica / o no publica es mortal
 xiiij. q. iiii. meretrices. Si te / o atengut alguna amigua publi
 cament / o oculta mortal es / e no es digne de absolucio que
 primer no la dete. Si es stat enamorat de alguna dona casa
 da o viuda o de moltes / e quant temps a seguit aquelles per
 places s'gleyes circuint aquelles si ab scandal dell e d'ls altres
 mortal es en tantes vegades com o a fet Sia mirat aquelles
 de sonestament / o qualseuol dona p les s'gleyes o places ma
 iornēt en lo tēps d'les misses / e d'ls diuials oficis mortal es p

q̄ es fet en molt grā mēyspre de ihs. Sia iduit algua dōa al
 seu p̄sentimēt e d̄sig ab l̄res misatges paules / senyals / o p̄fer
 tes de bens / mortales. Si de nit o de dia es anat a festejar al
 gūes ab sone armada gēt ab scādel d̄ll matex e de altres mi
 rados / o hoidors mortales. Sia tengut en hoy adalgu lo q̄l
 festejas o solicitas adalgua dona q̄ ell amas / e si ha volgut
 ofendre e de quin modo mortales / si p̄ anar a vsar o plar ab
 algua dona si fa posat en algū pill de mort si fos trobat deal
 gua p̄sona p̄ la part altra sentito de q̄ podia esser mort / o al
 lesiat / o posar ental escādel / o pill ala dona / mortales. Sia
 tēgut plamēt ab dones negūes en v̄gōya de algūes castes / o
 religioses dones o hōestes / o p̄ portarles en hoy / y mēyspreu
 d̄l p̄ri marit / mortales. Si p̄ acōseguir algua dōa se ha jac
 tat falç de algūes dones d̄stima q̄ acōseguir / o coses senblāts
 fet y nomenātes es mortal y es obligat arestituir la fama de
 aq̄lles d̄les q̄ls d̄ tals coses se aguabat Sia posat falçes calū
 pnies adalgua p̄sona mortales en lo huytē manament Sia
 dat paula d̄ s̄deuēidoz adalgua dona sols p̄ q̄ ella lo besas o
 abraffas o carnalmēt se acostas ab ell ques sposaria ab ella
 v̄ltral mortal peccat es obligat segōs en lo sisen manamēt ⁊
 ifra. c. ij. Diu. durād^o Que tota p̄cupiscēcia de acte / o d̄ vista
 o senblāt p̄ esta causa ab itēcio d̄lliberada es mortal. Sia do
 nat / o acceptat algūis donati^o p̄ itēcio d̄ acostarse carnalmēt
 ab algua dōa v̄ltral mortal peccat es tēgut de dar tals dona
 ti^o als pobres p̄ q̄nt es guāy molt leig / e si p̄ tal itēcio afet al
 gūis cōmits en algūis dies es mortal Si fa vestit dalgua vesti
 dura p̄ q̄ milloz pogues plar ab algua dona defonestament
 mortales maior mēt vestidura e dōa lo q̄s p̄hibit xxx. di. si q̄
 mulier si ab tal itēcio fa vestit d̄ vestidura d̄frare o capella: o

monia vltra mortal peccat deu ser ben pūit vt extra de. vi. 7 ho. clericor. cū decorē. Sia tēgut algū religios vestit de abit de lech los dos son excoīcats extra. ne. cle. vñ mo. vt periclosa li. vj. Si sa pasejat e voltejat p places cātons p causa de veure dones dilitarse dila vista de aq̄lles e p poderlos parlar e excitar / o p seguir / a son d̄sig mortal es. sc̄dm durā. Si sa dilitat ab jouens vās p auerse insolēpnamēt ab ells e icitarlos ajra diērtlos paraules de injuria mortal es. Si es anat denit / o de dia p places e cātons a veure / e hoir balls e cāgons enles q̄ls y mesclen los sants y sctēs ab defonests paraules / e itēcio mala mortal es maior mēt si lo queu diu ho hou es capax doli. Si te la p̄mera tōsura els q̄tre ordēs menos ne en quā edat los apres p q̄ ans d̄l setē any nou podia p seguir extra de pre ben. sup inordinata 7. no. jo. an. i. c. si. e. de rap. sup v̄bo etatē Pero no es tēgut ales hores canoniques. vt no. glo. i. c. graui. de cle. miss. Si vol alegrarse d̄l preuilegi clerical es mester portar rasura en manera de corona e abit honest segons alli en la. cle. dita. qm̄ de. vi. 7. ho. cle. 7 gemi. e. ti. clerici. ij. li. vj. Ne basta prou portar la vna cosa sens l'altra. Si es beneficiat essent fadori de set anys / o maior / ja es reputat y doncu are bre corona e de esser ititulat de simples beñficus vt no. i. d. c. sup inordiata. 7 i. d. c. si eo. 7 ibi p. jo. an. 7 p archi. Lo q̄l es ver si lo dit benefici no ve p negua via de simonia ab itencio de esser ecclesiastic en altra manera no a apossehir benefici curat lo fadori no es agut p abil jatsia aja set anys etiga corona. i. q. v. pueri. Acanōgia o pabordia / e molt mes a altres maiors dignitats / la pēssio q̄ es dada p defensio d̄l patrocini lo fadori no es abil / axi cō vol d̄ns. an. de. bu. i. d. c. sup inordinata. Dich q̄lo beneficiat jatsia q̄sia simple es tēgut adir

hores canoniques. extra de. cele. miss. c. i. ⁊ ibi p. glo. ⁊ p doc
tores. Aço matex. nota. jo. delig. ⁊. jo. de. jmo. i. de. i. e. ti. En
lo q̄l loch encara diē q̄lo beneficiat absent p occasio c causa d
studi/ o p causa rahonable es escusat de dir hores/ mas faça
les dir a altri en la sgleya/ lo abbat. i. dicto. c. ⁊ sent lo cōtrari
Si p si lo beneficiat no diu hores ni les fa dir a altri p ell v/
tral mortal peccat ell es tēgut a restitucio dls fruyts p̄ios d la
sgleya segōs lo. archi. xliij. di. c. i. ⁊ no. gemi. c. si de rescripti.

li. vj. ¶ Del casat e tenint cūra de cōpanyes.

S de notar. juxta los que son casats que dotze.
coses son les quals no sols enpedexen lo matri/
moni/ mas rōpen a q̄ll lo ques cōte cñsts vessos
Error. Condicio. Clotū. Crimē. Cultus. Dispa
ritas. Elis. Ordo. Ligamē. Nōestas. Si sis afinis. Si forte
cobire neq̄bis. Nec faciādo vetāt p̄nubia jūcta retractāt. Du
es coses son quēpachē mas no rōpen lo matrimōi dles q̄ls es
tal vers. Ecclesie vetitū nech ne t̄ps feriatū inpediūt fieri per
mitunt facta teneri. Juxta es de notar q̄ dls sobredits enpe
dimēts la trāsgressio de algūs obliga a mortal peccat/ axi cō
son a q̄lles coses p les q̄ls es phibit de fer lo matrimoni/ e al/
gūes coses son la trāsgressio dles q̄ls no sols obliga a mortal
peccat mas encara ip̄o facto de maior ligament de excoicacio
esta ligat. vt i. de. eos de cōsa. ⁊ asi. Non nota q̄los q̄ sciēmēt
cōtractē matrimoni en los gra⁹ phibits/ ço es de cōsanguini
tat/ o parētella/ ab monja/ ab p̄fessa tacitamēt/ o expressa d
religio aprouada/ e ab preuere cōstitubit en ordēs sacres ip̄o
facto encorrē en la excoicacio d la q̄l no podē ser absolts sino
separats en temps/ ⁊ tots los consentints/ a favorints/ a con
sellāts son encorrēguts en semblant sentencia. vt ibi/ per lo cō

fessor juxta aquest cars enterrogar segons mes omenys veu
 ra. Primerament si atractat matrimoni en algun cas dls so
 bredits scientment si ja per ignorancia probable no afectada
 se excusas axi com que los contrabents tal matrimoni igno
 rauen que fossen cosins / o en tal punt o grau / en altra mane
 ra dela ignoracia juris / ço es que encars que ells sabessen be
 esser parents / no sabien quen tal grau dels prohibits / e si p
 cars la hu dels dos tal sabia aquell sol sera ligat axi com no
 ta la glosa in. d. cle. eos. Per que breument alguna noticia sia
 aguda dels cassos prohibits dire alguna cosa de cadabu p/
 si. Dicitur error. Tota error no enpaja lo matrimoni mas la
 error dela persona / e dela condicio / ni ests de sa natura rom
 pen lo matrimoni mas de constitucio ecclesiastica segons ri/
 cart in quarto distincio. xxx. Exemple dela persona / axi com
 quant algu contracta de matrimoni ab maria crehent esser
 caterina. La error dela fortuna / o calitat no enpedex. Dicit
 condicio. Aço senten dela condicio seruil / axi com quant al/
 gu contracta d matrimoni ab alguna catiua crehent esser li
 berta e axi per lo contrari / daltra manera es quant algun ca
 tiu contracta ab alguna catiua la qual creu esser liberta / lo
 tal matrimoni te loch molt mes fort val si contracta lo seruet
 ab liberta e creu aquella esser catiua secundus. ray. ⁊ thonia
 ⁊. jnn. votum Sia fet solament vot de religio / o castedat per
 professio expressa oracita feta adalgu dles aprouades religi
 ons tal vot solèpne enpedex lo matrimoni ques p fer el röp /
 apres de fet. vt in capitulo qd votum de vo. ⁊ vo. redép. li. vi
 Aximater es quant aura fet vot per acceptar los sagrats or
 dens car tal cars enpajal matrimoni de no ferse el röp apres
 ques fet. vt in capitulo rursus extra qui. cle. Ultra aço enla

Vn cars y en laltre encorren sentencia de excomunicacio. Sia
 tractat matrimoni. De apres auer fet vot simple de castedat
 o dentrar en religio te lo matrimoni. vt in capitulo q̄ votuz
 de relig. li. vj. z. jo. de. bu. in capitulo meminim extra qui. cle. vñ
 votum set secundum ricart in quarto distincio .xxxviii. arti/
 culo. vij. questio p̄ma. Primer aquest tal pecca mortalment
 incontractando secundo post contractum consumando. Per
 quant encara aell li es licit de no consumarlo si vol entrar en
 religio concorda agi lo escot/ dient y ajustant que encara pec
 ca mortalment de apres la consumacio tantes vegades quã
 tes requir lo deute jatsia sia tengut detornar / ara sia exhibit
 expressament o enterpretatiua per que en altra manera molt
 carregos feria ala muller si fos mester tostemp claramet de
 manarlo concorda sant thomas arimatex Estes coses enten
 esser veres si ja nos dispensat ans del matrimoni contractat
 per papam detrahendo z exhibendo dbitum o apres de ja cõ
 sumat per copulã de exhibendo. La qual dispensacio pot fer
 lo bisbe/ari cõ. no. jo. an. z. an. de. bu. in. c. rursus extra q̄ cle/
 rici. Ajustay encara q̄ lo qui tractat matrimoni apres dl vot
 simple de entrar en religio que sila muller moria primer es tẽ
 gut dentrar en la religio / segons. jo. mo. z. jo. an. in capitulo
 q̄ votum de vo. redẽ. li. vj. in noue. z. mercu. z. gemi. ibidem
 z vt notat. glo. fi. xxvij. q̄stio prima nupciarum z. archi. ibi/
 met. Si lo tenit vot simple de entrar en religio acõtractat de
 matrimoni ab altra la qual te fet semblant vot simple per q̄
 jatsia que mortalment aja peccat la hu e laltre / com lo matri
 moni tinga valor / no obsta que la hu ni laltre pugja exhibir
 lo deute per que la hu / e laltre lo pot tornar. Ans si algu a/
 gues votat ans dl matrimoni contractat de nunca tornar

si contengues pendre matrimoni / te lo matrimoni ni es ten-
gut de seruar .vt votum. no. glo. xxvij. questio prima de vi-
uis. ij. 7. archi. in capitulo q̄ votum. concordat dñs. an. de.
bu. in capitulo dudum de. conuer. cōiu. La parentella es en-
tres maneres ço es spiritual. Carnal. Legal. Qualseuol de-
stes deffal matrimoni ja fet y enpedex lo per fer. La parente-
la spiritual es vna propinquitat prouenint de sacrament de
regeneracio spiritual / qui es dita cōpaternitat per catefisme
baptisinal per confirmacio los quals enpedexen / e rompen
lo matrimoni. La catefisme es vna instructio de vna fe de veri-
tat a pendre / e obseruar ala qual fe tots son tenguts enpedex
lo matrimoni que sta per fer mas no romp lo fet. vt in capitu-
lo per catefismum. decog. spi. li. vj. 7 ibi per. archi. 7. jo. an.

Per lo baptisime es feta. vna parentela spiritual en tres ma-
neres / ço es batejant / tenit / elleuant / per lo primer acte ço es
enpedex entrel preuere batejant / o altre home / e la donzella
batejada / entre la dona batejant e lo fadri batejat / entre lo
home batejant e la mare del batejat o batejada / entre la do-
na batejant e lo pare del batejat o batejada / entrel batejat / e
la muller del marit batejant primer coneguda / entre la bate-
jada e lo marit d'la dona batejant primer conegut / entrel ba-
tejat e la concobina del home batejant primer coneguda / en-
trel batejat e lo concobinari dela dona batejant primer con-
egut / entrel pare del batejat e la muller o concobina del bate-
jat primer coneguda / entre la mare del batejat e lo marit / o
concobinari dela dona batejant. primer conegut empero lo
que e dit dela paternitat esser posada per acte de fornicacio /
tenet thomas in quarta distincio quarta primo articulo. iij.
questio secunda ad hoc. xxxij. questio. iij. cc. vbi dicit. q̄ ade-

ret meretrici vnum corp⁹ eficitur. cum. ea. 7. xxx. questio. iiii.
 siquis vn⁹. glo. hugolini. hoc idem tenet. jnn. in capitulo mar
 tinus. extra de. cog. spi. Pero jassia que altres tinguen lo cō
 trari a la primera opinio es de aderir / o cōsellarsen ablo sant
 pare. Entre la batejada els fills del batejant indistintament
 vt supra Entrel batejat e filles del batejant / segonament per
 lo batisme se cōtrau vna compaternitat tenendo go es entrel
 tenint lo home / e la fadrina tenguda / entrel tenint la dona e
 lo fadri tengut / entrel tenint lo home / e la mare del tengut o
 dela tenguda / entrel tenint la dona el pare del tengut o dela
 tenguda / entrel fadri tengut e la muller / e concubina del te
 nint primer coneguda. Entre la fadrina tenguda el marit cō
 cubinari dela dona tenint primer conegut. Entrel pare del
 tengut e la muller o concubina del tenint primer coneguda /
 Entre la mare del tengut e lo marit / o concubinari dela do
 na tenint primer conegut / ara sea tengut mascle com dona /
 Entrel tengut e les filles dī tenint. Entre la tenguda els fills
 del tenint indistintament. vt supra Lergament es adquirida
 vna compaternitat pariformiter leuant / e tenint entre les ma
 teres persones / jassia los altres doctors cōprengué aquests
 graus mes breu posant aquells / alguns mes alguns méys
 per quant dominus. an. de. bu. in capitulo martinus. Ne po
 sa. xij. 7. jo. an. xx. Ari coz alli recita dominus. an. Yo enipo
 o e posat a ço mes especificat ama intelligencia. E nota que
 jassia quel leuant el tenint al batisme no tocas la creatura de
 industria mas sols los draps en los quals la creatura esta en
 bolicada yfes a ço per no voler contractar tal compaternitat
 pero ell la fa axi com nota larchi. jo. an. ingeni. capitulo. fi.
 de cog. spi. li. vj. E axi mater de aquell quis a costa / a tenir /

empero no respon per que no contracte tal conpaternitat pe
 ro contractala. vt no. collec. e. ti. Confirmacio. Per lo sagra
 ment dela confirmacio en doble acte se adquerix la conpater
 nitat. o parentella spiritual no sols enpedex mas romp lo fet
 per querirse en confermanto e tenintlo / quant al primer ac
 te es adquerida tal parentela de paternitat spiritual entrel
 confirmant el confirmat o la confirmada / entrel confermât
 el pare e la mare del confirmat o confirmada. Entrel confir
 mat els fills / e filles del confirmant. Entre la confermada / e
 fills / e filles del confirmant. Entrel confirmat / e la muller / e
 concubina dl confermât primer coneguda / entre pare / o ma
 re del confermat / o confermada / e la muller / o concubina del
 confirmant primer coneguda. Enestes coses conclou al con
 fermant del qual es tractat en lo capitol nedum. de .cogna.
 spi. libro. vi. Quant al segon acte lo qual es contractat entre
 lo tenint lome / o la dona / e lo fadori tengut / o la dona. En
 trels tenints / el pare / o la mare dela tenguda / o tengut. En
 trel tengut / e la filla del tenint entre la tenguda els fills dl te
 nint. Entrel tengut / e la muller / o concubina del tenint pri
 mer coneguda. Entre la tenguda el marit / o concubinari dl
 tenint primer conegut / entrels pares / e mares del tengut / o
 tenguda / e la muller o concubina del tenint primer conegu
 da. Posat quel tenint sia mascle. Entrel pare / e mare del ten
 gut / o tenguda / e lo marit / o concubinari dela dona tenint
 primer conegut. La parentella natural / o carnal te tres spe
 cies ço es consanguinitat / afinitat / e publica honestat. La
 cõsanguinitat la qual es vincle dedues persones de vna ma
 texa linea per carnal conpagacio dels deualiants te tres li
 nces. La priera es dels ascendents los quals son pare / e ma

re/auia/auia/besauia/besauia/e axi successiuament fins adan
 La segona es dels deualants /los quals son fills/filles/ne/
 bots/nebodes/fills de nebots/e de nebodes/e axi successiu
 ment fins al darrer home. Entre ests ascendents /e deualan/
 nts/y ha prohibicio de matrimoni segons bon enteniment es
 perpetua /com te johannes andre in apparatus arbores de
 consanguinitat z afinitat. La tercera es dels collaterals los
 quals son jerna/jermana/ fills/o filles/del jerna /o jerna/
 na/y entre ests dura la prohibicio fins al quart grau dela so
 ca inclusiue /o separat. vt in capitulo non debet de consangui
 nitat z afi. Basta que vna deles mares aja passat lo quart
 grau jastia que laltra encara nos aja ajustat adaquell pero
 sera enlo primer/segon/o tercer grau per que de quant grau
 la persona es mes apartada dista dela cocha go es del comu
 pare tant dista de qualseuol altre per altra linea descendent
 dl mateu. vt in capitulo quod dilectio. z capitulo. fi. c. titulo.
 E ali plenament per la glosa z doc. de .afi. z publica hone/
 state sera dit dauallen sos lochs. La parentella legal es vna
 ciuil propinquitat legalment introduida /yes contractada
 per adopcio /e per arogacio esta enpedex lo matrimoni que
 esta per fer/e romp lo que ja es fet segons la mes vera senten
 cia dls doctors. extra. e. capitulo primo. Aço en tres maneres
 Primo entrel pare adoptant /o arogant /el arogat /o ado/
 ptat/ fill/o filla/ nebot /o neboda /agi tostemps enpedex /e
 romp per quant lo pare adoptant/ no pot contractar de ma
 trimoni ab la filla adoptiua /o ab la neboda /encara apres
 dela mancipacio. xxx. questio tercio septimo. diligere. Segon
 nament entrels collaterals axi com entrels fills naturals/
 e legitims /e adoptius /Agi enpedex durant la adobcio /e

no mes. extra. e. capitulo vnico 7. xxx. questio. iij. post suscep-
tum. Y atsia que alguns diguen al dia de huy entrels damunt
dits no esser negun enpediment. La mes segura sentencia es
la que damunt edit la qual encara tenen. hosti. 7. guil. inspe.
. e. titulo. Los fills adoptius be poden entre si tractar ma-
trimoni licitament. vt no. glo. in. d. capitulo vnico. Concor-
da en ago dominus. an. de. bu. abla glosa e ablos doctors co-
munament aci parlant / ço es quels fills adoptius be poden
entre si contractar de matrimoni. Tercerament entrel adop-
tant e la muller del adoptiu y entrel fill adoptiu / e la muller
del pare adoptant ago tostemps enpedex lo matrimoni. isti.
de nupcijs. s. prima 7 secunda. Exi com noten los doctors
moderns. d. capitulo vnico crimen. Tres son los crims e pec-
cats los quals no sols enpedexen lo matrimoni per fer mas
encara lo que es fet. vt in capitulo trasmisse. extra de. eo. qui
cõ. La primera cosa es la pensa sobre la mort de algu ab ani-
mo pensat de contractar matrimoni abla muller de aquell a
ra sia lo marit lo qui aja mort la propria muller ab intencio
de pendre per muller la que era muller del que ell mort aura /
ab tal intencio / ara sia dona la que aura mort la muller de al-
gu ab intencio que ella se casaria ab aquell viuudo. Es entes
lo matar no sols de propri acte mas de consentiment / o de cõ-
sell / auxili. Fauor. Manament. Ordinacio. O participacio.
O de qualseuol modo sia seguida la mort tal pensa enpedex
e destroex lo matrimoni per si. Y atsia noy aja entreuengut a
dulteri ago segons. jnn. 7. hosti. Altres dien es ver quant los
dos an concorregut en la mort de tal en altra manera es qnt
sols la vna part a tal pensament tengut per acte / o per cõsell
o senblant per que lauors no enpedex sens adulteri / e ago es

lo que te. en rri. boyci. in capitulo. fi. extra de. eo. qui duxit in/
 ma. quam. po. per adul. 7. jobannes. an. in capitulo prima d
 conuersi. in. fi. in nouella 7. collec. ibidem. ricar. 7. esco. i. quar
 to distincio. xxxv. Esta opinio es la mes segura y mes vera e
 pus comuna. Lo segons cars es la fe dada adulterament ço
 es quant dos ligats per matrimoni per si arals dos ara sols
 la hu sia casat per legitim matrimoni e apres ells se prometē
 ab sacrament / o p fe que apres la mort de los marits / o mu/
 llers o muller que ells se pendran e viuran com a propri ma/
 rit e muller per que o ara ans dela predita promissio o apres
 vinga la pullucio adulterina enpedex e destrux lo matrimo
 ni. vt supra. iij. prima questio prima si quis viuente 7. in capi
 tulo super eo. 7. capitulo cum herent extra d. eo. qui duxit mi
 na. Lo tercer es si de fet scientment a contractat de matrimo/
 ni e viuint la hu dels dos marit se aja seguit adultera comit
 tio entre ells / ara ans del contractament ara apres. vt in. d.
 capitulo cum haberet 7. in capitulo significasti 7. capitulo ve
 niēs 7. capitulo. fi. e. ti. Dela sola promesa ab la adulterina pol
 lucio / e si enpedex o destruxca varies son les opinions / mi/
 ral ricart in. iij. distincio. xxxv. articulo. iij. questio quarta yl
 scot vbi dicitur cultus disperitas. So es / quant lo fel contra
 cta ab linfel / a xicom es lo iubeu / o mozo no te lo matrimoni
 per quant es prohibic de dret diui. exo. xxxiiij. 7. de vtero. viij
 7. xxviiij. questio prima. s. ex hijs. 7. capitulo. caue. En altra
 manera seria. si fidelis contrahit cum heretice. Per que enca
 ra que peque si scientment / a contractat tal matrimoni / no p
 a ço es de trencar. extra de diuor: quanto. 7. per ricar. 7. per te
 ologos. iij. distincio. xxxix. Es engut pero lo fel apartarse
 del heretich. ex precepto. O per lo contrari si en pales crim de

heretgia pseuerava. vt in capitulo primo quemadmoduz de
 jure jurando. Forza o violencia / o temor enpedex matrimoni/
 ni questa perfer / e romp lo que es fet . vt in capitulo cum locū
 ⁊ in capitulo consultacioni extra despō. Pero tota forza / o
 temor no enpedex ni romp matrimoni / per bon nota que en
 dos maneres es dita forza de matrimoni ço es absoluta ques
 fa per forza e esta exclou totalment lo consentiment dela vo
 luntat enla qual no cau forza / altra forza es que es dita con
 dicional / esta es feta per temor de algun mal de part de fora
 e consent encara dedintre y axi noy consent niu vol simpla
 ment mas precehint causa y en pellint / e juxta ago es desaber
 que algunes coses son enles quals noyes requerida nua vo
 luntat de cascu ni ab calitat de libertat en senblant por . ipso
 jure non inficit per quant la voluntat forçada voluntat es.
 xv. questio primo merito. Algües coses son enles quals si re
 quir la libera voluntat ab qualitat de libertat / e lauos la vo
 luntat forçada com no sia voluntat libera. inficit. xv. aucto
 ritatem. xxij. questio. iij. inter cetera ⁊. xxxij. questio. v. noti
 ficasti alias significasti ⁊ ibi p . glo. Los cassos enles quals
 es requerida la libera edirecta voluntat. ponit. glo. in capitu
 lo abbas extra de hijs que vi. metus ne cā fiunt ⁊ in. d. capi
 tulo significasti. Dels quals lo primer es lo matrimoni . vt in
 capitulo cum locum ⁊ capitulo consultacioni. ⁊ capitulo gē
 ma ⁊ capitulo. si. despon. Car enla causa matrimonial qual
 seuol por justa que pot caure en constāt marit entrevinga / o
 per culpa del contractant si suol nolo matrimoni fet nos te ni
 es obligat aquellqui ago fa encara que jure los altres cassos
 mira agi ço es. in. d. capitulo abbas. Quines coses ajē de por
 tar juxta la por creant excusacio / e lo consentiment excludint

no. glo. in capitulo cum dilectus extra de hijs que vi. metus
 ve causa super verbo nec metum mores. Dels quals lo pmer
 es lo orde sagrat per que lo que es ja ordenat in sacris axi cō
 subdiaca lo qual enpedex de contractar matrimoni si es con
 tractat deu se desfer. xxxij. distincio si quis eorum ⁊ capitulo
 de illo. ⁊ extra qui. cle. vl' vo. capitulo pmo. ij. ⁊ capitulo rur/
 sus ⁊ per totum. De que si defet contracta es excommunicat. vt
 in. cle. eos de consangu. ⁊ afi. ⁊ es fet irregular. vt in capitu
 lo secundo. ⁊ extra qui cle. vl' vo. Los grechs constitubits en
 sacres poden contractar matrimoni/ o be vsar de aquell que
 es fet vna vegada mas no poden altra volta contraure per
 que quant algu es ligat ad alguna muller encara que sols p
 matrimoni contractat per paraules de present aquella viuie
 no poden pendre altra. vt in capitulo licet desponsa duorum
 Jasia quel ligat per matrimoni sols per paraules de present
 contractat ans la carnal copula puga entrar en religio apro/
 uada. vt in capitulo verū ⁊ capitulo publico. de conuer. con/
 jugali. Encara que nou vulla la muller restant en lo mon la
 qual apres feta professio tacita/ o expressa entrar poza/ e no
 ans/ lauors poza ab altre home contractar de matrimoni.
 Si apres de contractat dit matrimoni. vt supra. La hu dels
 dos se aura absentat/ estant en regio longinqua/ no pot ab
 altre contractar si ja no era primer certificat dela mort del al
 tre. vt extra despon. capitulo in presencia. D'altra manera es
 deles sposalles desdeuenidor. vt in capitulo de illis .e. titulo.
 Quant sia dit certificat. no. glosa in capitulo quoniā frequē/
 ter .s. si autem. extra vtlit. non conte super illo verbo presus/
 matur. La honestat publica es vna propinquitat ales spo/
 salles prouenint portant forza de constitucio dela sgleya pro

pter eius honestatem secundum ricar. in quarto distico quarta primo. Quant algu d'ochs contracta desposalici ab alguna dona nat deaquells spofaliciis vna justicia de publica honestat enpedint / e rompent lo matrimoni en lo primer grau fins al quart ço es que degun parent del spos no pot auer a quella sposa per muller ni deguna altra cosina d'la sposa pot auer aquell spos en marit fins al quart grau. despon in .pu. continebatur .z capitulo inuenit z capitulo ad audienciam extra d'spon. Aquestes paraules son veres fils spofaliciis son vers ço es sens condicio ofenblant jastia en altra manera sié ab deguna raho de consanguinitat ni afinitat / o de qualseuol altre enpediment / sols que no sien ab neguna raho de cōsentiment per que lauos negun enpediment / hi es exit .vt in capitulo vnico. e. titulo libro. vj. in glosa. xxvij. questio secundo / si quis desponsauerit uxorem z ibi glosa z. archi. Si empero y adupte del consentiment ço es sols contractans y ajen veramen consentit be es nada la publica honestat extra despon. inuenit super verbo dubia z no. ricart vbi supra .jnn. extra eo. ad audienciam aquesta materia tracten molt be dominus andrea de .bu. in decret capitulo inuenit. z johannes an. in capitulo primo despon .pu. libro. vj. in nouella. Si sis afinis. Afinitat es vna propinquitat de persones de copula carnal prouenint afreturejant de tota parentella secundum gofredus. Es contractada de acostament matrimonial e fornicari .xxx. questio quarta capitulo si quis vnus .xxij. questio .iiij. capitulo in eo. xxxv. questio .iiij. capitulo nec eam z capitulo de incestuosis .z capitulo .extra ordinaria. Y dura fins al quart grau inclusiuament sols en lo primer grau da finitit / axi com si joban acontractat de matrimoni ab maria

tots los parèts de jobā son dits afins de maria en aquell grau q̄ son dits cōsanguinci al dit jobā y tots los parèts de maria son dits parèts afins al dit jobā en aquell grau q̄ son ala mateixa maria / aquells empo q̄ son dits parèts p̄ aqust nom de cōsanguinitat ninguna afinitat tenē entre si. vt infra. ⁊ supra de confan. ⁊ affi. Si forte cohire neq̄bis. En la potēcia d̄l acte quis diu coitus es vn vincle de anima / o de cors / o del hu e del altre per lo qual algu es impedit esser mesclat ab altri carnalment. Les species desta impotencia principalment son dos / La primera es natural / axi com la impotencia del fadri / o la frigiditat del vell o la frigiditat dela propria cōplexio / esta si es perpetua axi com en lo fret no sols enpedex lo matrimoni entre los contractans / encara dessa lo que ja es fet .xxxiiij. q. i. c. i. ⁊ c. laudabilem extra. de fri. ⁊ male. Si es tēporal axi com en lo fadri es tant enpedex quant dura en aquell dela impotencia natural / que es lo vell. diu la. glo. i. c. qd̄ sedez Que be pot contractar. vt in. l. Sancim⁹. c. de nup. ⁊. xxij. q. i. nupciarum La segona es accidētal axi cō la castracio en lo home ela destructio dela mare en la dona / o qualseuol indisposicio en la dona per a concebre / o algun comu impediment per malefici deles quals coses los drets sobre allegats es agut ecclesie vetitum / per aquesta paraula son prohibits los matrimonis que son dits clam destius dels q̄ls es agut. extra de clam de. despon. c. ij. ⁊ c. cum inibicio ⁊. xxx. q. v. Et tots los altres matrimonis contra l'entredit dela sgleya contractats / ab tot q̄ls cōtrafahents adaq̄st precepte pequē mortalment mas lo matrimonis te e no es romput. Nec nō tps feriatū / juxta les q̄ls paraules nota q̄ls matrimonis son phibits d̄la primera dominicia d̄l aduēt fins apres d̄ epifania segōs ricar. i. iij. di.

xxxij. ar. v. q. i. **E** d'la dñica d'la septuagesima fins ala octa/
ua de pasqua iclusiue. **E** tres dies ans d'la ascensio fins ala oc/
taua de pētecostes exclusiue. xxx. q. iij. nō oportet. ⁊ trib⁹ .c.
sequētib⁹. ⁊ extra de ferijs. c. capellanus. **E**n tots ests temps
no es vedat ni phibit de cōtractar de matrimoni axi coz son
encartamēts spofalics p quāt estes coses en q̄lseuol tēps po/
den cōtractarse. vt in. d. c. capellan⁹. **E**mpo es phibida tota
solēpnitat nupcial el acte de cōplimēt de carnalitat /enlo pri
cipilo liuramēt d'la sposa en casa de son spos /ylo trespassant
qualseuol destes tres coses pecca mortalment. **S**i apres d'les
nues spofalles per paraules desdeuenidor fia contractat se/
gonament ab altra per paraules desdeuenidor /apeccat mor
talmēt / per aço no son soltes les primeres spofalles encara q̄
les segones fossen ab jurament confermades si ja noy agues
seguit carnal copula ab la segona. extra .e. is qui. ⁊. capitulo
si inter. **S**egons ricart vbi supra ⁊. hosti. ⁊ dñs. an. de. bu. in
capitulo sicut ex lris. e. ti. **S**i p̄mer acōtractat desposalles ab
alguna ab paraules desdeuenidor / e apres ab altra p parau
les de present ja sia que per la segona sien soltes les primeres
desdeuenidor encara que fossen per jurament afermades pec
cat amortalment. extra. e. si inter. et. c. sicut. ⁊ dñs. an. de. bu.
E si de apres auer contractat matrimoni per paraules de p̄
sent acōtractat ab altra per paraules de present apeccat mor
talmēt el segon matrimoni no val encara que fos cōsumat /
es mester tornar al primer si ja no aquella ab la qual primer
auia contractat de matrimoni per paraules de present no en
tras en religio aprouada e alli fos professa / o quel papa y di
spensas de causa rasonable lo que pot fer. extra de cōuer. cō/
ju. expu ⁊ ibi. glo. dñs. an. de. bu. ⁊ doctores comuniter. ⁊ in

capitulo ex parte secunda ⁊ de diuor. quanto ⁊ ricart i quar/
to distincio. xxvij. articulo. iij. questio. iij. ⁊ omnes comuni.
Sia contractat lo matrimoni ab intencio deguda go es ab i/
tencio de pcrear e de seruar la fe e de cōtractar la inseparable cō/
junctio de les dos voluntats p quāt sense estes coses lo matri/
moni nos pot fer be. xxij. q̄stio. ij. oē. v. glo. guil. Pero diu q̄
si algu cōtracta de matrimoni ab intencio de adulterar no te/
lo matrimoni si ja ago no sia deduit en pacte. archi. diu in. d.
c. omne. Que si algu ptracta matrimoni sens intēcio de auer/
creatures /o sens intēcio de seruar la fe entre ells dada empo/
no ab intencio de esquiuar la criaso /ni de rompre lo fe la ma/
trimoni es bo. Si directament contracta matrimoni ab iu/
tencio de esquiuar crianga /o de rompre la fe en est cars no tel/
matrimoni. xxxij. questio. ij. ⁊ extra de cōdi. ap. c. fi. En lo bo
lo animo del sacrament to temps es necessari p que sens mu/
tuo consentiment sia de substancia dl matrimoni. despo. tua/
nos. ⁊ capitulo cum aput. Ricart vbi supra. Di. xxxij. ar. scdo
q. i. Molt be diu per vna distincio. Si sab ell esser excomuni/
cat de maior o menor excomunicacio / contracta de matrimo/
ni a peccat mortalment / y tal matrimoni la excomunicacio lo/
separa dels sacraments. Si algu estant en peccat mortal cō/
tracta matrimoni mortalment pecca: en la bun cas e laltre be/
tel matrimoni. extra de. eo. qui duxit matrimonium. capitlo
significasti. el abbat. Ari mater. Si apres de esser cōtractat
lo matrimoni per paraules de present ni ans /o apres dela
consumacio / aconegut carnalmēt alguna parenta quis diu
consanguinea de part de la muller en lo quart grau /o dels
altres /no pot sens peccat mortal e regir lo deute. extra de. eo
qui cognacio consanguinea vxorem sue capitulo primo / ⁊

si. Sino sia en ell dispēsat ari cō.no.jo.an.ī.c.ij. 7.c.trāsmisse
 7.c.tue.c.ti.dñs.an.de.bu. Arimatex es tengut de tornar lo
 deute. Si essent esposat se amolt relaxat ab la sposa ab paraules
 les pmouēts alacte / o ab tocaments defonests ensemps puo
 cantse p q̄ en tals actes de facil poden occorren molts peccats
 mortals / maiormēt si es stada la volūtat desordenada: o per
 tals tocars e paraules alabu / o alaltre venia pullucio 2o q̄
 ab la sposa viu menja e dorm e la conex carnalmēt / e no vol
 voir missa sens rahonable causa nos de absoldre ne de cōbre
 guar p quāt esta en mortal peccat Sia conegut la muller car
 nalmēt ans d'la benedictio nubcial d'la q̄l es agut .xxiiij. di.
 c. si. Mortal es. fm̄. gual. Abon es tal cōsuetut fer dada bene
 dictio / si nos fes ab dispēfatio d'el bis be p justa causa. Arima
 tex di si serā dexades algūes altres solēpnitats q̄ son acostūa
 des en lo matrimoni. goff. 7 ricar. nō. collec. extra despō. c. i. v̄
 subdit. albert. Diu q̄ aq̄st parlar es molt dur / e a ço matex es
 vist tenir dñs. jnn. 7 dñs. an. de bu. Açi matex p q̄ la psuetut
 te força de ley o de retgla e la retgla o la ley no obliga almor
 tal sino continga precepte o phibicio. de. elec. generali. li. vj.
 Si lo marit aura ornat la sposa de vestidures e joyells d'pres
 vltra la sua cōdicio e la porta a la casa ab grās despeses pom
 pes / e ornamentals vltra son estat e cōdicio a peccat mortalmēt
 segōs la q̄litat d'el etces. Si ab deguda itēcio aconegut la spo
 sa ab itencio de auer criaso p raho de tenir fruyt q̄ puga lo ar
 adeu e tornar lo deute no es degun peccat ans es meritori se
 gōs tots los doctors d'el p̄mer es agut de p̄mo. ti. v. volo juni
 ores nubere filios pcreare 7c de. ij. i. corin. vij. dicif v̄roxi vir
 debitū reddat. Si p causa de remey o p causa desquinar for
 nicacio no sols enll mas en la muller es venial peccat ab que

de efecte a qui faga essent casat lo q̄l ab ella axi faria si la mul-
 ler no fos aço es mortal segons ricart .iiij.di. xxxiiij. ar. q. iij.
 Concorda sant thomas aq̄i mater Sia conegut aquella per
 causa de delectacio carnal /o per causa de faciar sa cupidicia
 lauos si tal libido preue ala voluntat per fragilitat /o enfer-
 metat dela carn /per aço es cercada la cõjugal delectacio sots
 deu /dich que lamor de deu sia preposada adaquella delecta-
 cio aço es tanbe venial. jatsia que no sia fet per les tres sobre-
 dites causes. Si preue aquella libido dela volũtat que es des-
 sig carnal axi com vsant de coses caldes e semblants excitant
 en si mater los mouiments dels carnals desigs p la facietat
 dila delectacio aço es prohibit e illicit segons alexãdre dales
 en la .iiij. part. di. xxxvi. E axi es vist ser mortal cõcorda .ray.
 ⁊ vgo. Sia conegut sa muller aplicant lo anim y l apetit del
 liberat per a altra muller es mortal Sia conegut sa muller p
 la corporal sanitat principalment no es excusat de peccat se-
 gons sant thomas in .iiij. di. xxxij. Sia conegut sa muller fo-
 ra del natural vrell es mortal segons alexandre vbi supra.
 Y axi tots los doctors. ar. si proles generari nõ potest .xxxij.
 q. vij. c. adulteri. Sia vsat ab sa muller en la costũat loch na-
 tural pero per part detras /o damunt ell /o de qualseuol ma-
 nera que es contra lo comu natural segons alexãdre de ales
 es mortal /e tant mes greu quant lo acte es mes apartat del
 natural modo. Albert y sant thomas in .iiij. di. xxxij. Diẽ que
 tostemps no es dit mortal segõs si /algũes vegades pot esser
 senyal de mortal concupiscencia /ço es quant aells no basta
 lo modo de natura ordenat. Pot esser dit per concordia dics
 opinions que si lo marit e muller carnalment se acostẽ no ab
 modo natural mas seruat lo vas degut /aço fallen ab degut

da causa de subsistència mas per causa de sola voluntat mortalment pequen/maiorment en los dos darres modos /sis a costen per alguna causa encara que de tot no sia sufficient per que sen seguexca a follament algu /enest cars millor es abstenir sen son de peccat mortal escusats: o per ventura de venial en los primers modos si ja no langassen la sement foral loch natural lo que seria mortal concorda. ray. En la sua glosa. Sia vsat ab sa muller tenint de son temps mortales y prohibit. leuitici. ij. Per quant se acostumen dengedorar creatures lebroses e morbofes /axi com. no. archi. di. iij. ad eius. Encara que juxta ago sien varies opinions: prou sufficient apar la opinio de sant thomas i. iij. di. xxxij. Non diu que si lo flux menstrual es innatural e inordinat e quasi cōtinu no es prohibit de acostarse /mas si es flux natural es prohibit la uors acostarse carnalment. Si lo marit scientment se volra acostar a sa muller ella loy deu vedar ab pregaries /e si ignorantmēt se vol acostar a sa muller estāt ab flux natural /la muller deu fingirli alguna enfermetat /e si no vol cessar d'la tal fantasia es tenguda de aderir a sa voluntat / segons alexandre dales deu axi conentent que sia home que per ella negar loy ell iria fornicant de ga o della /en altra manera no ans pecca mortalment si nou fa. vt supra /ago mater es quant ans de la purificacio /o demane apres del part. Si en lo temps del prenyat lo marit requir ala muller si es perill de afollar se segons alexandre nou deu fer concorda. guil. Si en les solēpnitats /e de junis lo marit /o muller se volen acostar per acte de carnalitat es prohibit. i. cor. vij. Dich que enest tēps la muller no pecca si ret lo deute a son marit per força /qui demana per alguna enfermetat /o concupiscencia portat sens menyspreu del

temps o de la ecclesiastica exortacio es escusat segons sant thomas els altres comunament / la glosa sobrel .c.i. xxxij. q. iij. Diu que en estos dies per causa de faciar la cupidicia carnal lo marit acostarse a sa muller es peccat mortal en los altres dies es venial / mira la glosa plenamet. Si la hu dels dos requir ala part altra axi la hu com laltre es tengut a daço .i. cor. vij. Lo marit no sols es tengut de acostarse ala muller que expressement o per senyals significa al marit ques vol aell acostar / si loy denegua sens legitima causa la hu alaltre pecca mortalment segons los doctors. Pot la hu alaltre negar licitament si ans de dos mesos apres de auer contractat lo matrimoni lo marit demanal deute natural ala muller .xxvij. q. ij. institutum. Segons sant thomas e alexandre .xx. Es tégut la hu alaltre dacostarse / qui publicament o amagada esta en adulteri no es tengut de darli lo tal deute / ni en loch pales / ni sagrat per lescandel quen poria exir entrel proisme segons alexandre / ne si probablement conegues algun noument poder ne exir a sa propria persona / o de la muller o dl que te en lo ventre / negar la hu alaltre o per ira / o indignacio axi com souit se acostuma no son escusats de mortal peccat. Si en neguna qualseuol manera lo marit sesquiua acostarse ala muller p q nos enprenye axi mateix dich de la muller mortalment pecca. Si la hu dels dos casats del altre en l aduleri publicament stant requir lo deute o loy torna es mortal peccat segons la openio dels doctors .xxxij. questio .i. c. i. 7 sequentibus. Si lo adulteri es amagat juxta ago son diuerses opiniens dels doctors deles quals vide .ri. i. iij. di. xxxv. ar. i. q. ij. ¶ Del que te cura de familia. Si sap esser excomunicat per lo dret / o per lo jutge / o aja participat ab algus excomunicats pot ser mortal.

o venial. vt in. c. p̄scedenti. Si lo marit viu de les coses licita
ment adquesides e de la substancia per si o per los seus prede
cessors licitament adquisida governa sa familia / o sia agut
lo dot de vsures mirau. vt supra en lo manament sete. Si lo
marit a amat sa muller e degudament se agut ab ella: o si per
lo contrari la amenyspreada / o de aquella es stat celos / o so/
spitos demesiadament / e si facilmente la abatuda / o si sca ab/
sentat molt temps della sens son liberal consentiment / o sens
causa constrenyent mortal es. Si los fills e filles aja fet bate
jar o confirmar / en sos temps deguts e si per gran dilatacio
o causa sua / o negligencia algu lin sera mort sens bap̄tisme
mortal peccat es. Si lo marit no prouehex a les gr̄as necessi/
tats de sa muller / o fills / o dels seruents per auaricia major/
ment en les enfermetats mortal es. i. thi. v. qui suoz mar. Si
lo marit adonat diligencia / e regiment que la muller / e fills
e cōpanyes virquen virtuosament eguarden los manaments
dela sgleya maiorment dela confessio. Comunio / dl hoir mi
ssa en diumenges e festes manades / dela honestat de vida / o
semblant. Sia nodrit diligentment sos fills de doctrina / e bo
nes pratiques los a informat / iuxta les quals coses si notab/
lement aura fallit mortalment a peccat. Sia consentit / o pro
curat que sa muller e filles siē anats a dances / balls / e altres
coses mūdanes / o que portassen vestirs e tragos de vanitat:
es fet participant de tots los peccats de aquells. ro. i. Sia de
strob̄it lo dot dela muller sens sa libera voluntat per que no
pot. extra. de dona inter virū ⁊ vxo. p̄ v̄ras ⁊ de emp. ⁊ ven.
peruenit. Sia paguat les decimes de les heretats / o p̄sonals
ales quals es tengut en dos casos ço es hon es tal cōfuetut /
e indigencia de ministres de deu / als quals segons la ley de

gr̃a es de subuenir / e segõs alexãdre d'ales in. iij. parte. su. di.
 lv. ar. i. Si la muller / a amat a son marit / e si es estada obedi
 ente subiecta en les coses licites cõ es tẽguda ep̃b. v. mulieres
 vir] suis subdite sint sicut dñõ qm̃ vir est caput mulier]. xxxiiij
 q. v. est ordo ⁊ q̃tuor capitulis sequẽtib⁹. Si la muller es esta
 da irreuerẽt / e mal responẽt al marit / si menysprecat aq̃ll la p
 uocat ab ira / o blaffemia de deu / o dls sants mortalmet a pec
 cat / sabent la prõritut e mouiment de aq̃ll. Si es estada irre
 uerẽt a son fogre / o fogra / o parẽts / o cunyats / e aja mal trac
 tat a daq̃lls mortal es. Si ella no a volgut seguir a son marit
 trãsportãt la casa de vn loch en altre mortal es / al q̃ es tẽgu
 da si ja no cregues que ell la volgues posar aguãay / o duptas
 d'la mort / o q̃ ell anas vagamũt p lo mõ / dl qual esta plena
 riamẽt. extra. despõ. de illis ⁊ de. cõiu. lepro. c. i. ⁊ ibi dñs an
 de. bu. ⁊ alij doctores. Sia agut son dot de vsures / o a consu
 mit dls bens dl marit mal adquisits es tenguda / a restitucio
 ari cõ es dit en lo manament setẽt. Sia engendrat fills d'adul
 teri o si aura supposat alguna creatura per fill / o filla mala
 ment / q̃nt al p̃mer cars es obligada de satisfier al marit de to
 tes les despeses fetes en tal fill putatiu vltra mortal peccat /
 o als here⁹ de aquell si mort sera p̃mer q̃ ella. En lo segõ cars
 si de consentimẽt del marit / ella aura suposat aq̃ll fill / o filla
 putatiu absoluta es la muller / si ignorãto lo marit tal aura fet
 es tenguda a restitucio. vt supra. No es tẽguda en qualseuol
 manera reuellar tal crim a son marit ni a son fill d'adulteri / o
 suposat segons escot i. iij. di. xv. q. ij. Allí allega de bones ra
 bons. Si voluntariament se aprocurat de afollar. ⁊c. Alma
 nament sinque es. Si com podia no a volgut alletar sos fills
 propis e nodrir mortal es. Si fa pellat la cara ab gomes / o

semblant / ni si sapofat algũs cabells fictes per afaytar / o sen/
 blant / aço pot ser mortal o venial segons la intencio ol excess
 Si vfa / o avfat / de vestidures ab tragos nous e pomposos
 desonests e illicitis per al seu temps e cõdicio. Sia ocupat grã
 temps en afaytar se / e hornarse illicitamēt per q̃ millor puga
 esser discernit entrels ornamentals licits dls illicitis ço es entrels
 ornamentals de vestidures e de embelliments fictes com son ca
 belleres fictes crèches / colors / cobes e senblāt / los ornamentals
 fictes no podē esser fets sens peccat segõs sant agosti. c. fuca/
 re. de. cõ. di. v. Segõs sant thomas no es peccat tostēps / aço
 ī scõa scõe. q. xvj. ix. Lo q̃l nota. jnn. c. i. extra. ne. cle. vl. mo.
 Mas cõ es fet en mēspreu de deu q̃ altra cosa es fingir la bel
 lea en la cara lo q̃ no es licit / altra cosa es amagar algũa tur
 pitut dla psona ab algũes coses extrĩscques puenits de algu
 na enfermetat lo q̃ es licit segõs lo apostol. i. ad cor. xij. q̃ pu
 tam⁹ ignorabiliora esse mēbra hys honorē abũdancioze cir
 cundam⁹. Lo hozamēt dles vestidures licit es segõs alexan
 dre dales super. xx. sen. vbi dicit. Que cosa es licita loz namēt
 de vestidures segõs la nobilitat dles psones e la cõsuetut dla
 terra e la dignitat de aquelles / segons les arts / e officis dema
 nera que sia delles absentia la concupiscencia carnal dcla vo
 luntat e escãdel al exterior en execucio / e ari per ests presupo
 sits dich que encara en les dones vergens senblāts ornamentals
 es peccat si per acomplaure als aspectes dels homens ho fan
 e per aconcupiscencia dcla carn / e per ço diu crisostomus in/
 quit / que si la dona se aura hornat / de vestidures / e asi les vi
 stes dels homens saura procurat extrema venjança sostēdra
 mas si aço es fet de vna laugeria / vanitat / o jactancia esti/
 mant que sis vestran molt be per que appareguen mes nos

bles e axi seran reputades a ço es peccat venial/en los casats axi mater /o entench a dir si per les sobredites causes se ornè per que senblantment pequen/pero sila dona casada se orna per que placia a son marit per que aquell no peque ab altra/ no es peccat. p̄mo. cor. vij. Per quant juxta esta materia son diuerses opiniõs per ço sant agosti ad possendo scriuít diu axi no vull que dels ornamentals de or/ o de vestidures tígues cuyta en prohibir la sentencia sino en aquells que no son casats/ niu desigen esser/ pensar deuen de quina manera placiè a deu que aquells que son d'l mon pensen les coses que aquell vol/ la muller pense en conplaire al marit/ e lo marit ala muller/ totes estes coses nota. jobã. an. i mercu. in regula ⁊ que fuit. de. reg. jure libro. vij. Si la dona es estada molt negligèt en les coses que pertanyen a son bon regimèt juxtal guouern de sos fills /e companya /e bona conseruacio dela casa. Si prouex a daquells axi en la sanitat cõ en la enfermetat /o per lo contrari. Si per mala consuetut a malabit a sos fills/ e als que son estats intermedis del matrimoni de son marit es peccat segons en lo precepte segon. Si lo marit/ o muller/ acorre git fills /o companya quant era niester /o a niens preat per que a da ço son tenguts en altra manera los peccats de aqlls seran inputats a ells. lxxxvi. disticio inferiorum ⁊. c. facientis Si lo marit/ o muller/ algun dia aura dat algun mal exm/ ple/ o escandel als fills o a la companya auèrse de foneitament en alguns fets/ o paraules en la p̄sencia de aquells/ o acostãt se carnalmèt ab les filles o consentint ab ells en les coses que son mortal peccat pequen mortalment. Si la muller ariaga dament /en notable quantitat a det dels bens de son marit a sos parents /o a altres persones /o a jochs /o en vanitats

cōtra la voluntat de aq̄ll / comet furt / e vltra mortal peccat /
 es tēguda arestitucio. Mas si amagadamēt pren res d̄l ma /
 rit essent ladre / o vsurer / ab itēcio efecte que sia restituit a son
 senyor es / escusada d̄l furt e d̄l peccat. ff. de p̄diti. l. bona fides
 vt. no. hosti. in. su. ti. de. pe. 7. re. s. q̄ pena. v̄. q̄d ergo. 7. collr.
 extra de. vsu. si quis. Molt mes es escusada si la muller acon /
 sentit / o participat en los bens de son marit de tal manera ad /
 q̄sits ço es p̄ furt / rapina / vsura / e senblant / a ço matez dich
 de aq̄lls q̄ p̄ altres p̄sones algunes coses an mal adquisit / e
 poden pendre de aquells fins en suma d̄la quantitat mal ad /
 quisida / a ço ignorantos los possehints coz p̄ força e axi resti /
 tuirla als qui es deguda / lo qual crech esser ver en for d̄la cō /
 sciēcia sino aparegues algun scādcl / entrel proisme / o perill
 de algūa infamia ala p̄sona ppria o perill ala ppria aia: per
 que si tal restituitor fos pres d̄l jutge ab sagrament p̄ tal coz /
 sa furtada facilmet / encorreria peccat de p̄juri / e si la muller
 quant sen ana de casa del pare apres furtiuament algūs bēs
 els aportat a son marit mortal es / y es tenguda arestitucio si
 ella ja per son dot aja agut sa legitima si ja de tal cars no ob /
 tengues del propri pare liberal remissio. Si p̄ ventura apres
 d̄la mort de son pare itestat ella ja essent casada sen aura por /
 tat alguns bens a son marit de la casa de sos jermans / de ju /
 re cōmuni no es tenguda arestitucio si ja no cōputada lo dot
 sen aja transportat vltra la contingent porcio de dot de tota
 la heretat paterna / o si ja no algun statut nupcial li contra /
 stas / o si no agues ans de la mort del pare renunciat ab jura /
 ment ala restant herencia paternal / p̄ que en tal cars de dret
 seria tenguda arestitucio. ¶ De la viuda Sia virtut
 en lo viduatge casta / e honesta segons tal estat requir. Si es

restada curadora /o tadora de sos fills /o filles per mort del
marit /per que si de tals bens /o fills /anual curat es tenguda
atot dan seguit /per negligencia /o culpa o decepcio. vt in .l.
quid quid. c. arbitrium tutele. Axi mater si notables almoyn
nes afet dels bens de aquells fills . Sia cregit per als fills cõ
tractes vsuraris /o illicitis es tenguda a obligacio axicom en
lo seten manament. Si per son dot no pagat arebut dels he
reus de son marit aliments o emoluments es tenguda a resti
tucio /axicoz en lo seten manament. Sia deposat son dot en
poder de mercader /o canuiador salua tostemps la sort prin
cipal trabentne algun profit dich que es vsura /axicom en lo
mater precepte. Si passant /ales segones nupcies /o fogint /
o apartantse de casa dl propri marit senaportat furtiuolmēt
dls bens dl marit o dls hereus vltra aquelles coses que aella
de dret peruenen vltra peccat es tenguda a restitucio Si per
la sepultura dl marit /o dls fills enles exequies adat alguna
cosa temporal simonia es maiorment si ya entreuengut algu
na conuencio /o pacte. i. q. ij. quarum pio. Pero si la persona
que dona aquestes pecunies per aquestes tals coses spūals a
celebrar sia persona simple seguint la pratica de sa patria /o
p ignorācia de tal manera parle /o si volgues aq̄lles cõprar /
appar lo fet d̄st q̄ piadosamēt sia de ĩterpretar go es queu aja
dat p vn modo de s̄gieya sera empo de amonestar q̄ mes da
qui auant nou parle neu fassa. ¶ Del p̄ncep o rector secular.

Entroguel p̄fessor segõs la condicció y estat daq̄ll
P̄no si sa vsurpat sens legitim titol algu regimēt /
o ofici /o dignitat /de ciutat vila /o castell p que tal
ati cõ atirà /e raptor es tēgut tot lo guany e sens /
e vtilitat /a d̄restituir /els salaris q̄ls seus oficials rebē d'alli

es rapina / y per ço tots son tenguts a restitucio si ja no tals
oficials entot cap o punt no fossen necessaris / e vtils per la
conseruacio dela cosa publica detals lochs / e tal tirà sens tí-
tol tostemps estan en figura de mal hom / y en mortal peccat
e tots los actes que aqll tirà son nulles vt. no. jnn. ⁊ domin⁹
an. de. bu. extra de elec. nihil ⁊ de resti. spo. in libris. ⁊ ibi ple-
ne per eos de hac materia tractatur. Si per si o per altri apo-
sat violentment les mans sobre les persones ecclesiastiques /
o religioses per que lo batent si sens obediencia del superior /
o encara per son manament y es lech es excomunicat. xvij. q
iiij. si quis suadente. Al lech es licit dependre / o tenir dema-
namēt de sos plats / o que estes persones tals ecclesiastiques
refrene / e aparte d'la injuria dls altres en absencia de sos pre-
lats equāt prest puga resigne. de. sen. ex. c. vt sane. ⁊. c. vniuer-
sitatatis. ⁊. c. ti. capitulo si cleri. libro. vi. Sia constret algunes
persones ecclesiastiques que sotmetessen alguns bens immo-
bles o los drets deles sgleyes en alguna manera sotmetrels
ales persones layques / o aquells alienar tal es excomunicat
Si essent admonestat no acesat deles coses ecclesiastiques.
Sia agreujat les esgleyes o los ecclesiastichs en q̄lscuol ma-
nera / maiorment apres de esser amonestat que cessas de tal
cosa dich que es excomunicat fins que aja satisfet detals dās
o mals. extra de. jn. ⁊ neminus. aduersus. Aço es ver dels
bens dels ecclesiastichs propis com deles matexes sgleyes vt
nota. glosa extra. de. vi. ⁊ ho. cle. capitulo si optime. Juxta
aço distingit. dominus. an. de. bu. alli mater. Sia leuat / o
causat per força labsolucio / o per poz / o la reuocacio dela ex-
comunicacio / o suspensio / o entr. dit / no val labsolucio ans
noua excomunicacio encorre. extra de hijs que. vi. mc. vlcav

sa. fi. capitulo absolucionis libro. vi. Sia fet o seruat / o fet ser
uar les leys o alguns statuts contra la jmmunitat ecclesiasti
ca es excomunicat extra. de sen. ex. grauen .c. nouiter. Sia
fet estatuts que sien pagades les vsures / o que les pagades
no sien restituïdes / o que aquelles no aja leuat es excomuni
cat vt in. cle. graui. de vsuris. Sia admes enles sues terres al
guns strāges / a exercitar vsures o publichs vsurers enla sua
terra / o domini / o los admesos dins tres mesos no allangat
es excomunicat. vt in capitulo vsurariuin. de vsuris libro. vi.
Sia guardat la emunitat de les esgleyes trabent dalli los fu
gins ad aquelles / o algunloch sagrat peccat amortalment.
xiiij. questio. iij. miroz. Et tal deu ser punit axicoz plo crim de
lesa magestat / es tengut segons. jnn. .z johannes de leg. .z jo/
hannes de. jno. in. cle. pma de. pe. .z. re. Sia corromput / o p/
fanat algunes sgleyes / o lochs sagrats per algun incendi / o
rompiment de aquelles / a comes sacrilegi per lo qual ipso ju
re es excomunicat. extra de. sen. ex. tua nos .z in capitulo con
questi. concordem dominus. jnn. .z domin^o andrea de butrio.
Arimatea / e dien que ago es versols enests dos cassos. En/
los altres los que son dits sacrilegi no son ipso jure excomu
nicats mas dignes de esser excomunicats concordat ricart. in
iiij. distincio. xvij. gofredus. duran. .z. jobā. de leg. Que si tal
aja vsurpat pres / o detengut sense consentiment dels bis bes
o rectores de les mateixes esgleyes que / es excomunicat si no
torna aquelles coses ales dites sgleyes .xij. questio secundo
quecunq .z capitulo se. Sia leuat alguna cosa dels bens de
la sgleya / o dles coses pertanyents ad aquella / o al diet sacer
dotal axi cō calzer / vestimēts vna vegada consagrats moz/
tales / e com a sacrilegi cometent deu esser excomunicat .xij.

q. ij. nulli liceat. Sia dat licēcia de agreujar / e molestar en q̄l seuol manera en bēs o en p̄sona d̄ls jutges ecclesiastic̄s p̄ q̄o q̄ detal seria dada algūa sentēcia o excoīcacio cōtrals jutges o oficials seclars / o p̄ algū entredit mortal es yes excoīcat vt i. c. q̄cūq̄ de sen. ex. li. vj. Sia es estat eretge factor / o defensor de aq̄lls es excoīcat ip̄o jure. ij. iij. q. i. . c. i. . 7. ij. extra eo. ad o boledam 7. c. excoīcam⁹. i. 7. ij. Sia trames algūes virtualles als moros / o d̄ls se⁹ ports a permes en q̄l seuol manera que y portassen algū socors / o auxili / ip̄o facto es excoīcat. extra d̄ judeis ita quorūdam. 7. c. ad liberādas Sia despullat algūes xp̄iās stāt en algū naufragi / o tēpestat es excoīcat si nou torna extra. de judeis ita quorūdam de ago mira en lo seren p̄re p̄te. Sia fet o ator gat represalles p̄tra p̄sones ecclesiastic̄es generalment o special es excomūicat si nou reuoca. ifra men / sem vt in. c. 7 si pignozaciones. de. inju. 7 dam. da. li. vj. 7 in regula non debet. eo. li. in mercu. per. jo. an. Sia presentat / o persuadit / o presentat com apatro de alguns beneficis sim / ples o ab cura alguns sacerdots / o beneficiats / o vicaris. 7 c̄ indoctes e no ydoneus o concubinaris mortal es. Sia rebut pecunies de algu per q̄o que com apatro lo presentat en algū benefici ecclesiastic̄ o que ell suplicas / o fes suplicar al papa p̄ algū benefici / o dignitat es excomūicat de excomūicacio papal. vide de hoc infra. c. jo. Sia instituit no⁹ peatges / o alguns atiquissim aura augmentat no es licit . vt extra. de. v. si / gni super quibusdaz / e lo fet cōtra la forma damunt dita es excomūicat de excomūicacio papal / axi es agut en los proce / ssos o excomūicaciōs de la cort / y es tengut a restitucio de to / tes les coses que exigix de aquells d̄ls quals apres sis sap de qui erē sino en altra manera siē distribuets en pics causes Si

per auctoritat sobredita per causa irrationable noues impositions apofat / o algũs antichs aura aumẽtate de aq̃sta auctoritat aparega aq̃ lauors si ell afet allo per lo qual son imposts / e p̃seuuenidor entẽ fero axi com tenir scratã publicam securã manu tenere iusticiã esenblãt licitamẽt o pot exegirlos no^o ols antichs aumẽtar / e ago dels venĩts e passants p̃tals lochs / enaltra manera si per defecte de iusticia / o p̃ negligencia / o cupidicia ell no te segurs los camins no volẽti despẽdre els acaminãts o pasatgers son ofesos enles p̃sones o son despullats dels se^o bens / o reben algun dan dich que tal superior senyor es tẽgut a plenaria satisfactio. hosti. xxij. q. ij. dñs nr̃.

¶ Lo que edit q̃ segur pot exegir lo victigal es entes sols p̃ les coses ques portẽ p̃ causa de negociacio / e pur per les coses q̃ son a vs proprio o a propria vtilitat. vt. c. de vecti. 7 cõ. l. vli. 7 glo. d. c. sup̃ q̃busdam. Lo qual es ver de iure / po de cõsuetut ago nos serua. licet. hosti. in. su. co. r. Diga q̃ esta cõsuetut es irrationable nis pot fer q̃ p̃ les coses sobredites lo victigal sia degut lo qual es vist ver quant als forastes / mas quant als habitãts pot esser tollerat tal victigal / o cõsuetut de victigal y encara per les coses pertanyents al vs proprio almenys dls fruyt nous de les terres que son iustmeses a sofrir los carrechs del loch dles quals encara negun vectigal fos de ells pagat enaltra manera de aquelles que cõprassen dles quals ja vna vegada aguessen pagat y axi es vist sentir. jo. de. jmo. in. cle. fi. de con. Si es estat contumax / o rebelle als seus superiors de aquelles coses que era tengut de iure / maiorment al papa o al bĩsb̃e no curant de les sentencies de ses excomunicaciõs o entre dit / o entrant en los officis diuinals essent excomunicat dich ques excomunicat. vt in. cle. grauis de seu. excommuni

caciōis. Sia prescientment batalla injusta /o del qual probablement adubrat mortal es p q segōs. hosti. p quāt la batalla no apar claramēt justa d'la part d'el mouēt .vt extra de iure iu. sicut. iij. y es tēgut a restitucio de tots los dās d'alli seguits jat sia lo subdit en la batalla duprosa sia escusat .vt supra. vij precepto. Sia mogut batalla justa ab auctorita d' son supior e a seruat a q̄lles coses q̄ en la batalla justa de iure deuen ser ser uades /e per son poder aja fet seruar per que en altra manera mortal es y es tengut a restitucio de totes les coses leuades. extra de resti. spo. oliz. z ibi. jnn. tres coses se requirē pa q̄ la batalla o guerra justa sia segōs sant thomas sc̄da sc̄c. q. xl. La p̄mera q̄ sia feta p manamēt o auctoritat d' rey p quāt a ell es comes lo regimēt d'la comunitat /a ell pertāy fer les guerres /o batalles pa en para o guarda d'ls se⁹ pobles La segōa es causa justa /coue a saber q̄ls que son guerrejats /o impugnats iustament /o merexquē p algua culpa sua segōs sant /ago sti. i. li. lxxxij. q̄stionū. La tercera es intēcio dreta /ço es q̄ d'la tal guerra se segueixa algū be: o sia escusat algū mal encara que sia legitima la auctoritat d'el q̄ fa la guerra /o batalla /o la mana fer y la causa sia justa /si la intēcio es mala seria injusta /e illicita /de que no coue que s'faça p mal volença /auorimēt /o venjança /o semblant /mas per la justicia /e caritat. vt notatur. xxiiij. questio. i. capitulo militare. La guerra /o batalla en la qual seran trobades estes tres coses /ço es auctoritat /o manament del rey /causa justa /intencio dreta no solamēt no seria injusta mas meritoria segons sant thomas. sc̄cda sc̄c. questio. xj. Sia romput la fe o treues a los enemichs encara infels mortal es /sia ja ells no la guessen primer trēcada. xxij questio. i. noli. Sia tret de sos vassalls per por /o per força al

gunes collectes o seruiçis en les persones / o en los bens o en
 altra qualseuol manera aja agreujat aquells subdits inde/
 gudament e contrals pactes o conuinences ab ells / Dich que
 acomes rapina dela qual materia plenament mira la pisa. c.
 tallia. Si alguns bens immobles o alguns drets dela comu/
 nitat: o dels vassalls en particular yen qualseuol modo se aja
 vsurpat / o aja prescrit algu injustament e sa cõfiscat los bès
 de aquell mortal es / y es tengut de tot lo dan. Los senyors
 de vassalls no deuen pendre sinols sensços aells deguts. Po
 den pendre quatre coses ab temps. La primera en defengio
 dela cosa publica. La segona per rebre el pres en batalla.
 La tercera per manament del papa / o princep contra infels
 o eretges anas. La quarta per casar fill o filla seu / si p jochs
 o vanitats o semblant apres furt acomes y es tengut a restitu
 cio. Si de sedentibus bonis no apermes als fills testar / o le/
 guar a son plaer / o dels bens que adaquells dedret succebré
 els pertanyga no apermes aqlls succehir en los dits bès ans
 los sa vsurpat es tengut de restitucio plenaria sino fos per cõ
 suetut prescripta segons. hosti. Sia fet leys / statuts de crets
 agreujables / e injusts o es stat causa de eficacio p ques fessen
 tals leys que si son contra lo dret natural ipso jure facto non
 tenent. distincio. viij. que contra mores. xxxij. questi. iij. flagi
 cia. Aqst semblant e dificator de tals leys / o statuts injustes
 son téguts de restitucio de tot dan als dāpnificats / e axims/
 ter son téguts los se^r here^r. sm. durādū Sia venut los oficis
 dl regimēt grāmēt a peccat p quāt ago estretamēt es phibit. c.
 ad. l. jul. ipe. l. ffi. Sia fet pacte q̄ p los oficis dats p ell lin ajē
 afer algua satisfactio: o q̄ li agē fet algū enprestech p raho dl
 ofici dades vsura / p q̄ p lo enprestech los oficials prenē la po

testat d'l ofici p hon ells sontéguts resignar lofici e de restituir
 q'seuol cosa q' ajen agut vltra la sort / e aq'll senyor quil
 adat la occasio de peccar es participat d'l criz segons sant tho.
 y en la pisa. vbi supra. Sia posat sciētmet en les sues tres ofi
 cials tirats e cupidiciosos o q' aja entes aq'lls oficials posats
 p ell no sabēt q' fossen cupidiciosos o tirats q' apres mal regi
 sten y nols alleuat o puehit sens dan d'la cosa publica / e sens
 perill d'la ppria psona es tēgut a restitucio p si detot lo dan q'
 p aq'lls mals jutges e oficials es stat injustamet dat als dits
 vassalls segons scot in. iij. di. xv. Sia posat jubeus en officis
 publichs es phibit. liij. di. nullo. xvij. q. iij. cōstituit. Nies li
 cit de agreuiar aq'lls p collectes vltra acostumat segons sant
 thomas. ni lāçarlos vt in. c. qd sup hijs extra. de. vo. no. jmo
 7. jo. an. Sia estat molt cruel / e vindicatiu / o homicida just /
 o injust no p zel de justicia / ans p vėjāça o p hoy / o a pcurat
 o pmes en la hūcars e enlatre es mortal / en lo pmer es tēgut
 de tot dan. Sia pres les penes / o esmenes en pecūia p iniqui
 rat / o hoy e no p correctio dels errants / o vltra deute apres.
 Si algūes penes psonals o de mort p cupidicia / o hoy o acō
 uertit en pecūiaria pena cōtra justicia es mortal y es tēgut d'l
 just dan Sia venut la justicia / o enpedit afer o aja pres algū
 tēps donatius per q' la ministras contralgu o ques separas
 de ferla / o a afauorit / o sostēgut en ses terres ladres / e saltija
 dors p algun respecte de interes / o per defecte / o negligencia
 es tēgut de tot dan. Si ell estat vassall de altri si ba obseruat
 fidelitat en les coses que de dret deuia jurta la forma del jura
 ment es mortal. Sia sostēgut en ses terres mesures injustes o
 pesos / o injusts preus d'les coses venals mortal es / y es tēgut
 si noy cōtrafta podero fer. Sia mal defes / apubils. viudes /

tra los enemichs a ríco es tégut. lxxxviiij. di. erroz 7. lxxxviiij di. p totū. Si es estat cupidicios de pujar desordenadamēt / a dignitats / o senyories / e p q̄ no perdes lestat / ans p ampliar lo peccaria mortalment e seria aparellat / o p q̄ sta vida no pogues finir mortal es. Si es estat molt curos e sumptuos en / e deficiis vestidures / en aparellamēt de viades d'caualls / o mules / quās / e de familia / ogells / pōpes / cōuits / e sils dies de festa dexāt les misses e oficis sca ocupat en casses jochs plaers e p tals coses a destruit guarets vīyes / camps dls vassalls / o de q̄suilla mortal es y es tégut de tot dan. Sia fet / o p mes fer / juntes / o torneigs / canyes / o coses de perill als humans costos mortal es. Sia dat als albardās / e senblāts persones les q̄ls no es licit sostenir ni afauozir mirau baix. e. t. c. i. Si no acurat d'la castedat e honestat de la familia ans impudicamēt los adexat viure e nols acorregit q̄nt deuia e podia mortal es. Si es casat enterrogal a ríco en lo capitol precedent.

¶ Del jutge ordinari / o d'l delegat lech o ecclesiastic / e d'les altres persones que occorren en los jubins e accessos e auctors: here^r e testimonis.

Altra lo jutge seclar ordinari / o delegat / p̄mo si se usurpat algua potestat / o juradictio / de jutgar p q̄ axi jutgant mortalment a peccat cō tal potestat ne / guna auctoritat done es mortal. Sia exit la fi de la sua potestat / o juridictio / scientment o per ignorancia gra / ffa. Sia jutgat injustament per temor / o per hoy o per amor / o per qualseuol altra causa si scientment o a fet mortal es y tégut en for judicial e penitencial al dāpnificat a tot interis si

aquell per lo qual adat la sentència no avolgut / o no apegut
 satisfere. extra de injur. Si culpa. ij. questio. vj. hoc etiam. pla/
 cuit in glosa concordada. ray. hosti. guil. Si injustament e mal
 ajudgat per ignoràcia / ara sia ordinari o delegat / o arbitrer
 si aço afet per ignorancia grassa / a ricom que per si no sabes
 lo que saber conuenia comunament ni acurat enuestigar es a
 ber dels doctes en aquell cars / o punt / o siu sabia amèyspre/
 at destudiari o mirari / o no avolgut pendre a gessor / o nièys
 ydoneu apres en for penitencial es tégut atot iteres ala part
 dāpnificada / a ricom en lo primer cars segons. ray. 7. guilcr.
 Sia bestudiat e dada tota bona diligencia e sa consellat ab/
 los sauis no dexant res de les coses pertanyents ala veritat /
 mal / a jutgat escusat es de la obligacio d'la restitucio / en aqst
 cars si de consell de a gessor / o afet / lo a gessor per si es tengut
 ala part lesa si suol scientment o per ignorancia aja ari a con/
 sellat. ff. q. qsq. jur. l. ij. concordada. ray. hosti. 7. guil. Si apres
 pecunia per que jutgas algun cars malament / no sols es tég/
 gut vt supra atot iteres / mas la pecunia ari presa es tengut
 de restitubir adaquell quiu adat com lejamment o aja dat ada
 quell en injuria del qual / o apres. xix. i. jubemus 7. c. se. Sia
 pres pecunia per que jutgas o per que mal no jutgas es ten/
 gut de restituir adaquell qui loy adat / si ja no loy adat per ql
 animo del jutge corrompes. ij. questio. iij. quirecte 7 ibi. glo.
 7. archi. concordada. hosti. 7. ray. Si quant es tégut de jutgar
 nou avolgut / e per aço algu aperdut son dret es tengut de re
 stituir atal tota la estimacio del plet al qui es dāpnificat per
 aço. Si estant jutge inferior del princep la pena rajada al cul
 pable totalment la arelaxada o la adiminuida com de dret
 nou pogues fer mortal es y es tengut a restitucio / ala comu/

nitat o alacufador del qual algun temps se pertany quel cul-
 pable sia punit per alguna injuria a ell dada segons sant tho-
 mas en la secunda secunde questio. lxxvij. concordada. hosti. Si
 injustament al culpable / a augmentat la pena de dret tajada
 es tengut a restitucio / si apagat segons. tho. 7. ray. Sia jut-
 gat segons lo allegat e prouat mas contra la veritat la qual
 ell aconegut segons sant thomas vbi supra en la secunda se-
 cunde questio .vi. iiii. En est cars lo jutge es escusat sino pot
 en altra manera lo inculpable liurar lo contrari te alexandre
 de ales en la tercera part de la suma distincio. iiii. pma articlo
 iij. questio pma. E nicolau delira. exo. xxiiij. concordada .hosti.
 .vl. guil. gemi. in capitulo cum eterni. de. se. 7. re. in libro .vi.
 Dich que la openio de sant thomas pot procebir quat si trac-
 ta de pena retractable e en la sentencia que pot ser retractant
 de apellacio / en altra manera quat si tracta de pena corporal
 ques diu irretractable esta openio apar acostarse prou ala
 rabo silo jutge sens necessitat apres / a gessor en frau p q es te-
 gut a ell prouebir / vt in capitulo statutū de rescripti libro .vi.
 Non es declarat per. archi. 7 per .iobā. an. Quant es dit en
 frau pendre a gessor. Si estant jutge ordinari apres alguna
 cosa de les parts mortal es / y es tengut a restitucio .vt supra.
 Que no es licit al jutge vendre el iubi just ni pendre res per lo
 salari. xj. questio. iij. non licet nec eciam sumptus. Lo delegat
 neguna cosa pot demanar vltra les despeses. vt extra de .vi.
 7. ho. cle. cum ab omni 7 perspe. ti. de salar. s. pmo con. la pi-
 sa iudex pmo. s. iiii. Si estant ministre del jutge a executat la
 sentencia injusta p q si ell sap ago certamet no es escusat d mor-
 tal peccat ni deu obebir al jutge en lo injust. Si en tal fet ell
 duptara la uos es escusat obebit. xj. q. iij. qd ergo 7. xxiiij. q. i.

qd culpa / notau sant thomas in scda scde questio. vi. iij. con
 cor. ray. Si apres ofici de jutgar dl jutge ecclesiastic ordinari o delegat e ell es ignorant los drets de tal ofici greument
 pecca per que si lech no literat sols que tinga consuetut e peri
 cia d jutgar li puga esser acomanada la causa pero no al jue
 ge ecclesiastic sino sia sabut almenys mediocriter en la scien
 cia del dret. C. de judi. certi juris. 7 distincio. xx. c. i. Sia dat
 alguna cosa temporal per adquirir alguna juridictio o pote
 stat ecclesiastica per quant tal dret sia spiritual no es dupte d
 mortal peccat y acomes simonia. extra ne. prela. vi. su. c. pmo
 ij. 7. iij. Ari matex es segos. hosti. Sia conegut de certa quo
 ta prouentus aut lucri. Licita cosa es al bisbe / e qualseuol al
 tre prelat purament e sancera cometre ses forges e atal vicari
 constituirli cert salari. vt. no. glo. i. d. capitulo pmo 7 abbas
 ficulus ibimet. Si essent / ordinari o delegat contra conscien
 cia e justicia afet alguna cosa en jubi en greuje delaltra part
 per gracia / o per pecunia deu esser suspes d la execucio dl ofi
 ci per temps de vn any extra de sen. 7 remi. judi. cuz eterni. li.
 vj. Sia cremat algunes sentencies de excomunicacio o de en
 tredit / ago no es licit sino per contumacia mortal es. xj. qstio
 iij. nemo 7. c. si autem nob Si sense monicio legitima / o per me
 sa sense scrits. 7c contral orde de dret mortal es y es suspes dl
 entrar en la sgleya per vn mes. extra de sen. extra. sacro. Silo
 jutge setglar o ecclesiastic no seruant lordre judicial a jutgat
 greument a peccat / car negu es de condempnar sino seruāt or
 dinariament sia conuengut ell se confesse esser lo culpable si
 ja lo crim no fos manifest. ij. questio. i. s. hys omnibus. Si la
 part contraria en qualseuol manera injustament agreujat si
 afet dilacions / o inquisicions ales quals no era tengut de re

spondre. Si fraudulosament adat loch de apellacio / o apres
 d'la allegacio legitima a pcebit en la causa / o a fet allegaciõs
 friuoles o aquelles tals admes. Si en los dies de festes a fet
 jubins es prohibit extra de fer. capitulo. i. Si no a sotuégut
 ales viudes / pubils / orfens ari com es tengut / les quals co/
 ses si scientment a detat en qualseuol d'elles es mortal peccat

¶ Del acusador / o auctor.

De quant en lo jubi es requirit lo acusador de la
 causa / o auctor / propri es del jutge / anegu con/
 dempnar sens acusador. ij. questio. i. multi Pot
 esser enterrogat lo peccador. Sia acusat algun
 crim / si calumpniosament o a fet imposant crim

falç per malicia / o per demanarli alguns bens a ell deguts
 los quals ell conex que noli son deguts onoli peruenen / en la
 hun cars y en laltre mortalment a peccat y de tot lo dan seguit
 es tengut al dāpnificat ara sia en los bens o en la fama / o en
 la persona. questio. v. xiiij. non sane in fine ⁊ ea causa questio
 vj. si res. Pero si pot manifestar lo fet hon corre perill de per
 sona noy es tengut. Si en lo proces de la causa criminal a cor
 romput per pecunia o senblant / o per pregaries del culpable
 acusat o dels amichs de aquell / a cessat de la profecucio de la
 causa començada ço es jugant ab lo culpable / e no portant
 legitimes aprobacions les quals te contra ell mortal es per
 quant enpedex lo be de la cosa publica / lo qual es procurat
 per punicio dels crims segons sant thomas in secunda secun
 de questio. lxxviiij. En altra manera seria si fos en causa siul
 en la qual se tracta de coses tēporals e de la adquisicio de dret
 del auctor per que quisiulla pot renunciar al dret propri. viij
 questio. i. quam periculosum. Si tenint justa causa / o civil / o

criminal / aproseguit per medis indebitis vsant de falsies en lo jubi / defalssos instrumets / testimonis / e aprobacions per ço que no perdes aquella / segons sant thomas mortalment a peccat vbi supra questio. lxxix. 7. xxij. questio. ij. facit. Pero per a ço no es tengut en res ala part altra com fos cert / o almenys presumis tenir causa justa / y axi en veritat finalment o atrobat / a ço es ver en la causa ciuil aldre es en la causa criminal per que si no es cert del crim e puga legitimament prouar siu acufas no seria escusat de mortal. Si algun dia / a obtes alguna cosa de injusta sentencia dada del jutge e per ell / segons tots los doctors / sia agut mala consciencia demetre questaua lo letigi es obligat a restitucio ni la sentencia defen a ell / o si per falssos testimonis / o per falssos instruments o p falsses aprobacions / o allegacions scientiment / o a obtes es tengut vt supra. l. i. C. si propter falssas .cau. Si en lo temps dela sentencia dada fon de bona fe / mas apres agut certa noticia que per si dada es injusta ja sia la sentencia sia passada en cosa jutgada el condempnat nos ha apellat sia vist escusar adaquell per qui es dada. scdm. hosti. in. su. de sentenciis. §. ij. Mas per quant a ço es contra lo dret de natura e per que negu se deu enrequir ab iactura daltri o dan. de. reg. ju. locu pletari. li. vj. Per ço segons los teolechs est tales obligat de restitucio / y a xi nota. jnn. 7. dñs. an. de. bu. extra de immu. ec cle. qz pleriqz areo. Si algun temps acufat / o ipetit^s o iuridic. Sobre alguna cosa del seu jutge adit falsedat / o acallat la veritat per que / o a ço sia en causa ciuil coz se tractas de cosa temporal / o en causa criminal com se tracte / o fos acufat d' algun crim e eren present miges probacions / o com se fercas sobrel crim del qual era infamat es mortal segons sant. tho.

in scda scde. q̄stio. lxi. En altra manera si de ago fos requerit de jutge no legitim / o encara de legitim mas no juridice. Si acusat calūpniosamēt se ha defes go es diēt falssedat o callāt la veritat / la q̄l es tēgut dir vt supra. O ajustāti fra^o o decepciōs mortalmēt a peccat encara q̄ agues tēgut la causa justa. Si aprestat juramēt de calupnia a xicoz en la causa criminal deu esser fet. extra de jura. callu. inherētes. Tal es dit p̄ juri vt no. tho. scda scde. q. vj. iij. Si apres d̄ la sentēcia dada p̄tra ell se apellat sols p̄ causa de dar e dilatar en la causa p̄ q̄ la justa sentēcia no p̄cebis p̄tra ell mortal es car a fet p̄tra justicia y p̄ go es de p̄uir e al dāpnificat es tēgut d̄l dan e d̄speses. ij. q. vj. En altra manera seria sis apellas crebēt auer justa causa.

¶ Del testimoni.

S algu requirit en juhi a dit sciēt mēt falssia a peccat mortalmēt segōs sant. tho. scda scde. q. lxx. Y es dit p̄jur / p̄ q̄l testimoni tostēps es p̄sumit q̄ te a dir ver en altra manera no seria cregut encara q̄ fos d̄ religio extra. e. nup. iij. q. ix. hortamur. pot esser remes lo juramēt en la causa criminal de p̄sentimēt d̄les parts exceptat en la causa matrimonial. extra. e. tuis. Es tēgut encara lo falç testificāt en lo for p̄tēcios de tot lo dā de alli seguit. ij. q. i. notū. r. xiiij. q. vj. si res. Sia afermat la cosa q̄ a ell era duptosa mortal es y es dit perjur. Sia jurat ell saber lo q̄ no sabia es tēgut a restitucio d̄ tot lo dā d̄alli seguit injust deu dōchs lo cert certificaro / o afermaro p̄ cert / el duptos p̄ferir ro p̄ duptos cōcorda sant thomas. Pero si de labil memoria contengues que algu cregues ell cert saber lo que no sap par esser scusat de mortal peccat y de restitucio segons sant. tho. secunda secunde vbi supra. ar. iij. questio. v. de occedēdis. En

altra manera seria si per vna impremeditacio e negligencia. Si per portar o dir algua testimoni apres alguna pecuna mortales. i. iiii. v. q̄stio ne sane. Si aço fon en causa spiritual / ari cõ es matrimonial / de delmes o semblant acones sinencia / pot lo testimoni pendre les despeses de aquell sols qui la produit. Si per cars esdeuinga per dar tal testimoni a quell per dia son jornal / o obra / o son guany prenentla illicitamēt tal pecunia fino aquell laja dada per acorrumpre lo testimoni es degut adaquell en injuria dl qual o apres o daro als pobres

¶ Del aduocat juriste / e procurador.

Sl aduocat phibit dl dret / p q̄ si sciētmet o a fet es mortal. Si sciētmet a defes causa injusta o de spada mortal es y es tēgut ala part altra a restitucio segõs sant .tho. scda scde. q. lxxj. Si per la ignoracia no conex la causa esser injusta pgo la defen pot ser excusat. Si ignorantment dl principi laja presa injusta e apres enlo proces dl juhi ell conex esser injusta totalmēt la deu dexar / e al principal seu consellarli que cesse de tal demanda / e que la pose entre bones gents en comuna cõcordia sens frau. vt in. l. rem ne nouam .c. de judicijs. Aço es lo que sant thomas .r. ray. Dien agi. En la causa duptosa licitament pot defendre. scdm. guil. Si felment e allegualment en quant justicia permet a son principal / e lay fauorex e lay defen / neguna cosa deles contingens dexant per que adaco es tengut / e si per la sua imprudencia o negligencia notable ço es que noy avolgut diligentment estudiar / e treballar ari coz la causa requeria y pert aquella mortales / y es tengut a restitucio de tot lo dan seguit al seu principal. ff. de ofici. presi. l. vtilitas .r. ray. .r. hosti. Si a descubert al aduersari los secrets d

son principal / o p dol mal li afet perdre la causa justa mortal
 es y es tégut a restitucio vt supra. ff. de. judi. l. filius familias
 Si en aduocar avsar degudamét com es no cridar ne porfi/
 diar ne superbanét ab paraules males axi com molts péscn
 q̄ ab senblant maneres an defer sos fets e axi torné infames.
 iij. questio. vij. si quis adeo falsa jura aut leges. O gloscs fal/
 ses / a allegat / o falsos instrumets / o falsos testimonis o cor/
 romputs / o falses rahons o aprobacions dl dret aportat / o
 produit mortal es. Si en alguna manera alleuat la causa ju/
 sta al aduersari de son principal / o en alguna manera la a/
 greuiat demanant dilacions superflues fent duplicem posse/
 sionem vt cauillosam. O pet instruccio de fals testimoni / o q̄
 a induit a son principal que neguas la veritat en totes estes
 coses segós hostiesses es tégut de restitucio al aduersari q̄nt
 al ver interes ago matex es de dir dl juriste / e dl procurador si
 sciément auxili o socors adat en la causa injusta / e axi per lo
 consell e socors dils es obtesa victoria dla causa en altra ma/
 nera no extra. de. reg. ju. nullus. li. vj. Sia fet algun contrac/
 te o pacte ab lo obligat lo qual apres en sa fe / es prohibit .iij
 questio. vij. s. itē si quis adeo. Si apres salari imoderat mort/
 tal es y es tégut a restitucio segons sant thomas jarle sia licit/
 res coses puga demanar pero tempradament e de allo p. cte
 jarne si vol en lo principi o fi dla causa. xiiij. questio. v. c. non
 sanc. Mas no pot demanar de mesiat / y es considerat aq̄sta
 temprança de salari segons alexandre deales en la part .iij.
 distincio. xxxiiij. Segons la quantitat dla causa ell treball
 dl auocat sciencia e facultat / o dl aq̄essor e la cōsuetut dla terra
 iij. q̄stio. vij. apd vrbē cōcorda sant thomas Sia pactejat ab
 lo principal de auer la quarta part dla p̄prietat si guanya la

causa a ço es prohibit. iij. q. vij. s. arcetur. Si en los dies de festes sea ocupat en estudi e en altres coses al ofici d'advocacio pertanyets no per la esgleya o p pietat mas p causa de guay o de utilitat cèporal mortal es. Sia advocat / procurat / o cõsellat / sciètmèt en la causa vsuraria mortal es. Si per son consell / o diligència algu es estat sentèciat apagar vsures / o q̄ les coses pagades nosiè pagades o restituïdes es vist esser tégut Si en la causa dls pobres o miserables justa adat fauor al q̄l es tégut en aquella manera q̄ ales altres obres de mĩa de les q̄ls coses esta. viij. vj. di. nō satis. ¶ Del notari.

Sha exercitat lofici de notaria essent home indocete en lart / e inexpert per que si denotable ignorancia mal adictat sos instrumèts / o testaments / o degudes solèpnitats / o degudes e necessaries clausules adetat dles quals lo contracte es infortit els instrumèts / p hon grans litigis ne son exits els bès perduts mortales y es tengut de tot lo dan dalli seguit / a ço mateix es de dir si les errors sobredites perueniè de la notable negligècia Sia falsificat alguns actes o instrumèts o ajustant coses stranyes / o leuant algunes mortales y es arestitucio tengut de tot lo dan seguit dalli. Si pregat en los testamèts de aq̄lles qui no eren en son seny o natural jubi o raho stants / sciètmèt anotar lo testamèt de aquells axi com si fossen en son jubi natural mortales y es tégut vt supra Si en alguna manera / a fet cõtrals statuts los quals jura de observar quant fonch creat notari si axiu a fet es dit perjuri. Sia dictat / o reduit en escriptura o a fet redigir alguns statuts sobre alguna aprobacio de vsures / o contra la ecclesiastica libertat en la hun cars y en altre es mortal y encorre excomunicacio. vt in. cle. ex graui. de vsu

ris ⁊ extra de. sen. ex. nouerit ⁊. c. grauem Si sciētment a fet i
 strumēt de vsures o en frau de vsures segons. hosti. Es dit p/
 juri per quant son creats notaris jurē tal no fer y fet difamat
 e de aqui anāt no pot fer ni rebre mes contractes extra. de tes/
 sti. licet ex quadam. s. fi. Pero no es tengut de restituir la pe/
 cunia que per son treball arebut encara q̄sia illicita/ si la vsu/
 ra/ adat causa de eficacia al contracte induint les parts a tal
 contracte es tengut axi com en lo seten precepte es dit. Si ma/
 iiciosamēt a amagat testaments/ o scriptures publiques/ o li/
 bres de rahons comunes o senblāt/ o no a volgut dar/ o a des/
 strobot mortales e vltra ago es tengut al dāpnificat de tot lo
 dan per quant adat causa de eficacia. c. de edendo. l. is. apud
 quem. Si en los dies de festa sens necessitat ans per cupidicia
 de guany a escrit/ o fetes algūes escriptures lo ques podia al
 largar phibit es extra. de fer. c. i. Y es mortal. Sia demanat
 y agut p les sues scrip̄tes preu vltra taxat/ o ordenat. de hoc
 inspc. plencti. de salar. s. ij. Si essent notari de bis be p scriure
 los noms dels ques han a ordenar/ apres res/ a comes simo/
 nia si es salariat extra. e. c. i. Si no es salariat es licit de pens/
 dre segons la qualitat del negoci ell treball/ en altra manera
 no segōs dñs. an. de. bu. ⁊ clari⁹.

¶ Del doctor o mestre o escola.

S Ja obtēgut illicitamēt lo oficide ensenyar / o de ma/
 gisteri donāt als superios o prometēt tributs o dons
 mortales / y es phibit de la tal dignitat extra de ma/
 gistris proibem⁹ e lo exigint/ a comes crim. cōcussionis extra
 eo. c. i. ⁊. c. quāto ⁊. hosti. ⁊ goff. Sia demanat lo grau/ o tal
 magisteri no a vtilitat de les animes/ ni a honor de deu mas
 a ostentacio sua/ e gloria mortales Si el doctor ensenyant les

leys o la física sciētment a admes als sacerdots /o religiosos
o constituhits en dignitat ecclesiastica es excomunicat. extra
ne. cle. vel mo. super specula. Sil leginten qualseuol facultat
publicament a admes scientment ala sua ligo algun religios
sens abit de sa propia religio encorre excomunicacio. vt i ca
pitulo periculosa. ne. cle. vel mo. l. vj. Sia sosacat alguns stu
dians de poder de altres mestres sots la doctrina dels quals
ja auien comengat /aboïr es tengut a restitucio del salari e de
la honor de aquells primes leuada vt in .viij. precepto. de eo
qui retraxit volentem religionē intrare. Sia enprestat dines
als escolans per que stiguessen en la sua escola vsura a comes
Si per ço aconseguex alguna vtilitat que pugua en pecunia
esser stimada /axi com amentāt en ses escoles maior congre
gacio e nombre descolans fentse mestre de maior fama /es tē
gut de dar tot aquell guany als pobres com vol. jo. an. in re
gu. peccatum de. reg. in. li. vj. i mercu. jo. deleg. 7. jo. cal. capi
tulo nauiganti. extra de vsuris. Si essent mestre /a inposat
als studians alguna collecta o dils alguna cosa arepleguat p
que si te salari publich sufficient o benefici al magisteri annex
e per lo mostrar dels scolans a exegit premi simonia a comes
segons. hosti. Per quāt a venut lobsequi spiritual al qual es
tengut .ex officio .extra de simo. capitulo nemo .i. questio. iij.
vndentes 7 capitulo ne solum. Pero pot rebrels presents o
ofertes donades dellur propria voluntat /mas sino te salari
ni benefici sufficient pot pendre la collecta per los treballs.
xxvij. distincio de quibusdam. in glosa articulo. xij. questio
ij. caritatem 7 capitulo quecumq; 7. Secundum hostiensis.
Encara pot exbegir dells cert rasonable preu /no del pobre
ni que l'angelos escolans dles scoles ni quels prengus libris:

ni res d'ells mas exponēt adaq̄lls la sua fretura. cō. jnn. 7 .ab. si. de magistr. .c. pe. En altra manera e millor o distigir. Sia mostrat / o apres sciēcies pibides axicō de nigromācia / o art notoria / o llibres de coses leges / o llibres de poesia mortal es y pibit. xxxvij. di. jō. phibet. Si sciētmet o de ignorācia amostrat errors notables mortal es y es tēgut de satisfere demane ra possible retractāt lo q̄ ha mostrat. Sis a jactat de alguna doctrina hos apreposit als altres p enueja / o afet algua cosa a enueja dels altres mestres e so facat los dexebles dels'altres mortal es y es obligat vt supra. Sia dat mala diligēcia en fer los criats ari de sciēcia cō de bones pratiques / o no re frenātlos de vicis en quāt aell es estat possible. ols amostrat algues coses no vtils ni pfitoses e fent grās v'accaciōs / en totes estes coses afet notable negligencia mortal es. Si es stat molt fort e cruel en lo corregir los peccats / o erros / es mortal per que la ugera castigacio es deguda aell de. sen. exco. cū voluntate 7 extra de homici. ad audienciam. Sia batut greu/ment algun capella / o no greuement per correctio / o causa de lligons / o al stant en sacris es excomunicat en lo capitol dit. cuz voluntate. Sia dat studi e ala sciencia per algun si illicit principalment ari com per cupidicia de honor / o cupidicia de guany o senblant mortal es. Si sa ocupat a sciencies e dispu tacions superflues e perillofes / o si astat negligent ales ligōs necessaries. Si afet los actes en les sgleyes per que es prohib. de jnnuni. ecc. decet. Si no a seruat los juraments o sta tuts dela vniuersitat propria es mortal Sia dat diligencia a pompes conuits e disolucions desordenades vltra contēscencia de son stat o cōdicio / o a induir los altres a estas cosas. Sia studiat sots secta d'altre doctor Sia sofecat dexebles de

altre mestre per que hoysen del seu propi mestre mortal es / y es tengut. vt supra. Si es estat obedient a son mestre en les coses que deu / per que en altra manera es mortal. Si sa ocupat en los dies de festes / en estudiar / o escriure principalment per causa del guany / o dela vtilitat temporal no es licit sino axi com es tractat en lo tercer precepte. Sia dexat la missa per q̄ entreuingues als actes de alguns en les festes Si adexat los dejunis dela sgleya e les confessions mortales.

¶ Del metge e del cirurgia.

¶ Sia posat a praticar de medecina sense suficiene doctrina / si per aço ell adat alguna medecina / o remey noçiu al malalt mortal es e no es licit a negu lo quel es strany segons. hosti. En la su. ti. de homi. ⁊ extra. eo. tua nos. Y tenen aço. jnn. ⁊ dñs. an. de. bu. facit. extra. deur. si culpa Si essent docte e sufficient se agut diligentment ab los pascients per que si de sa notable negligencia fallia alguna cosa necessaria al malalt / e per tal negligencia li aumentaua la malaltia o sobreuenia algun accident mortales / per que la inpericia e la negligencia iunctament son en culpa. lxxxij. distincio .c. pmo. Si curant lo malalt no aseguit les regles dela art sino la openio de son cap per que si per aço algun mal notable se seguia adit malalt es tengut e pecca com dit es e segons. hosti. vbi supra. Si no adat complida diligencia en la cura del malalt a quell personalment visitant mirant los senyals interiors / e les medecines. Dieta / el regiment de vida ordenant es en culpa y mortalment pecca axi com nota. hosti. ⁊ dominus. an. de. bu. in.

.d. capitulo tua nos. Sia donat medecina al malalt duprāt si li nouria o no / mortales per q̄ en neguna manera deu dar res sino consta segons la art que li deu aprofitar / per quant enles coses duproses la mes segura via se adependre axi coz nota. jnno. ⁊ dominns. an .dc. bu .d. capitulo tua nos. Sia dexat de dar al malalt medecina oportua mortales Si estuſ diosament en alguna manera a agreuiat lo malalt per causa de auerne maior gany / o a fet recruar lo pascient vltal peccat mortal greument se deu punir segons. jnn. ⁊. hosti. ⁊ dominus. an. dc. bu. vbi supra Sia dat deguda diligencia enoſ denar e beure la medecina per que si per defecte o corrupcio d̄ les medecines ordenades per ell o per vellea delles lo malalt encoſre perille lo metge noy amirat en darles elegides / e vistes no es escusat de mortal peccat segons. jnn. hosti. ⁊ dominus. an. dc. bu. vbi supra. Enaltra manera seria si adat tal diligencia en tot. Si lo que te apotecaria o botigua de medicis nes aconstret directamēt o indirecta als malalts que te encuſra que ajen de comprar dell les medecines / o de aquell ab lo qual ell te part tanbe en tot e si per aq̄o se seguet algun dany corporal axi com si en altre loch ja aurien comprat coses mil lors / e mes vtils / o temporals axi com que aurien agut per meny spreu tan bones detotes estes coses es tengut vltal peccat mortal de tot dan. Sia seruat lo manament dela sgleya / lo q̄ les manat als metges q̄o es q̄ quāt ells son cridats p̄ als malalts q̄ ells ans de totes coses amonestē / y iduerque acōfessio ab efecte ans q̄ les mans possen enla cura enres e no basta amonestarlos sino q̄ ab efecte lo malalt obeexca al metge p̄mer enlo spiritual coz enlo corporal axi coz otenē dñs. an. dc. bu. jo. an. hosti. enlo capitol cuz infirmitas extra. dc. pe. ⁊

re. Non diu. hosti. Que lo metge q̄ passa o rōp aq̄sta cōstitu
 cio canonica pecca mortalmēt. Sia dat p̄sell o medecines / o
 suadit algūa cosa p̄ salut no d̄les aies ans en perill de aq̄lles
 axi cō q̄ algu fornique e no aja por de negūes enfermetats / o
 dar algūes medecines aprenyades secretes p̄ amatarlo pren
 yat / o p̄ a enbriagar / o fer dormir algu o senblāt p̄bibit es / e
 mortal peccat axi cō en la decretal. c. cū infirmitas corporalis
 Sia tret salari desordenat d̄ls richs. Sia menyspreat decur
 ar los pobres q̄ adago es tēgut en altra manera mortament
 pecca. di. c. i. Non diu la glosa Quel metge deu curar de grat
 no sols als pobres mas als richs los quals no li volguesen
 dar res ara conualexca lo rich o muyra pot demanar lo met
 ge les despeses axi com alli. e plene inspe. titu. de salar. s. po
 stremo Si als pobres o religiosos / o a q̄lseuol aja dat algūa
 cosa ab decepcio / e engā / o aspiēcia ab perill mortal es. Si d̄
 molt facil cosa a amonestat als malalts q̄ trēquē los dejunis
 o q̄ menjē carnen dies vedats sens causa rāhonable mortal
 es. Si persuadit als sans p̄ cōseruar sanitat sens causa rābo
 nable mortal es. Si p̄ enueja d̄ls altres metges los a induit
 o p̄curat algū dan / es tēgut. Sia jurat seruar los statuts d̄la
 sua vniuersitat / e desput los arōput quātes vegades o a fet
 es estat perjuri y amortalmet peccat Si visitāt les dones eto
 cāt aq̄lles p̄ causa de se enfermetat ab industria e intēcio libi
 dinosa a p̄cebit adalgūa cosa desonestā mortal es. Si estant
 cirurgia atallat algū mēbre lo q̄l segōs lart coner clarament
 esser vtil sens peccat es. lv. di. si quis absciderit. Pero si era
 duptos o ignorāt es mortal q̄ ental cas deu dexar lo malalt
 en les mās de deu segōs. jnn. no. 7 dñs. an. de. bu. vbi supra.

¶ Del ofici e cōseller d̄l p̄ncep.

S estat oficial de algũ pncep o de algũ comunitat justa / e felmēt sea agut en son ofici no batent adegu p q̄ si era suficiēt mēt salariat q̄l seuol cosa q̄ ell aja rebut p causa de sa inpbitat de son ofici es tēgut d̄ restitucio o daro als pobres sino cēt salariat ap:es algũes coses de son ofici segōs les psuctuts de la fra o de dit ofici es escusat. xiiij. q. v. nō sane ⁊ ibi. glo. ⁊. archi. Si d̄ la iposicio d̄l pncep d̄ la fra d̄ls vassals de aqll a cregit alguna cosa de mes es tēgut a restitucio encara q̄ acell res no aja puēgut. xxiiij. q. i. v. sitare. cō. jnn. in. c. q: pleriq: de in. eccle Si en quāt / apogut acōtradit als mals e dās d̄ls p xiiij. q. i. Si en quāt / apogut acōtradit als mals e dās d̄ls p pot cōtradir sens pill d̄ la ppa psona lo q̄ p lofici li ptany e si noy cōtradu mortalmēt pecca / si ja lo cōtraftar nos giras a maior mal / es tēgut p si atot dā. lxxxvj. di. faciēt. cō. clicot in. iij. di. xv. Si algũ castell / vila / o fra / en sa fe acomanada a / leuat de son propri senyor legitiz possessor e fraudulosament la liurat a altri lo q̄l noy te negũ dret / es tēgut d̄ tots los dās aell seguits vt extra de. in. jure. si culpa. Si estat oficial / o vicari de potestat capital / o de altre rector cometēt algũa cosa en son ofici no loy acōtradit segōs sa potestat apar vltal peccat de tot lo dā als dāpnificats. c. de apella .l. qm. Ago te lo bal. Si essent cōseller adat cōsell fraudulēt al pncep / o ala comunitat / o a altra psona vriuada p q̄ si es estat iuxta malefici e p tal cōsell sena seguit o sen pot seguir males tēgut plena mēt satisfier adaqlls cōtrals q̄ls es dat lo tal cōsell. ff. de. reg. ju. l. cōsiliij ⁊. c. nullus de. reg. in. li. vi. ⁊ ibi p dñm diuus ⁊. o. an. in nouella Si fraudulēt mēt acōsellat cōtral algũ ptracte es tēgut al q̄ adat lo cōsell. vt i. l. qd̄ si cū scrip. Si quāt son pre

posat alguna cosa del precept de la fra en lo pcell en lo q̄l ell te algu
 interes de darí son vot o de estatubir / o d'liberar algu cap lo
 q̄l resultas en da' d'la cosa publica o de alguna psona privada
 arico de iposar algues collectes / o altres carrecs ni deutes
 als ecclesiastichs / o ala cosa publica p̄ q̄si exp̄ssamēt y a p̄sen
 tit es tēgut de tot lo da' seguit als dāpnificats / mas si p̄ pusil
 laminitat noy acōtradit exp̄ssamēt e publica y ari noy a ade
 rit / o p̄ q̄ls altres nol stimassen ífel e d'sobediēt al p̄ncep ental
 cars encara q̄ segōs algus no sia tēgut a restitucio po mortal
 mēt a peccat si jano en p̄tradiēt pogues resistir atal da' o greu
 ge / o si ja p̄ go q̄ detal callar ell coneques q̄ algu be en particu
 lar lin puenia en bēs o en dines laucs es vist veramēt cōsen
 tiri ans es tēgut a pena p̄ no dar p̄cell alla hon publicamēt y
 es cridat y ari pecca ab tots aq̄lls q̄ exp̄ssamēt e publica yan
 cōsentit ari cō nota. jnn. c. i. de hijs q̄ si ama parte capituli Si
 en alguna manera ari cō en l'rcs / o fauors del p̄ncep o senyor /
 a usurpat ad algu / o enpajat algus bēs o drets arico q̄ algus
 creditors no puguē cōuenir als deutors / o p̄tra aq̄lls p̄seguir
 la causa / p̄ q̄ vltra lo peccat es tēgut atots los dās seguits als
 dāpnificats . Sia lagoteiat al p̄ncep d'la fra o loch loāt aq̄ll
 d' q̄ aq̄ll no te o si te tal be o a fet p̄ algu mal fi. Sila lloat de
 algu mal a peccat greumēt. Si loāt tal p̄ncep / o senyor de al
 gua rapina / o v'icta feta pla q̄l se es mogut a fer algu mal
 p̄ tal labor que altra manera ari p̄bablemēt nou aguera fet
 es tēgut de tot lo da' seguit p̄ q̄ nes estat causa la q̄l te forza de
 cōsentimēt / ad hoc. xciij. di. si inimic⁹ Si les possessiōs d'loch
 piados o d'egleyes ab malicies o stucies acontuit p̄ vil preu
 en agreuamēt de aq̄lles o dels pobres vltra peccat es tēgut
 de tot lo da'. Si sa usurpat algues possessiōs vebines a les su

es/o aja ptegut p ampliar les sues en q̄lseuol modo q̄ aja trobat occasio p manera q̄ls pps senyors d̄ aq̄lles fossen agreuiats e axi p̄strets q̄les aguessen a vedre aell p no c̄er molestaci o menassats o p̄ueguts dauat los jutges vltra mortal peccat es t̄gut d̄ tots los d̄as als tals Sia demanat al p̄ncep/o senyor los b̄es d̄ls p̄d̄pnats p̄bit es vide infra. si. de rescrip. li. vj Si p pecunia apregat al p̄ncep /o senyor p los encarcerats /o p̄d̄pnats q̄ si p̄donats /o liurats de p̄so /p q̄ si tals son culpables e meritamet dignes de p̄uir greum̄et a peccat enpajāt la justicia e es t̄gut tal pecunia darla als pobres. ar. xiiij. q. v. q̄b̄et/ Si son inoc̄ets e lo ītercessor no es salariat pot detenir tal justicia /e si apres salari deu restituirlo adaq̄lles d̄ls q̄ls la pres si ja noli fossen dats tals d̄os o salari de sa p̄pa volutat apres del dellurament /o ans sens deḡus pactes precedents

S viu ociosamet si sols d̄les p̄pes ¶ Del ciutada. r̄des /o ent̄gua enalgun exercici licit p q̄l seruent ocios deu ser lançat enles tenebres exterios segon sant matheu. xxv. Si p̄duit alḡues possessiōs a en p̄stat alḡus d̄ines al matex laurador p q̄ lay cultiue d̄frāch q̄ si plo eup̄stech ell ne reb alḡu p̄fit q̄ maior resulte q̄ no es lo d̄ la moneda es vsura /en altra manera seria si tal rustich o pages p lo enp̄stech sia aell enadiutori fins q̄ li aja treballat en la possessio. Sia enp̄stat al tal form̄et o altre gra q̄nt era vil p̄q̄ enaltre t̄ps nerebes altre tāt e q̄nt loy torna era mes car d̄ preu /si loy anp̄stat ab īt̄cio quey guāyas dich q̄ es vsura en altra manera si a subuegut ala necessitat d̄l pages Sili adat alḡua pecunia ent̄ps q̄ era molt car ab pacte q̄ encert t̄ps lin sia tornat en form̄et tāt quāt lauos sen pora auer per la dita pecunia ja sia q̄ lauos maior quātitat de form̄et aques p̄le

ditā pecūia q̄no auria fet en lo tēps q̄lay dēxa p̄o aci noy cau
 peccat ni vsura si ja la itēcio no sia mala. xiiij. q. iij. si quis cle
 ric⁹ ⁊ ibi. archi. Sia agreuiat o decebut / o encarcerat fos ha
 bitados de terres vide supra. ti. iij. Si apogat per fetament
 les decimes a ricō es tēgut vide supra. ti. iij. c. ij. Sia deposat
 en poder de cābiador o mercader algūes pecūies aguāy vide
 supra. vij. c. Sia dat algūis aials encōpāya vide ifra. c. se. Si
 en necessitat rāhonable / apres a enprestech fots vsures enca
 ra daq̄ll q̄ era aparellat nos licit. tho. Si sagut felmēt en les
 coses comanades a sa fe eguarda / o administracio de pobres
 o pubils tēgut es de culpa laugera. Si stāt patro apresentat
 algu p̄ algūa pecūia o equiualēcia es simonia vt i. c. de jure.
 extra. de jure. ⁊. c. querelas. de simonia.

¶ Del mercader / corredor / e cambiador

Negociador es dit lo q̄ cōpra ari cō entrega inu
 tada venētia y guāye / a ço es prohibit als capel
 lās e religiosos extra. ne. cle. vl. mo. p̄ totū. Als
 lechs es cosa licita de cōprar ab degudes circum
 stnacies. Si ferro / cadenes / armes e altres q̄lse /
 uol coses aja portat en alexādzia / o en altres lochs de moros
 o terra de egipte / o a altres fres subicctes al solda sens licen
 cia d̄l papa / Sols los veneciās tenē licēcia de soles vituales
 ari cō se mostra p̄ vn priuilegi. de marti. quīt en altra mane
 ra en corrē excoicacio papal extra. de judeis. e. ita quorū dā ⁊
 c. ad liberādā. Sia negociat ab si degut e honest. v̄m. alexan
 drū dealis. iij. parte. su. En cara al lech no cōue cōprar sino p̄
 dues coses / p̄meramēt p̄ sa necessitat / ço es q̄ puga satisf̄er a
 si e sa familia segōs la cōdecēcia d̄l p̄ristat. Segonamēt p̄
 pietat ço es q̄ guāye p̄ apoder fotsuenir als pobres o per ade

tribuir en altres pies causes cō p apuehir ala necessitat d'la
 cosa publica p q̄ no faltē les coses necessaries ala vida / o vs
 de vida de ciudadās e d'la patria / el guāy dalli nol tenē cōafi
 mas cō astipēdi de sos treballs auer o cōprar ab altre fi es pe
 cat mortal / e maior mēt hō lo fi de cōprar p̄ncipalmēt es po
 sat en lo guāy. cō. sant. tho. i sc̄da. q. lxxvij. Si a fet cōuinēges
 ab altres mercaderes q̄ tots venē sots cert preu totes les merca
 deries o q̄ ell sols enoaltri vena certes mercaderies illicit pac
 te es segōs .hosti. ⁊ a jure prohibitū .C. demonopol. l. vnica
 vbi dicit. Diu q̄ tal exercit monopolium despullat d'ls bēs p̄ps
 q̄ sia cōdēpnat de exili p̄petual y es tēgut al iteres Si algu d'
 allo sia dāpnificat. Si sabent q̄ algūes fustes carregades de
 falses o altres mercaderies q̄ veniē en la fra selson negades ell
 defet / o adit / no es dit licitamēt a ço es dit monopolium y a q̄st
 tal es caygut en la pena d'la ley p̄dita. i. Sia exercitat merca
 deria q̄ de sa nata era illicita / e mala axicō es fer vsura / o sen
 blāt essent causa de molts vsar de tal ala mort / cō es portar /
 da^o / nayps joch de taules / o senblāt axi fentlos / o tenitlos o
 portātlos / o alienātlos tots an peccat mortalment y el q̄ nes
 stat causa. ij. q. i. notuz. A q̄st tal no deu ser absolt sino q̄ dexe
 tal art o mercaderia de. p. di. v. ff. lās. ⁊. duob^o. c. se. cō. tho. in
 sc̄da sc̄dc. q. clxix. ar. ij. i fine. Sia exercit la mercaderia en los
 dies de festes sino en les coses necessaries mortal es .exo. xxj.
 Es phibita tota obra seruil axicō es negociar segōs en lo ter
 cer precepte. Sia exercitat la mercaderia en loch sagrat o en
 sgleya es peccat y p̄bit. xliij. di. non oportet ⁊. xvj. q. vij. Per
 a ço ihs lāga d'l tēple los cāuiadors e venedos de ocells axicō
 esta p̄ sant matheu a. xxj. c. Si negociaūt a vsat de p̄juris o fal
 sics / o de juramēts p̄ q̄ algūes vegades pot ser mortal altres

venial ja es dit enlo segon precepte y enlo buyte. Sia venut
 la mercaderia mes del preu just. Sia cōprat amenys del just
 preu/per que sil preu deles mercaderies es taxat per los regi
 dos del loch/ ciutat/ o vila/ no es decent augmentar del preu
 enlo vendre ni disminuir enlo cōprar Si de algunes coses no
 es taxat alli es licit a qualseuol auer de cōprar /o de vendre
 axi com comunament es venut enlo loch bon es venut enlo
 temps del cōtracte/ e ago es just preu segōs nota la.glo. in .c.
 in ciuitatem extra de vsur/ 7 ibi dñs.an.de.bu. Si de maior
 preu del just com es dit aura venut scientinēt/ o per menor dī
 just preu acōprat es mortal y es tengut de tot lo dcmes ada
 quell qui es dāpnificat si fera cosa molt notable segons sant
 thomas in scda scde.q.lxxvij. Segons escot in.iiij. sentēciaz
 di.xv. Axi mater es si ignorantinēt e per error stimant la cos
 sa tant valer per que jatsia no peque pero es tēgut de satisfacer
 al dāpnificat quant aduertira dell error enaltra manera es
 mortal/ ago enten esser ver si ja no lo comprador ol venedor
 dāpnificat sia persona sagacissima e adago no sia forçada p
 pobretat/ o necessitat lauors no es ver semblant que sia dece
 but per quant a aduertit dī exces dī preu/ pero volūtariamēt
 y consent/ al scient e al consentint no sia feta injuria ni decep
 cio.d.reg.ju.sciēti.li.vj. Pero si lo exces sia vna cosa molt po
 ca el cōtractant ab bona fe creu allo esser just preu jatsia que
 fort/ ni pecca ni es tengut a restitucio/ mas si contra cōsciēcia
 aja en poch scientinēt excedit/ no pot esser escusat de mortal
 almenys venial/ cō tota decepcio o frau sia peccat/ o deu dar
 als pobres.xiiij. questio.v. qui hētis. Axiu declara.je.de rip.
 y g.ral.non obpredict.c.cum dilecti.extra de.ep.7.ven. Nō
 diu q licit es als comunicants/ e contractants entre ells fins

ala mitat de just preu decebres per que aqlla decretal re loch
 jure fori. E per auitar litigis e no pas jure poli. La ley diuia
 no dexa res impunit que injust sia e inputa lo illicit si en los cõ
 tractes de justicia e qualitat no sia seruada con corda a les co
 sas danunt dites. jnn. extra de vsuris in ciuitate. ⁊ dñs. an. d
 bu. in. c. q. pleriq; de immu. ecc. glo. ⁊. archi. x. questio. ij. bec
 jus. Si per raho del temps la cosa a venut mes del que valia
 e per menys preu la comprada per raho premature soluciois
 En cascun cas es vsura / ago es en lo. vij. manament Sia ve
 nut la cosa mes del que valia per quel comprador de aquella
 molt se ajuda ago es illicit e injust si ja quãt la cosa que es ves
 nuda vingues endetriment del vendedor lo qual molt freture
 ja de aquella / e a ell es per vtil / lauos pot vendre licitament
 mes del que val segons quant es lo dan que encorre d la ven
 dicio segons sant thomas in scda scde questio. lxxvij. ⁊ cscet^o
 i. iij. di. xv. qstio. ij. Y ajusta que axi mateix es en la permuta
 cio del contracte acõmodati. Si lo comprador en est cas li
 beralment dar volra alguna cosa mes que valgua per que d
 agi mes se ajuda o guanya pot esser rebut Si algun temps a
 comprat alguna cosa axi com entrega e inmutada venent la
 guanya segons crisostom no es licit axi guanyar menys car
 venent que no aja comprat si ja no aquella cosa de vn regne
 en altre aja transportat / ab perill la aja guardada o per idu
 stria sua la aja millorada pero comprar per que tantost guã
 ye ab preposit sens totes les contradiccions se bredits ni cer
 tificant lo comprador dela valor de aquella cosa que sia de /
 vendre totalmẽt es illicit et als negociadors deuẽ esser serrats
 e bãdejats d la cosa publica segõs ecote alexandre d a les vbi
 sup: a. cõ. hosti. en la. su. Si a comes dol o frau en les sues mer

eaderies / o la cosa viciosa exponerla a vendre q̄ p̄ ago done al
 comprador occioso de danyar e pill lo dona si p̄ lo vici d̄la cosa
 o defecte / o sia de menor preu / e ell res d̄l preu no dimiñix ep̄
 ill / si p̄ lo vici d̄la cosa cōprada lo vs de aq̄lla sia tornat impe
 dit / o culpable ari cō algu v̄e algū rogi p̄ lauger / o algūa co
 sa royn p̄ bona / o algū mējar corrupte / o veri p̄ bo / sil vened
 dor no adescubert claramēt ests vici o mals la v̄edicio es il
 licita e maia el cōtracte es nulle. xij. q. ij. c. quis quis. Y es ten
 gut de restitucio al cōprador restituñli lo venut. vt. no. tho. in
 sc̄da sc̄de. q. lxxvij. ⁊ spe. ti. de emp̄ciōe ⁊ v̄ediciōe. §. añpe. Sia
 venut or / o argēt alq̄nmat p̄ v̄dader vide ifra. c. sequēti. Sia
 comes frau en aq̄lla cosa en la specie de aq̄lla cō venēt algūa
 pedra no preciosa ni fina p̄ fina. Eli impura o ayguat p̄ pur /
 carn de cabro p̄ molto / cera mesclada ab rasina p̄ pura / vna
 medecina p̄ altra sciēt mēt fentse ab itēcio de decebre l̄ p̄isme a
 peccat mortalmēt y es tengut a restitucio si la cosa es notable
 segōs sant tho. Si ignorāt mēt a venut vna cosa p̄ altra no pe
 ca. Pero tota hora / e quāt ell sia cert de tal error es tēgut a sa
 tisfactio / lo q̄ es dir d̄l venedor ari mater sentē d̄l comprador cō
 prāt vna cosa molt p̄ciosa sciēt mēt la q̄l lo venedor creu esser
 vil / o de poch preu p̄ quāt ell injustamēt ofa es tēgut a restitu
 cio. Juxta les coses d̄anūt dites es de notar q̄ alla hō negun
 pill apar al cōprador / ni en lo vendre no passa o exceder molt
 lo just preu / e lo cōprador es jutgat en lo comprar molt astucios
 e la cosa venal es posada a examiar a sa volūtat / en tal cas
 lo venedor no es tēgut de manifestar al cōprador tal / los de
 fectes d̄la sua cosa venal / maiormēt quāt a elle res noli cobre
 solament q̄ ell ayal just preu d̄la cosa sua. Sia posat decepcio
 en lo vendre / o en lo comprar juxta la quātitat ari cō en lo pes / o

mesura prenēt e dāt ab falses mesures / o pesos falsos / o en nōbre fals / en totes estes coses si los cōprats son defraudats del just preu / tots aquells qui axi scientment deceben pequen mortalment e son tēgut al dan del dāpnificat / si lo dā es poch dāro als pobres. Si esta tal corrupcio dels pesos / o mesures es comuna e consequentment atots / no par aq̄i esser decepcio ni mortal peccat / tenir empero vna mesura per a vendre vna cosa e per aquella mateixa tenirne altra per al cōprar mortal es sino aquells ab los quals lo mercader aquestes coses manifeste de vtero .xxv. Si negociant a fet p̄mutacio de cosa lo ques diu barateria axi cō lo draper o payre aja dat vn drap dellana stinat per ell cent florins ab altre mercader lo qual li dona vna bala dellana de anglaterra estimada per ell cēt florins / en lo qual contracte d̄permuta pot esser decepcio en dues maneres ço es en la qualitat de les coses permutades la uos si est es frau sols de la vna part ço es que scientment dona a altri cosa defectuosa ell ignorant ho cō ell rebra cosa bona mortalment a peccat y es tengut a restitucio sino notablement es dāpnificat extra. de injur. Si culpa si la hu e laltre entenen de decebres e del hu e del altre es dada cosa defectuosa per bona / e la hu e laltre no entenguen lo frau aq̄i comes los dos pequen mortalment per la mala intēcio. xxij. q. v. qui p̄jurare Quant ala satisfactio pot ser feta recōpensacio ço es q̄ que la hu al laltre no sia tēgut si la decepcio es egual Si los dos sabessen com apratichs axi esser acostumat par q̄ la hu no sia tengut alaltre. vt patet de. reg. jur. si enti. li. vi. De la decepcio a entreuengut en lo preu ço es que cascu dells exceder en la extimacio de la cosa sua la uca par de semblant manera esser distingit .vt supra. Si per si a defraudat / o a fet defrau

dar los drets del peatge o qualsevol altre dret / axi com a ma
gadament entrant les mercaderies dins ciutat / o afirmant
vna cosa esser altra / o esser de menor quantitat / o nombre d
manera que axi / o no res o molt poch pagas dels drets fent
ago rapina comet / o furt segons. ray. Y es tengut a restitucio
adaquells als quals tals drets peruenen. ro. xij. reddite om
nibus debita cui vectigal / ales penes que son imposades aju
re comuni vel municipal contra semblants decebedos noson
tenguts in foro consciencie. Sino primer sera condempnat. xij.
questio. ij. fraternitas in. fi. con. thomas in scda scdc. Sia pa
gat als creados p' mercimonijs empris En lo terme de t'ps
constituit / si en altra manera auet es t'gut a tot interes. extra
de. pigno. significate. Sia allargat de pagar als treballats /
o obres conduits vltra temps conuengut ab ells als alluat
algua cosa del preu fet / als adat falsa moneda p bona mo
tal es y es tengut de satisfer tot lo dan e inutilitat que an pas
stat en est temps. Si no apagat al conduit a cert preu en dies
ans en loch de diners los adat vi / drap / o semblat illicitament
o fa si ja nou dona ab consentiment dela sua libera voluntat
en est cars si tals treballants no freturen del vs de aquella co
sa dada ans la an a vendre de necessitat per menys preu / del
que ells lan presa per son deute / o treballs en tal punt lo con
duido: es tengut de satisfer tota la perduda q an rebuda aqlls
aldre seria si en lo principi d'la obra o treball ell los logua ab
tal pecte que ell los pagaria la mitat en diners / e l'altra part
en robes tals o semblant / laus s'ls dona drap / o que suulla
en pagua del preu segons la conuencio e loy done a just preu
go es axi com comunament la venut als altres encara quel
dit treballant reuenent lo drap / o semblant perdes en lo preu

no es tégut a satisfactio lo conduidor / a xi mateix si loy venes
 a mes del just preu per que comunament a xi sacostuma dfer
 els conduits sabien a ço en lo principi / y eren experimentats
 per que al sabent e al consentint neguna injuria los es feta d
 reg. jur. scienti. li. vj. Si es estat fermança al seu creador per a
 pagar alguna cosa / e per esta fermança ell na pres res vltra
 son intercs a comes vsura. extra. e. peruenit. Si per asegurar
 per par / o per terra e per tal segur reben certa cosa per centes
 nar cosa es licita segons. laur. de. ridol. Per quât ell pren tot
 lo perill dela perdua general sobre si.

¶ Dela companya.

Sia fet companya ab algu per al comũ guany e perdua e ell
 se a agut no felmet o sosacant / o retenintse alguna cosa ama
 gadament dela comuna pecunia o guany dela cõpays mor
 tal es y es tengut a restitucio si desta manera a fet companya
 go es dant pecunia algun mercader per a comprar / o al arti
 ste per a exercitar per que sia contractat ab pacte / o sens pac
 te / pero ab esta principal intencio que la sort principal sia sal
 ua e la part del guany aja / lo contracte es vsurer. vt. no. glo.
 in. c. pleriqs. xiiij. questio. iij. con. azo. 7. acur. si per sol. Si fe
 ra la companya es estat diligent enles coses de aquella per q
 en la companya es inputada la culpa laugera quât algu no
 es a xi diligent en lo temps dela companya com era ans de a
 quella enles coses propries. ff. pro so. l. socius. Y a xi es tégut
 a restitucio: desta materia plenament mira en la summa pisane
 c. societas. ix. 7. ij.

¶ Dela companya / e mescla
 dels animals bruts.

Sia dat alguns animals en cōpanya e com e en quina ma-
nera p quels animals bruts acostumē esser dats simplament
en companya ço es cent caps de ouelles en custodia per apa-
sturar sots certa pagua / o certa porcio dels fruyts de aq̄lles:
lauos si lo senyor se rete lo perill dels animals segons .guif.
Es contracte de locacio e desi licit / en altra manera sil senyor
nos rete assi lo perill exceptant allo ques deuingues de pura
negligencia del guardia que tostemps pertany al guardant
Si adat p modo de enprestech dant algū rustech vint caps
ab pacte questiguen segurs en lo nombre y en lo preu de aq̄lles
lauos si pren alguna cosa de guany es vsura per que darlos
hia sols per rabo del enprestech lo que es prohibit .xiiij. ques-
tio .iiij. vsura. Sia dat per modo de vna cōpanya aquest cō-
tracte pot en moltes maneres esser just / o injust / just quant es
fet a vna comuna / e egual condicio dels dos al jubi del bon
pratic home ço es que egualment participen en lo guany y
en la perdna porcionalment . Exemple vn hom te vint caps
e vn altre altrestants / o deu e comuniquen ensemps lo perill
e profit y despeses egualment / ensemps si egualment posen
en la companya o per rata segōs que cascu posa en altra ma-
nera lo contracte es illicit y contra justicia / ço es quant nul-
lor es la condicio del hu que del altre desta materia mira ple-
nament en la suma pisana vsura .ij.

Del canui licit / e illicit.

Artal q̄l nota q̄lo q̄ reporta guāy licit / es mester q̄
tal guāy puiga o p rabe d custodia / o p rabe d pa-
tria / o de moneda sil canuiador acanuiat florins

en moneda / o p lo cōtrari lo q̄l es dit canui menut e reb vn diner p flozi p q̄ segons diu. jo. deleg. in. c. fi. de vsuris. Aq̄st cas no es vist bē escusable. de vsura sino atēt lo iteres / y final mēt cōclou q̄ hō algu mes prēgua no es bē segur en cōsciēcia sino fos en aq̄ll mes p raho de iteres .vt supra . Si apres ari cō de treball de canui de obres / o diligēcia salaris fets los q̄ls p senblāts treballs prētal canuiador / si en ests senblāts cābis menuts sciēt mēt y mescla moneda falsa tallades o diuinuides mortales y es tēgut als dāpnificats de restitucio si es cosa notable / si poch sia dat als pobres. Si a fet canui cōsta manera q̄ algu estāt en freitura de moneda en venecia y ell dona cēt florīs en mila al canuiador q̄ te cābi en venecia p q̄ li cōsigne alli / o torne los danūt dits. dines. sens dan / y pgo lo cambiador prē vn ducat segōs algūs es vist guāy molt leig. pmo p q̄l canuiador sens pill / treball ni despeses fa q̄ li sia re spost en venecia / segonamēt q̄ ans q̄ ell torne aq̄lls pot dels dines rebuts en molt cōprar / e guāyar mas saluo milloz jubi quāt atal cābiador q̄ de aq̄o fa art li seguexē y aparā algūes despeses ari cō en lo cars precedēt pot pēdre tēprat guāy maior mēt p raho de son iteres en altra manera es de jutgar deca q̄ll cābiador lo q̄l p auure de aq̄o nō fa art. Si algu a fet cābi en la ciutat de mila stāt algu e volgues trāsportar mil ducats veneciās ala ciutat de venecia e alli despēdre e troba en mila cābiador tenīt taula de canui en la ciutat de venecia al q̄l est liura aq̄lls ari cō cābiātlos hi en venecia / e p cōseguent al fur dels cābis de venecia p q̄ ja sia q̄ls danūt dits ducats veneciās mes valguē en dita venecia q̄ en mila hon ell los a dat noy a aci vsura sino lo dant entēga guāy p raho de la patria. Si a fet cābi en altra manera cōtraria y es dit canui per

letres axi quelstant en florença fretureja / o amester dines en
 venecia e dona en florença al cambiador. clx. o. clxx. florins
 per que ab ses letres aell / o a altri per ell faça consignar cent
 ducats venecians per que si lo cambiador de agi guanye tal
 cambi es licit per raho dela patria li sobreuel guany / o per q̄
 ve en vtilitat dels dos / o per raho del enteres ço es deles de
 speses Si a fet cambi per venecia / o cambi sech o cambi gros
 lo qual se fa axi / yo estant aci en nulla freture de deu lliures /
 grosses çoes cent ducats / e reb detu cambiador milanes alli
 matex. clx. o mes o menys axi com ara los cambis corren en
 nulla e valen deu lliures grosses edagi avn mes so tēgut atu
 milanes arestitucio dins deu dies computant del dia del con
 tracte ordenat valdran deu liures grosses en la ciutat de ve
 necia les quals algunes vegades valen mes altres menys /
 y axi lo cambiador algunes vegades pert altres vegades /
 guanya jatsia comunament guanye / aquest cōtracte es vsu
 rari per quel cambiador en est cars principalmēt enten guāy
 y spera aquelles deu liures grosses rebzeles en major valor /
 que aja dat per quant comunament axi se deue / que en altra
 manera no cambiaria / ab tot algunes vegades continga
 rebzeles en menor preu / e axi agi es vsura per que es fet o y es
 entre vengut en prestech / o cambi ab intencio de guany. xiiij.
 questio. iij. capitulo. i. articulo eo. ti. incivitate. con. laur. de ri
 dol. Si essent tresorer / o de positari de algun senyor / o comu
 nitat / o ofici o guabella / e a agut les pecunies de aquells / o
 entrades per que per a son loch / e dia les distribuexa als al
 tres oficials / o asalariats jutta la disposicio de aquells / per
 hon si tal rebent aquestes tals pecunies o contant de qualse
 uol exigis alguna cosa axi com vn diner per flozi y ell es sifi

cientment salariat per sos treballs es tengut lo que axi a ad-
 quisit daro als pobres. xiiij. questio. v. non sane. Si enaço lo
 escusaria la consuetut com fos irrationable e per gran cupdi-
 cia introduïda aldre seria sino fos sufficientment salariat de
 sos treballs. Si algu estant depositari vt supra / e anegociat
 ab les pecunies sobreditas y aguāyat ab elles de q̄ si tal esta
 al perill d̄la comunitat q̄l senyor lo guany de alli rebut per-
 tany aells / mas deduida la paga d̄ll / dich del seu treball / o si
 de aq̄st exercici adāpnificat los creditors del senyor o dela co-
 munitat no pagant adaquells los salaris o deutes enlo tēps
 constituit / o no entregamēt / es tengut adaq̄lls de tot lo dan
 cōtēgut e amortalment peccat / si la pecūia esta a son perill axi
 com moltes vegades se deu per q̄ tals acostumē de dar fian-
 ges o fermāges per q̄ ni los senyors nls creditors d̄lls o d̄les
 comunitats sien dāpnificats aq̄ll guany sera seu p raho d̄la
 industria. Si enalgū tēps cōte aq̄ll tenir pecunia special la q̄l
 tenēt mīuar p voluntat d̄l p̄ncep en tēps esdeuenidoz la a enp̄-
 stada adalgu ab aq̄st pacte q̄li sia aell restituida enegal preu
 enlo q̄l era q̄nt ell la p̄regue enp̄stada e si fet lo enp̄stech es a-
 mīuada pot la pēdre enaq̄ll equivalēt preu enlo q̄l era q̄nt la
 enp̄sta nil p̄tracte es illicit segōs alexādre d̄ales / e axi esta no-
 tat enlos p̄tractes defant bernadi enlo fmo. xl. ar. iij. c. i. Sia
 fet p̄tractes vsuraris / o forzats fraudulēts / y illicitos los q̄ls
 si sciēmēt o a fet mortal es yes tēgut d̄satisfes als dāpnificats
 Si es stat miga sciēmēt d̄ p̄tractes fraudulēts mortal es yes
 tēgut de restitucio. Si es estat miga de p̄tracte vsurer ab la di-
 sticio q̄ es aguda enlo precepte sete. Si es stat miga en p̄trac-
 tes de altres coses cōde vēdes de caualls / o de fres o cases / e
 sciēmēt amal p̄sellat en dan d̄l p̄radoz / o d̄l venedoz / o d̄ls

dos o sols en vtilitat d'l vencedor e d'il / mortales y es tégut d' satisfaccio de reg. in nullus. li. vi. in nouella Si es estat media dor en matrimonis en los q's avsat de falsies en notable per jubi de algua d'les parts / mortales. xxij. q. ij. c. i. Sia cõprat coses furtades e semblants mirau en lo .viij. precepte. Si plo guay sciémét sea exposat a la mort mortal peccat es Si senes anat a parts longiques / o p molt teps es estat absent de sa muller sens necessitat cõstréyent e sens licéncia de aquella no es vist sens pill d' mortal peccat cõ aparémét lidone occasio de mal.

Del artiste / e obrer mecanich.

Sia fer algua art lartifici d'la q'les indiferent abo / e mal vs / axicõ fer guaniets / lances / e ballestes / sagetes / e algus verins d'ls q's vsaz / a sanitat humana // o senblat / segõs. ray. Si ago afer / o a venunt p q's homes de tals coses abusen / o si sciémét adat / o venut a algus los q's sap que an de abusar mortal y greument pe que. ij. q. i. notu. E tots los peccats q' p occasio de tals coses dels altres son comesos e adq'sits / a ell son imputats y es culpable enuers deu de totes les aies q' p ago perixen / po si ell tenia en tal veda / o donacio de venits q' aquells no auien mal a vsar / o tenit la volutat idiferet res no cogitat sobre ago / o q' ignoraua q' fos illicit de tals coses vedre / o dar / no appar q' peque sino p cars d'la calitat d'la psona / o teps conegues e p bablemét la cõsciencia loy dictas q' cõprat tals venits no con praria sino p a mal fer / lo q' axi defacil no deu creure. cõ. ho / sti. 7. tho. i scda scde. q. clxix. ar. ij. Si en po fa art totalmét p niciofa / e adegũ vs huma vtil mas axicõ lo q' digui en lo pncipi d'l capitol precedet / hon moltes coses son agutes les q's encara to que los artistes Si en la art sua avsat de falsies ab

intècio de decebre el pisme mortal es. xxiij. q. ij. c. i. Y es tégut d' restituïr als dāpnificats si enten noure / mas a ssi conseruar mortal es. s. m. tho. 7. ricar. En lo q̄l sino de cada dia cōtinua mēt de vna mala cōsuetut y sia caygut p̄ q̄ enest cars es mortal. Sia vsat de juramēt / o p̄ juris. vide supra. ti. iij. precepto ij. Sia vsat de injustes e falses mesures o pessos mirau en lo capitol precedēt. Sia banyat algües mercaderics per q̄ mes pesassen al vèdre / axi cō fan al pebre / safra ḡgebze / en la lana / o senblāt / greumēt pequē y es tégut de restitucio als dāpnificats si injustamēt / a dāpnificat / los deutes o obrers / o artistes p̄ q̄ milloz la sua art / o p̄ q̄ milloz venes les sues coses e maior cōcurs t̄igua en la botigua sua es tégut de satisfactio. Si astat curios trobador de nouitats peccat ha dant als altres occasio de peccar segōs sant. tho. vbi supra. Diu crisostom^o d̄la art d̄ls callates / sabaters: texidos moltes coses es mester callar. Si en la sua art los q̄ asa fe se an comanat s̄ls a decebut en quātitat e q̄litat / o en preu es mortal y es tégut a restitucio / arals.

¶ Del apoteccari.

S en lo cōpōdre d̄les medecines se es agut molt negligēt / o si no aposat tot lo q̄ lo metge a orde nat. Si no aposat axi bones coses e fresques cō se requir / o axi cō inexpert mal / o a cōpost p̄ q̄ si la medeciua es estada nocina o no p̄fitosa al paciēt cō p̄ les demūt dites causes de aço necessariamente se aja seguit p̄joria al paciēt / o mort / o infamia d̄i metge es mortal y es tégut de tot dan. Si sciēmēt a venut vna cosa per altra / o corrupta p̄ bona / antigua p̄ fresca vil p̄ p̄ciosa mortal es y es tégut de restitucio de tot dan als dāpnificats. Sia susfisticat algües drogues / o coses aromatiques / o mesclārics

coses vils ab les precioses les menys bones ab les millors / e les a venudes per pures axi com de cada dia se acostuma fer en los exarops: elletouaris / confections e especies del que vltra peccat es tégut de satisfactio vt supra. c. xij. Si tal comectura no es nociua mas es feta per que les coses o tals medecines sien fetes mes delectables al gust del paciét / y axi ne sia leuat del preu tant quant conue tal mixtura es be licita. Si scientment excedet en lo preu axi com venent les coses vils a bon preu / o mes car queffa comunament os venen aquelles semblants dels altres apoteccaris vltra peccat es tengut a satisfactio si es cosa molt notable si es poch doneu als pobres. Sia venut aquelles medecines adones o persones queu volien per afollar prenyades / ne sia venut coses verinoses pera follar / o algun mal fer es mortal. Sia venut algunes coses defectuosas / o a desi poder fet en despendre moneda falsa crehent decebre aquells axi / per que en comprant o venet / o en rebent la moneda / ell es decebut ago no es cosa licita per qnt lo defecte dela cosa / o dela moneda aconegut. Sia enprestat adalgu pecunies principalment per que ell compres de la botigua es vsura vide. e. ti. c. vij. Sia venut en los dies de duméges o festes manades / o a fet vendre als altres / o indiferentment / o a permes / o tenint la botigua vberta / ago no es licit sino per eminent necessitat vide precepto. iij.

¶ Del draper / o venedor de lances.

Sia comes frau / o decepcio en alguna manera en la sua art com fent draps de lana menys preciosa o bona venent per draps de bona lana / e maior preu / o de menys tintura per molta / e bo

na res no disminuint en lo preu vltra peccat es tengut de satisfisser als dāpnificats. Sia comes frau fent portar draps als tiradors estirantlos vltra modo degut del art venint en dan del comprant per quant lo drap falta de mesura / si apres lo drap sia banyat esia tondit axi coz se pratiqua vltra peccat dich quel venent es tengut de satisfisser al cōprant / aço mateix me dich de aquells que venen calses fetes de drap menys del degut banyat les quals apres quel comprador ne vfa si li restrenyen enles canes es acurten / e axi promptament se esquīgen. Si donant a filar lana fraudulentinēt adat tretze onzes per liura / e al pagar lo filar no vol dar sino per pes de dotze onzes pecca y es tengut a satisfactio si ja entot loch nos fes p pratiqua dela terra. Sia venut draps lazerats dels tirados o remendats / o mal texits o mal tnyts o cardats per bons / aço no es licit sino leuaua del preu segons lastima del defecte enaltra manera frau e decepcia comet y es tengut a satisfactio vt supra. c. t. c. xij. E daço mateix son tenguts los medidors / o corredos los quals tals defectes sabent enles draps per auer son guany los fan vendre per bons. Sia allargat d pagar als seus creditors / o de tornar la paga als treballants ab ell vide vt supra.

¶ Del daurador / argentier / o moneder.

Sia fet o venut / or / o argente de alquimia per ver vltra peccat es obligat al comprador d'el dan dat. cō. thomas in secunda secunde questio. lxxvij. Pero si fos de fes tant p tant / e tal per tal sens alguna fal

sedat de forma o de materia par illicit. scdm dñm. ol. i cō. suo. Sia cōprat p̄si calzers sagrats p̄bit es. x. q. ij. hoc. jus. Sia batut moneda sens cōsentimēt dī p̄ncep per q̄ sens sa auctoritat es p̄bit segōs. bar. c. de falsa. mo. l. ij. z. iij. O p̄ auctoritat de rey / o senyor de algũa comunitat / no regonexēt lo supior e q̄ cōtra fa greumēt pecca e moltes voltes deu ser punit. Si veranēt ell batēt moneda sciētment acomes frau en la materia / o forma / preu / o valor p̄ q̄ si en vna de aq̄stes quatre coses es trobat defecte: la justa pecunia es defraudada hon no. la. glo. z. jnn. no. in. c. quāto de jure. jur. Sia falsificat la moneda trasquilātla o tenyintla ço es la moneda de aram dau / rantia / o argentantla / o elegint les monedes ponderoses / e altres dexant passar axi com fan los cambiados per q̄ tots ests son infames e falsaris e en moltes maneres son punits. c. de fal. mo. l. i. z. d. c. quanto. con. hosti. Sia comprat algu monedes de pes disminuït axi com aq̄i corren per que les portas en altre loch per auēdreles ab guany si hon ell les ven in diferētmet axi son despesses com a entregues monedes no es vist enaço que pequē com a degu enferexca dan y assi de sa industria e treball cerque guāy axi cōte de altres mercaderies les quals mes o menys valen en vn loch que en altre.

¶ Del tauerner.

Sia venut vna specie de vi per altra / o si apres que cridat e mostrat lo vi venal / a mesclat aygua ab aquell / o ab vi de menor preu / o valor a peccat greument si non leua del preu del vi de apres feta la mescla lo bo ab lo mal. Sia mesclat alguna cosa nociua als cosos per clarificar lo vi Si a venut ab mesures falses / o les adades menys plenes del just vltra peccat mortal es tengut

arestitucio / o daro als pobres si es en poca quantitat vt supra e.t.c. xij. Si apres que a venit lo vi o altres coses de menjar amagadament ne alleuat / o menjar / o begut p que compre mes vltra peccat es tégut arestitucio Si en los dies de festes s venit principalment per guanyar que per prouehir lo possible e en qualseuol maior solépnitat obrint la tauerna per lo mati mortal es Si scientment a venit vi per als ques volien embriagar no curant del peccat sols que guanyas es mortal Si per lo guany maiorment en los dies de festes aposat algunes coses per ames incitar abeure Sia tengut en casa sua dones aguany / ribalts / o lladres / jugados de taules / o de da⁹ o nayps enprestant atals los nayps / o daus / o taules y exhibint pells les pecunies / es mortal / y es fet participat de tots los peccats de aquells. ij. questio. i. notum Si als homes simples / o no coneguts / a venit mes car del aforat / o just q als altres es prohibit extra de cap. 7. ven. capitulo. i. Si es estat fel en guardar les coses dels seus hostes acomanades que en ago es tengut e si son perdudes es obligat de satisfier segons. bar. in. l. i. ff. de fur. aduer. neu. cau. 7. no. col. extra de loca capitulo. i.

¶ Del fastre.

Si fa retengut / o leuat amagadament alguna cosa dl drap o dela seda / o dla teia / o coto / furt a comes si es cosa notable es tengut arestitucio / si ja no la persona de qui es probablement no loy agues dat / o entengues adar per les treballs / o cosa molt poca. Si apromes de fer alguna cosa / e sables que no la pogues fer peccat es. Si en los dies de festes / o en les vespres de aquelles atreballat / o fet treballar / o per mes / o per tot lo mati de les festiuitats / o maiors solépnitats se ocupat en vestir noues vestidures adones per cascs com abomes no

es excusat de peccat si per ago ell deya la missa mortal es. Si vestint les dones en alguna manera se a agut desonestamet o adalgu adat escandel mortal es. Si en la sua art alguna cosa illicita a fet o fet fer go es vestidures ab quoa / o trajo desonest no es excusat de peccat. Sia tractat la companya que te a soldada e sens soldada els a seruat los pactes en altra manera es tengut a satisfactio. Si a mal batut algun mogo que te en la casa / o mossa / o nafrat es tengut de tot dan / acars solament la ugera castigacio los es permessa. ff. eo. 7 si errorez vestem alicuius dedit alteri tenetur capitulo. i. ibidem.

¶ Del logater / e dl conduidor.

Sallogat scientinent alguna casa roinosa / o algun cauall o mula coxa / o ab altre defecte mal pacami es mortal. Si tals mals ignora lo cõduidor si de alli ne podia seguir / o venir algun dan al conduidor al qual es tengut de tot dan esdeuengut / axi matez es tengut si alloguat alguna cosa viciosa ignorantinent. ja sia que no peque. ff. de loca. 7 conduc. l. si ad des. s. i. Et notat. hosti. 7 dur. in. su. suis. capitulo. ti. 7 jo. an. extra. eo. capitulo. i. Si notablement / alogat la cosa sua mes cara del que deuia / e a considerat ales condicions occurrents / a peccat / mes / o menys segons lo greuedat al cõduit. Sia loguat algunes obres sues enfor alguna cosa e a causat dan al senyor dela cosa destrubint aquella cosa entot / o en part perque si ago acontegut per culpa sua encara que la ugera / o de aquells dela obra dels quals ell a vsat es tengut del dan dat segõs. hosti. En altra manera seria si ell y agues dat diligencia lo qual lo pare de companya y auria dat. ff. eo. si merces. qui calunias. Pero del cars fortuit no es tẽgut si no

es per pacte expressament comunitat / o en alguns cassos expressos ab clausula general / axi cō. no. jo. an. vbi supra. Sia llogat sols les obres o les obres ab la cosa ensemps / o apres la especie del contracte innominat per que fassa alguna cosa en aquella jassia quen apres per cars fortuit sia impedit / pero tot lo premi pendra si ja noli puga esser imputat per culpa o tardança / o sino en lo temps en lo qual no pogue obrar en aquella / a obrat en altra del qual ne agut premi. vt. no. jnn. 2. jo. an. vbi supra 2. hosti. i. su. e. ti. Sil conduidor amal tractat la cosa llogada axi com cauall / o mula / o ase / o bou / o semblant no dant los be amenjar / o abeure / fatigant los e car regant los demesiadament / es tengut al arbitre de bons homes segons. ray. En la suma Si induit per alguna faena a dat aquella diligencia e fealtat que deua o podia souint reposant de faena / o parlant demesiadament es tengut de satisfer del dan. Si estant seruidor en algun ofici / es estat fel / e diligent del assi acomanat per que si res ne ha amagat / o en res a fet decepcio mortal es si es cosa notable es tengut a restitucio si no daro apobres segons sant thomas scda scde qstio. lxxij. 2. xiiij. questio. vj. capitulo. vl.

¶ Del flaquer.

Sia pastat lo pa molt pesat d tal manera quels qui comprē son decebut / per ser de menoz pes del just o si amescelat farina mala ab la bona dels qui pastaua retenint se ocultament la bona. Si apastat posanti scientment molt seguio mortal es.

¶ Del carnicer.

Sia venut vna carn per altra / axi com bou per vedella vacca per bou / cabro per molto / o carns corruptes per sanes / o pesat falsament es mortal vltoral peccat es tēgut a restitucio.

¶ Del sabater.

Sia venut vna specie de cuyro per altre en los borseguins sabates tapins. Sia venut calsamets per maior preu dl degut per raho dela spera que ell los fa. ¶ Del stremonier.

Si afer jochs /o representacions ab paraules leges /o actes leges representants /o ab incantacions lo que tot es mortal e illicit /els exercitats tals coses no son de absoldre ni ab ells de comunicar sino sen dexten totalmēt y de aquests parla .C. pro dilectione. d. condi. ij. 7. di. lxxxvj. qui donāt. Non es dit que los qui atals persones res donen p la obra sua greumēt pequé fer coses arecreacio e solagos es licit als homens pux sia fet en loch temps e modo oportu y honest y a persones legues. tho. scda scde. q̄stio.

¶ Del musich.

Sia vsat desturnets de musica ab tot tal vs sia licit /la fabricacio e vendicio de tals po en moltes maneres pot ser peccat sissan per aprouocar a gran complacēcia sensual /maiorment quant en lofici diuinal sien tocats /o sonats balls o cançons legues venint en irreuerencia de deu Si toquen /o sonē los orguens en algunes festes principalment per auer dines es leig /e illicit

¶ Del laurador.

Es estat en alguna manera excomunicat /per los dans donats o furts per ell fets o per que a ja participat ab alguns excomunicats vide supra capitulo. r. capitulo Si sab ecreu tots los sacraments dela sgleya. Si es confirmat dl que

dit en la part tercera. ti. iij. capitulo. ij. Si sap lauracio del pa-
 ter noster el credo in deum e si creu tot lo ques contengut ena
 quell implicita o explicitament vt hêtur ibidem. Si ell ab sa
 cõpanya a obseruat les festes manades enles quals si aboit
 missa entregat alque es tengut segons enlo tercer manament
 Sia guardat los dijunis quant apogut ja es dit enlo segon
 precepte. Si es estat obediêt al seu propi sacerdot enaquelles
 coses que deu esser. Si sa mostrat algun dia cruel/adaquel/
 o la trabit en cosa notable mortal es. Sia pagat les decimes
 entregament segons bona consuetut del loch O sia donat lo
 que mes vil era per sa industria mortal es. Sia furtat algũa
 cosa a son vehi/ari com fruytes/nous/rayns/formêt/o sen
 blant mortal es segons la intencio que a agut y es tengut a/
 restitucio atot segons sant thomas/menyar rayns /o altra
 fruyta en vinya/o camp de altri no es peccat de. con. disticio
 .v. discipulos. Si p los seus aïals a dâpnificat lo cãp d'altri
 vltra peccat es tégut/arestitucio a jubi d' bons homès extra
 de injuria capitulo si leserit. 7 capitulo .fi. Si en altra mane-
 ra a dâpnificat /o dat nocument a son proxim ari com reni-
 pent los ceps /estellantli arbres ols propis boscatges trans-
 portantse la lenya a casa sua/ maiorment sia mudat los ter-
 mens dels camps o possessions dels vehins ajustant algũa
 cosa dls camps dels veyns o dla terra al propi camp seu lau-
 rant/o cauant o senblant /en totes estes e altres maneres es
 tengut de restitucio vltra peccat extra de injuria capitulo fi.
 Sia aretglat alguns actes /o negocis dela comunitat e si in-
 felment o injustament sia agut e per culpa sua adâpnificat a
 la comunitat en general/o adalgu en special tengutes vt su-
 pra. Si adat entregament los senfios de ses terres o cascs al

propri senyor en son temps o altres auinençes ab ell no ascríuat podent fer a peccat y es obligat / a satisfere. Si es estat collector o partidore de alguns drets o bens que apres amiges e alguna cosa / a tret dels fruyts e a fingit ales parts q̄ meys ne atret del just / o que frau o notable negligencia aja comes en dan del senyor axi com no tallant los arbres / o no esportgant degudament no cultiuant / o no sembrant la terra o no cullint en degut temps los fruyts dela terra / o fatigant mole los boues dellauro de manera q̄ son molt pijorats o fatigats maiorment per lo propri profit dell peccat es y es tengut del dan. Sia tégut algun bestiar amiges e no arespont veraniet dels fruyts de aquells axi com dela lana formatges e dels q̄ per sis moren es tengut / e amortalment peccat. Sia guouernat ala familia segons los preceptes de deu e dela sgleya. vt supra. e. t. capitulo. ij. Si es estat inpasciét dels flagels de deu e infortunis passats o pressents / e sia parlat alguna cosa desordenadament contra deu / si delliberadament / o a fet mortales. Sia fet algun falç testimoni per hoy o p̄ preu. Sia tengunt enueja adalgū vchi seu / o sila acusat ab lo senyor / o ab los oficials injustament per lo qual aquell es estat dāpnificat mortales y es tengut a restitucio del dan dat vt supra. e. t. c. iiii.

¶ Deles varies e falses openions les quals comunament tenen los rustechs els vells axi com de incantaciōs a deuinaciōs en lo p̄mer precepte es dit Sia cōplit los vots en lo segon manament. Si es estat inpascient en los treballs e per perea e negligencia mes stima famejar que treballar. Si voluntariament se adat occasio de treballar en dia d̄ festa segant lo fe o erba per ales besties o vendre mortales.

¶ Deles malediccions / injurias / rixes / contencions / dançes

vanitats / e actes de beure / demesiat / de jochs / juraments / p
juris / falsies / de cascun cars recorre dalt en sos lochs boncs
dit largament.

¶ Del datari.

Sia exegit p si o per altres guabelles illicites / estes
actions de dret canonic e ciuil / e diui / son repro/
bades / sino demperador / o de rey / o consili latera/
nensi sien atorgades / o si de longa consuetut del ql
principi / noy an memoria no sien degudes fer vt supra. e. t. ca/
pitulo. iij. plene habetur / en altra manera exeginto scientmet
es mortal y es cars de restitucio . Sia exegit algun vetigal p
aquelles coses per les quals donar o esser pagat no es just o
si de aquelles coses per les quals es just de esser pagat a exegit
mes del que es degut / per q si vltra les dates statuides o cō/
suetuts rasonables de vn mateix peatge alguna cosa scient/
ment / a exegit mortal es y es tengut de restitucio als dāpnifi
cats. Sia fet falsa o falssiostament inuencions imposant al/
gu que a defraudat lo peatge / vltra peccat es tengut de tot /
lo dan seguit de alli e dela calumpnia adaquell imposada /
pero si a exegit alguna pena o esmenes enles quals algu au/
ra caygut / o en corregut per que a volgut defraudar lo peat/
ge / ocultament ab si portant coses culpables al peatge no es
illicit / purque no exigyca o lleue vltra allo que de dret li es
permes segons lo dot rasonable dl mateix. Si per si o per al/
tres / a exegit lo peatge de capellans / o d la pmera tonsura
solament o de religiosos / o persones ecclesiastiques / o de co/
ses propries / o dles sues sglesies les qls portē / o fan portar /
no p causa de negociacions encorre escomunicacio vt in capis

tulo quāq̄ de esse libro. vj. De la qual excommunicacio no pot
 ser absolt d'el bis be sino feta primer / la restitucio segons. guil.
 ibidem in fi. Ni bastaria caucio / pero requirse actual restitu/
 cio vt. no. glo. in. cle. presenti. capitulo. t. con. ste. jo. de .leg. 7.
 jo. de. jmo. Si per coses les quals les persones ecclesiasticas
 per causa de negociacio porten en nom seu / o nom strany / o
 portar fan sia exegit lo peatge / o vectigal licit es ystara alliu
 rament dells o dels nuncios seus / sino la qualitat de les per/
 sones disuadexca a ço / sy a questio del clericat / ço es si lo defe
 rent es capella o no / o que la cosa sia portada per causa de la
 negociacio / o no cōcorden los damunt dits doctors Sia exe
 git per si o per altres lo peatge per les coses les quals porta/
 uen lechs per vs propri / de a ço mira dalt. e. t. capitulo. iij. Si
 estant depositari / o campfari de les pecunies exegides p peat
 ge infelment se a agut / per que si amagadament alguna cos
 sa a exegit dels companyons o a sofecat o com seuulla que a
 defraudat vltra peccat es obligat / a total restitucio.

¶ Del rector / o administrador
 de spitals / e de altres lochs pia
 dosos e d'les cases d'ls religiosos

Sia conegut assi mateix no ser disposat per atal regi/
 mēt destos tals lochs piadosos p q̄ la governacio
 d'ells no pot ser acomanada sense ofensa sino als pe
 rits e sabuts endret prudēts / e doctes y de bon testimonio los
 q̄ls sapiē vulguē / o puguē tals lochs / e los bens e drets de a
 q̄lls puguē ben regir e vtilmēt e les rēdes / e dates / e despeses
 en vs d'les psones miserables felmēt d'pēdre axi cō es test d'la
 clemērina qz cōtigit. de. reli. do. Si estat rector / o regidor / de

algun spital / o loch piados / a fet o dat juramēt / per aq̄ es tēgut / e jura juxta la forma q̄ posa. spe. in .ti. de tutore in prin. Sia cōuertit los bēs e rēdes d̄l spital / o d̄l pp̄ loch en q̄lscuol manera en v̄sos pp̄ris lo q̄l en neguna manera es cosa licita. vt. i. d. c. p̄ q̄ cōte vltra victū z vestituz / ni menys tal regidor los fruyts separats fa pp̄ris axi enaço te menor potestat q̄ lo prelat / lo q̄l ests tals fruyts fa pp̄ris axi cō sera dit. c. xvij. Si sciēt mēt / a q̄lls aura cōuertit en pp̄ris en altra manera q̄ e dit mortal es yes tēgut a restitucio vt no. d. c. qz. cōtingit z ibi p. jo. de. jmo. E altres doctors. Si es estat diligent en recobrar bēs e drets de tals lochs d̄les mās d̄ls ocupās / o osurpās q̄ ad aço es tēgut e si nou fa mortal mēt pecca cō lo negligēt sia tēgut quāt pot de adquerir. ij. q. iiii. q̄cūqz. cō. jo. de. jmo. vbi supra. Si p̄ la negligēcia adexat perdre les cases / bēs / rēdes edificis derruir / es tēgut a la mena p̄ q̄ aço es vn euidēt seny al de mala administracio e deuē / esser reparats estes coses d̄ les rēdes d̄ls lochs q̄ son vt no. glo. v̄. supra. Si aq̄lles coses q̄ son ofertes / o dexades en vida o en mort a altre vs o aura cōuertit / encara es piados e aço no es licit sino p̄ auctoritat d̄la sede apostolica / maior mēt q̄nt podē esser cōuertits al vs q̄ son deputats segōs lupū. Si nos podē cōuertir adaq̄ll vs podē esser puertits en altre vs encara p̄ inferior d̄l papa segōs algūs vt no. dñs. an. de. bu. i. c. significatū de prebē.

¶ Del capella / e d̄l cōstitubit en sacres.

Si regularmēt es ordenat p̄ q̄ si essent irregular / o bigam⁹ / homicida / illegitim / o senblāt / e sens dispēficio apres ordēs sacres mortal mēt a peccat ni te execuicio d̄l orde sino sia dispēfat ab ell / en altra manera si mes executas mortal mēt peccaria. Si es estat ordenat ans d̄la ligiti

ma edat extra de tempore ordinum. Vel ne est. con. glo. in. cle.
 gñalem de. eta. 7. qua. vide ibi. Si es stat ordenat foral tēps
 congru e decēt/en tal cars deu ser deposat extra. e. c. sane. Si
 es estat ordenat per salt dexāt vn orde dels vns als altres vl
 tra lo peccat deu ser deposat/si tal salt per dispensacio del bis
 be e no per malicia aura fet aço pot pendre lo orde dexat disti
 cio. liij. sollicitudo extra de. cle. per. sal. g. c. vñico. glo. ray. Diu
 que enst cars encara als superiors ordēs pot esser promogut
 per lo bis be/enaltra manera seria si per malicia tal agucs fet
 Si apres los ordens per simonia alguna cosa tēporal dant/
 o prometēt/al ordenador/o qualscuol persona quey consens
 tis en tals ordēs ara sial donatiu demanat ara de ser uici ara
 dellengua encorre excomunicacio esuspēssio dla qual no pot
 ser dispensat de bis be sino del papa exceptat enlarticle dela
 mort vt patet in extrauaganti martini quinti. Que comēça
 dāpnabilis e altra de eugeni papa quart que comēça cū dete
 stabile. Si sciētment es ordenat de bis be simoniaticb encara
 q̄ no simoniacanēt mortales /e no reb la crecucio dls ordēs
 ans ipso iure es suspes e irregular scdm. ray. Ai pot ser dispē
 sat p lo bis be. i. q̄stio. i. si quis simoniac⁹. Aldre seria si ignor
 antment/en tal cas pot ser dispensat dl bis be mas dl mater.
 con. hosti. Si estant excomunicat de maior excomūicacio loz
 desagrat/o no sagrat sciētment apres mortales es ni reb la cre
 cucio del orde/si ignorantment ab ignorancia notable /o p
 bable/en tal cars si es capella seglar sols io papa y dispensa
 Si es religios lo abbat/o lo prelat extra. de. sen. ex. cuz illoz
 7 ibi. glo. 7 doctores. ricart in. iij. disticio. xvij. articulo. iij.
 questio. i. Si estant en peccat mortal/amagat arebut les or
 dens mortales scdm. ray. Aixi prenent los ordens com les al

tres sacraments. xxx. distincio multe. lxx. distincio illud. cō.
 thomas 7. pe. in. iij. distincio. xiiij. Si sabent ell estar en pec
 cat mortal se adonat en algun acte / o ofici de ordens axi com
 fent acolit subdiaconat / o solèpnament algun sacramēt mi
 nistrant / axi com lo baptrisme / lo sacrament del altar o peni
 tencia / tantes quantes vegades tals actes comet per si mor
 talment a peccat segons sant thomas y alexandre dales. Si
 excomunicat de maior excomunicacio a celebrat solèpnamēt
 es fet irregular. xj. q. iij. si quis ep̄. i. 7. ij. Ni pot ser dispensat
 sino p lo papa de sentècia. ex. hys q. li. vj. Lo cōstituit sols en
 los menos si ministra / o exercita lo ofici seu encara ab solèp
 nitat segons alguns no es fet irregular q̄ aq̄lls dos capitols
 no parlen dells / diu. hosti. Que si tal se mescla en diuinis axi
 com en lo seu orde o ofici / no axi com acolit / o exorzista es fet
 irregular vt. c. cum medicinalis de. sen. ex. li. vj. articulo xxij.
 distincio acolitus. Y en los tres capitols següents. idēz. coll.
 extra. de. cle. ex. mi illudet. archi. xj. q̄stio. iij. si quis a suo. Esta
 openio es la mes verdadera vt hētur in. spe. ti. de. lega. Sia
 vsat dl orde dl qual era suspes / o fos per jutge / o ajure e ami
 nistrat en lo orde dl qual era suspes encorre en irregularitat. xj.
 q̄stio. iij. si quis ep̄. Per sols lo papa si pot dispesar vt in. d.
 capitulo cum medicinalis. Si estant entredit a vsat del orde
 per que acomes irregularitat / o li sien entredits los officis di
 uinals o la entrada dles sgleyes vt in capitulo. is. cui. de. sen.
 ex. lib: o. vj. Sia celebrat en temps d'entredit en loch fora la s
 gleya no essent per atal priuilegiat ni en cars ajure concessio.
 Encorre irregularitat en la qual sino per lo papa no si pot di
 spensar extra. de. sen. ex. is qui lib: o sexta. Sia vsat de algun
 orde lo qual ell no tenia: en lo primer cars sino vol cessar: deu

ser excoïcate nūqua esser ordenat. extra de. ne. ar. iii. c. i. En lo segō cars deu esser deposat d'l ecclesiastichs orde q̄ tenia. c. i. 7. ij. Y es irregular segōs escot i. iij. di. xij. q. ij. Sia vsat d' orde en la irregularitat p̄ tāt̄s vegades encorre nou vincle de irregularitat p̄ que tāt̄es vegades apassat los preceptes d' la sgleya / o aq̄lls mēys preat extra. de tēp. or. sepe. li. vj. 7 de. sen. ex hys. q̄. 7. c. xvj. cui. li. Si es estat notori fornicador en vna de tres maneres / o q̄ p̄ si mater / o acōfessat en jubi p̄stret o p̄ crim molt manifest q̄ en negūa manera pot ser cubert p̄ q̄ tal ip̄o jure es suspes quāt assi e quāt als altres. xxxij. di. preter. bec. xvij. di. si q̄ sunt. Aço es ver o sia estat i sacri si suolen los menos ordēs cōstituit vt. no. archi. xxxij. di. c. ad bec. Y es suspes d' tots los actes d'ls ordēs tāt̄ q̄nt en lo vici pseuerara y si eñst endemig ell exercitara son ofici es fet irregular e ha mester esser hi dispēsat p̄ lo papa / encara q̄ cessas d' vici segōs. jnn. 7. hosti. vt. no. archi. 7 dñs. an. de. bu. Encara q̄ del ofici au ra cessat si ans la dispēsacio vsa d'l ofici seu mortalmēt pecca E si suspes no executat sos / officis / y fretureja de absolucio lo q̄l lo bis be li pot dar lauos segō. jnn. Deu encara tal esser apartat d'els altres en la missa y officis diuins. di. xxxij. nullus 7. c. preter bec. Encara ans q̄ sia amonestat segōs la comuna opinio d'ls doctors la q̄l tenē. tho. ray. guil. jnn. hosti. jo. cal. 7 dñs. an. de. bu. Aço es ver segōs aq̄lles coses q̄ son cōtēgudes in corpore juris ço es q̄ de tal no deuē esser hoides les coses o officis diuins ni esser rebuts los sacramēts / sino sols lo bateig / e la eucaristia en estrema necessitat. xxxij. di. s. veruz juxta aço moltes coses son ennouades p̄ siliū basilicū mirau en la pisa cleric. iij. s. i. i. addictiōe. Si no aportat tonsura / o molt poca pecca si entē vsar d'l priuilegi clerical segōs. ricart.

l. iij. di. ij. q̄stio. i. Sia exercit comercis / o officis seculars ma-
 iornēt indecēt ala clerical honestat / axi coz publicamēt mi-
 nistrar en tauerna / o publicamēt estar en la carneceria / o me-
 sclarfe ala tirania / o portar armes nudzir cabellers / jugar a
 les taules / portar vestidures curtes: o verdes / o dedrap roig
 totes estes coses son prohibides als sacerdots extra. de. vi. r.
 ho. cleri. per tot. Si es stat molt familiar / o domestic ab les
 dones maiorment stranyes / o a habitat ensemps ab elles ago-
 es prohibit extra de. cobra. cle. nob. Sia exercitat lofici de al-
 gun orde sagrat sens los deguts vestimēts / o ornamiēts axi
 com fent lo subdiaca sens maniple / e lo diaca sens stola / o ce-
 lebrant missa sens vestidures beneytes dī bis be go es sens / a
 mit senyl / stola / o maniple / o senblant / celebrāt lense estes co-
 ses graumēt pecca segons ricart y escot in. iij. disticio. ii. Hō
 no tenē consuetut de beneyz sinyl no creu ricart sens aq̄ll que
 peque. con. archi. de con. disticio. c. concedim⁹. r gemi. de. pe.
 c. de gradato. li. vj. Sia celebra scientmēt sens ara sagrada
 o sens licēcia / o sens ajudador / o sens missal en q̄l seuol dehis
 cassos es mortal peccat p̄ quant es prob: bit. de. con. disticio.
 c. i. r. c. confedim⁹ r de. con. disticio. iij. hoc quoq̄. Nil excusa
 ignorācia juris. Si essent possat en los sagrats ordēs se ade-
 rat de dir hores canonicas p̄ q̄ tates vegades / a peccat mor-
 talment quantes sciētment / o de industria o malicia / o negli-
 gēcia aderat vñ hora / o moltes / no q̄ sien tants peccats mor-
 tals causats quantes son les hores dexades en lo dia / mes si
 vna na dexat es vñ peccat mortal / y si vna o moltes en vñ
 mater dia es tan solament vñ peccat mortal / pero cada hu es
 tant mes greu quant mes vegades les aderades / per quant
 tot vñ sols ofici del dia cau sots vñ precepte / e axi dexant los

fici de vñ dia si suolen tot / o en part trêca sols vñ precepte. se/
cũdũ. vi. Aldre seria si les dexas poblit / o p alguna enferme/
tat car segons .jnn. Los malalts son escusats de dir ofici / en
cara de hoirlo si directamêt / o ocasionalmêt atal pascient li
nogues Si dient lofici diuinal se a ocupat en altres oficis / o
exercicis extrinsechs / o manuals o mentals / o vocals es dit
trespassador dls preceptes ecclesiastichs. extra. de. cle. mis. do
lentes. Non estretamêt es manat als preucres en virtut de o/
bediència quel ofici dl dia e dla nit quant deus los aura dat q̄
studiosament celebren e deuota. Sia fet lofici segons la sgle/
ya romana o metropolitana que adago son téguts los capel
lans seglars sedm .guil. 7. no. jo. de. jmo. in. cle. graui. de .cle.
mis.

¶ Del sacerdot simple.

Facelebrat missa en loch no consagrat debis be
per q̄ no es licit / si no encars de gran necessitat
ço es hon les esgleyes son cremades o en lo cami
hõ noy aura sgleya lauos es licit de celebrar de
ius layre / o entêdes ab taula consagrada de. cõ
disticio. i. c. sicut. 7. c. concedimus en altra manera en oratori
priuat / o en casa no es licit sino ab priuilegi dl papa / o p ras
honable causa de licència del bis be. con. ricart in. iiii. distincio
xvi. articulo. iij. q̄stio. i. Sia celebrat missa estant en mortal
peccat sens q̄ pmer no aja confessat encara q̄ fos contrit mor
tal es sino en lo cars sobredit i parte. iij. 7. i. c. ij. Sia celebrat
ans de matines mortal es segõs. guil. 7. hosti. Celebrar ans
de prima no es peccat si ja no fos contra precepte o consuetut
dla terra tal segons. guil. Sia celebrat per afer beneficis / o
maleficis mortal es y prohibit. xxvi. q̄stio. v. quicumq̄. Si ce

lebrant no aconsegurat / o si aconsegurat si no apres lo sagra-
 mēt / o sols apres la hostia sens lo sanguis mortal es yprobi-
 bit. de. con. di. ij. relatum 7 .c. se. Si no estāt deju aconsegurat
 mortal es. vij. q̄stio. i. nichil de con. distīcio. i. liquido. Sia cō-
 segurat en pa fermētat / eno enalis greumēt a peccat contra le
 statut e consuetut d'la sgleya segons sant. tho. Sia consegurat
 sciētment ab hostia corrupta o ab vi agre greumēt pecca se/
 gons sant thomas in. iij. distincio. ij. Sia dexat deposar ay
 gua enlo vi enlo cālzer p ignorancia o de certa sciencia greu-
 mēt a peccat / de consecra. distincio. ij. capitulo. i. 7 se. Sia vo-
 mitat lo sagramēt de voracitat / o d'ebrietat mortal es de cō.
 distincio. ij. si quis p ebrietatem. Sia caygut alguna gota del
 cālzer en terra essent consecrat o hō seu ulla pot esser mortal
 si per culpa d'el sacerdot o negligencia / si apres dela pullucio
 nocturna procehint de causa mortal immediate sens necessi-
 tat a celebrat es mortal encara que sia confessat segons sant
 thomas. Sia celebrat molt atart maizoment si enles festiui-
 tats grans sens rahonable causa no a volgut celebrar mor-
 tal es segons sant thomas. Si adit moltes misses en temps /
 o cars no atorgat mortal es. los cassos atorgats posa. hosti.
 i. su. e. ti. 7. d. an. de. bu. capitulo consuluisti. Sia celebrat mi-
 ssa mes tart que deuia mortal es sia passat lo temps notable-
 ment lo qual temps ja es ordenat per la sgleya de. con. distin-
 cio. i. nocte 7. c. solent. Sia tengut nets e blancs los corpor-
 als vestiments els vexells dela missa / adago es tengut dema-
 nament extra. de. cu. eucha. capitulo relinqui. Si les coses q̄
 ja vna vegada tenia dedicades per al cult diui / si per algun
 temps les aconuertides p a altres vlos ago es prohibit. xij.
 questio .iij. que semel. Sia acostumat enlo principi de taula

al menjar benyza e apres de auer menjat fer gracies a deu p
los beneficis donats com es tengut. xliij. disticio non liceat.

Del beneficiat canonge. e curat. c. xvij.

Sper lo benefici simple o curat ofici/o dignitat
ecclesiastica de poderla obtenir a comes simonia
alguna p que qui per tals pecunia alguna o al/
tra cosa q̄ enpreu puga esser stimat/aura dat/o
rebut/o en tal aura stat mediador ipso facto en
corre suspensio/e excomunicacio si no sera simonia amaga/
da /o manifesta ni dells exceptat enlo article d'la mort de al/
tri sino d'l papa pot ser absolt e lo promogut/o elegit/o cōfer
mat p simonia no te negun dret ental benefici/pero ipso jure
tal electio o collacio es nulla ni fa sos fruyts po es restret sets
consciencia d'la anima a restitucio de tots aq̄lls qui just o posse
hira/axi com sta enla strauagant de papa marti quint q̄ co/
mença multe **E** axi matex enlaotra extrauagant que comen/
ça dāpnabile/e altra de eugeni. iij. i. Qui comēga cum dret/
stabile. Sia obtēgut algun ofici /o dignitat ecclesiastica do/
nada alguna pecunia p ell per que si ell osap ou ignora simo
nia es comesa ab lo bisbe o ab lo collador d'l benefici lo qual
encorre excomunicacio/la collacio es nulla Si la pecunia es
dada e promesa a altri que al collador e promogut expressa/
mēt hia contradit noli obsta aell extra. eo. sicut tuis **L**o qual
es ver quant la pecunia es dada apres d'la cōfirmacio apres
la electio. **L**o abbat te q̄ no es simonia enaltra manera si per
la electio y sia contradit si ago nos fes del enemich volent en
pedir la promocio vt ibi. con. hosti. Si la pecunia sera dada
d'l amich /o promesa ell ignorant o /e aq̄sta promissio/entre/
uenint hi apres sia elegit/o promogut ab tot no sia simonia/

tich per que a ignorat aço / es tēgut de renunciar / al benefici
 extra. eo. de simoniace ꝛ. c. nobis. cō. ricar. i. iij. distīcio. xxv.
 articulo. ij. questio .iij. Quant la simonia es comesa p ell o p
 altri ell sabentho e no ignorantho ni contradiēti es tengut
 de restituir tots los fruyts e guāys rebuts. xiiij. q̄stio. vj. si res
 ꝛ extra de resti. spo. grauis Generalmēt lo possidēt sens titol
 es tēgut atots los dans e guanys / rebuts / o p rebre .ff. d rei.
 ven. si maius De deduides po les despeses que son fetes en re
 pleguar los fruyts e conseruar / les q̄ls son de deduides del
 possidoꝝ de bona fe coz de mala fe y de deduides encar ales
 despeses fetes en seruici o vtilitat d la sgleya. cō. ray. ꝛ. tho. eis
 dem juris Es de aquell lo qual ja sia primer nou a sabut nou
 a renunciat tantost extra. eo. de simoniace Si en alguna ma
 nera a venut / o comprat algun ofici ecclesiastich ari / com vi
 caria / pabordria procuracio d les coses ecclesiastiques o ad
 ministracio o senblāt entotes estes coses diē. vgo. ꝛ. bar. brix
 Lo temps cometē simonia. Si emant per que es proibit ex
 tra. eo. ad nostram. i. q̄stio. i. si quis ep̄. Diu. domin. an. de.
 bu. c. tua nos extra .eo. Que dar pecunia o q̄suulla / acausar
 dictio d l dret spiritual ab pacte / o sens pacte / o ans o apres
 simonia importa. i. q̄stio. i. emendari. Diu en lo. c. veniens. e.
 ti. Que la donacio de pecunia sens conuencio / no es comesa
 sino simonia mental segons. hosti. La qual per penitēcia es
 abolida / e basta la sola conuencio acausar simonia / encara
 que no sia seruat lo promes. Sia obtes benefici per pregari
 es carnals que segons los doctors / si algu fa pregaries per si
 per obtenir algun benefici / lo beneficio la sgleya tenint cura
 danimes tals pregaries porten simonia e si algus sent de tal
 benefici / o cura indigne sis entremet cupidicios per auerlos /

aq̄sta es la opinio de tots los doctors. hug. hosti. goff. tho. se
cūda sc̄de. q. c. ⁊ ī directorio juris. li. iij. e. t. Si lo donāt prega
ries p̄ algū beñfici simple d̄l q̄l freture ni īdigne sia de ell p̄ al
gū crim / o enpedimēt no es simoniatic̄ ni pecca segōs . ray.
⁊. tho. i. q. ij. clericos. xij. q. i. illi aut̄ satis. con. abbas. si. de. iij.
pa. p̄ v̄ras . Sia obtes algun benefici ab pregaries d'altri / e
les pregaries son carnals axicō q̄nt aq̄ll q̄ prega p̄ncipal atē
ala parētela lauos si les pregaries siē dades p̄ p̄sona īdigne
es simonia. i. q. i. sunt ne nulli ⁊. c. de ordinaciōib⁹. Si les pre
garies son fetes p̄ p̄sona digne e lo collador a p̄ncipalmēt in
tēcio / de dar / no p̄ les pregaries mas p̄ los merita de aq̄ll tal
no es simonia extra. de. etate ⁊. cali. tuā. i. q. i. latozē Si lo col
lador o fa p̄ fauoz d̄les pregaries / o p̄ temor d̄l pregāt spant
auerne fauoz / laoz / o algū be d̄ aq̄ll alcs pregaries d̄l q̄l satisf
fa / aq̄o es simonia comūamēt segōs sant thomas ī sc̄da sc̄de.
q̄stio. c. Per q̄o no es tēgut de renunciar al benefici extra . co.
c. fi. Y en lo directori juris. li. iij. c. ti. Es trobat q̄ ara algu p̄ si
o p̄ altri y encara indigne pregue al patro o aq̄l seuol altres /
o p̄ dignitat / o p̄ benefici no es dit auer lo benefici simoniati
camēt encara q̄ injustes pregaries fes sino entēgues p̄ dites
pregaries obligarse al collador d̄l benefici o p̄ la hoida d̄les
pregaries aq̄ll q̄ prega descarregarlo d̄la obligacio de algū
seruici a ell primer dat / axi apar conclusiuamēt e directa q̄ la
simonia p̄ pregaries no es punida p̄ la sgleya / o sensura eccle
siastica de dret si ja no p̄ aq̄o se fessen alguns pactes o conuē
cio encaray fos dada pecunia segons. jnn. Sia obtes benefi
ci p̄ algun obsequi dat / a d̄algu axi coz al p̄lat / segōs los doc
tors si lo obseq̄ fon illit e inonest. / axi cō q̄ a seruit a p̄lat e mer
caderies / a v̄tilitat d̄l patrimoni pp̄ / o d̄ls parēts de aq̄ll / ab

aq̄ sta itēcio p̄ncipal loy dōa pago labu elaltre comet simōia
 i. q. i. ordiāciōes. 7. i. q. iij saluator. cō. tho. 7 ricar. i. iij. po no
 es tēgut renūciar al benefici sino cō/ja edit/ dles p̄garies au
 ra entreuēgut pacte/o cōuēcio o sino fos idigne de tal benefi
 ci axi cō si fos no litat/o notori fornicador o senblāt /po si lo
 obseq̄ es licit y es digne y aferuit sens pacte no es simōia si ja
 nos agues p̄ncipalmēt a respecte o itēcio al obseq̄/axi cō. no.
 glo. i. c. cū essent. e. ti. zāba. ibi clari⁹ notat. 7 abbas. si. Si ele
 git p̄ lo patro/o d̄l collegi no ademanat/ p̄firmacio d̄ aq̄ll al
 q̄l p̄tāy q̄ si ans la p̄firmacio aministrat o dins tres mesos a
 pres lo p̄sentimēt ala electio d̄si p̄ a celebrat donat no adema
 nat la p̄firmacio dela electio .eo. ip̄o cau de tot dret de aq̄lla
 electio p̄ ell adq̄sit. de. elec. auaricie 7. c. quā sit. li. vj. ni apres
 d̄l tēps dit timestre. poza mes esser p̄firmat basta e es mester
 de demanar la p̄firmacio encara q̄ nola obtigua q̄ p̄ ell no e
 sta vt. no. glo. 7. geī. de hoc pleni⁹ ibidē Si p̄ ma de algū sen/
 yor tēporal op̄ potēcia ecclīastica a obtres algū benefici tal es
 dit it̄russus p̄ q̄nt nos entrat p̄ la porta yes dit fur/e ladre/ni
 pot negua cosa d̄les tēporals ni d̄les spūals dispōdre ni absol
 dre/ ni ministrat los sacramēts als parroq̄ans de aq̄lla par
 roq̄a e necessariamēt lo te a resignar/o demanar dispensacio
 de aq̄ll q̄ la pot dar. extra. de elec. nichil 7 de restituciōe. spo. i
 lris. Allí plenament esta p̄. jnn. 7 d̄m. an. de. bu. Si essent il
 ligitī sens dispēsacio arebut algū benefici ago es p̄trals drets
 extra de. elec. inotiva Ans aq̄ll no pot tenir en lo benefici sim
 ple lo bis be pot dispēsar ab aq̄ll/ de curat /o parrochial be/
 nifici sols lo papa vt in. c. is. qui de filij pres bi. li. vj. cō. ricar.
 in. iij. q̄stio. xxv. ar. iij. di. iij. Sia p̄mutat algū benefici /o es
 gleya ab benefici/o es gleya daltri si agos fa per sols cōtracta

mēt e per conuēcio dles parts sens auctoritat de supior al q̄l
 ptany la collacio de aq̄lls beneficis simonia es extra de rerū
 pmutacione cū vniuersoz .7.c. q̄stū. Maiormēt cō fossen di
 gnitats o prebēdes de diuerses esgleyes encara de vna esgle
 ya/po la vna te la carregua annexa. vt i. decre. significatū de
 prebēdis. Adre es si fossen prebēdes de vna esgleya parro
 chial/o de vniforme cōdicio sols seria diuersitat dles tēpor
 als/lauos segōs .pau. Poria vn canōge ab altre canōge de
 vna matexa esgleya pmutar sens auctoritat d̄l supior coz fan
 dun tēporal ab altre tēporal/q̄ vna cosa es canōgia altra co
 sa es p̄bēda. de p̄bē. relatū. Ari matex. jnn. i. c. q̄stū. Des se
 gur es segōs. hosti. i. su. e. ti. 7 dñs. an. de. bu. i. d. c. q̄stū. Que
 no sia feta tal pmuta sens auctoritat de supior /e ans fet aço
 seria de sostenir apres fet puentā poria p̄cehir la openio de.
 jnn. vt. no. jo. d. jmo. i. cle. ne p̄cessiōe. e. ti. vbi plene de hoc. Si
 te algū benefici o ofici el renūcia abu p̄ q̄ aq̄ll lo done apres a
 altre: cō a vn nebot seu aell p̄mes: o dat simōia es segōs .goff
 7. hosti. viij. q. iij. talia. Encara q̄ no aja p̄cehit al acte de re
 nūciar si no sols al acte de pactejar/ la hu el altre pequē mor
 talmēt/ y dich q̄ aq̄ll tal nebot/o criat lo q̄l axi posseex tal be
 nefici/o ofici nol pot justamēt posseir/p̄ q̄la renūciacio/o po
 slessio d̄l benefici/o ofici ecclesiastich deu esser feta enles mās
 de aq̄ll lo q̄l te acōferir aq̄ll/o liurar/o p̄fermar. extra. eo. ad
 monet. Y deu ser feta purament e absoluta ço es sens pacte y
 sens cōuēcio. extra. de officio. dele. Si tenit l̄res d̄la sede apo
 stolica sobre algūa p̄uisio de algū benefici a renūciat ales l̄res
 p̄ algūa cosa tēporal de pecunia/o p̄sio ab pacte entreuenit
 acomes simonia segōs. jnn. 7. hosti. Y tal es priuat dles l̄res
 y d̄la p̄sio fina rebut algūa/po si de ofici de jutge/o bōs bo

més estant p medi purament aura renunciat / e Delaltra part alguna cosa temporal lin sia dat a ell no es simonia extra de renun. sane. 7. c. veniens 7 extra. de pac. cum predez Si algu estant prelat aura acomanat ses veus / o forges / o juradictio sub animo sensu. Tal dret seria spiritual per aquell dar / o rebre alguna cosa es simonia. extra. ne. prela. vi. su. c. i. 7. se. Axi com diu. hosti. Per tal comissio de juredictio no es licit de rebre certa quantitat de pecunia molt menys coue de rebre certa part del ques diu prouentus. con. domin. an. de. bu. ibidē capitulo. ij. Si algu essent clergue / o canonge prebendari / a logat lo fruyt del seu benefici vltal temps dela vida sua ago noli coue a ell sino es rector o prelat dela sgleya vt. no. jnn. i. c. querelā extra. ne. prela. vi. suas. 7. ibi per doctores. Si amal tractat lo benefici / o la sgleya / o la possessio per la culpa o negligencia esser pijorat / vltal peccat es tengut a satisfactio / si fera greu cosa vt notatur in directorio. li. i. ti. xvij. idetz. hosti. in. su. ti. de. pe. 7. re. s. q̄ pena Si mal a consumit o despes los fruyts dl seu benefici segons los doctores tals fruyts o erē admésam / o a son propri vs deputats ja sia q̄ peque mal vñant ne o consumint los pero no es tēgut a restitucio ni ell; ni aq̄lls qui lan rebut. vt in. cle. i. de. excels. prela. super verbo admésaz Los richs els potents qui per exercici / o frau / o violēça o semblant de elles nan rebut tenguts ne son segons. vl. 7. hosti. se cūda scde questio. i. lxxxv. De ren fruyts o prouenimēts de benefici / y de sts tot prelat / e tot capella tenint benefici ab administracio tant quāt viu e la estat o pot dar / entē ago esser ver dels drets ja rebuts y estojats moderadament. vt extra de dona. ceterum. hosti. vero in. su. e. ti. 7. quid. 7. de. pe. 7. re. Diu q̄ la consuetut general te q̄ los p̄lats sans y estans en son natal

poder dal la pecunia dls vsufruyts per son plaer /e voluntat
 mas com comença aestar malalt negun dret te en ells ni de ju-
 re comuni pot testar de aquells jastia ne puga fer almoyna.
 extra de testamentis adhec. Si la cōsuetut special /o estatut
 dla sgleya la qual molt no graua ala sgleya dispongues que
 be pogues testar aldre seria per que lauos poria be testificar.
 extra de testa. relatum. i. z de conces. preben. ex parte z ne. ge
 mi. in. c. pñti. de. offi. or. li. vj. z. jo. an. ibidez. in mercu. Lo ca
 pella no tenint administracio go es simplament e psonalmēt
 beneficiat pot be dls fruyts o stipēdi lo q̄l aell de tal benefici
 adue en la sua vida dar y en la mort testar apler e gñalmēt la
 consuetut hon seuulla a proua ago vt. no. glo. in. d. c. pñ. La
 esglefia a est suceex si mor ab intestato en los matejos fruyts.
 extra. de. testa. relatum. ij. Alli plenament desta materia per
 dominū. an. de. bu. O eren rendes distribuïdores al capitol/
 o als capellans /o si lo capella tal aquests tals fruyts dona/
 os rete mortal es y restitució te defer la almoyna no sa dedar
 de cosa strana. xiiij. questio. v. neq̄ /o eren rēdes al cult diui
 specialment dedicat /o als pobres /o la fe sua acomanades p
 que les distribuï sinplament acomes e deaquells sin dona p
 causa de necessitat a persones honestes per reconpensacio de
 patrociniy e del treball q̄ donē ales esgleyes e segons la qua-
 litat dl treball e dla industria sua be elloablemēt /o faça que-
 stio. ij. quicumq̄. ij. Siu dona als cosins seus /no freturants/
 o p causa de alguna legea /o de fauor humana vitrai peccat
 es tengut a restitucio dls bens patrimonials /o per industria
 adquisits sin te si nou das en lo darrer cars p q̄ remes la sua
 vexacio si ell axi no satisfia son rēguts a q̄lls qui tals coses dll
 an pres. cō. tho. vbi supra. Sil canōge o beneficiat essent en

algua catredal/o collegial esgleya reb les cotidianes d'stribu-
 cions les q̄ls son dades en los de prebēda interuenit ales ho-
 res canōiques com ell sera absent o present po no aura entre-
 uengut per que tal illicit reb aq̄lles ni fa les siues ans es obli-
 gat a restitucio de totes les coses ni val la consuetut en lo con-
 trari sino la enfermēdat e rahonable/ necessitat corporal /o
 justa y euidēt vtilitat d'la esgleya /o escusas vt extra de. cle. ne
 resi. c. p̄suetudinē. li. vj. Et ibi plene p̄ dñm gēni. Si p̄ncipal-
 mēt va ales hores p̄ lo guany p̄ q̄ tant o tant guanye mortal-
 es y es simonia mēt al vt. no. glo. ibidem in fine Sia deseruit
 a la esgleya celebrant lofici seu diēt axi com deuia si nou a fet
 los fruyts d'la esgleya apres illicitamēt yes tēgut a la restitucio
 de aq̄lls vt. no. jo. cal. extra de. cle. missa. c. i. gei. c. fi. d̄ rescrip.
 li. vj. archi. iij. q. c. i. Aq̄st tal mortal mēt pecca. cō. ricar. Sia
 fuit a la esgleya no degudamēt cō fos en culpa tal es tēgut a re-
 stitucio segō. archi. v. supra Es tengut a restituir los fruyts q̄
 arebut /p̄ q̄tre rahōs mirau: alli a gomate x diu. cal. d̄. cle. mis.
 c. i. dñs. an. de. bu. 7 cardi. Alli tenē lo p̄trari. Abbas. si. Diu
 q̄ jatfia q̄ la opinio p̄mera sia fort po mes segura es iforo aie
 Si a fet residēcia p̄sonal en lo beñfici segōs diu. jnn. extra de.
 cel. ne. rec. cleri. Lo beñfici tota residēcia req̄r sino p̄stal p̄tra-
 ri/apar segōs. hosti. 7. jo. an. ap̄s d̄ll q̄ basta a fuir p̄ lo substi-
 tuit y doneu/ si axi sia p̄suetut d'alli/ lo q̄. archi. xxxj. sacerdoti-
 b̄ Et ē esser ver en les p̄bēdes e no en los beñficies curats /o di-
 gnitats 7. no. gēni. in. c. fi. de rescripcionibus libro. vj. Si te
 molts beneficis ab cura per que de dret comu lo que te digni-
 tats /o beneficis curats si segons tal beñfici primer ab cura
 ne reb altre sens dispensacio del papa ipso jure vacabo pri-
 mer extra. de preben. de multa 7 de consue. capitulo p̄mo. li. vj

Si contendra en retenir lo primer pot esser despullat d'l segō.
 vt in. d. capitulo de multa. Non diu domin⁹. an. de. bu. Aço
 es ver quāt apres aura conseguit lo benefici e pasifica posse/
 sio de aquell/e ab sos fruyts vt hētur in capitulo si tibi cōce/
 sio cum. glo. sua. li. vj. Es licit de auer lo benefici curat ab la
 prebenda ala qual es annexa la sgleya parrochial/o altre be/
 nefici curat no es contra les coses damunt dites encara que si
 en en vna esgleya mateixa de mentres que faça seruir ala sgle/
 ya annexa per ydoneu vicari ppetu vt in capitulo super .eo.
 de prebendis. li. vj. ⁊ ibi. glo. ⁊ semini. Si tenint algun benif/
 fici curat per força aja ocupat vn segon tanbe curat /o scient/
 ment injustament/a entrat enell /es priuat del primer/enal/
 tra manera si tenint esgleya de cura y apres violentment ocu/
 pe la prebenda /o algun simple benefici encara que li sia an/
 nexa altra sgleya ab cura vt in. c. cū q̄. de prebēdis. li. vj. ⁊ ibi
 Si dos o moltes prebēdes te per que de jure comūisens dispē/
 sacio no es licit sino en finch cassos lo p̄mes es quāt les esgle/
 yes son axi flagues que ni la vna ni l'altra basta ala sustēta/
 cio/lo segō es si la vna depēdex del'altra/ lo tercer es p amor/
 d'la poquedat e nōbre dels sacerdots/lo q̄rt es si la sgleya es
 annexa atal prebēda o ala dignitat/lo quīt es si te la vna in/
 titulada /e l'altra acomanada d'la qual materia mirau en la.
 pisa. beneficiuz. i. s. iij. Lo bis be sobre la pluralitat d'ls bene/
 ficiis simples/o d'les prebēdes pot dispēsar vt. no. glo. i capi.
 lris. extra. de p̄bēdis Lo q̄l par cōsentir dñs. an. d. bu. Quāt
 los beneficiis son endiuerses esgleyes /en altra manera/ sien
 vna mateixa la. glo. in. d. capitulo. i. de consue. super verbo su/
 per vnicum Diu quel bis be pot ⁊ dispensar que algu aja ab la
 canongia vn benefici ab cura ab vna p̄bēda en vna mateixa

fgleya po q̄ algu tinga ducs canōgies en vna matexa fgleya
 no/ pot dispēlar jatria quē diuerses fgleyes puga/ enesta ma
 nera par ser entesa la opinio de. jnn. extra. de. cle. non .re. c. fi.
 Si molts benefets encara q̄ simples coz no pase fretura e vn
 solo poch bastariē segōs escot tal no es vist en bon estat se/
 gōs. ray. 7. tho. Encara q̄ tots los tinga ab dispēfacio dl bis
 be o papa p̄ q̄la tal dispēfacio sens justa causa no escusa quāt
 ad eu. extra de voto. nō est 7 ibi. glo. 7 dñs. an. de. bu. Sia re
 but benefici de cura o regimēt desgleyes parrochials ante tē
 pus acanone prefixū. Qui tal cura apres ans q̄ aja cōseguit.
 xv. anys ipso jure es priuat e noy pot dispēlar lo bis be que
 ans d̄la predita edat puga tenir tal cura po sols lo papa vt ī
 .c. licet canon. de. elec. c. li. vj. Sobre aq̄ll parlar carere. Si es
 pres aregimēt desgleya parrochial no essent capella p̄ que si
 dins lany cōputāt dl dia assignat dl regimēt no sera p̄mogut
 al orde sacerdotal passat lany es priuat sino fos esgleya col/
 legiada vt ī. c. statutū. 7. c. cū ex eo. d. elec. li. vj. Podē ab tals
 p̄ raho destudiar dispēfari q̄ no sia p̄mogut fins al seten sino
 al orde dl subdiaconat y enest tēps entanimēts deu esser pro
 uebit de vicari y doneu e dispost/ lo qual exegir cala cura dili
 gētmēt /e sino es cōpetēt literat e de vida e costums vt dicit
 in. c. cū in cūctis. de elec. 7. c. licet canō. e. ti. li. vj. No es vist en
 estat de salut si nou renūcia vt ī. c. nisi. cū. predez. s. pro defectu
 extra de renūciaciōe. Sia exegit pecunia p̄ raho de babilime
 o dedar la crisma es simonia e p̄ibit vt. i. q. i. cū dictū est 7. c.
 babilandis. E agi. archi. 7 glo. Plenamēt parlē. 7. ricart. 7
 escot. i. iiii. d. v. E si p̄ lo dar d̄la eucaristia arebut algūa cosa
 es simonia e p̄ibit. i. q. i. nullus 7. c. dictū est. Si p̄ la celebra/
 cio d̄la missa apres algūa cosa p̄ pacte fet ans/ arimater E si

tenit algū benefici o sgleya en titol la q̄l aja de oficiar y ell ex
 egirca encara p lo treball tēgut o dles despeses encara comet
 simonia. i. q̄stio. i. iudices ⁊ ibi. glo. ⁊. archi. i. q̄stio. iij. vēden
 tes. Si tal sacerdot es pobre podē ser p̄strets los parroquiās
 e dir los q̄ ell nos pot sustētar. xvj. q̄stio. i. statum⁹. xxxij. di.
 pref. hec. Si adago es tēgut e no li bastē les rēdes pot pendre
 .i. q̄stio. i. iudices ⁊ de prebē. significatū. Açi matex nota. jo.
 an. ⁊ dñs. an. de. bu. Jatsia quē tal cars puga pendre presu/
 pone q̄ tostēps tal preuere degua celebrar graciosamet .i. q.
 ij. sicut ep⁹ Si te rēdes e adago no es tēgut o deu celebrar gra
 ciosamet o cessar / q̄ jatsia q̄ p vētura q̄nt no fos tēgut aestes
 coses algūa cosa rebre no fos simonia / p ço q̄ negu es tengut
 militar suis stipēdis / es guāy leig. cō. tho. sc̄da sc̄de q̄stio. c. ⁊.
 ricar. i. iij. Si p celebrar lo anniuerſari de pacte / acōuengut
 de auer algūa cosa es simonia e illicit / si p deuocio algūa co/
 sa sia dada ales sgleyes aq̄lles son tēgudes a celebrar p tals
 p los q̄ls sadat segōs ricar. i. iij. d. xv. ar. v. vide de hoc plene
 extra. de prebē. c. significatū. p. jo. an. de. bu. Mas los seclars
 q̄ p algūes misses o anniuerſaris a celebrar donē certa quā/
 titat de pecunia ab tot q̄ p simplicitat de aīo pferet quē pau/
 les axi cō si volguessen cōprar estes coses / enaço es vist la in/
 tencio dests pot piadosament esser enterpetrada queu donē
 per modo de almoyna que no queu volguessen cōprar segōs
 les paraules proferides sonē Sia exegit alguna cosa p anar
 de hoir algu de confessio e si no li donen tant o tal cosa q̄ nol
 hoira comet simonia / e punidora p los regidors dela sgleya.
 i. iij. iij. quā pio. Si no aura demanat alguna cosa dels que
 te a confessar / pls hou ab intencio queu te atraure alguna co
 sa per aell comet simonia mental. Si no a volgut dar licēcia

de confessar son parroquia ab altri si no per alguna pecunia o equivalencia es simonia secundum ray. Si la pecunia sia exigida descomunicacio / suspensio / o entredit quasi per pena dela culpa precedent per la qual son excomunicat suspes / o entredit / no es simonia sino es corrupuda la intencio secundum tho. secunda secunde. pe. 7 ho. Si per la sepultura a exegit alguna cosa simonia es / nota que ofici ecclesiasticus algunes vegades es pres en nom de sepultura lo qual es impedit als ques han de soterrar per quant es cosa spiritual no pot ser venut. i. questio. i. dictum. xix. questio. ij. precipiendum Algunes vegades la sepultura es considerada per lo loch / o terra consagrada per lo bisbe / o fossar tal loch no pot esser venut hoy sia soterrat algu / o no per que es loch sagrat. xiiij. questio. ij. questa. Algunes vegades est nom de sepultura es pres per la tomba de marbre / o de pedra ni tan poch pot ser venut si algu y es stat soterrat per quant es fet loch religios. xiiij. questio. ij. questa 7 capitulo postquam Aldre es si alli hoy es soterrat ne gu / y ari res com per les exequies dels morts res no pots exegir / ni per ells pacteiar de alguna cosa sia dada Si en algun bisbat es consuetut que alguna deguda per la sepultura poden los lochs apres dela sepultura dada liberament per los capellans esser compellits per lo bisbe que ajen de dar / e seruar la loable consuetut extra. desi ad apostolicam. Algo mater nota. johanes andrea 7 dominus andrea de butrio. extra. de sepul. abolende. Per lo qual si alguns capellans no volrran soterrar algun cors sino sia feta aells causio dels hereus del defunt de redimir e pagar totes aquelles coses que venen ab tal cos simonia cometen molt mes quant prenne dines no volent soterrar en altra manera tal cors decret capitulo quesita

fer pacte de redimir los draps / lo lit / e totes les altres coses
 dl mort / ans q̄ vinga lo cors ala gleya es licit segons .hosti. p
 q̄ estes coses son temporals sols q̄ no sia denegada la sepultra /
 o sia mesclat dret ala sepultura Si lo tenit diuerses festes o
 fosses en la gleya p̄ quata pecunia algu sia posat en tal o en
 tal fossa segons .hosti. Es simonia .extra. eodē audiunt̄ r̄ .c.
 sicut. Ari mater si p̄ certa pecunia special creu sia portada al
 cors. d. c. audiunt̄. Si solēpnamēt e diligēt adat diligēcia /
 en regir la cura aell comanada e cō se agut en la administra
 cio dls sacramēts. y en lo visitar dls malalts o senblant / pri
 merament si la eucaristia / e la crisma aguardat tanquat ab
 clau y be cōseruat Sots sel custodia. extra de. cōseruaciōe eu
 caristie. c. i. es manat. Sia renouat souint lo misteri dl sacra
 mēt dl altar axi cō deu p̄ q̄ si p̄ no renouar algua cosa es per
 duda o corropuda mortal es. Si administrat ab deguda re
 uerēcia lo dit sacramēt / ni filadat als malalts cō es stat me
 ster / ab luz / e manifestamēt / si en altra manera u afet op defe
 cte dll sens comunio els altres sacramēts algu es mortal es
 Si sciēt mēt al estāt en mortal peccat / o defallit de son seny / o
 malalt tenint vomit / ab pbable perill de vomitar alliurat lo
 corp̄ dñi mortal es si algu a absolt subiecte adalgus cassos
 reseruats / a supior mortal es. Sia hoit algu de p̄fessio negu
 na iuradictio / o auctoritat tenint sobre aq̄ll de dret / o de sup
 ior / e a absolt aq̄ll mortal es hou faça sciēt mēt o ignorāmēt
 segons ricart i. iij. Ni val labsolucio y es tēgut quat pot sens
 escādel la error sua claramēt al tal absolt auerlay significar.
 Si sciēt mēt: a absolt dls peccats adaq̄ll q̄ sabia esser excomu
 nicat de excomunicacio maior moral es ni labsolucio val res
 segons los comūs doctors. Si sciēt mēt a absolt / al q̄ no volia

apartarse de mortal peccat ni q̄ sia tengut a restitucio mortal
 es. Si hoit de cōfessio se ha molt cuytat ni a entrogat d̄l q̄ de
 uia / eñst cassos facilmet apogut peccar. Si sa agut idiscreta
 met enles penitēcies dātles molt poques o molt grās / o escā
 daloses. Sia reuelat algū peccat d̄l cōfessant a ell dit enla cō/
 fessio sens licēcia / o istācia de aq̄ll mortal es. Si tots sos sub
 dits apres d̄ls anys de discrecio / a fet cōfessar / e cōbregar els
 no volēts apsuadit e iduit quāt apogut / almeys los aja de/
 nūciat al bis be p̄ q̄ p̄lofici y es tēgut enaltra manera es mor
 tal. Si sens volūtat o auctoritat d̄l bis be a dispensat alguns
 vots o cōmutat mortales nital cōmutacio val extra. de voto
 c. i. Si es estat molt facil enlo dispēsar enlos dejunis d̄la sgle
 ya mortal es. Sia stat p̄sent als matrimonis clandestins a/
 magadamēt fets p̄bit es y ell p̄ tres anys d̄l ofici sacerdotal
 vt i. c. cū inibicio. e. titu. Sia benehit sciētmet les segōes nup/
 cies / o les nupcies dites clandestīes p̄bit es vt i. c. i. 7 i. c. vir
 aut extra. de scōis nupcijs 2o sacerdot beneyntles segōes nu
 pcies deu ser suspes d̄l bis be / no pot ser absolt sino p̄ lo papa
 vt. no. hosti. i. d. c. i. cui cō. archi. xxxv. q. iij. i p̄cupulaciōe Si
 lo ja ordenadament batejat de dona / a batejat altra vegada
 scientment mortal es / de. cō. di. iij. rebabtizare. Qui ago a fet
 deu esser deposat si es sacerdot. ea. di. c. eos. 7. c. q̄ bis. Si es
 publich es fet irreglar extra de. apo. c. extray cō. ricar i iij. di
 v. ar. ij Sia batejat no ab crisma noua go es no d̄l mater any
 p̄bit es exceptat enlo article d̄la mort fent lo contrari deu ser
 punit. e. di. si quis. Sia conegut carnalmēt algūa filla de cō/
 fessio o sa comare grauissim peccat a comes. Si modest e ho/
 nestamēt se a agut enla sua cōuerfācio de paraules en temps
 ab exēple se / e prātiques istruit sos subdits / amonestāt e cō/

pellint iuxta poder aben viure q̄ vajē p̄ les vies rectes d̄ la salut efna axi cō es tēgut e es agut. extra. de. re. juris q̄ vis. Si no acorregit e arguit publicamēt / e apartada los p̄tumages e cōcubinaris e vsurers / quāt ala salut de aq̄lls acōegut esser expediēt greumēt apeccat / adago'es tēgut demanamēt segōf los doctors Si en quāt apogut no a extirpat en la sua par o quia / los jochs mals e pratiques males / greument apeccat. Sia sostēgut en sa parroquia / bruxes / e encātadores / o fetil / leres / eno les acorregides / en particular o general greument apeccat. xvj. q̄stio. v. puenit 7. c. cōtra. Sia permes les dones xpianes servir en les cases de moros / o de jube⁹ / o nodrir del let fillis de aq̄lls pibit es extra de. jude. c. judei Sia dat indulgēcies cō no pogues / o plo guāy pnūciat la sua esgleya tenir maior gr̄a de p̄dons o idulgēcies q̄ no es mortales / o tenir reliquies no veres o no apuades p̄ la sgleya apmes esser hō / rades del poble. Si ab los portados / o posseidors de aq̄lls reliquies a participat en lo guāy y de tal participacio ne a fet pacte ab aq̄lls en totes estes coses mortalment apeccat y es tēgut de tot a restitucio. xxij. q̄stio vltima. c. preterea Sia acostumat dir la benedictio ala taula ans d̄l mējar y apres de a uer mējar gr̄es fer Sia logat algūa casa sua a publichs vsur / res strāys o d̄ la fra / o p̄ altre titol las ha p̄mesa dit q̄ ip̄o facto es excoīcat. vt in. c. vsurariū. de vsuris. li. vj. Sia induit al gu ab efecte / a votar / jurar / o p̄metre q̄ la sepultura elegexca en sa sgleya o q̄ la q̄ ja te alli elegida no mude ip̄o facto en cor re sentēcia d̄ excoīcacio d̄ la q̄l no pot ser absolt sino d̄l papa exceptat en lo article d̄ la mort vt i. cle. cupiētes de penis Si sciēt mēt e de son grat / a participat ab excoīcats p̄ lo papa yls are but als officis diuinals es excoīcat la absolucio es papal extra

de. sen. et. significauit Sia falsat les lettres dl papa / sia vsat
 dfalsses sciētmet / o sols vna letra na leuat es excoicat extra.
 de crimine falsi. ad falsarioz. Si sciētment asoterrat enlo fo/
 sstar en tēps vedat enlos cassos no ator gats ajure / ni asofrat
 algūs excoicats o vsures manifest sciētment vt in. cle. i. de se
 pul. Ultral mortal peccat es excoicat Si algūs morts en pec
 cat mortal o els mateos matansse asoterrat enla esgleya / o
 fossar.

¶ Del bisbe / e prelat supior.

Es enterrogaciōs q̄ fetes son enlo antecedēt ca/
 pitol siē fetes acadabu daq̄sts diētlī si conex ell
 ser dispos̄t de sciēcia costums e vida p̄ quāt es ne
 cessari lo bisbe ser perit de sciēcia e saber los ru/
 dimēts d̄la fe cō p̄ lofici sia tēgut ensenyar lo po
 ble assi acomanat e tornar raho atots los q̄ li demanarā d̄la
 fe e d̄les altres coses prāyēts ala salut eterna / ni basta al pre/
 lat la sola cōuerssiacio e honestat de vida sino adoctria tal y
 sia ajustada sciēcia. xxxvj. distīcio. s. ecce 7. xxxvij. distīcio. c.
 oēs Si no es al mēys cōpetētment literat pot esser reuocat dl
 ofici extra de. eta. 7 q̄li. quāuis Sia acōseguit legitimamēt /
 la dignitat o la plāta Si estāt irreglar / o bigamo / illegitim
 o excomūicat / o notori ꝑcubinari p̄ que en totes estes coses si
 atal prelatura es peruengut e primer no es stat absolt / o di/
 spensat continuamēt esta en mortal peccat Si ellectio Lon/
 firmacio Dignitat / o consacracio Simoniacamēt a obtes /
 o ab injust titol dich que no es bon pastor de les animes mas
 decebedor y excomunicat dexcomunicacio papal / y es tēgut
 de resignar totes les coses que arebut de restituir vt supra ca
 pitulo. xvij. Si ans la confirmaciō del bisbat / o de altra dig
 nitat per si o per altri se aposat ala administracio decaql̄ per

q̄ tal si algū dret pla electio era adq̄sit. eo. ip̄o. Es priuat vt i.
 c. auaricie. d̄ elec. li. vj. Si algu es v̄gut d̄la religio al bisbat
 tal es t̄gut al vot d̄la p̄tinēcia e pobretat: ab tot sia fet disp̄e
 fador d̄ls b̄s d̄la sgleya ni es absolt d̄l vot d̄la obediēcia / pe
 ro p̄ accidēs no es t̄gut de obeir cō no tinga sup̄ior axi cō la
 bat d̄l monestir vt dicit. tho. sc̄da sc̄de. q̄stio. lxxxvij. Y es ten
 gut de portar labit d̄la religio e ales altres obseruāces regu
 lars q̄ no enpedexē lofici p̄otifical sc̄dm. tho. ibidē. q. i. clxxxv
 7. hosti. Sia portat d̄l monestir cōtra la volūtat d̄l abbat / o
 de altre prelat ad algū mōge. o altre religios p̄bit es e pec
 cat molt greu. lvij. distīcio. c. i. 7. ij. 7. xvij. q̄stio. ij. quā sit. 7
 c. se. Sia dat algūs ordēs simoniacamēt excoīcacio papal en
 corre y es tegut a restitucio d̄ totes les coses rebudes vt supra
 c. xvij. i p̄ncipio 7 extra de iuri. c. si Sia dat algū benefici re
 t̄guts los fruyts assi / o algūa part de aq̄lls p̄bit es e simo
 nia si es fet de pacte / o cōsuetut extra vt ecclīastica beñfici di
 mi. cō. c. vt n̄m 7 extra de sens. jubem⁹. i. q. iij. si q̄s. p̄bē. Sia
 hu adat molts beneficis es cōtrals drets. lxxxv. di. c. singuli.
 Sino en algūs cassos d̄ls quals es dit en lo capitol precedēt.
 Sia ordenat algu illigitimamēt jus la legitima edat es mor
 tal e deu ser suspes d̄la collacio d̄ls ordens extra de ordi. or. c.
 v̄l nō est En la edat pot disp̄sar lo bisbe vt no. glo. in .cle. ge
 nerale de eta. 7 quali. Sia dat los ordens p̄ salt ols dos ols
 quatre menors ensemps ab lo subdiaconat es mortal y proi
 bit e deu ser deposat. lxxvij. distīcio. c. i. 7 extra de. eo. qui fur.
 or. Sia dat los ordens sagrats foral temps instituit mortal
 es e deu ser deposat d̄la auctoritat de ordenar extra de t̄po.
 qz sane. Sia ordenat algu de altre parroquia sens licēcia d̄l
 propri sup̄ior de aq̄lla o del seu sup̄ior deu esser suspes d̄la col

lacio dls ordēs vt i.c. eos de tēpo. or. li. vj. Sia dexat en la ordi-
 dinacio algũa cosa dles substācials pncipalment en los qtre
 q̄ es iprimut lo caracte/mortal es y es tēgut areifar tot en al-
 tra ordiācio/si lo ques adexat no es dl substancial no es me-
 ster reite lo q̄ es fet/po suplit en la otra ordiācio lo q̄ dexat era
 nō dl substācial e ans q̄ sia suplit no deu lo ordenat exercir lo
 fici dl ql mirals teolechs i. iij. di. xxiiij. ⁊ i.c. p̄s bit de sac̄men-
 tis nō iterā ⁊ ibi p̄ comūes doctores Sia fet examinar be los
 ques auie de ordēar ari de costūs cō d̄sciēcia e vida a daço es
 tēgut aldre fent mortal es. ij. q̄stio. di. q̄n ep̄? Si sciētmet e ig-
 norāt/o inexcusable aura admes als sagrats ordēs algũ idi-
 gne ad algũ benefici mortal es sc̄z. tho. ⁊ alber. Sia promo-
 gut ad algũ sens titol als dits ordēs p̄bit es extra d̄ p̄bē ep̄?
 ⁊.c. cū sc̄dm Sia renouat en lo dia d̄ la cena d̄ni la crisma/ lo
 ql es cōstituit dl oli e balsem a daço es tēgut de. cō. di. iij. siqs
 de allio. Ai deu ser dat aq̄st sacramēt sino en deju de. con. di.
 v. vt ep̄i. Ai deu ser itat ibidē. c. dictū ⁊.c. se. Sino a visitat ca-
 scū any Sia cōstituit algũs capellās en los d̄ictes sens corre-
 ctio corrōput p̄ pecūia o p̄ algũ fuici obtes/o p̄ fauor carnal
 greumēt a peccat. lxxiiij. di. siqs ep̄? ⁊.c. error ⁊.c. p̄sentire ⁊
 extra de ofi. ordi. irrefragabili. ⁊.c. nichil ⁊. lxxiiij. di. p̄ueit
 ⁊.c. se Si algu apres q̄ fes correctio o que de aq̄lla cessas o lo
 mēys peccat punis/o q̄ cometes/ses ve? e forges/o q̄ sobre al-
 gu fes disp̄sacio/en estes coses o senblāts comet simonia/siu
 a fet p̄ pecunia p̄regaries obseq̄es segōs sant. tho. sc̄da sc̄de ⁊
 extra de. si. nemo Ai si apres res p̄ q̄ serue justicia Si es estat
 auar/enues los pobres/als q̄ls es tēgut deffer liberal e dar-
 los tot lo q̄ a ell li sobzara la tercera part de ses rēdes. lxxvi.
 disticio fratrem nostrum ⁊.c. non satis Si es estat pare de re

fugie e defensor de viudes e doxfens e de pobres e de altres p
 fones miserables / si nou afet greument a peccat. lxxxvij. disti
 cio per totum Sia fet la visitacio del seu bisbat / o fet fer per
 altri e alguna cosa a exegit vltra la procuracio / la q̄l sols deu
 esser exegida in victualib⁹ amortalment peccat y es proibit.
 in. c. exigit. de. cen. li. vj. Sils delictes dels capellans e dels al
 tres subdits lechs per auaricials apunit de pena pecuniaria
 y no per intencio de castigar e corregirlos tals delictes mor
 tales Sia o no inquirit en la sua visita deles coses que deuia
 maiorment de. vi. 7. ho. clericorum E dels oficiants coz sean
 en lo dir dels officis en la confessio y en la administracio dls sa
 graments dela sgleya ni si seruen lo orde e la forma dada p la
 gleya e tenir nets los vestiments sacerdotals / els ornamentals
 dels altars / com son téguts vt supra .c. xvj. Si en estes coses
 los atrobat negligents notablement e nols apunit e prouehit
 que aquells se esmenen / o prouehir de altres enloch de aq̄lls
 si seran incorregibles greu peccat es y tots los dans que dal
 li se seguexē son inputats / aell extra de in jur. c. fi. Sia sosten
 gut en los officis o beneficis notoris concubinaris o de altres
 vicis tacats manifestamēt / axi cō de vsures / tauernes / jochs
 negocis seglars / cassars / e semblant / si en estes coses nols pu
 nix no pot ser escusat de mortal peccat com pot no ab perill /
 ni escandel. xliij. disticio conuersaciones in. glo. xxij. q̄stio.
 iij. cum quisq̄ Si los subdits lechs publichs peccadorz persi
 o per denunciacio aconegut / adulcers / vsures / e seruants en
 tre si i inimicies nols acozregit per senssures / o per carcera
 cions o per altres modos ab los quals millor pot / amortal
 ment peccat si ja nou dexa perque non spera ninguna esmena
 ans peioria es tem descandel vt in. d. c. cum quisq̄ 7. lxxxij.

distincio nemo ⁊ capitulis sequi Si les males consuecuts les
 quals auist en lo seu bis bat se affozgat de leuar quāt apogut
 lo vendre e treballar en los dies defesta / no confessar ni con-
 bregar / ballar e altres jochs e coses temporals / en les esgley-
 es / o loch sant / fer violar lasgleya o la libertat / o munitat /
 com los capellans sien conuenguts en jubi secular / o quels
 deutors e mal factors sien trets ab violencia de les sgleyes sa-
 grades o lochs consagrats en los cassos no atorcats / o sen-
 blant / es tengut / de vellar e cōtrastrar que estes tals coses no
 sien fetes en per jubi dels drets d'la sgleya ⁊ escomunicar los
 contrafaents apres del admonicio canonica e punir los / en
 altra manera greumēt pecca mes que mes si per temor / o ne-
 gligencia / o d'extra. xliij. distincio sit rector. Sia vellar contrals
 heretichs / diuinadors encantadors / aquells portant ala fe
 verdadera / o ponint cruchment aquells si nos voldran fine-
 nar / que adago es tengut de son ofici. xxvj. q̄stio. v. c. que ⁊. c.
 se. ⁊ extra. de here. ad abolendam ⁊ in. cle. ex graui. de vsuris
 Sia batut algu de ses propries mans / no es licit aell. xlv. di-
 stincio ep̄m Sia gouerat be los bens dela sgleya / e aquells
 adat als que no freturauen / o in vtilment los adespes greu-
 ment apeccat .x. questio. ij. ep̄. ⁊ es tengut de restituir vt su-
 pra capitulo de curatis Si los bens o coses dela sgleya o del
 bis bat a / alienat sens necessitat e deguda solēpnitat de dret
 greumēt apeccat. x. q. ij. c. i. ⁊ fi. Si no aseruat los drets d'les
 altres sgleyes assi apoch apoch justamēt / o lo dret parrochi-
 al subtrahēt aço es pibit e illicit. xvij. q. i. p̄stitutū Si sa vsur-
 pat los bens de algues altres sgleyes vagāts greumēt apec-
 cat / com ell dega fer que aquelles coses sien despesses en vti-
 litat d'la sgleya o als succchidos es deuenidors esser referuats

es suspes fins tāt q̄ plenamēt aja restituit extra de electioe. qz sepe. li. vj. Si vltra la antigua prattiqua dls capellās o parroquiās dl seu bis bat alguna cosa a exegit / o a agreujat greu/ mēt a peccat. x. q̄stio. iij. qz 7. c. se. 7 extra d̄ excels. prela. c. i. vbi idem no. abbas siclus. 7 plene detesti. reliquisti Sia tēgut capella iconomi qui aja precebit enles coses d̄ la sgleya sols lo testimoni d̄l q̄l aq̄lles siē governades al que es tēgut segōs los drets lxxix. disticio volumus 7. c. o: in q̄busdam 7. c. iudicatu: Enaltra manera deu ser suspes vt in. c. indecenter Si no a numerat los aduocats ols se^r seruents fa contrals drets. xij. q̄stio. ij. quicumq; 7. c. se Si los deutes propzis o dls seus predecessos dexats p occasio d̄ la sgleya sua no apagat al que es tēgut segons. jnn. extra. ne prela. vi. su. c. querelam 7 idem abbas si ibi. Si los exēps / aricom aq̄lles q̄ son dits mēdicats quatuor ordines Els altres tenints priuilegi de exēpcio inju stanēt a molestas / e no a seruat los priuilegis de aquells ols a portat a son jubi / o aq̄lles en algua manera a agreujat e impugnat / a peccat p q̄ a fet cōtrals drets / distretamēt es dat e manat als p̄lats q̄ls priuilegis dls danunt dits exēps siē guardats als quals ab beniuol afecte los tingue p recomanats e negun prelat se mostre sino beniuol / alegre / fauorable e liberal. extra de excels. prela. nimis. i. 7. ij. extra de priuil. dilecti. 7. c. quanto. 7. c. in hijs 7. e. t. c. volentes. li. vj. 7. c. dudum de sepultu. 7. c. religiosi. de priuil. s. sane. i. cle. Sia vesitar diligētment los monestirs dles monges lo q̄ ptany a son ofici a da/ q̄lles cascu any vesitar encara que sien exēptes vt in. cle. atēdentes de. sta. mo. Sia permes preycar e falses idulgencies pronunciar / o ell matex les aprounciades les quals no podia mortalimēt e greu a peccat extra de. pe. 7. re. cū ex. co. Sia

tengut vicari en son bisbat p attractar e dijudicar les causes en for contēsiōs qui sia bo e docte en lo dret /alques tēgut Si es estat acceptador de psones alguna justicia no dant al de/ manant ans aq̄lla denegant /o allargāt y lo ques mes pijor sentēcia mala aja dat en totes estes coses mortalment a peccat y es tēgut a satisfacio vt supra. e. t. c. iiii. Si sens justa causa /o cognicio de aq̄lla /o orde de dret judiciari preterminis a excoī cat adalgu /o injustament /a agreujat mortales y greument deu ser punit y es tēgut dī interes al agreujat. xxiii. q̄stio. iij. de illicita extra de. sen. ex. c. sacro. Ne si per minimes culpes e dans estant aparellats a correctio /aja excomunicat ago es p ibit. xj. q̄stio. iij. epi. t. c. nemo Sia examinat p si ab molta ne gligēcia les causes difícils y poch pesat e judicat axi com di/ uorsi de matrimoni /o q̄ aja delegat algun altre maiorment idiota /e lauger p q̄ a senblāts psones no deu ser comesa sino essent p justa e necessaria causa ental cars cometrela a perso/ nes doctes y spertes en lo dret ciuil e canonic extra de. con. t. asi. ex literis Si les propries injurries cruelment aja venjat ago es detestable. xlvj. distincio sediciarios Sia fet q̄ls testaments maiorment en los legats no vinguē en pies causes adago es tē gut extra. de. testa. si eredes Sia dispensat en los vots o jura/ mēts en los quals no podia /o si apogut indiscretament y sens rahonable causa /greument a peccat /segons en lo segon ma/ nament Si les coses incertes amal dispensat y sens justa cau sa per menor quantitat ab vsures o lladres a fet cōposicio greu peccat es vt supra En la part primera. c. i. infine Sia obeit al papa e als altres superiors en lo degut /e ales sacres leys eret gles adago es tengut. xcij. distincio obedienciam t. xxv. que stio. i. per totum El contrafaent deu ser greument punit extra

d'excels. prela. Y en los dos capitols seguents Si es stat téprat
 en la sua vida en labit pratiques y exéples Si vsa de belles e
 p̄cioses robes e d'illit molt ornat Si en lo aparell de sa casa / e
 ornamēt e de caualcadures e familia es estat molt sumptuos
 o curios Sia visitat la sgleya sua y si en les solēpnitats a can
 tat missa Sia entreuēgut en los officis diuinals e deuotamēt
 aq̄lla honrrat e d'ls altres a fet esser celebrada / e cantada axi
 com es tēgut Si ala oracio priuada e ala liço dela scriptura
 sacra adat diligēcia axi com es tēgut vt. xxxvj. distincio per
 totum Si essent docte apreycat al poble / o al mēys quey aja
 prouehit de vtils confessors e preycados al ques tēgut extra
 d. off. or. inter cetera Essent en peccat mortal sia vsat d' l'orde
 seu / tantes vegades mortalment a peccat / axi com tocant les
 coses sacres quasi vsant de son ofici segōs sant thomas ⁊ ab
 bas Sia euitat la familiaritat d' les dones axi cō a peste Sia
 auorrit los lagoters Sis a ocupat molt en puits ago es molt
 detestable al bisbe e vedat e digne d'esser increpat. xliiij. disti
 cio multis ⁊ capitulis sequētib⁹ Sia hoit frequētment homes
 susurrados parladors / o acallat e no corregit aq̄lls axi com
 deua e podia apar mortal segōs sant thomas sc̄da sede que
 stio .lxxiij. Sia fet legir en la sua taula quant mējaua libres
 d' la sacra doctrina ago es manat als p̄lats e bisbes. xliiij. di
 sticio. c. pro reuerēcia Sia tēgut la familia honesta de parau
 la e p' exéples salutiferament los / agouernat e criat / p' q' destes
 coses al dia d' l'ubi final sera mester darne raho a deu. vt be
 bre. vl. ⁊. xlvij. distincio. s. necesse Sia exercit lofici d' la inquisi
 cio contrals heretichs com es tēgut p' q' si per carnal amor / o
 hoy / o temor / o p' obrēt o q̄l seuol affectio maliciosa mēt e frau
 dulosa taca d' la ereticha prauitat falsament a ampres de ipo
 sarla / algu / o aja empajat a algun jutge en la execució d' la i

q̄ficio / o en q̄l seuol manera ab lofici aja volgut adalgu dex
 ar / o cōtra justicia e cōsciēcia aja algūa cosa contralgu dexat
 de procebir dich q̄ es digne deffer suspes d̄l ofici p̄ triē ni vt i
 cle. multozū .dehere. circa. fi. Los altres inq̄sidozs inferiorz
 d̄l bisbe en ago. vt supra dexātse enlo sobredit. eo ip̄o. Encor
 rē sentēcia dexcoicacio d̄la q̄l no podē ser absolts sino d̄l pa
 pa exceptat enlo article d̄la mort Sia logat allogre alguna
 casa adalgūz vsures ip̄o jure es suspes. extra de vsuris quāq̄
 li. vj. Ago matex es si enla terra d̄l seu bis bat a p̄mes neguns
 vsures publicamēt ni secreta vsar de tal ofici sino q̄ dins tres
 melos los aja foragitats o corregits Si les cōsacraciōs dels
 altars d̄les sgleyes calzers e patenes e les beñdictiōs d̄ls cor
 porals e d̄les vestidures sagrades / o les cōsegraciōs d̄ls ab
 bats o de abbad̄sles nou / afet segōs forma e orde d̄la sgleya
 p̄ pecūia / prechs / temor hoy / o senblāt mortal es y simōia .i.
 iij. iij. siq̄s p̄bēdas Sia pres res p̄ algūa justicia / o gr̄a spiri
 tual mortal es

¶ Del prelat.

Sia entrat en religio p̄ algū modo de simonia ne per
 la entrada o apres / axi d̄ls homēy cō d̄les dones no
 es licit dar ni rebre neguna cosa pretextu extra de si
 mo. qm̄ simōica Sil mōestir axi de homēs cō d̄ dōes si es po
 bre diē. vi. tācre. ray. hosti. q̄ls rebēt d̄l mōestir podē dir al vo
 lēt entrar axi / no saltres jerna / o jermana ab aīo molt liber
 al e debō grat te rebrez enla n̄ra pp̄aya sp̄ual / po cōlos n̄res
 bēs tēporals no bastē ala n̄ra hūana sustētacio mēys basta
 riē patu / axi porta abtu p̄ q̄ agit pugues puebirte e viure Si
 lo entrāt enla religio dōa algūz bēs no es comesa simōia p̄
 los rebents aquell puit purament fet sia ni en frau no sia dit
 mas sens negūpacte p̄cebint. vt. ar. p̄mo q̄stio. ij. s. i. .c. siq̄s
 propter. ber. .z. jnn. .z. bar. brix. .z. archi. Dien que ni ans. ni

apres pot esser demanat res. i. q. i. eos q. z. q. ij. siqs. pbedas.
 Diēt q̄ axi los rebēts cō los rebuts comietē simōia encara q̄u
 ignorē. i. q. ij. s. ij. z extra eo. qm̄ Esta opinio es mes v̄dade/
 ra e segura quāt ales dones apbada extra destatu. regu. picl
 oso. li. vj. ibi district⁹ inebim⁹. vide ibi. glo. sup v̄bo absq̄ pe
 nuria Pot eēr dit axicō esta notat en lo directori. li. iij. ti. xvj.
 s. q̄ si monasteriū. Lotes estes coses son referides axi Pero
 sil monestir es tā pobre q̄ no puga tāt̄s sustētar sens penuria
 podē los rebēts dir segōs es dit de q̄ es vera la opinio prime
 ra y axi no es comesa simonia / si noy ajustē mes Si sens pe
 nuria se podē sustētar jatsia no p̄fitosamēt no porie dir al vo
 lēt entrar les p̄dites paules extra. eo. qm̄ z. c. nō sat / Aq̄stes
 coses alli p. an. de. bu. i. d. c. qm̄ Les coses dades p̄son grat li
 cit es de pēdre / si la dōzella es rebuda grōsamēt elo nōbre es
 poche e pobre / diu. hosti. q̄ les mōges podē instar p̄tra son p̄p̄
 pare per los aliments dela filla / o contra la herencia sil pare
 era mort vt in actis de sanctissimis ep̄is. s. nullum. col. ix. Si
 es nat illegitimament en la tal dignitat / o priorat es creat p
 electio dela religio sens dispensacio del papa no la pot rete
 nir / de filiis presbiterum capitulo fi. Sia passat del orde d̄ls
 mendicants als no mendicans tal no pot en aquell orde re
 tenir negun priorat / ni administracio / o regimēt de animes
 extra de. regu. vt professores. i. clemētina. Sia rebut algu en
 la religio no principalment per amor de deu mas per la vtili
 tat temporal / o altra mala intencio o sens deguda examina
 cio / o sia rebut lo q̄ no era digne / o sia expellit sens causa lo
 que era de pendre per sa ydoneytat / Sia rebut en lorde dels
 mēdicants professos ans lany dela probacio mortal es / z ip
 so facto es suspes d̄la recepcio de qual seuol / o professio en lo

matez orde/extra de regu. nō solū. li. vj. Si tal suspēcio durāt
 rebra algu es fet irregular vt ibidē. no. jo. an. Si essent d̄l orde
 d̄ls medicāts arebut loch /o casa p̄ habitat̄ sens licēcia d̄l pa
 pa/tal encorre excoicacio vt i. c. cū. ex eo. de exces. p̄la. li. vj. ⁊
 i. cle. cupiētes de penis. Si essent abbat si es estat p̄sent o pre/
 cebit̄ adiuersos monestirs p̄ibit̄ es .extra. de. religi. doc. c. fi.
 Si sollicitamēt e felmēt quāt ales coses spūal e tēporals a ad
 ministrat sols p̄ amor de deu sens negūa ambicio: o altra ma
 la e sinistra itēcio /o en altra manera ab pill d̄la sua aīa a ad
 ministrat Si sciēt mēt los criminosos idignes y no ydoneus
 de sciēcia /o p̄sciēcia /p̄ aboir p̄fessiōs /o a officis de regimēt̄s
 o de p̄ycacio /apromogut /o sostēgut /coz pogues aq̄lls tals
 p̄ juridictio remoure no par q̄ puguē esser escusats de mortal
 peccat. lxxiiij. distīcio. error. ⁊. c. se. Si a seruat en les sues visi
 taciōs lo orde de dret /al q̄ es tēgut. extra de casu. q̄lit̄ ⁊ q̄no. i.
 ⁊. ij. ⁊ extra de simonia licet. Nō diu q̄ si lo p̄lat /a errat /e ex/
 cedit es tēgut de corregir lo seu error / de q̄ lo bon p̄lat se deu
 guardar quen lo corregir no sia vist molt cruel ni molt moll.
 xlv. distīcio disciplina No faça preceptes idiscrets / sino p̄ co
 sa ardua p̄ q̄ si cōstrēygues p̄ manamēt /o sentēcia a sos sub/
 dits adalgūa cosa ala qual no son tēguts obeir a ell peccaria
 mortalment /ni deu fer molt cruel en los p̄cessos de acusacio /o
 de inq̄sicio o d̄la denūciacio d̄ls crims /ni cuyrat en la p̄lacio
 d̄la sentēcia d̄la excomūnicacio /o de altra sensura /aldre sent
 greumēt peccaria Sia tēgut cura de algūns mōges e les a ve/
 sitades honesta e diligēt mēt eles a iduides ala cōseruacio de
 les retgles de sa religio /pueint aq̄lls de vn cōfessor ydoneu
 docte /e de bona cōsciēcia quāt p̄uga es abstīga molt d̄la cō/
 uersacio sospitosa axi ab freres cō de capellās cō de setglers:

e de q̄l seuol estat o cōdicio siē / y q̄ no itque fora les portes tā
cades / ni admetē degu entrar dīs lo monestir sino p molt ju/
sta / e rahonable causa axi cō es manat in. c. picloso. desta re/
gla. li. vj. Si enlo dispēsar enlos dejunis / enlo mējar de carn
en tenir coses supfues / al vs enles penitēcies tajades p la re/
gla o cōstituciōs e senblāts Si sagut idiscretamēt p q̄ si sens
rahonable causa hia dispēsat axi idubint relaxacio d̄la disci/
plina regular / y eneruāt la rigor d̄la religio greumēt a peccat
y es tengut adeu dar rabo Si als negocis seclars e tēporals
se adat anāt e discorrēt temps p les corts d̄ls reys / o de grās
senyors / o litigāt p coses ciques ab escādei d̄ls altres q̄ p a ço
se aparte d̄la cura d̄ls p̄ps subdits poch donāt diligēcia ala
ōo ni ales coses altres spūals en tot a ço pot auer peccat lau/
geramēt / o greument segōs lecesses Sia estat enlos officis / o
obres d̄l monestir molt curios e sumptuos y enlo ornāmēt d̄les
sgleyes pibit es e detestable. xij. q. ij. auz. 7. c. glia ep̄i Per q̄
destes coses es vist molt souit apartar lespit / o de deuocio en
los p̄lats Si es stat / exēple y spill als se⁹ axi en costums com
enla vida / enlo anar enlo vestir / enlo gest temprat / discret / e
prudēt / enlo parlar / esquiuaūt discordies / nodrint pau / totes
les coses pasciētmēt hoit / e soferit / euitāt singlaritats seguit
la vida atots equal / e comuna a degu a falagāt / a tots hūil /
les susurraciōs / detractiōs / irrisiōs p̄fablaciōs / maledictiōs
e cōtēciōs en si y enlos subdits spargit / males p̄suetuts / e cor/
rupteles cōtra la regla e descēcia d̄la religio ainduit o por/
tat / o les ja posades no a extirpat tāt quāt apogut / axi com
son algū vici d̄la p̄petat / lo discurs d̄ls freres a son plaer / la
familiaritat d̄les dones lo vs dela carn hō es proibit e altres
senblāts coses maiorment aq̄lles q̄ son p̄trals tres essencials

vots d'la religio greumēt a peccat p quāt res no es mes dāp/
nable enuers deu quant es lofici de prelatura si malamet sia
exercit. xl. disticio añ oīa Donchs lo prelat deu ab tota dili/
gēcia e sircunspectio sollicitut / e temoz / axi portar la cura de/
les coses aell acomanades q̄ sia irreprehensible enuers deu e les
gents Si no pot ni te spança per tēps de poder extirpar los
predits vicis de sos subdits ço es p la pertinacia / o contuma
cia o rebellio de tals deu dexar tal cura. ij. q̄stio. i. s. q̄no. vero

¶ Del religios.

Quarta serli demanat de totes les coses predites. c.
rv. de cleri. 7. c. se. Si te benefici ab cura Sia p̄p
cat estāt en mortal peccat mortales tātes vegas/
des quātes o afet scdm. tho. Si escādalo sament
ap̄p̄cat comouēt lo poble Sia presumit de exer
citar lofici d'la p̄p̄cacio sens licēcia de sos supiors mortales.
Si principalmēt ap̄p̄cat p q̄ rebes alguna pecunia / a fauor
o llabor popullar mortales e comet simoniamētal .i. iij. iij.
c. non soluz. con. tho. 7. ricar. in. iij disticio. xv. ar. iij. questio
ij. Si sobre aço pacteja encorre simonia / Sia p̄p̄cat coses
molt curioses p̄ncipalmēt / a ostēracio desi e a vana glia alli
p̄stituit lo fi: mortales Si tenit bōa grā en lo p̄p̄car sea apar
tat de la p̄p̄cacio mortales Sia p̄p̄cat algues coses p arc
traure les persones de pagar les decimes ipso facto es exco/
municat vt in. cle. cupientes de penis Axi mater de tot religi
os no p̄p̄cador / e per que tal excomunicacio aja loch es re/
quirit q̄ tals paraules sien proferides ab intencio de retraure
d' pagar les decimes vt supra Als obligats de pagar les a/
les sgleyes aldre es si ab tal intēcio de retraure als obligats /
o no obligats / o als obligats no ales sgleyes axi cō alli nota

jo. delegna. 7. jo. de. jmo. 7. pau. Si es stat requirit dels rectoris
 dles sgleyes / o vicaris o dls tenit loch de aqlls y enla sua ppy
 cacio fes cōsciēcia als hoidors / o als pffessante ab ell que pa
 guē les decimes e drets dles sgleyes p q si comodamēt / o po
 dia fer e nou a fet mortales cada vegada / e de altres gre⁹ pe
 nes deu ser punit / axicō enla dita. cle. cupiētes Si es entra si
 moniaticamēt enla religio sciēt / o ignorātmēt p q tal no pot
 restar en aqil monestir extra de simo. qm̄ simoniaca. 7. c. extin
 simatiōe / Mira alli mes largamēt enla pisa. simōia .vj. i pn.
 Aço entē dla simonia comesa de pacte / o de puēcio o senblāt
 encara q atots exceptats los cometets sia amagada segons.
 ray. ar. dl. c. dit qm̄ / Sia entrat en religio e no ab itēcio pnci
 pal de seruir a deu mas p q era pobre / o p q no treballas / Si
 era dōzella sia entrada p q nos podia casar / o p ques estada
 forçada dls se⁹ p q sino amudat la tal volūtat esta en mortal
 tal peccat e no en bon estat Si enla entrada dla religio adit
 falsa / o acallat algūes coses fraudulosamēt / maiorment al
 gūa enfermetat / notable / o deutes grās / o ifamia / o escādels
 mortales e greu peccat Sia fet pffessio enlo monestir ab intē
 cio de no seruar aqlla / mortales Si sa fet pffes en algū mone
 stir disolut hō no si viu regularmēt esi pot mudel loch / si sera
 mester ab dispēsacio / lo q si no pot / els altres no pot reduir
 al obseruāça dla retgla e reformacio dl orde / ell sol estudie en
 seruarla / e si alli no viuen en comu y ell aja mester dles coses
 necessaries garde q no prēga moneda ni res / ni tīga / ni de
 spēga / ni als altres done sens licēcia de son plat / en general /
 o en special e al plaer de dit prelat / esia tostēps apparellat de
 posar totes les coses q aell donē en q senol modo enles mās
 de son supior / ni serque tenir coses dlitoses / ni tesaurize ni en

res t'igual a'io desordenat / e axi pora be passar absolut / mes
 segur seria cō edit mudar delloch Sia vent fet vot de religio
 molt estreta a entrat en loch de mes ampla vida si no es pro/
 fes no pot / alli estar sens dispēfacio d'l papa / e si es p'fes en la
 mes ampla retgla ja sia aja peccat e p lo vot no cōplit li ajen
 dar penitēcia bona / pot restar ena q'lla segōs. archi. in. c. qui
 post votū. de. reg. li. vj. Si es p'fes enalgua religio a puada e
 vol passar en altra egual o mes ampla retgla: no pot sens di
 ipēfacio d'l supior. vt. no. jo. an. 7. geni. i. c. cū singla. de p'bē.
 li. vj. 7 dñs. an. de. bu. extra. de. reg. significatū Del orde dels
 mēdicās als no mēdicās nos pot passar sens dispensacio del
 papa: ni orde mēdicāt / sino al orde d'ls cartorās / enaltra ma
 nera axi lo entrāt cō los rebēts son excoicats papalmēt / axi
 cō enla extrauagāt de papa marti quīt. Si simoniacamēt a
 induit algu ala religio / o dolosamēt / axi cō diēti q tal orde
 no es obligat / a res demortal peccat: o callātli les aspredats
 d'la vida del monestir o religio les q'ls si aq'll agues sabudes
 veramēt nos auria obligat / mortal es Sia diuertit / adalgu
 q volia entrar enlo monestir d'ls obseruāts loāt loorde desare
 ligio e vitupāt la q aq'll volia acceptar q tal fa la eterna dāp
 nacio noli fōgira cō aja fet acte cōtra caritat / e justicia e con
 tra la sacra scriptura Sia conegut y entes suficiētmēt lo sub
 stācial d'la sua retgla e les pertenegies adaq'lla Si a fet res cō
 tra aq'lla / maior mēt cōtra la obediēcia castedat / e pobretat /
 p q'l rōpinēt destes tres coses tostēps es mortal / segons sant
 thomas / la trāsgressio en totes les altres coses no es mortal
 peccat segons sant thomas / scda scde. q. clxxxvj. Sia fet res
 manifest p'ral precepte de son prelat / diēti yot mā Virtut
 de obediencia / o d'l sp'it sant / o sots pena d'excoicacio q façes

aço o allo / aq̄sta transgressio tostèps es mortal segons sant
 thomas in sc̄da sc̄de q̄stio lxxvj. Si ja lo q̄ li mana no fos co
 sa enla qual ell nos tēgut de obeirlo q̄ fos peccat mortal. xj. q̄
 stio. iij. nō semp. Si fraudulosamēt o p̄ iportunitat ell a por
 tat la voluntat de son p̄lat ala sua mortal es Si contralgun
 precepte d̄la retgla axi com algūa cosa es manada precepto
 rie / o sotspena d̄excomūicacio / o decarcer / o de mes greu pe
 na tals paraules comunamēt son judicades obligar amoz
 tal peccat / axi matex es d̄ jutgar d̄ls preceptes / o cōstituciōs
 d̄la religio Sia passat altres coses enla retgla contēgudes /
 q̄ no son de manamēt / axi com les cerimonies d̄l orde / lo sci
 lēci / e senblant: aço es peccat venial segons sant thomas si ja
 nou fes p̄ mēyspreu Si te alguna cosa / o atēgut dat: o apres
 cōtra la volūtat d̄l p̄lat tacitamēt / o expressa mortal es Sia
 pres letres negunes sens licēcia de son p̄lat mortal es. i. q̄stio
 i. non dicat Sia violat lo vot de castedat en qualseuol mane
 ra d̄ obra / o p̄ tocāmēt luxurios / o p̄ locucio leja / e amatoria
 o p̄ cogitacio carnal / immunda e d̄lliberada / o p̄ d̄lectacio a
 morosa / p̄ que en qualseuol d̄estes maneres es mortal coz es
 dit enlo manamēt sise e enlo noue Si conuerssacio scandalo
 sa y gran familiaritat a agut ab dones / si axi es trobat fora
 cas de necessitat es de proibir encara q̄ fossen parētes propi
 ques p̄ amor d̄l pill probable. xxxij. disticio hospicioluz 7 di
 sticio. lxxxj. p̄ totum Si sens manifesta e rasonable causa a
 frequētat los monestirs d̄les monjes aço es de tot en tot proi
 bit als capellans extra de. vi. 7 .o. cleri. Molt mes als religi
 osos Si es entrat enlos monestirs de santa clara sens licēcia
 y encars no necessari es excomū. cat labsolucio es referuada
 al papa Si es entrat enlos monestirs de monges d̄l orde de

Sant Domingo es excomunicat labfolucio se guarda al papa /
 o al mestre dl dit orde en los altres monestirs de jure comuni
 no es excomunicat po en molts lochs y: a excomunicacio sino
 dal / ago no ligals ignorants extra de. costi. vt aiarum .li. vi.
 Sia dit les hores canoniques p q qualseuol regular / e mes
 q mes profes es tégut de precepte aelles encara q no tiga or
 de sagrat en altra manera mortal es vt supra. e. t. c. xvj. 7 fm
 guil. Es tégut adir les segons lorde d'la sua retgla vt .no. jo.
 de. jmo. in. cle. graui. de. cele. mis. Si sens rahonable causa a/
 dit lofici fora d'la sgleya maiorment en los dies de solépnitat /
 o si enaqls a estat sompnolet / o si adormit / p q si p estes cau
 ses lo dit ofici no adit complidament es tégut de tornar aql /
 o sopleixa alguna cosa en loch de aql e si p la maior part / la
 dexat ql torne adir Si es estat incompst dl cors en lo cor / o
 atégut los vlls vagarosos / mirant de ça e della e distrets de
 pésa maiorment ab aduertécia Si sa ris / o fet riure los altres
 p ses paraules disolutes o p sa leuitat Si no a seruat les seris
 monies dl ofici o la diligécia deguda / o si mal allegit los ofi
 cis / o mal cantat / en totes estes coles es venial si ja nou fes p
 menyspreu lauos seria mortal Si les penes e penitécies taxa
 des d'la retgla / o d'les constitucions / o d'ls prelats no a fet per
 qsi p negligécia / o obliuio / o adexat es venial / si p méyspreu
 es mortal Si vltra ofici diuinal p si o p altres assi conjunts
 benefactors / atribulats / maiorment p los vius / o morts aell
 acomanats no adat diligencia / en deuocions / oracions / sa
 cres ligons ellectures / ans se adat allegir coles mundanes / e
 in vtils / ati com son hoir / o legir doctors dels gentils e poes
 sies lo que es proibit. xxxvij. disticio. x. Si algunes vegades
 a elegit indigne prelat / o no adaquell que mes digne conez

gue per atal ofici mas a altre per amor / e no ab recta intencio mortales Sia acusat calupniosamēt algun prelat / o algun frare de algun crim / o atestificat o injustament sa dexat dela acusacio o algun prelat subdit o companyo falsament a infamat / o encara dient coses veres e ab intencio de infamar ho a fet: entotes estes coses amortalment peccat Sia fet o a obrat ad alguna conspiracio contrals prelats / o atrobat tengut / o nodrit enlo monestir / o enlo couent algunes sectes / parcialitzats / diuisions es crim detestable e mortal Si lo frare delinquīt juxta la forma euangelica nola admonestat / o enla visitacio juxta lo manament del prelat en comu / o en particular fet lo que era de dir / o digne de correctio nou arcuelat per q̄ si scientment les coses que eren de dir a dexat es mortal / y si enlo dir no aseruat lord de dela fraterna correctio / per que la inscripcio deu precebir la legitima acusacio / e ala inq̄sicio vna clamosa insinuacio / e ala denunciacio la caritatiua correctio. extra de simo. l3. r. i. q̄stio. ij. c. si peccauerit. Pot enpo locriz del frare encara amagat esser denunciat ala sgleya / o al prelat en molts cassos sens precehiment de admonicio vt. no. r. i. car. in. iij. disticio. xix. articlo. iij. q̄stio. i. Si in vtilment ade spes lo temps e al repos adat gran diligencia / lo qual ogi es vna sentina de tots los vicis Sia vsat de draps / e menjars exq̄sits Si es anat a estudi no essent letenciat de son prelat e ab consell dela maior part del seu couent Per que tal ipo facto es excomunicat vt in. d. c. periculoso. Si enlo capitol / o en la claustra o refetores stat religiosamēt als maiors / o dauāt lo altar / o jurant enlo seu comu parlar en totes estes coses es mortal / o venial segons la inter. cio o calitat del fet Si nosc̄ stat feruent enla dilectio de deu e del proisme no dolentse d'la

ofenssa de aqll e no afectant ardentment la honoz dedeu e la salut deles animes axi com es degut Sia parlat ab los seculars auentlos enterrogat de coses q no son expedient com de guerres/qstions/balls/jochs/o procurar p ells alguns ofis ecclesiastichs o temporals tot aqo es molt perillos maiorment si tals son indignes de tals oficis Sia fet algun artifici/o ofici indigne als religiosos axi co bosses vestidures mudanes es de proibir per quant los enteniments se aparten de la vera contèplacio dedeu e del seruici dela religio Si no cura de a pfitar/mas forçat fa lo q fa es troba ser molt mal cõtent en la religio ni regonex assi per aqst tant beneficie p los altres ser molt obligat arecompensar ab deu/ tal dich ques ypocrit y en estat de dāpnacio segons sant thomas. Si p ne gun temps se alleuat labit per ql religios/o religiosa tostèps deu tenir danunt sa persona labit de sa religio /o dormint/o anant de cami/o en missa si ja no per causa de molta necessitat cõ de vna grā malaltia. xx. qstio. i. vidua. En altra manera mortales Sia presumit de absoldre los excomunicats per la ley canonica exceptat en los cassos permessos ajure per los priuilegis dela sede apostolica/encorre excomunicacio papal vt in. cle. religiosi de priuilegio. Aqos entes dels excomunicat de qual seuol canõ per lo papa promulgat Si algu presum de absoldre a sentencies promulgades per los statuts p uincials o sinodals absolentlos apena e culpa ipso facto encorre sentencia dexcomunicacio papal encara sia religios a casio de aqll volgues absoldre axi com nota la glosa super verbo quāq Si essent monge regular no tenint administracio sens licencia de sos prelats ser va ales cortz dels reys /o pnceps astar p que als prelats o al monestir algun dan los

procure est tal ipso facto encorre sentència de excoicacio papal. vt i. cle. nec i agro. desta. mo. Si algun monge te arnes dins lo monestir es excoicat si sens licència les te Si no aseruat lens tredit lo qual serua la catredal sigleya de aqll loch hon lo monestir sta sentència de excoicacio encorre no obstant los priuilegis statuts / o indults / o consuetuts qualseuolatorgats vt in cle. ex frequētib⁹ Si essent frare dl orde dls menos enlo tēps dl entredit arebut als diuinals oficis los frares o monges dl tercer orde encorre excoicacio. extra de sen. ex. cū. ex. co. i. cle.

¶ Quarta part.

Finides les tres principals parts de dita obra resta aueure dela darrera la qual en dos coses confestex ço es enla injuncio dla penitència E dar labsolucio / po p q la deguda forma no pot ser posada p lo ministre sino primer la materia deguda sia entregamēt prepa rada / q es la penitència / conuictio / confessio satisfactio / sens les quals no es acabat aqst sacramēt / lo confessor hoia diligēt mēt la confessio dls peccats com edit ajusta y la penitència decēt / y apres done labsolucio vt. no. guil. 7. jo. an. in. cle. dum de supul.

¶ Dela inposicio dla penitència.

Des maneres hia de penitència so es solēpne / publica / e priuada / la solēpne es aqlla q es feta enlo ql dla quaresma ab solēpnitat q es aguda in. d. l. i ca pite Aqsta es iposada sols dl bisbe / o p son manamē segons. hosti. in. su. de. offi. archip. La publica penitència propriamēt se diu aqlla q es feta en publich no ab la solēpnitat sobredita / axi com quant es manat a vn peregrí de anar p lo mō ab vn basto e talequa beneys o senblant / aqsta pot dar qual seuol sacerdot a son parroquia si no es consuetut en

lo cōtrari en algũa esgleya La priuada penitēcia es axi coz
quāt algu secretamēt cōfessa sos peccats al sacerdot vt de. pe.
di. iij. iust^o .7. c. repiūtur. .7. c. oīs de. pe. .7. re. Aq̄sta pot posar
q̄l seuol capella o frare ab licēcia / reglarmēt p̄ q̄l seuol peccat
mortal deu ser posada penitēcia de set anys .xxxij. q. ij. hoc
ip̄m. .7. s. se. .7. xxij. q. i. p̄dicādū. Si ja no maior / o menor sia
trohada p̄ les canones / e p̄ q̄ mes discretamēt p̄ceexca la ig/
norācia anegu sia occasio dedexar e volgut īferir lo seguēt

¶ Canons penitēcials.

No p̄mer canō diu q̄ si lo p̄uere afet fornicacio q̄ fa/
ça penitēcia de .x. anys segōs la forma dada. lxxij
di. p̄sbit̄ si fornicacionē Lo segō canō diu q̄l sacer/
dot conexēt sa filla sp̄ual la q̄l ell aja batejat / o ten
gut ala cōfermacio / o hoit de cōfessio deu ser penitēcia de .xij
anys si es publich deu ser deposat Lo bisbe q̄ tals peccats a
comes faça penitēcia .xv. anys / el p̄uere e la dona siē dats a/
la religio donats sos bēs als pobres. xxx. q. i. siq̄s sacerdos .7.
c. ne d̄bet Sil capella a peccat p̄tra naŕa sia deposat e dat ala
religio Si es lech sia excoīcat vt patet de excels. prela. c. clerici
Si sa acostat ab aīals bruts faça penitēcia p̄mes de set anys
xxxij. q. ij. hoc ip̄m. ij. Si algu a comes peccat de īcest sia pu/
nit vt supra dixim^o Lo vici p̄tra naŕa mes greu es q̄ ab ma/
re p̄pa peccar. iij. ij. q. vij. c. adulteri maluz Lo sacerdot q̄ en
les bodes clandestines a enteruēgut sia sospes per tres anys
si per culpa / o afet sia punit mes greument Si algu arrom/
put algun vot simple per tres anys deu ser penitencia. xxvij.
distincio si vir. Si algu stant excommunicat a celebrat per tres
anys deu ser penitencia / e abstinencia de vi / e de carn dime/
cres / e diuendres secundo questio terciō Lo qui a acusat / a /

la mort injustamēt adalgu p quaranta dies stiga ab sols pa
e aygua e set anys de penitēcia / si mort sera seguida Si lo a/
cusat sols sera debilitat en algun mēbre / q̄ lo q̄ acusat q̄ faça
penitēcia sols per tres quarfmes vt extra de acusa. Quisul/
la q̄ acōegut sa filla spiritual / o sa comare faça penitēcia per
set anys / e axi mater los consentints. xxx. q̄stio. iij. non opoz
tet Si algu apres la sposada a altri dexela e p quarāta dies
vitca ab pa e aygua / e p set anys de penitēcia extra de spon.
du. t. accepisti Entense esposada sols p paraules de present.
Qui / aconegut dos comares / o dos jermanes / casat coz per
casar / almenys p set anys faça penitencia jatsia q̄ mes fer ne
deuria vt. xxx. q̄stio. iij. si pat Omicida voluntari sens sperā
ga de restitucio es deposat / e p set anys faça penitēcia. l. disti
cio miroz. Si dona causa de manera q̄l homicida mes sia en
tes cas casual q̄ voluntari p set anys faça penitēcia. l. disticio
eos. vero ꝛ. c. siqua femina ꝛ. c. siquis. voluntatē Lo q̄ mata
sa mare q̄ faça penitēcia p .x. anys segons la forma prou as/
pra dada. xxxij. q̄stio. ij. latozē Lo qui mata asa muller faça
penitēcia tota sa vida / e la penitēcia q̄ sia prou dura / e mes
q̄ al qui sa mare mata. xxxij. q̄stio. ij. admonere. ꝛ. c. quicūq̄
Si algu mata son propri fill e de son proposit deu ser induit
q̄ tot lo temps de sa vida faça penitēcia en vn monestir vt. i.
c. i. debijs qui filios occiderunt Si no pot ser induit adago q̄
stiga en penitēcia p tres anys dls q̄ls labu vitca ab sols pa /
e aygua vt. c. fi. extra debijs. qui filios occiderunt Si algu a
p jurat. xl. dies ab pa e aygua e set anys se penida / e nunca
stigua sens penitēcia enterior go es q̄ tostēps se dolgua d̄l pec
cat. xvj. q̄stio. i. quicūq̄ facit. l. disticio. clerico. Per falsa me/
sura q̄stiga p xxx. dies ab pa e aygua faça penitēcia vt extra

de. emp. ⁊ bēdictione. c. ij. dic vt ibi Si algu solēpnament se a penedit e apres es tornat al vomit p deu anys faça penitēcia de penitēcia. distīcio. v. si qui vero. Qui alguna deuota o mō ja aconegut p deu anys faça penitēcia. xxvij. q̄stio. i. deuotā. Lo qui canta missa e no conbregua p vn any se deu penedir y enest endemig deu cessar d'la celebracio e comunio / de. con. distīcio. ij. relatum E noy a altra penitēcia Si lo sacerdot al capella mort enbolicara enla palla d' altar p. x. anys e sinch mefos deu fer penitēcia Lo diaca p tres anys e mig de .con. distīcio. i. nemo cleric⁹ p ignoranciā Qui comet sacrilegi violāt la sgleya / o la crisma / o q̄ ab les mās taquades prē lo calzer sagrat / o senblan fa p set anys se penida / o faça penitēcia y enlos dies primers no entre enla sgleya / e fins al quart no no ofrexca y enlos tres dies d'la setmana ques abtinga de vi e de carn / de junant / mas altres coses es de cōsiderar son les quals son agudes. i. ij. q̄stio. ij. de viro nefando Quāt lo pare o mare romp les sposales d'ls fills p tres anys siē apartats d'la comunio els fills tãbe si son en culpa. xxxj. q̄stio. iij. si qui parētes. ar. de. pe. distīcio. i. sicut Lo q̄ prē p muller aq̄lla que atocat p̄mer p lo fet de adulteri p sinch anys faça penitēcia. xxxj. q̄stio. i. si qua i vidua. Per setsemanes enaq̄lla manera q̄sta extra de. cle. male. c. ij. Lo sacerdot qui reuela la cōfessio de dret antich deu ser deposat d'ls ordēs e p tot lo tēps d'la vida sua deu peregrinar p lo mon molt ignominiosamēt de. pe. distīcio. vj. caueat sacerdos Apres es estat detinemat q̄ essent deposat p afer penitēcia ppetua en vn estret monestir sia tan cat ifra. e. c. oīs nisi. Qui comogut p dicioalmēt p jura si es libert p. xl. dies faça penitēcia ab pa e aygua p vij. anys viuūt en cōtinua penitēcia e comūa / si es catiu p tres q̄resines e ples

legitimes ferias ço es per la segona / quarta e sisena faça penitencia. **xxij. questio. v. qui plus.** Qui per jura en les mans del bisbe / o sobre la creu consagrada per tres anys faça penitencia si en creu no consagrada per vn any faça penitencia Qui forçat e ignorant a perjurat si apres sa conegut ques penida per tres quaresmes. **xxij. q̄stio. v. capitulo qui per jurat** Qui scientment jura fals / o altre aura compellit axi jurar per quaranta dies ab sols pa e aygua / e per los set vinentes anys que faça penitencia / e que ell nunca stigua sens penitencia interior dolentse ensi del fet contra deu / y axi matex los altres cōsuis. **xxij. questio. v. si quis perjurauit** Si algu forçat per acā par vna vida a perjurat que faça penitencia per tres quaresmes segons altres per tres anys. **xxij. questio. v. si quis coact⁹** Qui en lo dir les hores canoniques / o altres diuinals officis discrepa dela consuetut d'la metropolitana propria sgleya p' sis mesos sia priuat dela comunio siu a fet per vn mespreu. **vt. xij. distincio de hijs** Lo bisbe qui la correctio d'ls seus subdits per la vendicio dels ministres dissimula per dos mesos esta jusmes ala excomunicacio els altres capellāns de semblāts penes o de altres competēts sien abraçats. **i. q̄stio. i. quis quis** Lo aduenidor / o encantador secular per quaranta dies / aja penitencia si lo peccat es amagat extra. de sor. c. i. Si lo peccat es notori siē priuats d'la comunio d'ls fells xp̄ians de. cō. distincio. ij. pro electione Lo sacerdot qui mira en lo estralabre per dos anys faça penitencia extra. de sortil. c. ex tuaz Lo capella qui sciētment e maliciosa aura vsat d'les arts machiques / e incantacions o consenblant / o que a altri tals arts aconsellat deu ser priuat dela honrra dela sua dignitat e tancat en vn estret monestir / a fer perpetua penitencia. **xxvj. questio. v. non**

oportet . ⁊ capitulo si quis ep̄ ⁊ capitulo si quanti . Si algu
a distillat en terra / o en la taula d'la sanch consagrada per .xl
dies aja penitencia si danunt laltar penitencia per tres dies
si sobre les toualles penitencia per quatre dies / si fins ala ter
cera penitencia per .viij. dies si fins ala quarta per .xxx. dies
de .con. distincio .ij. Si per negligencia Si algun lech per en
briagea / o voracitat vomitara lo corpus domini faça penitencia
per .xl. dies si es preuere monge / o capella .lxx. dies de
penitencia Si es bisbe per nou dies de penitencia . Sis feya
per alguna enfermetat per .viij. dies faça penitencia .de .con.
distincio .ij. si quis per ebrietatem Qui amort algun preuere
per .xij. anys faça penitencia extra .e. capitulo .ij. Qui aura
ences voluntariament alguna casa / o era / o senblant restetu
exca tot lo dan e faça penitencia per tres anys extra de .inju.
si quis domum. Qui scientment comunica ab eretichs faça /
penitencia per finch anys .ij. .iiij. questio .i. si quis dederit.
Qui ignorantment conet carnalment dos jermanes / o ma
re e filla / o tia / e neboda per .viij. anys faça penitencia. ⁊ si
scientment fretureje de perpetual conjugii .iiij. questio vlti
ma si quis cum duabus. Lo patro desgleyes dilapidant los
bens de aquella faça per vn any penitencia .xxvij. questio vl.
filijs. Qui illumina sa casa ab art de incantacions per finch
anys faça penitencia .xxij. q̄stio .v. si quis ariolos. Per dues
causes seguets q̄ jura no fer pau ab son pisme q̄ aja penitencia
per vn any e faça pau .xxij. q̄stio .iiij. q̄ sacramento. Lo p̄ ju
rat lo adulter / lo homicida el fornicador per vij. anys faça peni
tencia .xxij. q̄stio .i. predicandum . cum . glo . ⁊ . xxxiiij. q̄stio .ij.
Encara q̄ ests canons penitencials los aja agi posat nou efet
p̄ quel confessor degua / o sia tégut tostéps darles penitencies

segons/en ells esta ordenat /car totes les penitencies al dia de huy son arbitraries el confessor dun arbitre son a acompã pats. xxvj. questio. ij. tempus ⁊ de penitencia distincio. i. mēsurā ⁊ extra. eo. c. q̄situs ⁊. c. debijs q̄ Per q̄ de ago sapia mil loz conixer les diferēcies dls peccats segōs la gravitat de a/ q̄lls y q̄lseuol penitēt segōs mester sera darli la penitēcia cōsiderat la cōdicio /dignitat/ lo linatge masculi o femeni/ lo ofici/ la cōplexio /o pobretat/ o riquesa/ e disposicio segons diu. hosti. i. su. e. ti. §. q̄ penitēcia. La penitēcia deu correspōdre al peccat e axicō alq̄ es supbo darli hūil oō Al auar almoynes Al luxurios e golos abstinēcia /e materacio dla carn/ lo que es ver no de necessitat ni de cōgru /enspecial/ be de cōgru en general axi cō diu escot i. iij. di. xv. q̄stio. i. Per q̄ souit sepot esdeuenir q̄ algu peque en peccat d'supbia/ auaricia/ luxuria e gola ala q̄l directamēt e cōgrua deuria correspōdre algua dles obres sobredites/ po tal penitēcia/ o satisfactio no poza cōpetir aell /exēple al pobre lo qual afurtat no cōpetex que li donen per penitēcia que faça almoynes perq̄ no te de que ferre/ ni que diga oracion/ o de june/ jastia que aja peccat en supbia/ o luxuria/ per que com sia mester ell treballar continuamēt per passar la vida no pozia apres sostenir lo treball com semblantmēt pot sdeuenir quel rich qui a peccat dla carn sia persona tan delicada que no vol de juna/ ni magerar lo cors y axi es presumit per lo bon confessor /que si penitencia de de juna li fos dada q̄ no la faria e axi peccaria de nou peccat enists cassos e semblāts lo p̄fessor done tal penitēcia al p̄fēt q̄ la puga sostēir/ e pēdre guardāt tostēps q̄ no done penitēcia q̄ faça p̄ juy a altri /o dla q̄l nō ixq̄ algū pill /o escādel/ sil peccador totalmēt no volgues acceptar negua penitencia

alméys si adisplicéncia / o cōtrictio dls peccats comesos cferm
 pposit de no tornar enaqlls dich q̄ es deabsoldre segōs escot
 vbi supra Per q̄ no caygua en desespacio segōs. guil. Alqui
 es iposada la penitēcia menor d̄l degut / al tal / anunciarli la
 penitēcia la q̄l p̄ sos peccats seria just deposarlay maior idu
 itlo q̄ aq̄lla o altra enequivalēcia sens tarda vulla cōplir. cō.
 thomas i. iiii. di. xix. En negūa manera deu lo cōfessor exē/
 gir la p̄mesa d̄l cōfessant encara q̄ cregua q̄ no fara peniten/
 cia / o altre q̄ p̄met basta q̄ ell digua q̄ te p̄posit de fero segōs
 guil. Salutifer psell dls doctors es pa euitar ambiguitat de
 iterar la penitēcia feta en peccat mortal q̄l cōfessor a q̄lscuol
 penitēt. li done p̄ penitēcia vn p̄r n̄r / o altra breu satisfactio
 la q̄l de fet enlestat de gr̄a puga fer / e li declare / si li deuinga
 altra satisfactio a ell p̄ ell dada ferla en mortal peccat / e si deu
 iterar aq̄lla o no es dir en mortal lo q̄ es cōtrit

¶ De la comutacio d̄la penitēcia.

Lo cōfessor si pot comutar la penitēcia q̄ dada aja /
 respōch segōs. hosti. en la su. ti. de remis. s. 7 an sacer
 dos Que si p̄ causa rahōable / e discretamēt enuers
 sos subdits. di. lxxxviii. p̄sbir En altra manera no.
 cō. ray. Et tu digues segōs. guil. O lo p̄fessor al q̄l es demana
 da la cōmutacio es aq̄ll matex q̄ li adat la p̄mera / o succebi/
 dor / o supior / o ordinari jutge d̄l penitēt / tots aq̄its podē cō
 mutary relaxar la penitēcia / o es altre confessor dls damunt
 dits lauors si tal penitēcia es secreta ental cars dada enlo q̄l
 aquell segō cōfessor podia d̄l p̄ncipi absoldre e penitēcia dar
 pora tanbe en tal cars relaxar / o cōmutar. aldre seria encara

dl qual ans ell no podia absoldre / o si tal penitencia sia dada
 dl supior lo qual tal relaxacio o commutacio ha reseruat a ell.
 archi. in hoc. l. distincio accedens. xxxij. qstio. ij. latoze / E alli
 la glosa / ago mateu en lo directori. t. e. s. i. iij. O ago es encars
 quant la penitencia dada / es dl supior / o encars a ell reseruat /
 pora linferior segons. guil. Commutar aqlla / o relaxar si al/
 guna necessitat / o construy / o alguna vtilitat o suadexca / ests
 castos ql supior aja atorgat als inferios potestat de poder co/
 mmutar / o relaxar / no es vist p go decet de auer iterar la confe/
 ssio / axi com expressamet / o diu petro de paluda jatfia q als
 guns digue lo contrari.

Com se deu auer lo co/
 fessor enuers lo malalt.

A tot sia pillos diferir la penitencia fins al extre d'la
 vida. de. pe. distincio. vj. Pero p q negu es de despe/
 rar metres ql aima esta en lo cors. ea. distincio nemo
 Lo capella q al morintse / o en lo pill d'la mort costi/
 tuit la penitencia denega es culpable d'la aima de aquell. xxvj
 qstio. vj. si presbit. z. c. se. Lo confessor quant es cridat car fa/
 cil cosa es ell p ghoir de confessio al malalt ab molta diligen/
 cia deu entedre en la salut de aqll conuertintli lo cor a deu e a
 tot be psuadirlo dispondre el psellar / y lanima de aqll traure
 la dl ifern estudie / entotes maneres ans detotes colcs sil mal/
 alt esta en son bon seny porte aqll a contricio ab esperanga de
 obtenir venia e pdo apres demaneli quant teps a q nosa co/
 fessat / e axi tots los peccats exegir de tot aqll temps per pur/
 ra confessio co enterrogant en general o special mes o inéys

segons la sua discreció / e la condició d'el cōfessant sera vist ex/
pedient e la grauetat dela enfermetat sens molt detriment / o
conportara principalment es de enterrogarlo destes coses.

¶ Sis contenta de tot allo que a deu plau o aplagut dispon
dre dell axi de sanitat com de enfermetat / axi de vida com de
mort / e sis dol de tota offensa cōtra deu feta el p̄sine / e si de
rales injuries adaq̄ll perque en altra manera nos pot saluar
Si acridat per ala sua enfermetat algun metge jueu o moro
del qual aja pres les medecines proibit es e mortal peccat / de
aço deu esser excomūicat si es lech si es ecclesiastic de u ser de
posat. xxxvii. q̄stio. i. c. nullus. 7. c. omnis. 7. no. colec. extra.
de iude ad hoc. 7. archi. in. d. c. nullus. Non diu q̄ si altre met
ge xp̄ia no pot auer y esta en lo pas dela mort que be poria a
uer jueu / o moro segons. v. g. Sia vsat dels remeys dels encā
tadors / o venefichs per cobrar sanitat proibit es e mortal.
xxvi. questio. ij. c. illud. 7. capitulo qui sine saluatore ea. cā. q̄/
stio. vii. admoneat 7 extra. de. pe. 7. re. cū infirmitas Si deu
res ad algu / per causa de malefici del contracte / o per causa d'
algun leguat dels seus no paguat / o per qual seuol modo o
respecte que sia tengut ad algu p̄ quant no es dexat ni remes
lo peccat si primer no es restituit lo mal adquirit / o guanyat
e per ço defet ara que ell o pot fer que ordene tantost de sos/
bēs edispōgua de sa aia / o faça tal caucio q̄ls crehedors siē cō
tēts / o segurs p̄ ademaros si aldre es d'el y axi q̄nt mes prest pu
gua satisfir sia p̄stret per lo confessor p̄ la qual cosa sils bene
estrany no voldra restituir / o com edit per testamēt en altra
bona manera disopndre sufficientmēt en neguna manera sia
absolt e pensela punicio que al confessor es aparellada abso/
lēt lo qui sap questa en mortal peccat qual es tenirse roba / o

bés d'l p'isme Si v'ant serà cōrrit e atot bē disposst en satisfactio / o causio vt supra / En tal cars sino es molt agruat d'la enfermetat sia li posada penitēcia axi coz al cōfessor sera vist p'siderāt la p'dicio d'l p'fitēt / e la grauetat d'ls peccats la q'l penitencia fara quāt estara sa / milloz es errar en remetre p' m'ia q' no v'ejat p' crueldat vt. xxvj. q'stio. vij. alligāt. Si sera agruat molt d'la enfermetat / o cōstituit en pill de mort / no es de darli penitēcia sino solament sia mostrada la cātitat e q'litat. ea. cā. 7 q. c. ab īfirmis lo sacerdot li deu declarar edir axi Si vos fosseu sa tal e tal penitēcia vos daria e p' tāt tēps encara maior laus deuria dar segōs los sants canōs d'la sgleya / axi si deu vos dara salut fareu a ço: e a ço: e si vos moriu fareu tal penitēcia en almōyna / o dexareu als v'res here? / o amichs q' façē p' vos lo q' vos aurieu d'fer sil malalt accepta a ço segura mēt lo pora absoldre / e tal sera bo q' sia cōbregat e p'noiat / e p' almōynes / e o'rons acomanat a deu ans d'la mort vt i. d. c. ab īfirmis. Si tal malalt sera vist q' p' la enfermetat constret aja p'dut la paula / o sera v'egut en frenesia distingix d'etal / o tal pasciēt viuia be e cadany se cōfessaua e cōbregaua / encas / ra q' ara no aja demanat los sacramēts / o si p' larch tēps obstinat en mals e p'seuerāt en peccats / no acōfessat / po ademanat ara cōfessor mostra ab gests o senyals volria fer lo q' deuia y da ço y aja testimonis q'l ajen hoit o vist ey aja pill en la tarda creēt de fet morra / en la hū cars y en laltre aq'st es p'su / mit cōrrit p' ço dōchs algu d'ls circūstāts faça p' ell la cōfessio general lo cōfessor o sacerdot apres absolguat de tots los peccats doneli carech de algua cosa p' la sua aia / als here? o circūstāts / o parēts si la volē acceptar e fer plaia sua / e lo p'pri sacerdot ministrel los sacramēt d'la sgleya encara q' nos aja

cōfessat plo auer pogut. xxvj. q̄stio. vj. hijs q̄ v̄l ali? Si ja no
 temes de algu vomit p̄ q̄ no loy deu dar / aço matex es defer
 si algu de natiuitat sera foll p̄ q̄ tal pot esser batejat y enlo ar
 ticle d̄la mort darli lo corp^o x̄pi vt. no. glo. xxvj. q̄stio. vj. c. q̄
 recedūt. Pero noloy ministre religios p̄ que tal cars encorre
 ria papal excoicacio sil liuraua sens licēcia del supior. vt. no.
 pau. 7. jo. dele. 7. jo. de. jmo. i. cle. religiosi de priuil. La extres
 ma vncio atal se pot be dar / sino poza cōbregar / p̄ que si pla
 frenesia nos dexa pnoliar podē lo ligar e darloy p̄ forca en/
 altra manera es de aq̄ll q̄ d̄l lonch tēps no sa cōfessat / o es vn
 notori peccador si subitamēt pert la paraula / o ve en follia /
 ni ans d̄l mal ni apres mostra senyals de cōtrictio noli deuē
 ser dats los sacramēts ni en sagrat soterrarlo.

¶ Com se deu auer lo cōfessor enla cōfessio.

Q cōfessor deu en tan alt misteri trobarse net de tot
 peccat quāt pot p̄ ço q̄ dignamēt esalubre puga en
 loch d̄ ihs exercir p̄ q̄nt v̄ltral modo d̄ls sacerdots
 crim es detestable lo q̄ p̄mer nos jutga e als altres
 ligua. de. pe. di. vj. s. sacerdos. Per q̄ tates vegades quātes e
 stat en peccat mortal ell absol tates vegades mortalment pec
 ca vt. no. glo. 7. di. s. penultimo sup v̄bo iudicāus. 7. archi.
 ibidē 7 hētur in directo. e. ti. Si cōtrit se dispōgua p̄fessar no
 es dit en mortal peccat justificat dōchs p̄mer entregamēt ho
 ia la cōfessio d̄l penitēt e la deguda penitēcia ja dada digual
 cōfessant ques dol detores les ofensses cōtra deu el p̄xim fe/
 tes e q̄ remet adaq̄ll totes les injurias e que vol restituir la fa
 ma el q̄te d̄l altri e degudamēt p̄ les injurias satisfier vt supra
 capitlo precedēti La uos lo p̄fitēt enlo article o p̄it d̄la mort
 sia deposat de totes les senssures cassos e peccats seguercas

El p̄fessor labfolucio vt supra En la part segōa. c. ij. s. vij. Si
 stara sa y sera ligat de algua excoicacio de jutge remet al q̄
 la excoicat o al seu supior al q̄l de dret p̄tay labfolucio segōs
 ricart i. iij. di. xvij. ar. ix. q. v Si sera excoicat de excoicacio d̄l
 dret absolgal si pot. d̄l modo ifrascrip. Si no pot remet al
 que tēdra auctoritat de absoldre / e nol absolgua d̄ls peccats
 ans q̄ sia absolt d̄la excoicacio p̄ q̄l excoicat de excoicacio ma
 jor no es participāt d̄ls sacraments d̄la sgleya segōs los doc
 tores 7. no. ri. i. iij. di. xvij. ar. ix. q. iij. 7 durā. i. su. i. di. iij. q.
 xxv. p̄mo. Si sciētmet lo tal absolt d̄ls peccats p̄mer q̄ d̄la ex
 coicacio encorre tal absolt en la tal excoicacio ja sia alguns
 tiguē lo cōtrari po la p̄mera openio es mes v̄a la q̄l te. guil.
 jo. deleg. jo. de jmo. i. cle. religiosi de priuilegio 7 desta. mo. 7
 i directori. li. i. t. ij. s. ciij. Aldre seria / si ignorātmet labfol / si
 no sera excoicat y te algus cassos o peccats reservats a supe
 rior lauos . fm̄. tho. 7. dur. Deu absoldre aq̄ll de tots los que
 pot / e apres remetrel al supior q̄l absolgua d̄ls q̄ ell no pot in
 format lo penitēt q̄ aq̄lls tals peccats d̄ls q̄ls ell no pot absol
 dre q̄ls cōfesse al bisbe / o al seu vicari e quel absolgua en tal
 cars no es dita la cōfessio diuidida p̄ q̄ entregamēt cōfessa al
 p̄mer el segō absolt a p̄fita e cōferma lo q̄ era començat / o si
 lo cōfessant sera p̄sona simple v̄aja lo mater cōfessor al bisbe
 p̄ lauctoritat / e si lo penitēt y tramet faça que porte al bisbe o
 vicari v̄na sedula escrita de sa p̄pa ma d̄l tenor seguet lo qui
 portal p̄sent p̄ homey volūtari comes o icest en tal grau o de
 cimes retengudes / o senblāt ala p̄nitat v̄ra remetli injūga
 saludable penitēcia e li done beñfici de absolucio recōsiliātlo
 a la sgleya sctā Cōseruelo d̄n̄i de e q̄lla lo senyor a la hoz sua e
 a saluacio d̄les aics v̄ra / e assi acomanades el p̄fessor d̄igali

q̄ aq̄ll albara nol done sino enles mans dl bis be o vicari seu
e lo q̄li dara nol mostre anegu / e si lo bis be lo remet al mater
cōfessor ab auctoritat de absoldre el absolgual entregamēt de
tots sos peccats e sols de nou li pose penitēcia p los peccats
plos q̄ls p̄mer posat noli auia. ¶ Dela forma d̄la absolcio

Axi cō q̄l seuol sacramēt te sa ppria forma axi lo sa
gramēt d̄la p̄nia q̄ es esta / ego te. absoluo les q̄ls
para uia in portē tal sentēcia q̄ es yot done lo sa/
gramēt / o misterī d̄la absolucio e no vol dir yot de
mostre absolt segons algūs volen dir p q̄ seguir sia quen los
sagramēts d̄la noua ley no y ra sino ostēsiō / o sigificacio lo q̄
es falç / p quāt los sagramēts d̄la noua ley no sols figurē e si/
gnifiquē axicō los sagramēts d̄la ley vella encara mes q̄ aca
bē e portē en efecte lo q̄ figurē p hō lo sacerdot ab v̄tut de les
clā⁹ absol d̄la culpa mortal e no cō agēt p̄ncipal mas cō a in
strumēt disponēt ala īfusio tātuz d̄la grā p̄ la q̄l es feta remi
ssio d̄la culpa / e absol encara d̄la pena po no dela et̄nal la q̄l
cō sia īfinida e inseparable d̄la culpa no pot esser dexat sino de
v̄tut o potēcia īfinida e de aq̄ll del q̄l es remesa la culpa mas
dl tēporal si p q̄ cō en la p̄trictio la pena eterna sia cōmutada
en t̄pal agi o en purgatori pagadora de aq̄lla pena temporal
d̄la q̄l la peccadora p̄sona resta agi deutora o en purgatori dl
liuradora e dexadora p v̄tut d̄les clā⁹ d̄la q̄l algūa part e no
tot es dimiuuida dita culpa segōs alexādre de ales. iiii. parte
su. q. xxviii. 7. cho. i. iiii. di. xviii. ar. iij. ¶ E p q̄nt vna es labso/
lucio d̄ls peccats e altra es la dela excoīcacio fera dit apres /
q̄nt al absolucio d̄ls peccats es desaber segōs edit q̄ dela f̄nia
dela forma son estes paules ego te absoluo exp̄sses / sobzels
q̄ls labsoīcio es determenada si d̄ls peccats la p̄regaria q̄ es

premesa a les altres paraules q̄ son sub següents no son de ne-
cessitat po cōgrues elloablemēt y son posades. Aprés dōchs
q̄l penidēt tots sos peccats q̄ entregamēt a una cōfessat e pal
esdeuenidor estara bē disposst a rīcos se req̄: vt supra premissa
la oño d̄l sacerdot. Misereatur tui oīpotēs de⁹ ⁊ dimissis oībus
pctis tuis pducate ad vitā eternā amē. Indulgēciā ⁊ absolu-
cionē oīm pctōz tuoz tribuat tibi oīpotēs ⁊ misericors dñs
amē. Liberamēt e sens cōdicio labfolgua / car ab cōdicio ab-
solt no seria / absolt simpliciter extra. de. re. vi. act⁹. li. vj. E mes
digna a xi dñs nr̄ ih̄s xp̄⁹ q̄ te creauit ⁊ redemit te absoluat
⁊ ego auctoritate qua fungor in quātū possuz ⁊ debeo absol-
uo te ab oī vīcto excoīcaciōis minoris si teneris ⁊ restituo te
sctis sacramētis ecclie si indiges ⁊ iterū absoluo te ab oīmib⁹
pctis tuis cōfessis ⁊ oblitis mortalib⁹ ⁊ venialib⁹ ⁊ circūstā-
cijs eoz passio dñi nr̄i ih̄u xp̄i ⁊ oīa bona q̄ fecisti ⁊ factur⁹
es ⁊ aduersa q̄ sustinuisti ⁊ sustineb̄ sint tibi ī penitēciā ⁊ re-
missionē oīm pctōz tuoz ⁊ in agrū diuine gr̄e in nomine ✠
p̄ris ⁊ filij ⁊ spūs scti amē

¶ Quāt la satisfactio deu precehir a labfolucio.

Nols castos se trobē en los q̄ls lo penidēt no deu ser
absolt q̄ p̄mer no satisfaga / a xi en la mort com en la
vida d̄les injurias e dāpnatges malamēt com en los
d̄ls q̄ls lo p̄mer es d̄ls excoīcats cō se dira / lo segon
es d̄ls vsurer manifest q̄ es dit p̄ la euidēcia dela obra q̄ es q̄
te taula parada p̄ allogre / o p̄ q̄ en jubi o acōfessat y es estat
cōdēpnat / o p̄ q̄ de ago ni aconexēces ab fama ab la q̄l sola
no basta cō / o nota la glosa en lo capitol vsurarū de juris .li.
vj. sup v̄bo manifestos / tal vsurer manifest / ni acōfessio / ni a
sep̄tura deu ser rebut / encara q̄ digna voler restituir / ni que

en la vltima volūtat mane satisfier les vsures / mas es mester q̄ dls logres a rícoz les facultats de aq̄lls o cōportaran entre gamēt satisfaga alques deu fer restitucio sis trobarā adaq̄lls qui degudamēt les poran rebre / o en absencia dls al ordinarí d̄l loch o al seu vicari / o d̄legat / o al artiaqua / o al abbat q̄ te juradictio p̄ consuetut e practica d̄les coses sp̄uals / o al rec̄tor de aq̄lla parroquia hon viu lo tal logrer / o de aq̄ll aq̄ la restitucio deu esser feta en p̄sencia de algus dignes de se fent ne acte p̄ algun notari singular / com ydoneamēt tal restitucio se es feta / o donant p̄yores / o fermāges si porā e si no basta cautela de sagramēt Sila cantitat d̄la vsura sera manifesta de aq̄lla sen deu fer exp̄ssa mēcio en lacte sino deu se moderar a volentat d̄l q̄ la derebre / si el q̄ reb la satisfacio se creu q̄ la modera menor molt mēys d̄l q̄ era la veritat es tēgut arc̄stitucio d̄l residu en altra manera ne gu no deu entreuenir als testamēts de tals ni admetrels a confessio ni a ecclesiastica sepultura ni absoldrels vt in. c. quāq̄ de vsuris. li. vj. E si p̄ v̄tural logrer d̄siga degudamēt satisfier p̄ q̄l peccat li sia remes quatre coses a mester La p̄mera si te bēs de hon restituir purga ans q̄ muryra o p̄ si o p̄ vn fel amich deu fer tal restitucio. La segona q̄ faça posar vn edicte publicament en los lochs als habitants d̄ls quals adonat a vsura / e si alguns se mostrē als quals se deu ser donada atals ans deu esser restituit q̄ no donat als pobres vt no. glo. vbi supra sup̄ s̄bo satisfieri La tercera si alguna cosa mancara q̄ nola pot restituir done cōpetēt seguretāt com es dit La quarta q̄ si dls logres tēdra alguns actes o albarans q̄ls esquete / o ab acte publich / y renuncie com ap̄fectio d̄la veritat se porte.

¶ De la forma d̄la absolucio en lo excoīcat.

R. iij.

A dos maneres se causa excomunicacio de dret / e de
 home dela excomunicacio de dret maior / o menor re
 gularmēt lo bis be asos subdits els prelats als qui
 son subiectes aells si ja lo papa labsoficio no agues
 reseruat assi extra de. sen. exco. nuper vel etiaz **Q**aqll al qual
 la special juridictio ptany. extra de maioritate ⁊ obediēcia. c.
 ij. li. vj. Dela sentēcia del home no pot absoldre sino aqll qui
 escomunica ol seu successor si tēdra la mateixa juridictio sobrel
 excoicat. ij. q̄stio. iij. si ep̄ / **Q**algū supior segōs ricart. in. iij.
Pero cō vna sia la excoicacio q̄ ptany al acte juridicial / e al
 tra q̄ ptany al acte penitēcial d̄la primera pot absoldre algu.
 encara q̄ no sia capella extra de. sen. exco. cū illaz ⁊. c. canōi/
 ca. ⁊. de p̄suetudie quāto **L**ar lo absoldre mes es de juridictio
 q̄ de orde. ij. q̄stio. i. nemo **L**es solēpnitats d̄la absolucio axi
 cō dir ōrons ab stola ols salms penitēcials / o entrodoiro en
 la gleya es de orde e de ofici. de excels. p̄la. c. fi. ⁊ de. sen. ex nu/
 per / **D**e aqlla excoicacio q̄ p̄cebet p̄ virtut ecclīastica sols lo
 sacerdot pot absoldre / petr̄ de paluda ⁊. jo. sup decre. anob̄
 extra de sen. ex. **M**es claramēt o diē / q̄ tot supior encara q̄ no
 sia sacerdot q̄ tēdra potestat de excomunicar te auctoritat de
 absoldre / quāt ad aq̄o q̄ pot abilitar lescomunicat quāt als ac/
 tes legitims e v̄nirlo ala p̄gregacio d̄ls fels xp̄iās po q̄nt al
 leuar la culpa p̄ raho d̄l crim o d̄la cōtumacia comesa es me/
 ster absolucio d̄l sacerdot. cō. ricart. i. xvij. di. iij. q̄. iij. ar. x.
Nō diu q̄ en la p̄mera excoicacio no es mester q̄ lo q̄ absol di
 gua pot absolch mas basta q̄ digua po reuoque y relate sen/
 blāts paraules / po en aqlla excoicacio q̄ sols toca lo jubi d̄la
 p̄sciēcia / deu dir lo sacerdot pot absolch. jo. an. sup v̄bo reuo
 cacionē extra de hijs q̄ vi met̄ eueniūt. c. fi. c. i. li. vj. **D**estēge

en tres maneres e diu recorre tu alla **L**o q̄ sera ligat de moltes sentècies / o de vna p̄ moltes causes si vol v̄daderamēt effer absolte deu exp̄mir tota la sentècia e la causa / ab vna absolucio pot leuar moltes excoïcaciōs altramēt no valdria la absolucio q̄ callant algũa causa es obtesa. extra de sen. ex. **E** dago parla. ri. v̄. supra. q. x. ar. iij. Regl̄armēt en la absolucio de excoïcacio maior q̄tre coses son de obfuar **L**a p̄mera q̄l excoïcicat en q̄l seuol cars ans q̄ sia absolte jure estar als manamēts d̄la igleya o d̄l q̄l absolte / o q̄ obehira al dret / encara q̄ .hosti. Diu lo juramēt effer de substācia d̄la absolucio **L**o p̄trarite la comūa opinio car si nou feyē segōs deuē fer no res menys seria absolte extra cū d̄sideres ⁊ d̄ns. an. de. bu. Alli matex cōcordē goff. ⁊. guil. Si los fadr̄s deuē jurar reste aconexēga d̄ls q̄ls absolte la segōa cosa es q̄si algu es excoïcicat p̄ ofensia notoria p̄tral. p̄tin no sia absolte si p̄mer no satisfia / e aja feta suficiēt finena si pot extra de v̄boz significaciōib⁹ Maiormēt q̄nt en dret exp̄ssamēt se troba / e si no pot deu effer absolte ab q̄ done seguretāt q̄ satisfara si v̄d̄ra / a p̄spa fortūa / lo matex dich si p̄ p̄tumacia / o p̄ dubtosa ofensia era excoïcicat / o basta sagramēt si noy a despeses i. c. odoard⁹. extra de soluciōib⁹. **L** absolucio: nos deu negar. q. xxxvj. q. vj. si p̄sbit **L**a tercera es que sia absolte p̄ aq̄ll q̄ la excoïcicat / o supior de aq̄ll / o aqui sera comesa auctoritat de absoldre de guda forma seruada / e lo que absol bata al excoïcicat en les spalles nues ab v̄gues / o ab cor / reges diēt lo salm de miserere mei de⁹ o vn altre salm penitēcial ab gl̄ia p̄ri donāt vn colp / a cada vers e apres dira q̄rie leyson x̄pe leyson q̄rie leyson p̄r n̄r tot e digua saluū fac seruuū tuū / respōguali deus meus sperante in te / e digua lab solent / nichil proficiat inimicus in eo / respōguali / ⁊ filius iniqui /

tatis non aponat nocere ei / digna lo qui absol esto ei dñe tur
ris fortitudinis / responquali / a facie inimicij Diga lab solent
dñe exaudi oronē meā / respōga / ⁊ clamor me⁹ ad te veniat /
dñs vobiscū. R. ⁊ cū spū tuo Orem⁹. Oīo.

¶ De⁹ cui ppriū est misereri semp ⁊ parcere suscipe deprecaci
onē nram ⁊ hūc famulū tuū quē cathena excoīcaciōis cōstrī
xit miseracio tue pietatis absoluat p xpm dñm nrm amē .ij.
q. iij. cū aliquis apres digna Auctoritate oīpotētis dei ⁊ bea
torū apłoz ei⁹ petri ⁊ pauli ⁊ dñi epi vñ generalis vicarij in
hoc michi comissa ⁊ tibi cōcessa ego te absoluo a vñcō excoī
caciōis quā icurristi pp̄ talē vñ talē causam tocies quociēs i
curristi ⁊ restituote sc̄tis sacmētis ecclie. ⁊ comūioni ⁊ fidelīū
vnitati ī noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ spūs sc̄ti amen ¶ La quarta cosa es
q̄ al absolt li siē fets manamētis justs / e rābonables altramēt
porias apellar. extra de pactis. c. fi. Sialī manat q̄ dalli auāt
no faça cōtra aq̄ll canō plo q̄l es estat excoīcat / cō alq̄ es cau
sa defoch q̄ james ne cause / o pcure / alq̄ aposat les mās en ec
clesiasticb q̄ nūca les y pose / o senblāt. xxiij. q̄stio. vl. pessimā.
¶ Moltes vegades se requir de pre seguretāt de no si tornar si /
extra de. sen. exco. grauē Si mostra q̄ la sentēcia fon injusta
res no deu ser manat al absoluēt ¶ En lab solucio d̄la excoī
cacio menor no si requir aq̄sta solēpnitat extra eodē. ti. nup /
¶ En la maior / encara q̄ sens causa nos deu dexar sis d̄xa lab
solucio apfita / car ari cō algu pot esser excoīcat p simple pa
raula ari ab simpla paraula pot ser absolt cō volen sant tho
mas e ricart vbi supra ¶ E q̄si tots los doctos encara q̄ hostiē
ses te lo cōtrari / quāt ala gleya val lab solucio / o justa o inju
sta. l. di. pōdere extra de reglīs juris cū sunt. li. vj. Si ja no es
de causa falsa / go es si lo q̄ a desfer absolt diu q̄ / a satisfet / o q̄

li es stada remesa la injuria /o algũ senblāt q̄ sia fals q̄ ari lo
 jutge no entē absoldre extra de. offi. ordinis ex parte Pot al/
 gu absent eforçat effer absolt d' excoicacio segõs sant thomas
 e ricart vbi supra q̄stio. i. 7. ij. ar. x. Diu ricart que algu forçat
 pot effer absolt d' la sentēcia d' l' home e no d' la sentēcia d' l' dret
 mirau alli ¶ La forma d' la absolucio d' ls q̄ tenē indulgencia
 plenaria es primeramēt lo quite effer absolt digna la confes
 s̄ia ḡnal /e dita lauracio p' lo sacerdot digna misereat̄ tui. 7c.
 a justrey Auctoritate dei 7 beator̄ apostolor̄ petri 7 pauli 7
 sc̄tē romane ecclie michi comissa 7 tibi p̄cessa ego te absoluo
 ab om̄i sentēcia excoicaciõis maioris v̄l minoris suspēssiõis
 v̄l interdicti siteneris 7 restituo te v̄nitati fidelium 7 sc̄tis sa
 cramētis ecclie 7 eadem auctoritate michi comissa ego te ab
 soluo ab oĩbus pct̄is tuis cõtritis cõfessis 7 oblitis auctozita
 tib⁹ supradictis etiã auctoritate dñi n̄ri. N. sumi p̄tifici mi
 chi in hac parte comissa 7 in quātum debeo 7 possum si ista
 vite morieris absoluo te ab om̄ibus peccatis tibi in purgato
 rio debitis propter culpas 7 ofensas quas contra deũ 7 p̄ri
 mum comisisti in quātum michi permittitur 7 tibi conceditur
 7 restituo te illi innocēcie in qua eras quādo bap̄tizatus fui
 sti / si v̄ro ista vite non morieris reseruo tibi indulgēciaz ple
 nariam tibi concessam a dño papa pro articulo mortis ī no
 mine patris 7 filij 7 spiritus sancti amen.

¶ Set it̄rogaciõs de sant ancelm̄ quis deuē fer
 al malalt questa en l' article d' la mort.

¶ La p̄mera si creu tot lo q̄ pt̄ay ala fe xp̄iana respõgua e di
 gna you crech La segona sis alegre demozir en la fe catolica
 respõgua yo mē alegre La tercera si regonex q̄ a ofes molt a
 deu e al proxim respõgua you regonech La quarta sis dol d'

q̄l seuol peccat e ofenssa contra deu el p̄sime feta digna si **L**a
 cinquena es si te preposit daçiauant abstenir e guardar se de
 tot peccat mortal. Respongua si ab lauxili de deu **L**a sisena
 si creu que per merits dela passio de ihu xp̄st e no dels seus p̄
 pris atenyera la eterna gloria: respongua you crech **L**a sete
 na si lesperit maligne lo perturbaua contra lo que dit es/ re/
 sponga la passio e merits de ihu xp̄st sia entre tu e mi.

¶ Llassos papals.

Lo papa cadany escomunica atots los següents
 ¶ Als eretges de quina suulla especie sien/ o per q̄n
 seuulla nom nomenats /e a tots los que fauor los
 donē/ reben/ creben/ defenssen/ e ab ells participē/
 ¶ Als costaris elladres que roben per la mar ¶ Als que cor
 rigen e falsifiquen vna sola letra en qual seuol escriptura a/
 postolical ¶ Als qui donen causa no sien portades viandes
 o qual seuol coses necessaries ala cort romana ¶ Als que ro
 ben o detenen los romes e peregrins que van a roma/ o estā
 en ella/ o proceberen della ¶ Als qui trametē o porten a ter/
 ra de moros/ armes/ caualls/ na^o /o vsen de governacio /o
 algun ofici de regiment en fustes de moros ¶ Als que donē
 fauor/ o auxili en dāpnatge o destroiment d'la terra sc̄ta o de
 tot lo danunt dit ¶ Als qui per qual seuol titol/ o causa de/
 tenen/ o ocupen ciutat/ vila o loch o dret pranyent ala sgle/
 ya romana e als qui donen cōsell/ fauor/ o auxili en lo sobre/
 dit ¶ Als quien ses terres posen noues inposicions o les an
 tiques crexen o aumēten ¶ Als qui ab animo irat posen les
 mans en p̄sona ecclīastica/ ço es capella/ religios /o religios/
 sa/ donat/ donada/ o beata/ si es laugera es bis bal /o quies

causa que no puga exir de algun loch **F**all en ests casos qnt no sap que es clergue no portat vberta corona/extra.c. si vō En los clergues que no porten abit clerical/corona/ ni alguna cosa mostren en si de clergue essent primer tres voltes per son prelat amonestat ques corriga y fessmene. vt extra capitulo contigit en lo qui meyspreant labit porta armes/ y va fent guerra y ab los que la fan si tres voltes amonestat sera pson plat/ y nos corrigira extra.e. i. audiencia/ Y encara q no sia amonestat sis ajusta ab los tirats e robados vt extra.c. cum non ab hoie En lo clergue q tracta y vsa negocis seclars si tres vegades sera amonestat vt extra.de. vi. 7. ho. cleri. c. fi. **L**o q bat lo clergue de corona casat q nos casa ab vge os casa dos voltes encara q vges sie no es excoicat En los clergues bibones/carnicers/tauernes publica y psonalmēt de apres esser amonestats extra de. vi. 7. ho. cleri. li. vj. Quāt se fa en joch y no ab ira ni malicia extra.e. c. i. Quāt lo mre castigual dexeble laugeramēt y tēprada extra.c. cum voluntate. §. fi. Quāt algu defenente de algū clergue lo bat ys reconsiliē tātoft /e no apres y moderadamēt extra.e. si vero Quant algu troba algun clergue en acte de luxuria/ab sa muller mare /o ab sa filla vt in dicto capitulo si vero. §. nec ille **L**o que te algun ofici en la sgleya bat castigant al ordenat son pare o mare son senyor/o parent propinch/o al dels vells mogut ab bon zel extra.e. capitulo cum voluntate. §. fi. Quant lo ecclesiastic es deposat y desgraduat extra de judi. cum nō ab hoie. 7 extra de penis degradacio i fine. li. vj. Quāt lecclastic se fa caualler y es bigam^o casant ab corrupta/o dos voltes. di. lxxxiii. q. s. quis/ Son altres casos dls q p sen les mās irades en lo clergue/o religios sens eēr enuiat al papa pot ser absolt segons.

hostienses En lo article dela mort. xvij. questio iij. si quis sua
 dente No solament senten en la malaltia mas encara en qual
 seuol perill propinch ala mort axi com si tem algun enemic
 o robador / o algun poderos se aura ell cruelment / o si adena
 uegar per la mar / o passar per alguns lochs degelades. ff. de
 donatur. ca. mor. li. iij. ij. 7. iij. Aço mateix posa hostienses a
 justay si aura de passar trons / spingardes / e sagetes Quant
 algu te enemichs capitals / o altra justa occasio per la qual
 nos pot presentar al papa extra de. sen. ex. de cetero En la tal
 excusacio deu estar aconsell de discret e sabut confessor. ff. de.
 ver. ob. li. continuus. s. cum ita. 7 extra de voto 7. voti. crede
 q super hijs. En lo porter que per causa dl ofici afet alguna
 poca de injuria extra de. sen. ex. si vero En los oficials dela ju
 sticia vsant de son ofici enpenyent les gens enpenyguessen
 entre ells algũ clergue / o religios / o en altra manera ferissen
 no greument vt in dicto capitulo si vero Esdeuenint se acars
 afortuit e no delliberat lauos deu ser enuiat al papa extra de
 sen. ex. si vero Si es dona no coue escodrinyar si es fort o fla
 ca pero es duple si dona tallas algun membre adalgun cler
 gue / ol matas si deu ser enuiada al papa diu guillermus que
 poder dl bisbe es enuiarlay o no car ental cars no es de guar
 dar si es gran / o giqua la injuria y ajustay diēt crech si la tal
 dona es fort e la injuri gran e per lo seu anar ne ve perjuria
 dalguna persona que deu ser enuiada Si es vell / e no pot a
 nar / si li fallen algũs mēbres q no pogues anar a roma extra
 de. sen. ex. c. mulieres 7. c. ea nosciē 7. c. quis Lo malalt que
 te ppetua malaltia / o altre en paig encara q sia tēporal si tez
 li apropinquas la mort / extra de. sen. ex. c. q de hijs. Lo po
 bre al qual conuengues demanar per amor de deu per aro

ma anar vt in dicto capitulo q̄ de his Silo retglar bat al ret
 glar extra de. sen. ex. monacho ⁊ capitulo cum illorum Si lo
 retglar bat al secular vt extra de. sen. ex. religiosi. li. vi. No si
 lo fet fos greu y leig/axi com tallant algun membre /o scam
 pant molta sanch lo tal religios deu ser. enuiat al papa quel
 absolgua extra de. sen. ex. cum illorum De aquelis que no son
 en son poder/axi com seruents/criats/o fills extra de. sen. cū
 illorum. Aço senten per lo dan e injuria queu poria venir al
 pare/o al senyor de tals si ja no fos la injuria tan fera e leja q̄
 per euitar escandel conuengues trametre al papa extra de.
 sen. ex. relatum. Com dich dels seruents senten dels que son
 de condicio seruil ço es perpetus y no dels criats ni dls altres
 que serueren en casa/dls fills e criats sentē segons. j. no. Mē
 tres no son de edat que siu fossen que sien en poder de son pa/
 re libertat tenen de anar hon voldran /en los nobles e poder/
 rosos y delicats q̄ no poran sofrir lo treball del cami/enuers
 los tals primer se ade auer consell del papa vt no. indicto ca/
 pitulo mulieres En los fadrins que encara no son de edat de
 xiiij. anys. extra de sen. ex capitulo .i. Enuers dels tals es de
 notar que sil fadri aconexēga del mal que a fet encara que no
 sia de edat siu a fet asi denjuriar o vèjar se cau en sentēcia de x
 comunicacio papal pero apres que vendra a edat de quinze
 o. xvj. anys y encara sera tendre o delicat per aprendre larch
 cami/e no tēdra tãta discrecio pot ser absolte plo bis be sent ju
 ra q̄ essent p ago sens algũ enpedimēt se p̄sentara al papa vt
 no. extra de. sen. ex. c. fi En los clergues ecclīastichs q̄ viuē en
 cumunitat y menjen en vna taula axi cō en algun collegi ex/
 tra de. vi. ⁊. ho. clericorum. Quant la injuria feta al clergue
 es laugera poca e no greu ni leja/ ni molt scandalosa extra.

de sen. ex. peruenit. ¶ Als que scientment posen focb / en esgleya / monestir / fossar / o altre loch religios apres que seran denunciats / no poden ser absolts sino per lo papa o de sa commissio. ¶ Als que trenqué o derroquen parets en los predits lochs apres ser denunciats es papal. ¶ Als qui trenquen la creu / calzer / o altra cosa de valor o prenen lo corpus domini o derroquen laltar / e senblants coses injuriosamet es opinio de doctos los tals ser dexcomunicar e axi es detenir in capitulo oēs ecclesie. xvij. q̄stio mi. Si ja la sgleya nos consagrada pero son excomunicats dexcomunicacio menor vt in capitulo si quis domum. xvij. q̄stio mi. yu nota la glosa en lo sobredit capitol cum pro causa. ¶ Als qui falsifique les lettres papals o sciētment vsen de aquelles. ¶ Als qui cometen simonia en ql seuol cosa spiritual axi com en ordens / beneficis / dignitats / o entrament de monestirs de dones ¶ Als qui van en iblen sens papal licencia ¶ Als qui com a enemich perseguetē algun cardenal. ¶ Als qui encarcerē algun bisbe / o donen cōsell / o auxili en lo sobredit e defenen als tals mals factors / e apres de fer fet o aprouen eu donen per ben fet. ¶ Als qui de soterren / o trenquen / o coben lo cors de algun mort o li aparten los ossos dela carn per portarlo / a altra part. ¶ Als qui agreuien o dāpnifiquen en psones o en bens als jutges / o a los ministres a vent donat sentēcia dexcomunicacio / entredit / o suspensio aquests encorren en excoicacio en la qual si estandos mesos no poden ser absolts sino per lo papa. ¶ Als qui cōpelleren e constrenyen algu que celebre en loch entredit / o criden / o fan venir los que son entredits / o excomunicats p questiguen en lofici diuinal ols fagen aturar los tals encorrē en noua excomunicacio si amonestats no voldran exir dela

fgleya vt i. c. grauis de .sen. ex i. cle. ¶ Als q̄ en la cort roma/
 na lres rebē papals sino d̄la mā d̄l papa / o d̄ls dataris si son
 lechs son excoīcats / si son preueres son suspesos de ofici / e de
 beñfici ¶ Als q̄ rebē / o elegexē algu p̄ al regimēt de la ciutat
 de roma no guardada la forma p̄teguda en lo. c. fundamēta
 de electiōe. i. vi. ¶ Als q̄ donē cōsell / fauor / o auxili ala tal ele
 ctio / e als elcts quiu cōsentē e als q̄ls obeexē ¶ Als q̄ entē en
 monestir de mōges d̄l orde de sant domīgo / o de sctā clara ex
 ceptat a q̄lls los q̄ls p̄ les coses en ses cōstituciōs cōtengudes
 entrar poden / coz son lo metges / celorgia / e cbres p̄ a obrar
 ¶ Als q̄ glosen p̄ escrit la declaracio de papa nicolau tercer
 feta sobre la retgla d̄ls freres menors e cōtra los doctors qui
 la repue e a nullē ¶ Als q̄ fan coples / libells famosos / o can
 gons murmurāt / o ifamāt los ordēs d̄ls freres preycados / o
 menors e cōtra als q̄ ensenyē priquē / o defenſſen q̄ no estā en
 stamēt de p̄fectio / o q̄ no podē viure de almoynes / e p̄trals q̄
 fan dāpnatge en sos mōestirs o lochs ¶ Als q̄ fan iuocaciōs
 de dimonis / o ymagges q̄ donē resposta / els q̄ tenē libres de
 art magica / o en ells studien si abuyt jorns apres que sabran
 aq̄sta sentencia nols exquexen / o cremen son excomunicats
 ¶ Als senyors qui encarceren / o desterē los religiosos de ses
 terres e als qui en aq̄o donen fauor / o auxili son papalment
 excomunicats e lurs terres entredites ¶ Als qui demanen
 conuit / o qualsseuol altra cosa per algu que sia rebut en reli
 gio encara quels o donen ans o apres de esser rebuts / sils do
 nadors o rebedos auran tengut tals intencions es solament
 simonia a vent fet de aq̄o conuencio / o pacte son excomuni
 cats els capitols e couents quen aq̄o ofenen ab los quals no
 pot dispensar si nol papa / e son axi matex suspesos ¶ Als

q̄ excoïcats son p lo delegat d'l papa los q̄ls no poden ser ab
 solt p negū altre sino p ell o p lo seu delegat ¶ Als q̄ p̄tradiē
 ales p̄fessiōs fetes p lo papa ans d'la coronacio ¶ Als q̄ par
 ticipē en pau o en altres coses ab aq̄ll q̄ es excoïcat p lo papa
 p aq̄ll deuē ser absolts q̄ la sentēcials adat ¶ Als q̄ concen
 carnalmēt algūa mōja cōsagrada o no cōsagrada v̄ge o no
 v̄ge/e q̄l seuol dona q̄ sa justa carnalmēt ab religiosos q̄ no sia
 enloch sagrat q̄ siu fos seria cars papal Als q̄ an copula car
 nai ab sa mare/filla/o jermana es papal ¶ Als q̄ batē pare
 o mare sciētmet/si acars afortuit es bisbal ¶ Als q̄ fan vot
 de castedat/e apres cōtractē matrimōi ab algūe/o algūa ab
 algu.

¶ Als capellans/e religiosos.

¶ Als q̄ detenē en sos monestirs o esgleyes algū frare d'sant
 domīgo apres q̄ls es denūciat q̄l donē si nou fan enaq̄ll pūt
 son papalment excoïcats ¶ Als q̄ sens licēcia d'l p̄pri vicari
 solēpnizen matrimōi o liurē lo sant sagramēt d'l altar /o ab/
 solē plenariamēt sens licēcia d'l papa ¶ Als inq̄sidos d'eret/
 gia q̄ p hoy/o amor/o gr̄a/o p algū iteres p̄tra justicia o cō
 sciēcia dexē de p̄cehir cōtra algū culpable/o aurā injustamēt
 cōdāpnat algu posantli nom d'eretge/o p̄curē posar enpedis
 mēt a son ofici ¶ Als religiosos mendicāts q̄ pasen a orde de
 no mēdicās sens licēcia d'l papa exceptat si pasen al orde de
 cartoza y en la matexa excoïcacio encorren los receptos y la
 recepcio es nulla ¶ Als frares menors q̄ rebē al abit algun
 frar p̄ycador sens licēcia d'l papa/o desos supiors ¶ Als q̄
 tenē molts beneficis q̄ passen la suma q̄sta exp̄ssa en vna ex
 traugāt de papa innocēt la q̄l comēça orribilis d' hō se trau
 q̄ lo q̄ no te algūa dignitat q̄ no p̄uga tenir mes de dos beni
 fets q̄ no passen la estima de cēt e vint ducats/e lo q̄ te algūa

dignitat puga tenir tres benefets la estima dls q̄ls no passen la valor de docets ducats E los m̄res en taulegia/e doctors en canones/o leys puguẽ tenir q̄tre benefets la valor dls q̄ls no pase de trecets ducats e q̄ vn sols benefici de q̄lseuol puga tenir q̄lseuol eccliaſtich ¶ Als q̄ tenen mes benefets dls q̄ dit he de mes valor si nou designẽ d̄is dos mesos o no an licẽcia dl papa p apodero tenir son excoicats e nols pot absoldre si nol papa e tots sos bens son ala ſgleya de roma confiscats ¶ Als sacerdots q̄ les ſegõs nupcies bencexẽ si es papal /o bisbal dupte o molts si ſciẽtmẽt se fa ¶ Als religiosos q̄ vã apreycar vltra mar ſens licencia del papa o de ſos ſuperiors ¶ Als religiosos q̄ls excoicats p lo dret canonic absolẽ en caſſos no atorgats/o a ſentẽcia p los ſinodals cõstituida. ſiue penitẽcia p m̄lgatis Absolen aculpa. ¶ Son. xlvij.

¶ Caſſos episcopals ſots los q̄ls cabẽ tots los ſeguẽts.

¶ Los q̄ afauorexen les alienacions fetes per los ſiſmatichs

¶ Los q̄ ab mala copdicia prenẽ les coſes dls xp̄iãs q̄ en la mar pillẽ si a p̄s amoneſtats no les tornẽ podento fer ¶ Los q̄ ocupẽ lo patronat de algũa ſgleya/o lloch piadcs /o ocupen los bẽs dls loch vacãts ſobredits /o lo tribut ques prãy al rey/o als religiosos/o capellãs q̄ lo ſobredit pcurẽ ¶ Los q̄ ala ſgleya o eccliaſtichs fan pagar ſiſa/o q̄lseuol altre dret de q̄lseuol coſa q̄ tenẽ/o trametẽ o porten p aſon ppi vs o an meſter ¶ Los q̄ fan ley/o ſtatuts cõtra les libertats dla ſgleya/e als q̄ fan guardar e jutgẽ ſegõs ells p en a ço donẽ pſell ¶ Los q̄ a religiosos/o capellãs fan pagar exactiõs ço es de mãdes idebites ſi aq̄ſts tals ſenyors: regidos: o jutges apres q̄ſiẽ amoneſtats ſi p dos mesos nos dexẽ dla tal demãda ells e los q̄ls afauorexẽ ſon excoicats ¶ Los q̄ p forza o p por p

curé reuocacio e absolucio de algũa sentència de excoicacio / en
 tredit / o suspèssio ¶ Los q̄ p̄ matar algũ xp̄ia trametẽ algu
 de aq̄lls ífels eretges nomenats assassinos q̄ creen saluar se p̄
 tal acte fer encara q̄ no si aja seguit mort / e los defenffors els
 receptors son excicats ¶ Los q̄ fan statuts p̄ los q̄ls algu sia
 obligat apagar vsures / o les q̄ an pagades q̄ no les puguẽ
 demanar / o jutgẽ segõs los statuts fets p̄ los vsures / o donẽ
 logre p̄ q̄ siẽ guardats ¶ Los q̄ prenẽ rēpsaries / o penyores
 de bis be / o p̄sones eccliaſtiques / e los q̄ manẽ e donẽ loch al
 sobredit ¶ Los jutges q̄ cometẽ crim de eretgia q̄ soltẽ o lliu
 rẽ los eretges e posen enpedimẽt en lofici de inq̄sidos ¶ Los
 quis casen en grau de psanguĩtat o afinitat / os casen ab mō
 jes ¶ Los q̄ manẽ als se^r no vẽguẽ negũa cosa ap̄sones ecclia
 stiques / o de aq̄lls no cõprẽ / o q̄ no molguẽ en sos molins
 o veratlos en coses senblats ¶ Los q̄ posen enpedimẽt q̄ al
 gu no litigue dauat jutge eccliaſtich en les coses q̄ aell ptayẽ
 o p̄ aq̄o agreujẽ a sos seruẽts / o aells matexos en bẽs o en p̄so
 na ¶ Los q̄ p̄pellerẽ o p̄curẽ sotmetre a p̄sones seclars elle
 gues les / eccliaſtiques / o sos capitols alienar les coses imo
 bles o drets d̄la sgleya ¶ Los lechs q̄ injustamẽt appiẽ assi
 los tals drets si amonestats no cessen son excoicats ¶ Los q̄
 forgẽ algũ cars p̄ lo q̄l lo jutge tramet apẽdre testimoni de al
 gũa dona ¶ Los q̄ cridats p̄ donar psell ales mōjes o p̄ diri
 gir aq̄lls en ses electiõs posarã d̄lliberadamẽt discordia en
 tre elles ¶ Los q̄ agreujẽ o dāpnifiquẽ ales p̄sones aq̄ ptay
 algũa electio / o sos parẽts / o monestirs / o sgleyes p̄q̄ no vol
 guerẽ elegir aq̄lla p̄sona q̄ ells volie / o p̄ la q̄l p̄gauẽ ¶ Los
 q̄ parlẽ secretamẽt / o trametẽ misatger / o lres adalgũ cardes
 nal q̄nt stã retrets p̄ occasio d̄la electio d̄l papa / e als senyors

o oficials q̄ durāt la dita electio no guardē la cōstitucio q̄ fo-
 bre aq̄st cars esta p̄stituida ¶ Los q̄ pcuren q̄ls p̄seruadors
 de roma se entremetē ni entēguē sino en manifestes injurias e
 violēcies ¶ Los doctors o m̄res q̄ ligē o mostrē leys o mede-
 cina als religiosos q̄ an dexat labit ¶ Los senyors o rectos
 q̄ no fan guardar les coses q̄ son statuides p̄tra los q̄ p̄segue-
 ren los cardenals / o algūs d̄ls se^o ¶ Los q̄ enpajē q̄ls visita-
 dors d̄les mōjes o canōgesics no ajē a v̄lar de son ofici si amo-
 nestats nos dexē d̄l tal enpedimēt ¶ Los q̄ impugnē les l̄res
 d̄l papa ans de la coronacio ¶ Les dones q̄ falses beguines
 se diē e als religiosos q̄ les afauorexē ¶ Los q̄ ab p̄tinacia /
 afermē q̄ la sgleya de roma no es cap de totes les altres sgle-
 yes / e q̄ no deu ser obeyda a ricō / acap e p̄ncipal ¶ Los qui
 participē en lo delicte p̄ lo q̄les algu excoīcat donātli p̄sell fa-
 uor o auxili ¶ Los q̄ son absolts d̄les sobredites excoīcaciōs
 p̄ algū sacerdot estat en lo pill d̄la mort si nos reḡsentē lomes
 p̄st q̄ porā al q̄ls pot en sanitat absoldre ls tornē acaure ena /
 q̄lla matexa sentēcia de excoīcacio ¶ Los q̄ absolts d̄l papa /
 o de algū legat essent los manat ques p̄senten als ordaris / o
 als q̄ an injuriat / o dāpnificat p̄ aq̄lls satisf̄er / si aq̄o no fan
 lo mes p̄st q̄ porā tornē acaure en la primera sentēcia ¶ Los
 poderosos sectars y senyors d̄les puñcies / t̄res / ciuitats els re-
 gidors d̄ls altres lochs p̄ q̄lseuulla dignitat / oficis / o nomis
 q̄ siē cridats / ols alguazis / o oficials d̄lls no obcexē / als bis-
 bes d̄ls se^o bisbats / o als inq̄sidos d̄ls eretges q̄nt p̄ ells serā
 req̄sts en la inquisicio / o prenimēt / o guarda diligēt d̄ls eret-
 ges o d̄ls q̄ls creē / rebē / fauorexē / e d̄fenssen / o si ales dites p̄-
 soncs pestilēcioses no portarā / e faran portar sens tarda / al
 charge d̄ls dits bisbes / o inq̄sidos / o shō ells / o q̄lseuulla d̄ls

manara d'is d'la tra/senyoria /o regimēt d'ls tals poderosos
o fils p'depnats per etgia p'lo bis be d' seu diocesi /o p'lo inq's
sidoz /o inq'sidoz /les p'dites potestats /senyors /e regidors /
ols se^o oficials no rebra tātost q'ls son portats y en son poder
dexats p' q' sens dilacio y tarda los penē y turmētē segōs me/
rexē no enbargāt q'lseuulla apellaciōs /o p'clamaciōs d'ls so/
bredits fills de maldat /o si les dites potestats /senyors tēpo
rals regidos /o lurs oficials jutgen /o p' q'lseuulla manera co
nexē d' criz d' etgia cō puramēt p' t'ayga al jutge o dret eccl'i
astich /o fils p'sos p'lo p'edit crim d' etgia liuraran d' carce
sens licēcia /o manamēt d'ls sobredits bis bes /o inq'sidos /o
almēys de algu d'ls /o si la execucio q' p'lo crim es acomana
da p'lo bis be /o inq'sidoz /o inq'sidoz p'sta cōueniblemēo no
cōplirā cō se ptāy a son ofici /o si p' esta manera /lo jutge /o sen
tēcia /o p'ces d'ls sobredits bis bes o inq'sidoz p'sumirā enbar
gar dretamēt /o no /o si al sobredit negoci d'la fe /al dit bis be
o inq'sidoz p'sumirā p' v'etura de oposar /e cōtrariar /o en al
gūa manera enbargar /e q'lseuol q' sciēment en les dites coses
darā fauor cōsell o auxili tots caben en sentēcia d'excoicacio.
vt in. c. inquisitores de hereti. li. vj. ¶ Qualseuulla q' als q' ve/
nen als cōsils puicials o als sinodals d'ls bis bes o als q'stan
en ells o sento men d'ls pendrā o en ses p'sones /o en ses coses
farā notable dan caben en excoicacio ⁊ hec in p'ma p'stitu. s.
fi. ¶ Los falsos testimonis /o falsos aduocats /ols migari
ces q' porten ajurar fals caben en sentēcia d'excoicacio en la q'l
en neguna manera no sien absolts fins q' p'mer satisfassen ala
part d'ayada p' la falsedat malamēt dita / la q'l constitucio se
deu publicar p' les esgleyes quatuorals o parrochials en los
dies solēpnes i'stitucioe. vj. q' incipit vt causaz ⁊ licitū. ti. d' testi.

falso. ¶ Qualseuulla lechs q̄ p̄strēyē als clergues maior mēt als de orde sagrat q̄ tiguē amigues e vixquē ab elles publicamēt p̄trals stablimēts dls sants canōs son excoīcats eli es comūtat es entredit ⁊ hoc ī p̄stituciōe q̄ īcipit nō solū hij q̄ pec cāt. ī titul. q̄ nullus layc⁹ p̄pellat clericos cōcubinas tenere

¶ Los parroquiās ques mudē dūa collacio en altra pa q̄ a q̄ puguē rebre los sacramēts e oferir / e paguē los dimes e p̄nicies els altres drets parrochials axi ells cō los q̄ls porten afer lo tal manamēt els q̄ls rebzā en sa parroq̄a cabē en sentēcia dexcoīcacio ⁊ hoc ī cōstitū. xj. q̄ īcipit parrochianoꝝ diuisio ītitulata de parrochijs

¶ Que negūa p̄sona ecclīastica / o setglar encara q̄ no sia sospitosa entre en los monestirs demōges a parlar ab elles si ja p̄ cosa rāhonable e molt necessāria e ab licēcia dla abbadesa o de q̄ te lo regimēt diles e q̄ siē p̄sents dos o tres religioses y en tēps elloch p̄decent e honest e q̄ no stiguē en larch parlamēt en altra manera cabē en sentēcia dexcoīcacio ⁊ hoc ī cōstitū. q̄ īcipit vt monasteria in titū. vt nō liceat īgredi monasteria monialiū nisi rāciōabili causa hoc idē p̄ibet licet nō īponit sentēcia excoī. p. ca. i. de testa. re. li. vj.

¶ Los patrōs q̄ p̄ forza posen fadrīs gichs o altres p̄sones en les esgleyes hō an dret de patronat / o en altres q̄lseuol cōtrals estatuts dls sants canōs a p̄piē o prenē p̄ assi les rendes dles esgleyes cabē en sentēcia dexcoīcacio y en negūa manera nols absolguē fins q̄ satisfagē a la esgleya o al bisbe ⁊ bec ī cōstitū. q̄ īcipit ecclīaz in. ti. de patronis. ti. de iure patrona

¶ Qualseuol fel xp̄ia q̄ ha legitima edat y meja carn en la q̄resma o en los q̄tre tēps sens necessitat cau en sentēcia dexcoīcacio guardes lo q̄ sobre aq̄o los canōs ordenen

¶ Los q̄ publicamēt venē carn en la q̄resma o en los q̄tre tēps ests dos

cassos priment in cōstituciōe. xvij. q̄ incipit q̄dragesime in titu
 lis de obseruaciōe ieiunior̄ ¶ Aq̄lls q̄ enles esgleyes v̄fen fer
 negocis de ferias o mercaderies de q̄lseuol altre tumultu son
 vedats p̄ lo dret / e cabē en sentēcia d'excoicacio ¶ Los q̄ fan
 tauerna en lo cimūteri de q̄lseuol esgleya son excoicats ¶ Los
 q̄ lāçē cadenes e fan opressiōs al q̄ fugē ales esgleyes ols leuē
 les viādes e nols dexē dormir / o folgar / ols matē / ols firē / o
 afollē e los q̄ en agols donē cōsell fauor e auxili son excoicats
 e si aço fara comūtat sia entredita vltra les altres penes plo
 dret establides aq̄sts tres cassos cōtinent̄ ī cōstituciōe incipien
 ti. cū negaciōes in. titu. q̄ nō licet foros ⁊ mūdinas ī ecclia fi
 eri sub. titu. de īmūitate ecclie ¶ Los q̄ prenē les torres o cer
 ques dles esgleyes / o fossas / e fan d̄lls castells e fortales per
 a defendres en sos bādos sens licēcia d̄ls prelats e sens causa
 necessaria q̄ nos puga escusar cabē en sentēcia d'excoicacio ⁊
 encara les tres d̄lls son entredites / e si aço fara ciutat ou ma
 nara fer es fosmesa a entredit ⁊ hec ī cōstitū. q̄ incipit domus
 dei. ī titu. nō licet incastellare v̄l vallare ecclia sub. e. ti. inmu.
 ecclie ¶ Qualseuol lech oficial de q̄lseuol prelat q̄ sia reba al
 gūa cosa p̄ los ordēs ans o apres ques donē / o p̄ algū acte /
 o carta d̄ls mateos ordēs p̄ aq̄st mateo fet caben en sentēcia
 d'excoicacio / si es clergue beneficiat es suspes d̄l benefici si es
 p̄lat es suspes d̄l dar dels ordēs / podē los ordenats si voldrā
 dar algūa cosa / apres q̄le aurā rebuts p̄ lo treball d̄la scrip
 tura / p̄ lo pregami o carta en tāt q̄ no sien pobres e la suma q̄
 darā no passe ¶ De la moneda q̄ corre e aq̄sta cātitat nos de
 fen rebre ⁊ ī cōstitucione. xx. q̄ incipit de testanda de simonia
 ¶ Los q̄ defenē q̄ los q̄ no son xp̄iās no siē lāçats d̄la sgleya
 quāt se diē les bores es fa lofici diuīal son excoicats v̄t patet

p cōstitū. q̄ īcipit ecclīā dei ī. ti. de iudeis ⁊ sarracenis ¶ Los
 xpīās q̄ son p̄sents ales bodes sc̄ptures / costūs / o cerimōies
 dls q̄ son contra la fe cabē en sentēcia d' excoīcacio ¶ Lo ca
 fat q̄ publicament te amigua de q̄lscuol grau o estat q̄ sia axi
 ell cō ella ¶ Los xpīās q̄ furtē o prenē p̄força / a altres xpīās
 els venen amozos son excomūicats ellurs fills no deuē ser re
 buts als ecclesiastichs beneficis fins ala tercera generacio.
 ¶ Los q̄ lāgē sorts / y fan maleficus / los encātadors / diuinā
 dos e los q̄s demanē auxili e cōsell / los q̄ mirē en agueros e
 fan segōs ellis lo q̄ an defer / les q̄s coses deuē ser refrenades
 e apartades p los p̄lats e p̄cados ¶ Si algu te sospita q̄ al
 gu afet algū mal e p saber si es axi li manē q̄ p̄regua ferro ar
 dēt e aygua calēta / los queu manen el tenen / o lo y donen / ol
 guardē / o p aq̄ol prenē vltra la excoīcacio en q̄ caben son de
 denūciar publicamēt p excoīcats ¶ Los q̄ corrōpē v̄ge frau
 dulētīnēt / si p força e maliciosamēt es cars papal ¶ Los qui
 matē les mullers ¶ Los q̄ abusen d' la crisma o d' la eucaristia
 o d' la cosa sacra / o fan furt en la sgleya y tots los sacerdots p
 los q̄s la tal negligēcia se sdeue ¶ Los q̄ bateiē sos p̄ps fills
 fora necessitat ne sil tenen al bap̄tisme ne en la confirmacio
 ¶ Los q̄ entrē en la religio en vida d' la muller apres la copla
 carnal seguida ¶ Los hoīcides q̄ en paula / o en p̄sentiment
 d' fenēt / o dormit / ne si mata algū ladre fent força / o sil homi
 cida sera infant ¶ Los q̄ exercen la copula carnal en la sgle
 ya maiorīnēt p̄sagrada ¶ Los q̄ conexē carnalīnēt jubia / o
 moza ¶ Les dones casades q̄ de adulteri an algūa creatura
 la q̄l p̄stituerē hereua los lurs marits crehent ser sua ¶ Les
 dones q̄ p̄curē afollar se / o fan p no cōcebre / els cōsentidos / o
 p̄curāts tal cosa sciētīnēt y si ve en efecte ¶ Los q̄ p̄tractē ma

crimōi apres dles spofalles ptractades ab altra e plo senblāt
 dles dones ¶ Los q̄ son excoīcats p lo jutge e no volē exir d
 la sgleya enpajāt lofici diuīal ¶ Los q̄ iuoquē los dimonis
 per furt o per dones o per altres coses / alguns diē aq̄st cars
 festen als que tenen ordens sacres ¶ Los qui son excoīcats
 per lo dret canonich en cassos per los quals sino per lo bis be
 absolts ser no poden ¶ Les dones que studiosament ofeguē
 sos fills o per negligencia gran esi es pales ¶ Los qui come
 ten sacrilegi / o meten foch en loch sagrat ¶ Los qui son cri
 minosos publichs blaffemados ¶ Los q̄ cometen falç crim
 en letres o en testimonīs no de letres papals que labsolucio al
 papa pertanyeria ¶ Los qui trenquen esgleyes e la libertat
 els priuilegis de aquelles ¶ Los qui cometen / o fan peccat
 contra natura axi com hom ab hom o ab animal / o abdona
 per loch no degut ¶ Los qui cometē incest conextent carnal
 ment cosina jermana sua / axi matex deles dones / o dellurs
 marits ¶ Los qui son per juris / alguns volen sestēgua aq̄st
 cars als fadrins que son en sagrats ordens ¶ Los qui no re
 stetueren les coses furtades o preses o les coses illicitamēt ad
 quisides ¶ Los qui son vsures publichs ¶ Los qui excomu
 nicat per lo bis be los quals no poden ser absolts p algun al
 tre īferior sacerdot ¶ Los studiās doctors / o m̄res q̄ tracten
 ab algū ciutada de bolōya q̄ls loquē algūa casa ab consenti
 mēt de aq̄ll quey esta no auēt aq̄ll acabat lo tēps p lo q̄l la te
 loguada ¶ Als capellās e religiosos ¶ Los q̄ sofrē en cars
 no ator gat / o en tēps dēdredit / e als q̄ sofrē al q̄ publicamēt
 son excoīcats o entredits p son pp̄ nom o als q̄ sofrē als maī
 fest vsurers ¶ Los ecclīastichs q̄ loquē cases als maīfest vsu
 res ¶ Lo quis nomena papa no enient elet p les dues parts

Els cardenals ¶ Los mōges / e canōges retglars / artiaques
 d'igās e tots los capellās q̄ hoen y studien d'lleys o medecina
 ¶ Los religiosos quis appiē decimes de alguna sgleya / o q̄
 no p̄sentē q̄ sos pastors / o familiars / o q̄lseuol p̄sones q̄ tenē
 mesclat ab los se^r bestiaris paguē decimes / si los tals religio/
 sos tenē la tal administracio / p̄ ofici / o benefici son suspesos
 solamēt d'el tal ofici la dita administracio no son excoicats si
 ja amonestats nos dexē del sobredit ¶ Los religiosos q̄ van
 a estudiar a studis sens licēcia de sos p̄lats o supios e consenti
 mēt d'la maior part de son couēt ço es d'ls capitulars ¶ Los
 mōges q̄ dins los limits d'el monestir tenē armes sens licencia
 ¶ Los mōges o capellās: o dones mōges ques casen ¶ Los
 inq̄sitors d'eregia q̄ en q̄lseuol manera illicita rescate / o en/
 pecūia / o apliquē los bēs d'les sgleyes als fische d'la sgleya p̄
 los d'ictes d'ls capellās ¶ Los mōges / e canōges retglars q̄
 tenē administracio / o van sens licēcia de sos supiors acort de
 rey p̄ fer dan adaq̄lls o als monestirs ¶ Los religiosos que
 no guarden entredit q̄ guarda la sgleya de roma / o la sgleya
 catredal ¶ Los religiosos q̄ als q̄ p̄fessen nols fans p̄sciēcia
 q̄ paguē les decimes q̄ deuen aq̄sts tals p̄fessos son suspesos
 d'el ofici de cōfessio fins los ajen amonestat paguē / e si ans de
 la tal admonestacio cōfessen son excoicats ¶ Los religiosos
 q̄ diē algūes paraules ab aīo de apartar los homēs q̄ no pa
 guē les dites decimes ¶ Los religiosos mendicāts q̄ de nou
 rebē cases o lochs p̄ habitar / o dexē o alienē les q̄ ja tenen re
 budes ¶ Los eccl'astichs q̄ donē a entēdre q̄ tenē los dos or
 dens diacha / e subdiacha no tenēne fino hu es fan preueres
 ¶ Los quis fan ordenar p̄bis b: strāy sens licēcia d'el seu p̄p̄ri
 bisbe o ḡnal vicari ¶ Los q̄ sciētmēt / e publica sofrē lo cors

de algũ d'funt excoicats en lo fossar ¶ Los qui son irregulars
 ¶ Los q' tracten matrimoni a magadamet ¶ Los sacerdots
 inferiors q' los q' aboit lo bis be d' p'fessio volen absoldre / ans lo
 deuẽ remetre al q' la hoit cõ no ajẽ p'otestat ¶ Los q' conexen
 carnalmet aq'lla la q' an bateiat / o hoit de cõfessio ¶ Los q'
 celebrẽ missa en laltar no psagrat: o sens vestiments sagrats
 o ornamentals / o no dejuns.

¶ Set articles d'la fe ptanyents ala diuinitat.

¶ Lo p'mer es creure q' deu / es hu en essencia y en substancia y
 en poder Hõ diu Eredo i deũ ¶ Lo segõ es d'la p'sona d'l pa'
 re ço es creure q'l pare es deu / hõ diu patre oipotete Aqst pa
 re no es engedorat / ni fet / ne hit de algua cosa ¶ Lo tercer es
 d'la p'sona d'l fill ço es creure q'll fill es deu: hõ diu / z i ibz xpz
 filiu ei' vnicu dñz nrz: y es engedorat d'l pare ¶ Lo q'rt es d'la p'
 sona d'l spit sant / y es creure q'l spit sant es deu / hõ diu credo
 i spm scm / e no es engedorat ni fet / mas p'cebet / e hit de ab'
 duys ço es d'l pare e d'l fill / estes tres p'sones pare fill sant spit
 son vn sol deu en essencia y en substancia y en poder ¶ Lo sinq't
 es creure q' deu es creador de totes les coses visibles e iuisib'
 les / hõ diu / Creatorẽ celi z tre. visibiliu oim z iuisibiliu / ¶ Lo
 sise es d'la vnitat d'la sgleya catolica q' es vna en la q'l sola es
 la comuio dls justs p' la gra de deu e remissio dels peccats p'
 lo sacrament d'l bap'tisme y d'la penitencia / hõ diu scam ecclia
 catolica sc'toz comuione remissionez pctoz ¶ Lo sete es creure
 d'l guardo y glificacio dls bõs q'nt als cosos y q'nt ales aies
 y q' los bõs aurã la glia efna e los mals aurã la p'petua pena
 hõ diu carnis resurrectionẽ vitã efna Amen.

¶ Los articles d'la huanitat de ihu x'p't.

¶ Lo p'mer es creure q' n're senyor ihu x'p't fill de deu son p'ce

but enlo ventre d'la vge maria p l'espit sant sens obra de home
 Lo segon es creure q' naxque d'la vge maria ans lo part y enlo
 part y resta vge apres lo part Lo tercer es creure q' rebe p no
 saltres mort e passio / crucificat e sepultat Lo q'rt es creure q'
 stāt lo cors enlo sepulcre jūt abla diuinitat / q' laia junta abla
 materia diuinitat deu alla als lins d'ls iferns d' hō trague los
 sants pares q' alli stauē p lo peccat de nre pare adam Lo sin
 quē es creure q' resucita al terçer dia en aia y en cors glificat.
 Lo sisē es creure q' al quaratē dia apares d'la sua resurreccio
 sen puja als cels y seu ala dreta part d'l pare tot poderos Lo
 setē es creure q' vèdra ala fi d'l mō ajudar los vi^u / e morts als
 bōs dara la sua glia e als mals la ppetua pena tots ests se cō
 tenē enlo credo i deu. ¶ Dela absolucio feta p lo p'fessor
 al cōfite't de peccat / o cars q' no podia q' deu fer.

Cōfessor axi capella com religios aura absolt
 adalgu de peccat / o cars del qual no podia per
 quant era reseruat al bis be / o per no auer tēgut
 auctoritat neguna ab tot greument aja peccat /
 auento fet scientmēt / o ab ignorancia grassa d'l
 dret / ja per ago no cau en ensensura / o excomunicacio segōs
 aquests doctors. frau. zan. 7. zen. Y dien e molts perits que
 tal confessor demane auctoritat del superior sobrel tal cars /
 aguda que laja auise al que a absolt si escandel noy ha dient
 li de alguns peccats vol fer millor informat per no auero be
 entes e per descarrech dellur cōsciēcia / o si acomes altres cri
 minals peccats y axil pora absoldre altra vegada entregua
 mēt Si escādel creu auerhi / o no podētlo auerne fer lo q' dit
 es Absolqual absent: aqll crebēt p'fuerar eng'ra y remet al a
 deu o i potēt Si religios absol de alguna sentēcia de excoicacio

suspensio o' entredit en lo dret posat / es caygut en excoicacio
 d'la q'l sino p' la sede aplica no pot ser absolt. extra de priuile-
 gijis. c. i. i. cle. Adre es si absol d'la sentencia de home lauors
 noy encorre. f'm. pau. q'uis. Ab tot greumēt peque Lo capel
 la absolēt de sentēcia d'l dret ab tot q' mal fa no encorre en sen-
 sura. ¶ Scdm. jobā. Absoluēt lo penitēt d'l q'l p'fessio g'nal/
 aboyt ajustey e digua / e d'les penitēcies oblidades e atu injū-
 ctes p' los altres p'fessors ¶ Quis son los peccats criminals
 segōs sant. tho. Es peccar en la fe d'la sctā trinitat Peccar cō-
 tra natā Fer homey. Lesio d'la magestat Sacrilegi Machi-
 nacio p'tra bisbe. Defloracio de v'ge. Cōspiracio p'tral senyor
 natā. Simonia. Usura manifesta. Obstiacio d'la pēsa en los
 peccats. Presumpcio d'la mīa de deu. Blaffemia cōtral spirit
 sant.

¶ Son. xiiij.

¶ Aixi cō lo pobre camināt entre ladres segur lo cami passa.
 y entre cōpetidos e p'sones de grā poder / e sciencia sole esser la
 cōtesa / tu pobla pegrina passaras segura si als amichs de v'
 rut puēdras. q' p' la habilitat d'llur / entellecte conexēnt la i'bes-
 cillitat hūana e les forces de aq'lla piadosamet li passarā e p'
 donarā les erres e faltes. e si passant dū loch en altre arriba-
 ras als q' v'eguts p' aq'lla q' lo cor e rabo senyoreia e pturba re-
 pēdre e p'seguir te volrā fentse hostes de aq'lla sens la q'l: adu-
 plaure es ipossible. ab hūil pasciēcia. o cōporta. y acaminant
 no recelles p' amor de ihs q' p' nos tant soferi. y p' la sua mare
 hūil v'ge maria q' anegu may d'falli. i'uoque y suplique sic en-
 dreca del teu cami.

¶ Son estampada dita obra en la ciutat de. Galēcia p' xpo /
 fol kofmā a lamāy a. xiiij. d'l mes de març. Any. M. D. xij.

Amat que v'ia Redara

